NATUURLYKE EN BURGERLYKE HISTORIE VAN CALIFORNIA.

BEHELZENDE
Eene naauwkeurige Beſchryving van dat *Gewest*, deſſelfs *Grond*, *Bergen*, *Havens*, *Meiren*, *Rivieren* en *Zeen*, *Dieren*, *Gewaſſen*, *Mineralen* en vermaarde *Parel-Viſcheryen*.

DE
Gewoontens van deſſelfs *Inwoonders*, hunnen *Godsdienſt*, *Regeering*, en *Levenswyze* voor derzelver *Bekeering* tot den *Chriſtelyken Godsdienſt* door de *Zendelingen* der *Jeſuiten*.

MITSGADERS
De *Berichten* van verſcheidene *Reizen* en *Tochten*, tot Ternederzettingen derwaards gedaan; van de dadelyke Opneemingen dier *Landſtreek*, derzelver *Inham*, en der *Kuſt* van de *Zuyd-Zee*.

Uyt het oorſprongkelyk *Spaans* van MIGUEL VENEGAS, Jeſuit te *Mexico*, te *Madrid* in 't Jaar 1758 uytgekomen, in 't Engels, en nu in 't Nederduyts vertaald door J. J. D.

IN TWEE BOEK-DEELEN.

TWEEDE DEEL.

TE HAERLEM,

Gedrukt by *Johannes Enſchedé*, Stads-Drukker. 1762.

INHOUD

VAN HET

TWEEDE BOEK-DEEL.

VERVOLG VAN DE

DERDE AFDEELING.

De Verovering van CALIFÓRNIA door de *Jeſuiten*, en derzelver Verrichtingen aldaar tot den tegenwoordigen Tyd toe.

HOOFDSTUK. Pag.

XIII. *Zyne Majeſteit de Koning zendt nieuwe Verſterkingen na* CALIFORNIA; *Vader* Salva-Terra *ſterft op zyne Reis na* Mexico; *de Toeſtand van Zaken in het voorſz. Geweſt.* 1

XIV. *De Vervorderingen der Zendingen onder het Beſtier der Vaders* Siſtiaga *en* Tamaral. *De Stichting der Zending van* La Puriſſima. *Het bouwen van een Schip in* CALIFORNIA, *onder Opzigt van Vader* Ugarte. *Vader* Bravo *verwerft een tweede te* Mexico: *Hy ſticht de Zending van* La Paz, *en Vader* Helen *die van* Guadaloupe. 21

XV. *Vader* Guillen *onderneemt de Opneeming der* Weſt-Kuſt, *en Vader* Ugarte *die van de* Bocht *van* CALIFORNIA *tot aan de Rivier* Colorado, *en aan de Kuſt der* Zuydzee *worden drie* Havens *entdekt.* 40

XVI. *De*

INHOUD.

HOOFDSTUK. Pag.

XVI. *De Zending van* Nueſtra Senhora de los Dolores del Sur, *door Vader* Guillen, *en die van* San Jago de los Coras, *door Vader* Napoli *geſticht.* 69

XVII. *De* Oprechting *der noordelyke* Zending *van* San Ignatio *door Vader* Luyando, *benevens derzelver* Vervorderingen. *Dood der Vaders* Piccolo *en* Ugarte. Oproeren *der* Pericues, *en* Stichting *der* Zending *van* San Joſeph *op* Cabo San Lucas, *door Vader* Tamaral. 86

XVIII. *De* Opneeming *der Eilanden* Los Dolores *by Vader* Taraval. *Bericht van andere, in de Kreek van* Santa Barbara *aan de* Zuydzee *ondernoomen. De Stichting der* Zending *van* Santa Roſa *door dien Vader, en de* Opſtand *der* Coras, *by gebrek van behoorlyk Guarniſoen.* 107

XIX. *De eerſte Aankomſt van een der* Galjoenen *uyt de* Philippines *te* Cabo San Lucas. *De Ververſing van het Scheepsvolk en de Geneezing der Zieken. De Vaders* Carranco *en* Tamaral *ſterven als* Martelaars *door de Handen der* Pericues. *Vader* Taraval *ontkomt door de Vlucht. Vier Zendingen worden afgelopen, verſtrooit en vernielt.* 120

XX. *Alle de Zendelingen neemen, uyt Vrees en Wantrouwen voor de noordelyke* Indianen, *hunne Vlucht na* Loretto. *Een zeer aanmerkenswaardig Voorbeeld van de Getrouwigheid der* Yaquis. *De genomene Maatregelen der Vaders, om de zuydelyke* Indianen *te bevredigen. Het*

INHOUD.

HOOFDSTUK. Pag.

Het Ongeluk, het Galjoen *van de* Philippines *overkomen. De Gouverneur van* Cinaloa *gaat na* CALIFORNIA. *De Dood van den Vader* Julian de Mayorga. *De* Pericues *bedaaren; en de Zending van* San Lucas *bekomt een nieuw* Guarniſoen. 141

XXI. *De zuydelyke Zendingen worden gelukkig herſtelt. De uytſtekende Maatregelen, by Koning* Philippus V., *tot Vervordering van het Wingeweſt genomen. Zyne tegenwoordige Majeſteit* Ferdinand VI. *keurt dezelve volkomen goed.* 158

XXII. *De* Voorbereidingen, *ter Voldoening aan de voorenſtaande Koninglyke Beveelen te* Mexico *gemaakt. De* Pogingen, *om in de Provincie van* Maqui *door te dringen. Vader* Sedelmaſjer *begeeft zig na de Rivieren* Gila *en* Colorado. *De* Kuſt *van* CALIFORNIA *wordt tot aan de voorſz. Rivieren toe opgenomen. De* Expeditie *van Vader* Courſay *tegens de* Apates. *De laatſte* Berichten *van de Zendingen van* CALIFORNIA, Sonora *en* Pimeria, *tot het Jaar* 1752 *toe.* 170

INHOUD.

VIERDE AFDEELING.

Behelzende V. BYVOEGZELEN, tot het Bericht van CALIFORNIA behoorende.

Pag.

INLEIDING. 209

BYVOEGZEL.

I. *Eene beknopte* Beſchryving *der* buytenſte Kuſt *van* CALIFORNIA, *door* Gomara. 221

II. Verhaal *der* Reize *van den Capitein* Sebaſtian Vizcaino *in het Jaar* 1602; *waarin de* Buyten- *of* Weſt-Kuſt *van* CALIFORNIA *aan de* Zuydzee *is opgenomen.* 223

III. Verhaal *der* Reize *van Vader* Fernando Conſag, *Zendeling van* CALIFORNIA, *gedaan* ter *Opneeming der* Ooſt-Kuſt *van* CALIFORNIA *tot aan derzelver uyterſte Einde, de Rivier* Colorado; *uyt Laſt en op Bevel van Vader* Chriſtoval de Escobar *en* Slamas, *Provinciaal van* Nieuw-Spanjen, *in 't Jaar* 1746. 298

IV. *Eene* Beſchryving *van* CALIFORNIA, *opgeſteld door den Capitein* Wood Rogers, *een* Engelsman; *alsmede van zynen* Tocht, *in het Jaar* 1710 *na de* Zuydzee *gedaan.* 341

V. Uyttrekzel *van zommige Plaatſen in de* Reisbeſchryving *van den Commandeur* Anſon; *benevens eene* Verdediging *van de* Jeſuiten. 349

NA-

NATUURLYKE EN BURGERLYKE

HISTORIE VAN CALIFORNIA.

DERDE DEELS,

XIII. HOOFDSTUK.

Zyne Majeſteit de Koning zendt nieuwe Verſterkingen na CALIFORNIA; *Vader* Salva-Terra *ſterft op zyne Reis na* Mexico; *de Toeſtand van Zaken in het voorſz. Geweſt.*

HEt Jaar 1717 wierd in het midden van de Beſlommeringen en Zorgen begonnen, gelyk wy daarvan hiervooren in het eerſte Boek-Deel gewaagt hebben. De onvermoeide Vader *Salva-Terra* was nu door hoogen Ouderdom en Ongemakken afgeſloofd; de Pynelykheden van den Steen, waaraan hy lang gequynt had, wierden hoe langer hoe hevi-

ger; doch zyn Yver kon echter nog niet verſlaauwen, om zynen nuttelyken Arbeid te vervorderen, behalven wanneer hy buyten ſtaat was van over einde te zyn, en alsdan maakte hy zyne meeſte Bewerpen van ieder byzonder Ding met de grootſte Zorg en Oplettendheid. Doch het quam wel haaſt te blyken, dat zyne Arbeid na het Einde ſnelde.

Vader *Nicholas Tamaral*, voor de beworpene Zending van *la Puriſſima* beſcheiden, quam in de Maand *Maart* in de Baai van *San Dionyſio*, of van *Loretto* aan, met Brieven van den Pater Provinciaal *Gaſpar Kodero*, waarin gemeldt wierd, dat de nieuwe Onderkoning *Don Gaſpar de Zuniga*, Marquis *de Valero*, op den 10 *Auguſti* 's jaars te vooren te *Mexico* aangekomen was, en de uytdrukkelykſte en byzondere Beveelen van het Hof tot de Verwinning van *Californía* mede gebragt had; dat hy zelve ook zeer genegen was die gewigtige Zaak werkſtellig te maken, ten welken einde zyne Excellentie zeer verlangde met den Vader *Salva-Terra* daarover te raadpleegen; hem verzoekende zonder uytſtel na *Mexico* te keeren, in welk Vertrouwen hy Vader *Tamaral* had afgezonden, en hem, by zyne Terugreize, nog van andere Zendelingen en Medehelpers zoude voorzien, niet tegenſtaande de Provincie daarvan niet al te rekkelyk bedeeld mogt zyn.

De goede Vader *Salva-Terra* beſloot, onaangezien zyne hooge Jaaren, Zwakheden en Pynen, geene Ongemakken, Gebrek noch Gevaaren te ontzien, en ging den 31ſten dierzelver Maand na *Matanchel* ſcheep, verzeld door *Jayme Bravo*, die hem in zynen bekommerden Toeſtand niet wilde verlaten, terwyl het Bewind van Zaken aan Vader *Ugarte* opgedragen bleef. Zy hadden eene gemakkelyke Reis van negen Dagen over den Inham; doch

de

de Beweging by den verderen Tocht over Land na *Tepique* vergrootede de Pynelykheden van dien ouden Man, en wel zodanig, dat hy niet te Paerd kon zitten: Nu wilden zyn Yver voor de Regeering, noch de Noodzakelykheid zyner Reize gedogen, zig langen Tyd te *Tepique* op te houden, weshalve hy zig op de Schouders der *Indianen* na *Guadalaxara* deed dragen, hetgeen met de grootſte Pynen gepaard ging. Dezelve namen alhier zodanig toe, dat hy geduurende twee Maanden met den Dood lag te worſtelen. Wanneer hy nu bemerkte, dat zyne laatſte Uur quam naderen, zo deed hy Broeder *Jayme* by zig komen, dien hy onderrechtede en Volmagt gaf, om het Belang der Zending te *Mexico* te vervorderen, waarop hy met de uyterſte Gelatenheid den Geeſt gaf. De ganſche Stad en de geheele Provincie was over zynen Dood ten uyterſten bedroefd. Zy hadden hem lange Jaaren als haaren Vader bemint, en als eenen Man, van voorbeeldelyken Wandel en uytſtekenden Yver in het bekeeren der *Indianen*, in groote Achting gehouden; doch over eene Omſtandigheid waren de Lieden van allerhande Staat en Rang het meeſte aangedaan; namentlyk over de buytengewoone Droefheid en Verlegenheid der *Californianen*, welke met hem mede gekomen waren.

De ganſche Stad woonde zyne Begravenis by; alle Plaatſen weêrgalmden van zynen Lof, en zyne Overblyfzelen wierden in de Capel, by hem ter Eer van O. L. V. van *Loretto* geſticht, bygezet.

Vader *Bravo* ſchikte de verſcheidene aan hem overhandigde Geſchriften in Orde, en begaf zig na *Mexico*, alwaar hy den Onderkoning volkomen genegen vond, om het Welzyn der Zending, zo wel als de Verwinning van *California*, te bevorderen. Het Bevel daartoe was by zyne Majeſteit *Philippus V.* den 29 *January* 1716 onderteekend, en eindigde,

na de Herhaaling van alle de voorgaande Beveelen, tot en met het laatſte van den 26ſten *July* 1708, in deze Uytdrukkingen: „ En nademaal nooit eenigerhande Rekenſchap aan den Raad der *Indiën* gedaan is van de Volvoering myner laatſte ernſtelyke „ Beveelen, noch eenig het minſte Verſlag van den „ tegenwoordigen Staat der Bekeering van de *Californianen*; en overwegende de groote Aangelegenheid der Aanmoediging en Bevordering van „ den Chriſtelyken Godsdienſt aldaar, door alle „ maar mogelyke Middelen en Wegen, zo heb Ik „ goedgevonden aan u deze Zaak bekend te maken, „ ten einde gy, daarvan behoorlyk onderrecht zynde, u zelve, gelyk Ik u by dezen gelaſt en beveel, „ zorgvuldig en met allen Yver U zult hebben te „ benaarſtigen, de Volvoering en Nakoming der den „ 26 *July* 1708 gegevene Laſt en Volmagt, byzonder ter Vervordering van dat Wingeweſt ſtrekkende, te doen verligten en gemakkelyk te maken, „ en My Verſlag te doen van al hetgeen omtrent de „ Volvoering dezer Beveelen zal verricht zyn; doch „ zonder eenige de minſte Verandering in de Form „ der Regeering en het Beſtier van Zaken in *California* te gedoogen; maar alles op dien Voet te „ laten, als het aldaar tot nu toe geweeſt is, ten „ einde Ik, na hetzelve ontfangen en onderzogt te „ hebben, in het vervolg zodanige Maatregelen „ daaromtrent moge neemen, als Ik zal oordeelen „ te behooren: Want zulks is myne Wille en Welbehagen".

Dit Bevel quam ten eenemaale voort uyt de ernſtige Begeerte des Konings, om *California* te verwinnen, en wierd by den Abt *Julio Alberoni*, toen ter tyd het Bewind van Zaken voerende, opgewakkert: De ſchrandere Denkbeelden van dien Prélaat bezielden niet alleen den Koophandel en de Scheep-

vaart

vaart van *Spanjen* in *Europa* en op de Ooſt-Kuſt van *America*, maar deden denzelven ook op de Kuſten der *Zuyd-Zee* herleven, welke ter dier Tyd door de vyandlyke Kapers ongeſtraft ontruſt wierden. Deze vernuſtige en wakkere Staats-Dienaar, die kort daarna tot het Purper verheven wierd, had gelaſt alle de Zaken, welke van den Raad der *Indiën* afhingen, voor hem open te leggen, wanneer hy daaronder een Bewerp van de Verovering van *California* vond, hetgeen wel reeds ondernomen, doch geduurende acht Jaaren in de Vergetenheid begraven was gebleven. Zyn ſchrandere Geeſt begreep terſtond de voordeelige Gevolgen, welke ongetwyfeld uyt de Vervordering dier Onderneeming moeſten ſpruyten, en liet zig zonder uytſtel daaromtrent nader onderrechten. In deze Omſtandigheid bood zeker welgegoed Heer in *Nieuw-Spanjen* den Koning in zynen Raad aan, tachtig duyzend Daalders op te willen ſchieten, indien zyne Majeſteit hem tot Gouverneur van *California*, en eerſten *Alcaldi* van *Acaponetra* en *Santipac*, gelieſde te benoemen. Zulks was waarlyk eene ſterke Verzoeking en Bekooring voor eenen Staats-Dienaar, die om Geld verlegen zynde, eenen Overſlag der op die Onderneeming vallende noodzakelyke Koſten gemaakt, en dezelve boven zyne Verwachting buytengemeen zwaar en groot bevonden had. Maar *Alberoni*, nooit gewoon op eenen loſſen Grond te werk te gaan, hield zyne Oplettendheid niet ſlechts beezig met het bepaalen der voor de hand daartoe nodige Sommen; weshalven hy de Aanbieding en het Verzoek van opgenoemden Heer rypelyk overwoog, en bevond van gevaarlyke Gevolgen te zyn, dewyl hy, naar alle waarſchynelykheid, zig metter tyd zoude zoeken ſchadeloos te ſtellen, en al hetgeen hy maar kon, tot Nadeel der Kroon en der Ingezetenen, zig zelve toe te eige-

nen: Hy bevroedede klaar en duydelyk, dat deze geringe Onderſtand onfeilbaar het Verlies van meenige Provincien, en wel voornamentlyk de Vernieling van *Californía*, zoude na zig ſleepen; waartoe zyne Majeſteit oneindig meer Koſten behoorde te beſteden, of dat Geweſt voor altoos onafhangelyk van zyne Kroon te verklaaren. Men was insgelyks beducht, dat de Ontwerpmaker niet alleen de *Jeſuiten* en Nieuwbekeerden in *Californía* ten uyterſten zoude onderdrukken, maar de Soldaaten en Zeelieden aldaar, benevens de Inwoonders en *Indianen* van de overzydſe Kuſten, met alle magt overheerſchen; en gevolgelyk, dat, om aan de onverzadelyke Gierigheid van éénen Man te voldoen, duyzend andere elendig zouden vergaan, en een zo wydluftig Geweſt by de Kroon verlooren worden. De Koning gaf hem derhalve op zyn Verzoek en Aanbieding tot Antwoord, dat hy alvoorens van de Biſſchoppen, welke het Opzigt over die Geweſten hadden, behoorlyke Getuygſchriften diende over te leggen, waaruyt blyken zoude, of zyn Voorſlag aan en voor die Chriſtelyke Ternederzettingen aldaar nadeelig zy dan niet, en indien men het laatſte bevond, dan zoude hetzelve in nadere Overweging genomen worden.

Deze Aanbieding deeden de Gedachten van *Alberoni* na het Noorderdeel der *Zuyd-Zee* draaijen, alwaar hy zig verbeeldede zeer groote Vervorderingen te kunnen maken. Onder verſcheidene andere Ontwerpen was ook de Oprechting van nieuwe Volkplantingen op de *Noord-Americaanſe* Kuſten aan de *Zuyd-Zee*, en teffens de Uytbreiding der Heerſchappy van *Spanjen* in de wydluftige en onbekende Landen benoorden *Sonora*, van de Rivieren *Gila* en *Colorado* af aan, en om over Zee eene Marktplaats te vinden voor de Voortbrengzels dier Volkplantingen, en dezelve tegen andere Behoeftens

tens te vermangelen. Hy was wyders verlangende, den Koophandel en het Onderhoud dezer Colonien en andere nieuwe Volkplantingen in de binnenlandſe Geweſten, niet ten eenemaale van de Goederen en Voortbrengzels in *Nieuw-Spanjen* en *Europa* te doen afhangen; maar in tegendeel, en voornamentlyk, den Koophandel en de Scheepvaart der *Philippine Eilanden* uyt de breiden; bepaalende dezelve tot het Midden en de Stapelplaats van den Handel op *China* en andere Geweſten in 't Ooſten; als zynde daartoe zeer voordeelig gelegen. Van deze Eilanden zoude men op en na beide de Zyden van *Noord-* en *Zuyd-America* Handel dryven, en *Nieuw-Spanjen* tot een veilig Canaal gebruyken ter Vervoering van alle Goederen uyt het Ooſten na *Oud-Spanjen* en andere Geweſten van *Europa*: De Koophandel van het laatſte Waereld-Deel na *Noord-* en *Zuyd-America*, en van deze na het Ooſten, aldus geſchikt zynde, zoude daardoor geen Afbreuk, of Vermindering der behoorlyke Afhangkelykheid der *Weſt-Indiën*, ten opzigte van *Oud-Spanjen*, plaats vinden, maar daarentegen het Voordeel van beyde grootelyks aangroeijen, wanneer de ſchadelyke Koophandel, die zo lang tuſſchen *Europa* en *America* met Goederen, welke voor 't meerder gedeelte aan andere Natien toebehooren, en van welke de Arbeid en het Gevaar op *Spanjen* valt, gedreven is, komen te verminderen, of wel ganſchelyk op te houden.

Het zoude buyten ons Beſtek gaan, indien wy hier uytweideden over de voorgeſlagene en gedeeltelyk werkſtellig gemaakte Maatregelen ter Verbetering der Zeemacht, derzelver Herſtelling tot den voorigen Luyſter en ter Oprechting van allerhande Manufacturen en Fabryken; ter Vervordering van Overvloed en Koophandel tuſſchen de Provincien;

tot Aanvulling der Koninglyke uytgeputte Schatkiſt, zonder nieuwe Laſten op de Gemeente te brengen, maar dezelve nog meer te verligten; ter Vernietiging der Misbruyken, omtrent de buytenlandſe Tollen ingeſloopen, en om dezelve op gelyken Voet met de binnenlandſe te brengen, ten einde alle de uyt *Oud-Spanjen* na *Ooſt-* en *Weſt-Indiën* gaande en van daar terug komende Schepen onbelemmerd hunnen Cours mogen vervolgen; ter Beveiliging der Reizen en Tochten van het eene na het ander Waereld-Deel; ter Afweering van allen ongeoorloofden Handel; tot Aanmoediging en Aanwas der Trafyken tuſſchen Onderdanen en Onderdanen, tot Voordeel en Vermeerdering der Inkomſten van de Kroon; geenzins door het doen ſteigeren der Pryzen en het verzwaaren der Rechten ten opzigte van de Schaarsheid der Goederen, maar door het doen vermeenigvuldigen der kleine Winſten, welke uyt den Overvloed en het gemakkelyk Geryf met diergelyke Waaren voortkomen; ter Opwekking van *Oud-Spanjen* uyt de doodelyke Slaapziekte, dat het in plaats van deszelfs Koophandel binnen *Europa*, dewelke enkel en alleen op eene lydende Wyze gevoert wordt, het vry Beſtier moge hebben, om alle de Voordeelen van *Noord-* en *Zuyd-America* in zynen eigenen Schoot te vergaderen, en door hereende Fondſen zig ook volſtrekt Meeſter van den Koophandel in de *Ooſt-Indiën*, en in alle de Geweſten der *Zuyd-Zee*, te maken, en eindelyk aan de ganſche Natie eenen nieuwen Geeſt en Leven by te zetten.

Het zal dan genoeg zyn te zeggen, dat men, om dit Bewerp tot onderling Welzyn van *Oud-* en *Nieuw-Spanjen* behoorlyk te doen ſtand grypen en houden, de Maatregelen beraamde, om beide *Noord-* en *Zuyd-America* met Goederen tot veel lagere Pryzen, dan te vooren, te geryven, ten ein-

einde de Onderdanen aldaar de Vruchten hunner Nyverheid mogten genieten, om zyner Majeſteits Heerſchappy langs en op de *Atlantiſe* en *Pacifique Oceanen* te beveſtigen, en de Kapers en Rovers, welke ons Gezag aldaar zo ſmadelyk hoonden, uyt die Wateren te doen verhuyzen. Hierdoor zoude de *Spaanſe* Natie haar zelve in vollen Eigendom van den Koophandel in beide die Zéen kunnen ſtellen, en de wyduytgeſtrekte Voordeelen uyt *Noord-* en *Zuyd-America*, mitsgaders uyt de *Philippine-Eilanden* binnen *Oud-Spanjen* bepaalen, eveneens, gelyk de *Franſen*, *Nederlanders* en *Engelſen* het Voordeel hunner Ternederzettingen en Volkplantingen in *Ooſt-* en *Weſt-Indiën* na hunne Landen overbrengen.

Het valt voor eene byzondere Perſoon ganſch niet zwaar, zyne Denkbeelden met alzulke verhevene Beſpiegelingen te onderhouden; maar de Volvoering daarvan hangt van eene menigte Handen en Hoofden af: De eerſte Beweegoorzaak wordt wel gevormt en geregelt volgens een algemeen Beſtek; doch derzelver Werkſtelligmaking is te meermaalen door onoverkomelyke Zwaarigheden verzeld. De Staats-Dienaar wiſt by ondervinding, dat geenerhande Onderneeming voor de Grootmoedigheid van zynen Vorſt te moeijelyk viel, wanneer dezelve tot meerder Luyſter van zyne Kroon ſtrekte, en derhalve, om van een zo byſter groot Ontwerp, voor zo ver 't zelve tot *California*, met de daaraan paalende Geweſten en Zéen, betrekkelyk was, de Uytvoering te wagen, wierd de nieuwe Onder-Koning gelaſt, de Zendingen van *Sonora* aan te moedigen, en wyders zig naar de Onderrechtingen, gelyk hiervooren ten opzigte van *California* gemeld is, in alle deelen te gedragen. De Staats-Dienaar had hem daarenboven nog by monde aanbevoolen, voor de Ternederzettingen van Volk-

plantingen en Guarniſoenen aan de Zuyd-Kuſten, alsmede voor de verdere Ontdekkingen der nog onbekende Geweſten, alle mogelyke Zorg te dragen.

Ingevolge van deze volſtrekte en vaſtgeſtelde Beveelen ging de Onder-Koning, zo dra hy te *Mexico* aangekomen was, met den Pater-Provinciaal *Gaspar Rodero*, over de gevoeglykſte Middelen ter Voldoening aan zynen Laſt, te meermaalen raadpleegen; en bewoog denzelven, benevens Vader *Alexandro Romano*, Zaakbezorger voor *California*, de ophanden zynde algemeene Vergadering van 's Konings Amptenaaren by te willen woonen. In dezelve deed de Onder-Koning zyne Laſtbrieven leezen, en verklaarde zyn Voorneemen, om ten minſten eenige Spaanſe Volkplantingen aan de Weſt-Kuſt van *California* op te rechten, welken Voorſlag de ganſche Vergadering goedkeurde. Vader *Alexandro*, de beſte en naauwkeurigſte Kennis van dat Geweſt hebbende, hield vervolgens eene beknopte Redevoering, waarin hy betoogde: „ Dat de Vaders „ altoos zodanig een Oogmerk met alle Yver be„ hertigt hadden, gelyk genoegzaam uyt derzelver „ meenigvuldige en koſtbaare Opneemingen dier „ Landſtreeken en qualyk uytgevallene Ondervin„ dingen was gebleeken; dat derhalve, het hervat„ ten dier Onderneeming met meerder Zwaarighe„ den, dan men dacht, gepaard, en tot nog toe „ geene bequaame Haven, verſch Water, Hout, „ noch naby gelegen bebouwbaar Land omſtreeks „ die Kuſt gevonden zynde; alsmede, offchoon „ men zodanig eene Plaats met alle die Vereiſchtens „ mogt vinden, zyne Majeſteit de Koſten tot On„ derhoud dier Volkplanting geduurende eenige „ Jaaren zoude moeten dragen, dewyl het ganſche „ Geweſt zo bar en ſchraal was, dat de tegenwoor„ dig zig aldaar bevindende Zendelingen en weini-

„ ge

„ ge Soldaten daaruyt op verre na niet hun noodig
„ Onderhoud konden hebben, en nog minder zoda-
„ nigen Overvloed en Verſcheidenheid van Behoef-
„ tens, welke voor eene Volkplanting vereiſcht
„ worden." Hy voegde wyders daarby de Zwaarig-heden aangaande de Scheepvaart; de tegenwoordige elendige Geſteldheid der Vaders, alleenlyk van eene oude Bark voorzien; de Hongersnood, Ongemakken, Rampen en Schipbreuken, waaraan zy bloot geſteld waren, &c.

Deze hertige Aanſpraak deed den Onder-Koning en de Vergadering beſluyten, den Vader *Salva-Terra* te ontbieden, om denzelven, als beter dan iemand van allen kundig zynde, omtrent de Zaak, waarover men raadpleegde, te ondervragen, en zyn Gevoelen te verneemen, op wat wyze men de gevoeglykſte Maatregelen ter Uytvoering van het zo gewigtig Ontwerp dienden te beraamen. Doch deze dierbaare Man overleden zynde, zo was het Beſtek zodanig achteruytgezet, dat men genoodzaakt wierd met Broeder *Jayme Bravo* daarover te raadpleegen. De Pater-Provinciaal bragt hem vervolgens by den Onderkoning, die hem bevond een Man van grootere Bequaamheden te zyn, dan hy verwacht had. Dezelve betoogde hem in het breede alle de Zwaarigheden, welke by diergelyk eene Ternederzetting te duchten waren, en overhandigde aan zyne Excellentie twee Geſchriften: Het eene behelsde een Bericht van het Land en de Inwooders van *California*; van de Kuſt, welke men ontdekt had, en van de Aanlegging en den tegenwoordigen Toeſtand der Zendingen aldaar: Het andere deed Verſlag van de Middelen, welke hy allerbequaamſt oordeelde te zyn tot de Uytbreiding van het Wingeweſt, en ter Nakoming van 's Konings Beveelen. De Onder-Koning gelaſtede daarop beide die Geſchriften

in

in den Grooten Raad over te brengen, denwelken hy ten ſpoedigſten deed vergaderen.

Den 25ſten *September* wierden alle de Beſcheiden, Berichten en Beveelen aangaande *California*, zedert den Laſt, den 26ſten *September* 1703 ingekomen, mitsgaders de twee by Broeder *Bravo* ingediende Geſchriften, in de Vergadering gelezen, en alle de in het laatſte, ten opzigte der Volvoering van 's Konings Beveelen, aangehaalde Articulen onderzogt; vervolgens wierd daarop het Gevoelen en Goeddunken van 's Konings Rechtbevorderaar gehoort; hetzelve by de ganſche Vergadering goedgekeurt, en wyders eenpaariglyk het volgende Beſluyt genomen:

„ Achtervolgens zyner Majeſteits Beveelen is ter „ Vergadering beſlooten, dat de Zendingen van *Ca-* „ *lifornia* zullen ondersteunt worden met al het- „ geen noodig is tot Betaling van vyf-en-twintig „ Soldaten met eenen Capitein; van de Matrozen, „ de Jongens, en de Scheeps-Timmerlieden; van „ een Schip van zodanig Maakzel, als tot deszelfs „ Gebruyk vereiſcht wordt, en van een kleinder tot „ het aanbrengen van Behoeftens en Leeftocht: Dat, „ indien de toegeleide dertien duyzend Daalders „ niet mogten toereiken die Koſten goed te maken, „ het daaraan te kort ſchietende uyt 's Konings „ Theſaurie zal vervult, en de Volvoering door „ geenerhande Vermeerdering van Laſten geſtremt „ worden: Dat men alle Uytſtel, zo veel maar mo- „ gelyk is, zal hebben te myden, om het ganſche „ Verlies van alle de, buyten eenige aanmerkelyke „ Koſten ten laſte der Koninglyke Inkomſten, by de „ *Jeſuiten* in dezen genomene Moeite voor te ko- „ men, dewyl de daaraan beſteede Sommen, over „ de vyfmaal honderd duyzend Daalders bedragen- „ de, door hen by wege van behulpzaame Ligtin-

„ gen

„ gen en Liefdegiften opgehaald zyn. Het is zyner
„ Majeſteits Wille en Welbehagen in deszelfs her-
„ haalde Beveelen, dat niet alleen deze Zendingen
„ gehandhaaft, maar ook zo ver als mogelyk is uyt-
„ gebreidt zullen worden; alsmede, dat men alle
„ Vlyt zal aanwenden tot Ontdekking eener bequaa-
„ me Haven, alwaar men eene Veſting kan aanleg-
„ gen, en een Guarniſoen plaatſen tot geryf en ge-
„ mak van het Schip, hetgeen jaarlyks van de *Phi-*
„ *lippines* komt, om veilig daarbinnen te loopen;
„ zig van Leeftocht te voorzien; deszelfs Manſchap-
„ pen te ververſen; zyne Zieken uyt te zetten, en
„ in ſtaat gebragt te worden tot Vervordering der
„ Reis na *Aquapulco*, zonder voor eenigerhande
„ Gevaar van Vyanden, gelyk thans gebeurt, te
„ vreezen, noch aan de Sterfte van veele Manſchap-
„ pen by de eerſte Aankomſt op die Kuſt onderhe-
„ vig te zyn. Om nu dat gewigtig Oogmerk te be-
„ reiken, zal zo ſpoedig als doenelyk een bequaam
„ Schip getimmert, en met een behoorlyk Getal
„ Soldaten en Matrozen bemand, na *California* ge-
„ zonden worden, om eene naauwkeurige Opnee-
„ ming der Kuſten aldaar te doen, zo als de Vaders
„ die Opneeming zullen goedvinden te moeten ge-
„ ſchieden; wordende het ganſche Beſtier en de Vol-
„ voering dezer Zaak aan der Vaders Bewind over-
„ gelaten, als zynde degeene, welke van dat Ge-
„ weſt, en deszelfs Kuſten en Zéen, de meeſte en
„ beſte Kennis hebben; te meer, om dat men be-
„ vonden heeft, dat alle de Perſoonen, welke met
„ onnoemelyke Koſten, ten laſte der Koninglyke In-
„ komſten, tot nog toe gebruykt zyn, om het On-
„ derzoek en de Opneeming dier Landen en Stree-
„ ken te volvoeren, daarin geenzins geſlaagt, en,
„ hoe zeer men ook wenſchte daarvan, wegens hun-
„ ne groote Aangelegenheid, eene naauwkeurige

„ Ken-

„ Kennis te bekomen, in dezelve Beneveling en „ Duysterheid hebben laten steeken, waarin zy van „ begin af aan gedompeld lagen. Wyders zullen „ de Lootsman en andere daartoe bequaame Perſoo- „ nen, naar aanwyzing der Kaarten, gevoegd by „ de Aanteekeningen en Waarneemingen der ge- „ melde Vaders en derzelver Goeddunken, eene „ Haven opzoeken, en den nodigen Toeſtel maken „ tot het aanleggen van eene Veſting en het volvoe- „ ren van alle andere byzondere Onderwerpen, wel- „ ke tot de Voldoening aan 's Konings Beveelen „ eenige betrekking hebben. En voor zo veel de „ Jaarwedden der Zendelingen in de hierna op te „ rechtene Zendingen aangaat, zal men alle Oplet- „ tendheid gebruyken omtrent de groote Mocijelyk- „ heden en Ongemakken, welke zy by de Verrich- „ ting van hunnen Dienſt in het Land moeten on- „ dergaan; alsmede omtrent de Zwaarigheid in het „ overbrengen van Proviſien, Kleedingen en ande- „ re Behoeftens, en wel byzonder, wanneer die „ Vervoering te Water moet geſchieden, en dus „ zeer veel ſcheelt met zodanige Zendingen, welke „ binnen 's Lands gelegen zyn. Ten opzigte van „ de Zout-Putten, welke ten behoeve der Zending „ van *Loretto* gevraagt worden, en als een Koning- „ lyk Voorrecht aan zyne Excellentie in Eigendom „ behooren, ſtellen wy in deszelfs Believen, om „ zodanig eene Gunſt aan opgemelde Zending, of „ voor eenen bepaalden Tyd, dan voor altoos, toe „ te willen ſtaan."

Het voornaamſte Articul, by Vader *Bravo* aange- drongen, beſtond in de Betaaling van vyftig Solda- ten, en het oprechten van een tweede Guarniſoen, het zy te *La Paz*, of te *Cabo San Lucas*; ook dit, gelyk mede eene Queekſchool ter Opvoeding der Kinderen van *California*, wierd hem toegeſtaan.

De

De Zout-Putten waren die in het Eiland van *Carmen* naby *Loretto*, om welke Vader *Salva-Terra* wel te meermaalen verzogt had, doch geduurig van de hand gewezen was, ook zyn zy zedert nimmer ingewilligt geworden. Andere Articulen, waarom Vader *Bravo* verzogt, als by naame de Belooning van den Capitein *Don Eſtevan Rodrigues*; de Uytzondering en het Ontſlag der twee Dorpen *Ahome* en *Yaqui* van de *Mita*, alsmede die van den Arbeid zyner *Indianen*, wierden insgelyks aan het Goedvinden van den Onder-Koning gelaten. Doch den volgenden dag geraakte de Vader in een ganſch onverwachte Verſlagenheid. De Theſaurier *Mendoza*, die de Belangen der Zending altoos met eenen onvermoeiden Yver begunſtigt, en zelfs by de Regeering de Zaak bevordert, in de Vergadering van den Raad doorgedrongen, en de Stemmen opgenomen had, gelieſde vervolgens de toegeſtaane Articulen in nadere Overweging te neemen, namentlyk die van vyftig Soldaten; van het bouwen en bemannen der Schepen; van het ontdekken der Kuſten, Baijen en Havens; van het onderhouden der Bezettingen te *La Paz* en aan de Zuydkuſt; van de nieuwe Zendelingen, Queekſchoolen en andere in Omvraag gebragte Articulen; en begreep vervolgens, dat de by den Koning aangewezene, doch nooit betaalde dertien duyzend Daalders, op verre na niet toereikende waren, om alle die Poſten te vervullen, maar dat men in tegendeel genoodzaakt zoude zyn die Som drie- of wel viervoudig op te ſchieten. Hy was derhalve beducht, dat het Hof van *Madrid* zodanig eene Verquiſting ten hoogſten zoude afkeuren, en dat het Verwyt daarvan voornamentlyk ten zynen laſte zoude vallen.

Het ſcheen ook geenzins vreemd te zyn, dat die Heer voor het Hof van *Madrid* bevreeſt was, nademaal

maal zedert de gelukkige Regeering van Koning *Philippus V.* van daar niet anders vernomen wierd, dan van Zwarigheden, Schulden, Verachteringen, Tekortſchietingen en naauwkeurige Bepaalingen, om de Koninglyke Inkomſten zo veel mogelyk te verbeteren; dat de Natie zo wel in *Europa* als in *America* buyten zodanige Zuynigheid en Verbetering in het vervolg maar als een Lichaam zonder Ziel zoude kunnen gehouden worden, &c. Den volgenden dag deed hy aan den Onderkoning Verſlag van deze zyne nadere Gedachten en Bekommeringen, en wiſt by zyne Excellentie het daarheenen te beſtieren, dat dezelve beval de Stemmen, welke tot nog toe alle de Formaliteiten niet doorgegaan waren, niet in het Regiſter zouden overgebragt worden. Hy deed terſtond de Vaders ontbieden, en ofſchoon deze naar hun beſt Vermogen alle bondige Redenen bybragten, om hunne in den Raad overgeleverde Vertoogen nog meer te ſtaven, zo bleef de Onderkoning echter, tuſſchen de herhaale Beveelen van 't Hof en de opgehoopte Bekommeringen van den Theſaurier, in Twyfelingen dobberen: Hy verminderde de vyftig Soldaten tot vyf-en-twintig; weigerde het aanleggen der Bezetting van vyftien Soldaten te *La Paz*, of te *Cabo San Lucas*, hoe hoognodig dezelve ook mogt zyn, alsmede het oprechten van het Queekſchool; niet tegenſtaande hy te vooren van gedachten was, dat éene niet genoeg zoude zyn; en eindelyk weigerde hy ook de Zout-Putten af te ſtaan.

Vader *Bravo* verflaauwde echter daardoor niet in zynen Yver: Hy vervorderde de Zaak by den Onderkoning met alle kragten; doch de Overdenkingen der Klagten van *Madrid* bleven zyne voorheen genomene Beſluyten tegenhouden, en deeden deeze laatſte ſtand grypen: Hy wiſt de Zwarigheid niet weg te neemen, dan door de Betaaling van de vyf-en-

twin

twintig Soldaten en van de Matrozen op gelyken Voet met die van *Cinaloa*, *Nieuw-Biscayen* en de *Zuyd-Zee* te brengen; doch dezelve op omtrent negentien duyzend Daalders begroot wordende, zo kon hy daartoe insgelyks niet besluyten, en veranderde derhalve die Oprechting in die der Lyfwacht van 't Paleis te *Mexico*, en der Bezettingen van *Vera Cruz* en de *Leeward-Eilanden*, en dus wierd de Som tot op tien duyzend Daalders vermindert.

Deze Som scheen echter aan Vader *Bravo* zeer gering, en ganſch niet toereikend te zyn; en alsnu bevindende, dat alle zyne Poogingen en Vertoogen vruchteloos waren, zo verzogt hy om een Getuygschrift van alhetgeen in dezen gedaan was, om van den Raad zig op den Koning te kunnen beroepen. De Onderkoning weigerde zodanig een Geschrift te geeven, alhoewel hy bekende, dat de aan hem en aan den Staats-Dienaar opgedragene Beveelen van zyne Majesteit beknopt en duydelyk inhielden, dat die Onderneeming, zy mogt kosten zo veel zy wilde, volvoerd moest zyn. Eindelyk, en na verloop van verscheidene Uytstellingen, vleiden de Thesaurier en Onderkoning zig met de Hoop, dat zy, ingevalle de Klagten van Vader *Bravo* voor den Koning gebragt wierden, zig konden ontschuldigen aangaande de volstrekte Besluyten van den Raad, dewelke alhetgeen geëischt was, vaardig had toegestaan, en dat deszelfs eerste Stemmingen geteekend en geregistreerd waren; doch met deze Bepaaling, dat men het Getal der Soldaten op de Helft gebragt, en het Queekschool, het Guarnisoen te *La Paz*, en de andere Articulen daartoe behoorende, ten eenemaal overgeslagen had; maar deze Stemmingen bleven buyten het Protocol der Verhandelingen van den Raad, waarin enkel en alleen de Gedenkschriften van den Brigadier *Jayme* ingelyst wierden; en drie Jaaren daar-

na geraakten alle de tot den Raad betrekkelyke Papieren in handen en bewaaring van een ampteloos en byzonder Perſoon. Achttienduyzend twee-honderd vyf-en-zeventig Daalders en vier Realen wierden toegeſtaan tot Betaaling der Soldaten en Matrozen, op gelyken Voet, als die van *Nieuw-Biscayen* en van de *Zuydzee* gebragt: Wyders drie duyzend en drie-en-twintig Daalders tot Betaaling der Schulden by wylen Vader *Salva-Terra* nagelaten: Nog wierden vier duyzend Daalders uyt de Theſaurie betaalt tot de Kooppenningen van een Schip ten behoeve van *California*, hetgeen echter na alle deze Koſten daaraan beſteedt te hebben, door eene Fout in deszelfs Kiel, in het daaraanvolgende Jaar, binnen de Haven van *Matanchel* verlooren geraakte. Alle andere byzondere Beveelen bleven alleenelyk van 's Onderkonings Beveelen afhangen, die ten eenemaale de Verwinning en Bevolking van *California*, en de Ternederzettingen langs de Kuſt, wilde volvoert hebben, hoewel hy ganſch niet genegen was de tot een zo voordeelig Bewerp volſtrekt nodige Sommen op te ſchieten.

Doch deze vrekachtige Zuynigheid van den Raad in *America* wierd in *Spanjen* by den Koning en zyne Staats-Dienaaren ganſch niet goedgekeurt. Te gelyker tyd, namentlyk omtrent het uytgaan van het Jaar 1717, ſchreef Vader *Piccolo* aan Vader *Braſſal Jua*, toen ter tyd Beſtierder van het Collegie te *Guadiana*. In dezen gemeenzamen Brief deed hy Verſlag van zyne Ontdekkingen in 't Noorden van *California*, en derzelver gelukkige Vervorderingen; mitsgaders van de goede Geneigtheid der Bewoonders van de Zuyd- en de daartegenover gelegene Kuſt, tot de Omhelzing van 't Chriſtendom, indien zy van Onderwyzers voorzien wierden; en eindelyk van de Armoede, het Gevaar en den droevigen Staat,

waar-

waarin zy alle, by gebrek van Vaartuygen, Leeftocht, Kleeding en Onderſtanden, zig bevonden. Deze Brief geraakte in handen van *Don Pedro Tapiz*, Biſſchop van *Durango*, onder wiens Kerkelyk Beſtier *California* behoorde, en die, over deszelfs Inhoud ten hoogſten aangedaan, verzogt den oorſprongkelyken Brief te mogen houden, om denzelven met een by hem zelve opgeſteld Vertoog, aan den Koning te zenden. Hy ſloot vervolgens den Brief van Vader *Piccolo* in den zynen, dien hy, gedagteekend den 18 *February* 1718, aan zyne Majeſteit liet afgaan, en in denwelken hy, na eene hertroerende Vertooning van den Toeſtand der Zaaken in *California*, geſtoffeerd door ſtaatkundige Klemredenen, den Koning ſmeekte, die nieuwe Chriſtelyke Ternederzettingen aan te moedigen, en het Getal der Zendelingen te vermeerderen, om eene zo groote meenigte Heidenen tot het Evangelie over te brengen.

Deze Brieven, in het Jaar 1719 te *Madrid* ontfangen, wierden by zyne Majeſteit in den Hoogen-Raad der *Indiën* overgebragt; op wiens Goedvinden, ondersteund door den Invloed van den Cardinaal *Alberoni*, de Koning den 19 *January* van hetzelve Jaar eenen nieuwen Laſtbrief teekende; denzelven aan den Onderkoning deed afgaan, en daarin liet voegen de Beveelen, welke hem by zyn Vertrek na *Mexico* gegeven waren; wordende in dezen andermaal herhaalt, en wel in de allerſtrengſte en ernſtigſte Uytdrukkingen: „ Dat hy zoude hebben „ te volvoeren den aan hem opgedragenen Laſt, „ van welken hy tot nog toe geen het minſte Verſlag aan zyne Majeſteit gedaan had; en dat hy „ ten allerſpoedigſten een omſtandig Bericht zoude „ hebben te doen, van hetgeen daaromtrent verricht „ en vervorderd was."

Op het ontfangen van dien nieuwen Koninglyken Laſtbrief, was de Onderkoning in eene doodelyke Verlegenheid gebragt; nademaal hy bevond, dat de Verhandelingen van den Raad niet na het Hof gezonden waren, en dat men, by gebrek der daartoe behoorende Beſcheiden, welke onvindbaar ſcheenen te zyn, geen behoorlyk Bericht kon geven, van hetgeen ten opzigte der Zaaken van *Californía* volvoerd was. Eindelyk en ten laatſten wierden dezelve in het Huys van eenen Particulier ontdekt, werwaards dezelve, gelyk hiervooren reeds gemeld is, overgebragt waren. En alhoewel men geloofde, dat de Onderkoning in zyne Brieven van de openbaare Verhandeling aan den Koning Verſlag gedaan had; zo kon men echter in de Regiſters ter Secretary niet ontdekken, dat die Geſchriften en Acten van den Raad na *Spanjen* overgezonden waren.

In het Jaar 1719 wierd het Hof en het Koningryk van *Spanjen* by den Cardinaal *Alberoni* ontruymt, en teffens geraakten ook zyne wydluftige en groote Ontwerpen, ten opzigte van *America*, de *Philippine-Eilanden* en de *Zuyd-Zee*, mitsgaders die van *Europa*, welke aan de ganſche Wereld bekend zyn, ten eenemaal in duygen.

XIV. HOOFD-

XIV. HOOFDSTUK.

De Vervorderingen der Zendingen onder het Beſtier der Vaders Siſtiaga *en* Tamaral. *De Stichting der Zending van* La Puriſſima. *Het bouwen van een Schip in* CALIFORNIA, *onder Opzigt van Vader* Ugarte. *Vader* Bravo *verwerft een tweede te* Mexico: *Hy ſticht de Zending van* La Paz, *en Vader* Helen *die van* Guadaloupe.

Na dat Vader *Jayme Bravo* de Zaken te *Mexico* bevordert, zyne Pligtpleegingen van Dankzegging by den Onderkoning en andere Staats-Dienaaren afgelegt had, zo was zyne eerſte Zorg, om zodanige Proviſien en Goederen in te koopen, waaraan men het meeſt Gebrek had; en zulks verricht zynde, keerde hy met Vader *Sebaſtian de Siſtiaga* na *California*, aan Boord van het by den Onderkoning gekochte Schip uyt *Peru*, en quam in *July* 1718 behouden te *Loretto* belanden.

In den Herfſt 1717 ontſtond een yslyke Orcaan, die zig over ganſch *California* en derzelver Zeeboezem uytſtrekte, en met zo zwaare Regens verzeld was, dat daardoor alles weggeſpoelt wierd. De Kerk en het Huys van Vader *Ugarte* geraakten onder voet en gelyk met den Grond, en de Vader zelve moeſt zyn Leven onder eene Rots bergen, alwaar hy geduurende vier en twintig Uuren achtereen aan de ſtrenge Woede van het Weêr blootgeſteld was. De Gracht, langs welke het Water moeſt afzakken, was toegedamd; de Sluys te *San Xaverio* weggedreven, en de bezaaide Landen, zo wel aldaar als te *Mulege*, ten eenemaale verwoeſt en met Steenen

nen overdekt. De Rukwind was zo ſterk, dat daardoor te *Loretto* een Spaanſe Jongen, *Matheo* genaamd, opgenomen en weggevoert wierd, zonder ooit, hoe zeer men ook na hem gezogt heeft, wederom gevonden te zyn. Verſcheidene aan de Duykers op de Kuſt van *California* toebehoorende Barken geraakten verlooren; gelyk mede twee van *Compoſtella*, waarin vier Menſchen verdronken; de overigen ontquamen het Gevaar in twee ruyme Bylanders, die by geval dicht daarby lagen, waarmede zy eene Schuylplaats onder eene Rots zogten, en aldaar vertuyden. In deeze Vaartuygen belandeden die Ongelukkigen te *Loretto*, alwaar zy by Vader *Ugarte* zeer minzaam en gulhertig ontfangen en geherbergt wierden, tot dat zy gelegenheid vonden, met het Schip van den Onderkoning, na *Nieuw-Gallicia* te keeren, hetgeen kort daarna verongelukte. De Vaders hadden hier eene meenigte Orcaanen en zwaare Regens gezien, doch geene gelyk deeze, ten opzigte van Hevigheid en Langduurigheid. Indien diergelyke Orcaanen weleer in *California* meenigvuldig geweeſt waren, dan zoude hetgeen Wonder zyn, dat alle de Aarde weggeveegd en weggeſpoeld; niets dan barre Rotſen overgebleven, en de Vlaktens en Dalen met Hoopen van Steenen overdekt waren.

Nu keerde Vader *Tamaral*, met betere Hoop van Vervordering, na het Dorp van *San Miguel*, werwaards, als de Eerſtelingen der Vruchten van zyne Zending, zig twee *Rancherias* van Heidenſe *Indianen* vervoegden, en hem verzochten gedoopt te mogen worden, hetgeen hy ook aan hen volvoerde. Vervolgens nam hy zynen Weg, met het uyterſte Ongemak, door het Gebergte van *Sierra* na de *Rancherias* van *Cadigomo*, dewelke eenige Jaaren te vooren by Vader *Piccolo* bezogt waren ge-

geweeſt. Hier quamen hem de *Rancherias* van *La Purtſſima Conception* te gemoet: Hy verhoopte te *La Puriſſima* meer Gerief van Bouw- en Weilanden, dan te *Cadigomo* te zullen vinden, alwaar hy, na eene Sluys of Dam tot het vergaderen van Water aangelegt te hebben, zynen Arbeid bevond vergeeffch en vruchteloos beſteed te zyn, zo wel wegens de ſnel affchietende Becken, als door de Achteloosheid der *Indianen.* Te *La Puriſſima* vond hy de Aarde door de laatſtgevallene Regens weggeſpoeld; doch eindelyk, na zig eenige Jaaren afgeſlooft te hebben, bouwde hy eene Kerk en Woonhuys aldaar, en had inmiddels hier en daar eenige Velden met *Maize* voor hem zelve en zyne *Indianen* aangelegt. Een tweede Werk van groote Zwaarigheid was het maken van eenen bequaamen Weg voor de Beeſten na de Zending van *Santa Roſalia*, als zynde de naaſtgelegene, om Leeftocht van daar te haalen; de Dorpen van *San Miguel* en *San Xaverio* lagen te ver uyt den Weg; ook was dezelve, vermits zyne Ruuwheid, zeer gevaarlyk. Hy beſtierde deeze Zending verſcheidene Jaaren; en om van zynen Yver en Onvermoeidheid eenige Proef te geven, zal het genoeg zyn te zeggen, dat hy dezelve, niet tegenſtaande de zwakke Geſteldheid van zyn Lighaam en de veelvuldige Ziektens, tot over de dertig Mylen door de Bergen en Rotſen heenen, uytbreidede; zynde dezelve by over de vyftig *Rancherias* bewoond, welke geduurig van Plaats tot Plaats veranderden; drie- en- dertig van dezelve wierden by hem beſchaaft en onderwezen, en het Getal der door hem gedoopte Zielen beliep omtrent tweeduyzend. Aldus hervormde hy deeze elendige Wilden in eene der talrykſte en beſt beſtierde Zendingen in dat Waerelddeel.

Door de goede Neiging van het Hof te *Madrid*

en van de Regeering te *Mexico* wierd Vader *Ugarte* hoe langer hoe meer aangemoedigt, en beſloot zyne Onderneemingen, welke hy alleen bequaam was eenen goeden Uytſlag te doen hebben, werkſtellig te maken. Hy was zeer zorgvuldig omtrent de Opneeming van beide de Kuſten aan den Zeeboezem van *California*, en de Ontſcheiding der Twyfeling, of dat Geweſt aan *Nieuw-Spanjen* gehecht, dan daarvan afgeſneeden mogt zyn. Want zulks was tot nogtoe onbeſlift gebleeven, hoewel de Ontdekking, by Vader *Kino* te vooren gedaan, daaromtrent geen gering Licht gegeven had; dewyl men vermoedede, dat ruſſchen *Loretto* en de Rivier *Colorado* miſſchien eene Straat of Zee-Engte mogt zyn, door welke de Inham van *California* met de *Zuyd-Zee* zamen liep, en de Doortocht geweeſt was van zodanige Schepen, die men zeide weleer rondom *California* gezeilt te hebben. Hy was niet minder oplettend omtrent de naauwkeurige Opneeming der Zuydkuſt te Water, om eene bequame Haven voor de *Philippine*-Schepen te vinden; niet alleen, om dat zodanig een Beſtek reeds in het begin der Onderneeming geſchied, maar ook, dewyl hetzelve als nu zo ernſtiglyk by de Regeering, uyt naam van den Onderkoning, als een Hoofd-Articul van zyner Majeſteit Beveelen, aangedrongen en gelaſt was. Tot diergelyke Volvoering was een groot, hecht en ſterk Schip ten uyterſten noodzaakelyk; doch zodanig een wiſt men in geene der Zéen hieromſtreeks te bekomen. Het oude Schip *San Xaverio* was daartoe ten eenemaale buyten ſtaat, en hetgeen de Onderkoning gegeeven had, weinig bequamer dan het eerſte. Indien men mogt goedvinden op de Kuſt van *Aquapulco* een ander Schip te koopen, dan was men niet alleen beducht, maar ook zelfs verzekerd, van andermaal bedrogen te zullen worden; want de *Peruvianen*

zyn

zyn niet zeer oplettende in het bouwen van hechte en ſterke Schepen, dewyl zy wel weeten, dat zy in hunne Zeetochten, buyten zekere omlopende ſtyve Koeltens, geene de minſte Zwaarigheden te duchten hebben. Wilde men eenen Nieuwnagel op de Kuſt van *Nieuw-Spanjen* doen timmeren, dan zoude men zeggen, dat men de Manſchappen en het Geld voorbedachtelyk in 't Water wierp, dewyl reeds te vooren door Ondervindingen gebleeken was, dat de aldaar weleer gebouwde Barken, met naame *San Fermen*, *San Joſeph* en *Santa Roſaria*, door onkundige, bedrieglyke en quaadaardige Scheeps-Timmer- en Werklieden vervaardigd en opgeleverd waren.

De *Philippine Eilanden*, alhoewel door derzelver verre Afgelegenheid onvermydelyk een lange Tyd daartoe vereiſcht wierd, zouden de Zending wel van een behoorlyk groot en deugdzaam Schip hebben kunnen voorzien, nademaal aldaar tegenwoordig allerhande Slag van goede Vaartuygen gebouwt worden: Doch door den by *Spanjen* en *Mexico* vaſtgeſtelden Koophandel wierden de *Philippines* tot eene Vryplaats en Toevlucht gemaakt, waaraan men toen ter tyd niet dacht, alhoewel daarvan in de Beveelen van Koning *Philippus* III., gedagteekend den 19 *Auguſti* 1706, en in het tweede Deels vierde Hoofdſtuk, hiervooren aangehaald, genoegzaam Licht gegeeven wierd. De eenigſte Uytkomſt beſtond dan in het doen bouwen van een volmaakt Schip, en wel in het arme en ſchraale *California*, alwaar geene Planken, Zeilen, Want, Touwwerk, Teer, noch eenige andere Behoeftens tot diergelyk een Werk te vinden waren: Ook had men geene Bouwmeeſters, Scheeps-Timmerlieden, Zagers noch andere tot den Scheepsbouw behoorende Handwerkers, en even zo

min wiſt men het Onderhoud voor eene zo groote meenigte Volks te bekomen.

Deze Zwaarigheden ſcheenen onoverkomelyk te zyn; voornamentlyk dewyl de Zending, zelfs by de nieuwe Onderſtanden, met veelerhande Moeijelykheden belemmerd was, en het Guarniſoen en de Uytgaven boven de Maat en Pyl van Vermogen aangegroeid waren; doch men wiſt ter Voldoening aan 's Konings Beveelen, met dewelke de Bevordering van den Godsdienſt gepaard ging, geen ander Middel uyt te vinden. Vader *Ugarte* ondernam derhalve een zo hachgelyk Werk, en volvoerde hetzelve zeer gelukkig: Hy bragt eenen Bouwmeeſter en zommige Werklieden na *Loretto*, en beſloot het Timmerhout van de Overkuſt te laten haalen, gelyk hy tot den Bouw zyner Kerken gedaan had; want geene der tot nu toe in *California* ontdekte Streeken konden eenigerhande Bouwſtoffen opleveren. Wanneer hy echter by de *Indianen* onderrecht wierd, dat 70 Mylen benoorden *Loretto* veele groote en zwaare Boomen te vinden waren, zo vertrok hy in *September* 1719 met den Bouwmeeſter, twee Soldaten en zommige *Indianen* na *Mulege*. Van daar reisde hy, verzeld by Vader *Siſtiaga*, nog verder; doortrok het ruuw Gebergte, hetwelke aan de Zending van *Guadaloupe* ſluyt, en na onbeſchryflyke Ongemakken en Zwaarigheden doorgeſtaan te hebben, vond hy eindelyk 38 Mylen van *Mulege* een aanzienlyk getal *Guarivos*; doch dezelve ſtonden in zodanige Gronden en Poelen, dat de Bouwmeeſter geene mogelykheid zag dezelve langs eenen zo bezwaarlyken Weg tot aan den Oever der Zee te vervoeren. De Vader zweeg op die Verklaaring, en keerde wederom na *Loretto*, alwaar met zyne ganſche Onderneeming, en wel voornamentlyk met deeze gedaane Reis, by het Gemeen geboert wierd.

De

De Vader liet zig door dat alles niet affchrikken; hy trok andermaal na 't Gebergte en velde niet alleen het Timmerhout aldaar binnen de 4 Maanden, maar baande daarenboven nog eenen Weg ter Lengte van 30 Mylen, en bragt de Planken, door hulp van de aan de Zending toebehoorende Oſſen en Muylezels, na het Strand van *Santa Roſalia Mulege*. Hy gebruykte maar drie Werklieden van de Overkuſt, welke hunnen Dienſt aanboden, om de Boomen te vellen; alle de andere beſtonden uyt Chriſtenen van *California*, of Heidenen uyt de nabuurige *Rancherias*, en de Vervoering wierd door de Wilden uyt het Gebergte verricht, welke de Vader by die gelegenheid beſchaafde en in de Gronden van Deugd en Godsdienſt onderwees.

Dus wierd eindelyk onder het beſtier van dezen Vader een Schip gebouwt, hetgeen aan Fraaiheid, Grootte, Sterkte en Toetakeling, volgens het eenpaarig Oordeel der Timmerlieden en Kenners van *America* en de *Philippines*, alle de andere, die men ooit op deeze Kuſten gezien had, ver te boven ging; hetzelve wierd zo ſpoedig vervordert, dat het reeds in de Maand September 1719 van Stapel liep, en *el Triumpho della Croce*, de Zegenpraal van 't Kruys, genaamt wierd. Door dien Scheepsbouw was het ganſche Overſchot van den Leeftocht en Penningen der Zending uytgeput, alhoewel de *Indianen* altoos zig zelve van het noodig Onderhoud voorzagen. Ook ſpaarde de Vader geenzins de Geſchenken, welke tot zyn byzonder Gebruyk aan hem by zyne Vrienden te *Mexico* gezonden wierden. Wanneer men de Rekening opmaakte, wierd bevonden, dat de Koſten van het Schip veel minder beliepen, dan als of het in *Nieuw-Spanjen* gebouwd geweeſt was.

Terwyl hetzelve, als het eerſte en eenigſte van dat

dat Maakzel, in *California* getimmert wierd, ontfing de Zending een ander nieuw Schip, en verkreeg teffens eenen nieuwen Zaakbezorger in derzelver tydelyke Belangen. De Bark van *Peru*. by den Onderkoning gegeven, en in de Maand Auguſti 1719 verongelukt, en *California*, door de gewoone en buytengewoone Uytgaven en Onkoſten der nieuwe Soldaten en Werklieden te *Mulege*, in groote Benaauwdheid zynde, zo vertrok Broeder *Jayme Bravo*, als Agent en Voorraadbezorger, uyt de Zending na de Kuſt van *Cinaloa*, om Goederen en Proviſien van daar over te haalen. Aldaar komende vond hy Brieven van Vader *Alexandro Romano*, nu Provinciaal, in dewelke hy, op Bevel van den Vader Generaal *Tamburini*, aangeſchreven wierd na *Guadalaxara* te komen, om aldaar tot Prieſter gewydt, en tot Zendeling voor *California* aangeſtelt te worden. De Broeder was over dat Bevel ten uyterſten onthutſt, doch kon geenzins weigeren daaraan te gehoorzamen: Hy vertrok dan na *Guadalaxara*, alwaar hy binnen drie achtereenvolgende Dagen, naar 't Voorrecht der Maatſchappy, by *Don Manuël de Membela*, die hem met alle Vriendelykheid en vaderlyke Lieſde ontfing, in de Orde beveſtigt wierd. Van hier vertrok hy, op Bevel van dienzelven Provinciaal, na *Mexico*, om aldaar van den Toeſtand der Zending Verſlag te doen. De grootſte Verlegenheid beſtond toen ter tyd in het Gebrek van Schepen; want alhoewel de Bylander voorſpoedig voltoid was, zo diende dezelve echter beter tot het doen van nieuwe Ontdekkingen, dan tot het overvoeren van Goederen en Voorraad. Hy wierd door die Omſtandigheid bewogen, een Verzoekſchrift aan den Onderkoming Marquis *de Valero* op te ſtellen en te overhandigen, hetwelke aan den Theſaurier medegedeelt, ook ter Rekenkamer en

in

in den Raad overgebragt wierd, van welken altoos de Ontſcheiding der Zaken van *California* heeft afgehangen.

De Raad gaf den 15 Maart 1720 Bevel, dat men aan Vader *Jayme* eene Bark uyt *Peru*, van welke de Onderkoning gewaagt had, zoude hebben te leveren, voorzien van de behoorlyke Wapenen en andere Behoeftens. De Bark bevond zig niet te *Aquapulco*, maar te *Guatulco*, van waar zy niet eer dan in de Maand *Juny* terug kon komen. Inmiddels wierd by den Marquis *de Villa Puente*, hoognoodig oordeelende te zyn, de *Guaycuros* te beſchaven en onderdanig te maken, het gewoone Fonds ter Oprechting van eene nieuwe Zending te *La Paz* opgeſchooten, en Vader *Bravo* teffens door hem verzogt, van dezelve de Stichter te willen zyn. De Vader toonde zig bereidwillig die Aanbieding te volvoeren, hoewel die Onderneeming niet vry van groote Zwaarigheden ſcheen te zyn, en zeilde in *July* na *Acapulco* met zyne nieuwe Bark, geladen met Kleeding, Gereedſchappen &c. voor de Bezetting en Zending. Hy liep te *Matauchel* binnen, om Ververſingen, en in *Auguſti* quam hy, tot uytſtekende Vreugde van alle, in de Baai van *San Dionyſio* belanden, alwaar hy den nieuwen Bylander van *California* in gereedheid vond.

Hetzelve Jaar 1720 was aanmerkelyk wegens de Stichting van twee nieuwe Zendingen, de eene bezuyden en de andere benoorden *Loretto* gelegen, door welke zo wel het verwonnene Land verzekert, als het Chriſten-Geloof grootelyks bevordert wierd. De eerſte en voornaamſte dier Zendingen was in de Baai van *La Paz*, 80 Mylen van *Loretto*, onder de *Guaycuros*; doch dit is de byzonder eigene Naam der Inwoonders van dat Geweſt niet, maar wel die van *Periques*. Zy hadden den Naam van *Guaycuros*

in

in zommige voorgaande Expeditien bekomen, wanneer men de Soldaten zig elkander te meermaalen hoorde toeroepen *Guaxoro ! Guaxoro !* hetgeen in hunne Taal Vriend ! Vriend ! beteekent; en van dien tyd af wierden zy met den Naam van *Guaxoros*, en in 't vervolg met dien van *Guaycuros* beſtempelt. Zedert de Expeditie van den Admiraal *Otondo* zyn deeze *Indianen* omtrent de *Spanjaarden* altoos zeer quaaddenkende geweeſt, en hebben geduurig met degeenen, welke hunne Kuſt quamen bezoeken, overhoop gelegen : Doorgaans wierd aan weerzyden veel Volks verlooren, gedoodt en gevangen; zelfs was het zo ver gekomen, dat men vreesde door de *Guaycuros* de eene of de andere tyd onder de bekeerde Natie eenen algemeenen Opſtand berokkend te zullen zien. Hierdoor wierd Vader *Salva-Terra* bewoogen, hen een Bezoek te geven, hetgeen, gelyk wy reeds hiervooren gemeldt hebben, zonder vrucht afliep. Het was hoognoodig, om in dat Geweſt teffens ter Zee en by Land in te dringen; by Land, om eenen Weg binnen-door na *Loretto* te vinden, en de tuſſchen beide woonende Natien te beſchaven ; by Zee, om des te gemakkelyker en ſpoediger de tot eene zo gevaarlyke Onderneeming behoorende Manſchappen, Leeftocht en andere Behoeftens aan te voeren.

De Expeditie by Land wierd aan Vader *Clemente Guillen*, uyt hoofde zyner Zending van *San Juan Baptiſta Legui*, opgedragen, en die ter Zee nam Vader *Ugarte* over, die voor de eerſtemaal met den Nieuwnagel *el Triumpho della Croce*, een Bylander van *California*, derwaards ſtevende. Hy ging met Vader *Bravo* aan Boord, die zeer verlangende was zyne Zending te aanvaarden, en ſtaaken den eerſten November 1721 van Land. Wanneer zy te *La Paz* behouden aangekomen waren, wierd het Volk

Volk met alle voorzigtigheid en welgeregeldheid, die men op vyandlyken Bodem behoort te gebruyken, aan Land gezet. Doch het quam wel haast te blyken, dat het Gevaar zo groot niet was, als men zig verbeeldt had; want alhoewel zommige *Gudycuros* zig op eenigen afstand onder de Wapenen vertoonden, zo gingen zy echter, zo dra zy de Vaders, slechts verzeld door eenen Indiaanſen Tolk, zagen naderen, op den Grond nederzitten; als zynde een Teeken van Vriendſchap en goede Genegenheid. De Vaders deelden, na veelerhande vriendelyke Gebaardmakingen, onder hen eenige Stukken grof Linnen, Messen, Scheermessen en andere Gereedſchappen uyt, als mede zommige Vercierſelen en andere geringe Beuzelaryen, dewelke zy met groote Vreugde, en als Geſchenken van uytſtekende Waarde, aannamen; zy wierden wyders door den Tolk onderrecht, dat de Vaders tot hen gekomen waren, om met hen als Vrienden te leven, als mede, om tuſſchen hen en de Inwoonders der Eilanden van *San Joſeph*, *Spiritu Santo* en van andere nabuurige Geweſten, die derzelver verouderde Doodvyanden waren, en groote Bloedſtortingen onder hen aangerecht hadden, eene algemeene Verzoeninge te bewerken. Zy lieten over eene zo aangenaame Boodſchap veele Vreugde blyken; doch bleven eenige dagen ſchuuw en bevreeſt voor de Soldaten. Metter tyd quamen zy echter allengskens uyt verſcheidene *Rancherias* derwaarts naderen, voornamentlyk door de by Vader *Salva Terra* terug gelatene drie Gevangenen onderrecht zynde, dat zy geduurende hun Verblyf te *Loretto* zeer vriendelyk en wel behandeld waren; zodanig een Verhaal, als mede de byzondere Begaafdheid van Vader *Ugarte*, om zig alom bemind en teſſens achtbaar te kunnen maken, mitsgaders de Liefde der Wilden tot zyne

Per-

Perſoon, deeden de ganſche Zaak ten ſpoedigſten eene zeer gelukkige keer neemen : Zy ſloegen Hutten, Tenten en Prieelen op voor alle de Manſchappen, en een Stuk bequame Grond wierd tot het aanleggen van een Dorp, en het bouwen eener Kerk, in gereedheid gebragt. De Leeftocht en Beeſten wierden uyt de Bylander ontſcheept, en de nieuwe Zending verkreeg, tot zo groote Verwondering als Blydſchap der *Guaycuros*, haar vol Beſlag.

Doch daar rees geene geringe Ongeruſtheid by de Vaders, wanneer zy in langen tyd geene de minſte Berichten van het Wedervaaren van Vader *Clemente Guillen* en deszelfs Gezelſchap ontfingen. Deze had de Reis met eenige Soldaten en *Indianen* aanvaardt; doch de tuſſchen beide leggende Bergen, Boſſchen en Moeraſſen hadden hunnen Weg tot over de 100 Mylen uytgeſtrekt, aleer zy de Baai ontdekten en de Bylander zagen leggen, dewelke uyt hunne Musquetery begroet wierd. Men zond terſtond eenige Booten derwaards, om hen na de Hutten over te voeren, alwaar zy tot wederzydſe Blydſchap belandeden, zonder eenigen Tegenſtand, en zelfs geen den minſten Blyk van Misnoegen der *Guaycuros*, te ontmoeten of te beſpeuren. Vader *Ugarte* bleef drie Maanden achtereen te *La Paz*, en gewon tot eenen verbazenden Graad de Liefde en Toegenegenheid van alle de Wilden. Ook bewerkte hy de Vrede tuſſchen hen en de Bewoonders der nabuurige Eilanden, dewelke hy, vermits zyne onwederſtaanbaare Beleefdheid en Goedaartigheid, wiſt te overreden, op het vaſte Land te komen, alwaar beide de Partyen elkander de blykbaarſte Teekenen van eene oprechte en ongeveinsde Verzoening gaven. Zy hielden zeer ſterk by hem aan, ten einde zy van de Dwinglandy en Slaverny der Parelduykers mogten verloſt worden.

Hy

Hy liet vervolgens Vader *Bravo* en zommige Soldaten tot hunne Veiligheid terug, en ging in het einde van *January* 1721 wederom ſcheep na *Loretto;* de *Ligui* keerden insgelyks terug, en wel langs de door de onbewoonde Woeſtenyen gebaande nieuwe Wegen; blyvende Vader *Bravo* met zommige Soldaten in de nieuwe Zending achter. Gemelde Vader leide eerſt en voornamentlyk toe, gelyk in alle nieuw-opgerechte Zendingen noodzakelyk vereiſcht wordt, om de Land-Taal te leeren; vervolgens bouwde hy eene Kerk, Paſtory en eenige Hutten; benaarſtigde zig met de grootſte aanhoudendheid en yver hunne Gemoederen te doen overeenkomen; hen te beſchaven; onderwyzen; by te ſtaan en te verligten in alle Dingen, voor zo veel maar in zyn Vermoogen was. In deeze getrouwe en chriſtelyke Liefde-Dienſten en Pligten bleef hy volherden tot het Jaar 1728 toe, wanneer hy na *Loretto* keerde, om Vader *Piccolo* te onderſteunen, die zig, buyten en behalve zyne hooge Jaaren, in eenen zeer zwakken Staat van Gezondheid bevond. Binnen dit zyn zesjaarig Verblyf had hy over de zeshonderd Kinderen en Volwaſſenen gedoopt, en de Zending tot achthonderd volwaſſene Perſoonen doen aangroeijen, dewelke in 3 Dorpen verdeelt wierden, namentlyk in *Nueſtra Senhora del Pilar de la Paz;* in *Todos Santos*, en in *Angel de la Guarda;* ook had hy 20 Mylen van *La Paz* zommige Streeken ontdekt, welke tot het planten van *Maize* bequaam waren, en die hy vervolgens tot Bouwlanden deed maaken.

Terwyl de drie Vaders zig te *La Paz* ophielden, wierd ook de Zending in het Noorden, onder de Beſcherming van *Nueſtra Senhora de Guadaloupe*, opgerecht. Geduurende den tyd, dat Vader *Ugarte* zig in 't Gebergte bevond, om Hout voor

de Bylander te vellen, had hy alle de *Cochimies* daaromſtreeks zodanig eene Liefde en Geneigdheid tot het Chriſtendom ingeboezemt, dat hy door hunne afgezondene Booden dagelyks verzogt wierd, hen andermaal te willen komen bezoeken. De Vader betoonde zig daartoe gewillig en bereid; wierd derwaards verzelt by Vader *Everard Helen*, eenen nieuwen Zendeling, welke in *April* 1719 na *California* gezonden was. Aleer hy na *La Paz* wederom ſcheep ging, liet hy zyne Beveelen en Onderrichtingen achter, om die Stichting te beginnen; zond kort daarop Vader *Helen* derwaards, die reeds te vooren, door de onſmakelyke Onderwyzing van eenen *Indiaan*, de Land-Taal eenigzins had leeren verſtaan. Hy wierd door den Capitein en zommige Soldaten verzelt, en arriveerde den 26 *December* 1720 te *Huaſinapi*, 90 Mylen benoorden *Loretto*.

Dit Geweſt legt op de Hoogte van 27 Graden noordelyke Breedte in het midden der *Sierra*; 27 Mylen ten Noordweſten van *San Ignacio*, en 30 van *Conception*, in eene koude en ongezonde Luchtſtreek. De *Indianen* quamen uyt alle de *Rancherias* der Omlanden derwaards zamen vlocijen, om hunne allergrootſte Vreugde en Genoegen te betuygen, dat de Vader onder hen was komen woonen. Men begon eene Kerk te bouwen, die aan *Nueſtra Senhora de Guadaloupe* toegewydt wierd, vervolgens ook eene Wooning voor den Vader, en verſcheidene groote en kleine Hutten voor de *Indianen*, waarby byzonder aanmerkelyk was, dat de Capitein en zyne Soldaten, die anderzins, volgens hunnen aangeboorenen Aart, van alle Arbeid afkeerig zyn, hunne Luyheid lieten vaaren, en de Handen mede, gelyk andere, aan het Werk ſloegen. In het midden van deze Verandering ontfing

fing hy eene meenigte Booden, met verzoek, de ver-afgelegenſte *Rancherias* met zyne Tegenwoordigheid te willen vereeren, en de aldaar woonende Zieken en oude Lieden, dewelke niet na de Zending konden komen, te onderwyzen.

Middelerwyle waren de Capitein en zyne Soldaten met alle yver beezig, de kleine Gebouwen der Zending te vervorderen, en ten einde van zes Weeken was alles voltooid en in goeden Staat gebragt, wanneer de Capitein vertrok, achterlatende vier Soldaten tot derzelver Bewaaring, dewelke hy, ten opzigte der Uytgeſtrektheid van het Land, en het gering Vertrouwen, dat men tot de *Indianen* kon hebben, zeer noodzakelyk oordeelde te zyn. De Yver der *Indianen* bleef in alle haare Kracht volharden, zo dat Vader *Helen* in ſtaat geſtelt wierd, op Saturdag voor Paaſſchen in 't Jaar 1721, voor de eerſtemaal het Doopzel aan de Volwaſſenen toe te dienen. Hierdoor wierd in andere ver-afgelegene *Rancherias* eene onverduldige Begeerte onder de Inwoonders verwekt, om gelykerwyze in den H. Doop bedeeld te mogen worden; doch de Vader deed dezelve begrypen, dat zulks niet eerder kon geſchieden, dan na dat zy alvoorens naar zyn Genoegen in de Gronden van het Chriſtendom onderwezen waren, en hem de Stukjes Hout, de Hairlokken, Manteltjes, Beeſtevoeten, Paruykjes en andere Vodderyen, waarvan zy zig by hunne Gochelaryen en Bedriegeryen bedienden, uytgelevert hadden, gelyk by alle hunne Landslieden gedaan was, aleer zy door hem gedoopt waren geworden.

Doch zulks was voor den Vader eene zwaare Poſt te verwinnen; want de doortrapſte onder hen bedienden zig van die Grollen en Kuuren, om den onnozelen Eerbiedigheid in te boezemen, en van hen alles

te verkrygen, wat zy nodig hadden, of maar wilden en begeerden. De Vader bevond onder hen echter geenerhande dadelyken Afgodendienſt, of Tovery en Verbond met booze Geeſten, en wat van diergelyke Natuur is, in zwang te gaan; maar was in tegendeel by ondervinding te meermaalen en volkomen overtuygt geworden, dat alle de zogenaamde Tovenaars niet dan Guyten en Bedriegers waren, welke voorgaven eene geheime Kracht van den Hemel te bezitten, om, aan wien zy maar wilden, goed of quaad te kunnen doen, en dat zodanig een Handel doorgaans gedréven wierd by Perſoonen van hooge Jaaren, om door middel van die Begoochelingen een rykelyk en gemakkelyk Beſtaan te vinden, wanneer zy niet langer in ſtaat zyn hunnen Nooddruft in het Gebergte en in de Boſſchen te zoeken. Zy geven zig ook voor Geneesmeeſters uyt, en onderſtaan de Kinderen in nuttige Wetenſchappen en verbazende Geheimeniſſen te onderwyzen; doch alles loopt op enkel Bedrog en Valsheid uyt; zynde hun Oogmerk alleenlyk van den Arbeid hunner Landgenoten te leven, en hun Onderhoud te bekomen; gelyk wy reeds in het eerſte Deel, en by het zevende Hoofdſtuk, aangemerkt hebben. Hierdoor wierd echter de Uytbreiding en Aanwas van het Chriſtendom allermeeſt verhindert, en Vader *Helen* was derhalve, gelyk de overige Zendelingen gewoon waren, op Middelen verdacht, om de *Indianen* alle de Werktuygen hunner Bygelovigheid in zyne Handen te doen leveren; op het laatſt wierd daaraan by de Wilden voldaan, wanneer zy alle die Beuzelaryen aan hem uytleverden, welke by den Vader in 't openbaar verbrandt wierden.

De beide volgende Jaaren van 1722 en 1723 waren voor geheel *California*, en wel byzonder voor de nieuwe Zending van *Guadaloupe*, zeer ramp-

rampzalig. In het Jaar 1722 wierd het ganſche Half-Eiland by eene zo groote meenigte Sprinkhaanen overſtroomt, dat door hunne Vlugt de Straalen der Zon, als door eene donkere Wolk, ten eenemaale veduyſtert wierden. De *Pitahayas* en andere Vruchten, der *Indianen* voornaamſt Voedzel, wierden door dat Gedrocht opgevreeten, en indien de Vaders de Zendingen in hunnen Voorraad van *Maize* niet hadden kunnen bedeelen, dan zouden zeer veele *Indianen* van Honger en Gebrek onvermydelyk hebben moeten creveeren. Doch vermits die Voorraad tot Onderhoud van hen allen niet kon toereiken, zo waren de *Indianen* genoodzaakt het Inſect alom te vernielen, om gelyke Plaag in het volgend Jaar voor te komen, en hetzelve, by gebrek van beter Voedzel, geduurende hunne tegenwoordige Verlegenheid tot Spyze te gebruyken. Het Gevolg van zodanig een quaad Voedzel was eene doorgaande Ziekte onder hen, verzeld door boosaartige Zweeren, waardoor eene meenigte in het Graf geſleept wierden. De Yver en Onvermoeidheid van Vader *Helen*, ter dier gelegenheid beſteed, om zyne Californiaanſe Kinderen te behouden, was niet uyt te drukken: Hy ging van de eene *Rancheria* na de andere; klauterde en gleed de ſteile en ruuwe Bergen op en af, en bezogt de Zieken geduurig als Geneesmeeſter, Paſtoor, Biechtvader, Voedſterheer en Voogd. Hy wierd door die uyterſte Elenden in zyn Hert gegrieft, en nog meer, wanneer hy hoorde, dat verſcheidene wreede en van alle Menſchelykheid vervreemde *Rancherias*, terwyl andere door die epidemique Ziekte aangeſtoken waren, en eenigerhande Voedzel overig hadden, de Lyders levendig begroeven, of dezelve met Struyken en Takken dekten, om daaronder elendig te ſmooren.

Naauwelyks was die Plaag overgegaan, of in het volgende Jaar 1723 ontſtond een algemeene Buyk- en Roode-Loop, dewelke eene nog yslykere Verwoeſting onder de *Indianen* aanrechtede. Vader *Helen* ontzag in dit tweede Bezoek zig zelve nog minder dan in het voorgaande; zyne Liefdedienſten deeden hem zyne eigene Gezondheid verwaarloozen; hy kreeg eene gevaarlyke Breuk, en eene onophoudelyke Zinking en Afzypeling aan zyne Oogen, beide verzeld van zodanige Pyn, dat hy genoodzaakt wierd voor eenige Maanden de Wyk na *Loretto* te neemen, en zyne Plaats door eenen anderen Zendeling te laten vervullen. Zo dra hy echter eenigzins herſteld en in ſtaat was zynen Dienſt te kunnen hervatten, keerde hy na de Zending terug, alwaar hy met alle Blyken van Liefde, Eerbied en Achting by zyne bedrukte *Indianen* ontfangen wierd, dewyl zy Ooggetuygen geweeſt waren van zynen onvermoeiden Yver en Byſtand, aan 228 volwaſſene Nieuwbekeerden bewezen, alle in verſcheidene *Rancherias* overleden, en nog van een grooter Getal, hetgeen, naaſt God, aan hem zyn Behoud en Leven te danken had. Hy nam deze Liefde zyner dankbaare *Californianen* te baat tot de Vervordering der Chriſtelyke Godsdienſt, en wel zodanig, dat Vader *Juan de Gandulain*, by zyne Viſitatie in 't Jaar 1726, twee en dertig *Rancherias* bekeerd vond, dewelke in 1707 Chriſtenen van verſcheidenen Ouderdom beſtonden. Zommige van dezelve wierden in de Zending van *San Roſalia Mulege* ingelyſt, en andere in de later opgerechte van *San Ignacio*, als bequaamer en geryflyker voor diergelyke Nieuwbekeerde gelegen. Twintig *Rancherias*, in het Gebergte, naar mate van 't Geryf der Wateren verſpreid, bleven onder de Zorg en Opzigt der Zending van *Guadaloupe* en wierden door de Vaders verzamelt in 5 Dorpſchap-

ſchappen, welke ieder van eene Capel voorzien waren, waarin de *Indianen* hun geregeld Gemak hebben, en volgens de hiervooren reeds beſchrevene algemeene Kerkelyke Tucht, een voorbeeldig en aandachtig Leven leiden. Alhoewel het zaaijen van eenigerhande Graanen de ganſche *Sierra* door ondoenelyk bevonden was, zo had de Vader echter eene meenigte groot en klein Vee bezorgt, en onder hen tot Aanqueeking uytgedeelt, om van hetzelve, mitsgaders van de *Maize*, hun voornaamſt Beſtaan te hebben. Zy hebben daarenboven nog hunne inlandſe Vruchten en Gewaſſen, die zy in minderen Voorraad van tyd tot tyd inzamelen. Nademaal de Natuur by vervolg van Tyd onder zo geduurigen en zwaaren Arbeid moeſt bezwyken, zo wierd Vader *Helen* eindelyk door zyne voorgaande Ongemakken op nieuws, en door nog meer andere teffens verraſt; en alhoewel hy onder zyne *Indianen* wenſchte te leven en te ſterven, zo waren echter zyne Superieuren meer dan hy zelve op zyne Herſtelling verdacht, en riepen hem tot eenen gemakkelyken Dienſt na *Nieuw-Spanjen* terug, en dus moeſt hy zyne beminde *Indianen* van *Guadaloupe*, tot wederzydſe Droefheid, in 't einde van het Jaar 1735 verlaten.

XV. HOOFDSTUK.

Vader Guillen *onderneemt de Opneeming der* Weſt-Kuſt, *en Vader* Ugarte *die van de* Bocht *van* CALIFORNIA *tot aan de Rivier* Colorado, *en aan de* Kuſt *der* Zuydzee *worden drie* Havens *ontdekt.*

De lange Begeerte, om op de Weſt-Kuſt van *California* eene bequaame Haven voor de Schepen der *Philippines* te vinden, was door den bepaalden Laſt van den Marquis *de Valero*, Onderkoning ter dier tyd, wederom levendig geworden, en zyne Excellentie was beezig, volgens het van *Madrid* ontfangen Bevel, met de Maatregelen te beraamen, om Volkplantingen en Bezittingen aan en op de voorſz. Kuſt op te rechten. Om nu aan dat Beſtek te voldoen, wierden driederlei Verrichtingen byzonder noodig geoordeeld te zyn. De eerſte beſtond in eene naauwkeurige Opneeming der ganſche Zuydkuſt van *Cabo San Lucas* na het Noorden toe, gelyk in de voorgaande Eeuw by den Capitein *Viscaino* gedaan was; doch zulks kon alsnu onmogelyk door de *Jeſuiten* volvoert worden, alhoewel Vader *Ugarte* zig dienaangaande van eene goede Uytkomſt verzekert hield; want offchoon zommige groote wel bemande en van de nodige Behoeftens voorziene Schepen dien Tocht mogten onderneemen, en de Theſaurie generhande Koſten mogt ontzien, zo wierd dezelve echter door zo groote Gevaaren, Opſchortingen en Verydelingen verzelt, gelyk te vooren zo meenigmaal gebleken en ondervonden was: Hoe veel te meer zoude niet de Zending van *California* hebben moeten afzien van zo-

zodanig eene Onderneeming met haare eigene Vaartuygen, geringen Voorraad van Leeftocht en weinige Manſchap, welke ganſch niet toereikende waren, te volvoeren?

De tweede Verrichting beſtond in diergelyk eene Haven by Land op te zoeken; ook had men reeds verſcheidene malen zulks met groote Koſten en zonder eenige Vrucht ondernomen; want hoe naauwkeurig men over Land de daaraan gelegene Kuſten onderzogt heeft, is echter nergens eenige bequaame en aan het Oogmerk voldoende Haven gevonden; ook het Land ganſch onbruykbaar geacht tot eenigerhande Ternederzetting, dewyl langs de ganſche Kuſt geen verſch Water, Boſſchen, Weiden Bouwlanden bekend zyn: Daar was wyders geene de minſte Hoop en Waarſchynelykheid tot het ontdekken van eenig ander en volmaakter Geweſt, dewyl de Kuſt zelve niet verder noordwaards reikte, dan tot aan zommige aldaar reeds opgerechte Zendingen. Des niet tegenſtaande, en tot Voorkoming van alle Klagten over Zorgeloosheid en Onverſchilligheid, wierd Vader *Clemente Guillen* met deze nieuwe Onderneeming belaſt.

De derde Verrichting, tot hetzelve Beſtek van Onderzoek der beide noordelyke Kuſten betrekkelyk, beſtond in eene Opneeming van den Inham van *Californía*, en om verzekerd te zyn, of *California*, gelyk Vader *Kino* beweert had, met *Nieuw-Spanjen* aan een hing, dan van hetzelve in tegendeel geſcheiden en een Eiland was, en dus de Inham aan deeze of geene zyde der Rivier *Colorado*, door de eene of de andere onbekende Straat in de *Zuydzee* mogt uytloopen, zo als men toen ter tyd te *Mexico* onderſtelde en poogde ſtaande te houden; zelfs zo verre gaande, dat men de Ontdekkingen van Vader *Kino* voor enkele Droomen uytkreet, alhoewel hy

in *Europa* daaromtrent de Goedkeuring en Toeſtemming verwierf.

Indien nu *California* aan het vaſte Land gehecht was, dan zouden de fraaije Plans der Vaders *Kino* en *Salva-Terra*, om hunne Zendingen in 't Noorden verder uyt te breiden, in haare volle kracht blyven, alhoewel hunne Onderneemingen toen ter tyd buyten alle Vervordering zyn geweeſt. De Schets van *Kino* was betrekkelyk tot de Zendingen van *Pimeria*, en die van *Salva-Terra* tot die van *California*, en deze laatſte zouden by hem uytgebreidt geworden zyn tot aan de Oevers der *Colorado* op de 33 of 34 Graden Breedte, en van daar af, met vereenigde Krachten en wederzydſen Byſtand, dewyl men alle Behoeftens gemakkelyk over Land kon bekomen, hunne byzondere eigene Geweſten kunnen aangroeijen, door de op nieuws geduurig daaraan te hechtene Landſtreeken, van dewelke zy onderrecht waren, en ook oogſchynelyk gezien hadden, zo vruchtbaar van Grond te zyn, als men tot Bouwlanden zoude hebben kunnen wenſchen, en wel tot aan de Kuſt van de beruchte *Puerto de Monte Rey* en *Cabo Mendozino* toe, tuſſchen de 37 en 40 Graden; zynde de allerbequaamſte Gelegenheid tot eene Haven voor de *Philippine*-Schepen. Vader *Ugarte* nam deze zo moeijelyke en gevaarlyke Onderneeming en Opneeming van den Inham aan, en terwyl hy allen nodigen Toeſtel daartoe maakte, zo verzogt en begeerde hy van Vader *Guillen*, om de hem opgedragene Expeditie insgelyks te willen volvoeren.

Uyt het Verhaal van den Capitein *Viscaino* was bekend, dat hy op de Breedte van 24 of 25 Graden aan de Zuydkuſt eene ruyme Baai, alwaar de Schepen voor de Woede van Wind en Zee veilig konden leggen, ontdekt, en dezelve *La Magdalena* genaamt

naamt had. Na deeze Plaats, als reeds van de Zee-zyde ontdekt, en minder gevaarlyk over Land te bereiken, wierd de Tocht van Vader *Clemente Guillen* in het Jaar 1719 gericht, in gezelſchap van *Don Eſtevan Rodrigues Lorenzo*, eene Party Soldaten, en drie Benden *Californianen*, welke op hunne Landswyze gewapend waren. Zy reisden geduurende vyf-en-twintig dagen onder geduurige Ongemakken en Afmattingen, dewelke men natuurlyk in zodanig eene bergachtige en ſchraale Landſtreek heeft te wachten; en vermits de *Indianen* overal, op het gezigt van een zo groot Getal Vreemdelingen in Beweging geraakten, zo was het noodig dat alle goede Orde en de grootſte Omzigtigheid op hunnen March gadegeſlagen wierd. Eindelyk bereikten zy de Baai van *Magdalena*, gelegen omſtreeks de naderhand nieuw-opgerechte Zending van *San Luis Gonzaga*. Zy was rondom voor de ſterke Winden door hooge Bergen gedekt; eene halve Myl breed, en liep landwaards in na *Cabo San Lucas*. Naby dezen Arm ontdekten zy eene *Rancheria* van *Indianen*, met dewelke zy, door het geven van eenige Vereeringen, zig tot Vrede en Vriendſchap verdroegen. Wanneer zy de *Indianen* na Water vraagden, wierden zy onderrecht, gelyk zy ook bevonden, dat het eenigſte verſch Water daaromſtreeks by hen uyt eene in het Zand gegravene Wel gehaalt wierd; daarby voegende, dat een nabuurig Eiland, *Santa Roſa* genaamd, overvloedig van verſch Water voorzien was, en dat zy te meermalen aldaar geweeſt waren, doch tegenwoordig op geenerhande wyze wiſten, het breede Canaal na derwaards over te komen; ook vonden zy zulke blaauwe Schelpen niet in de Baai, noch eenige Zweeming van ryke Parelbanken, van dewelke deeze Kuſt gezegt wierd overvloedig voorzien te zyn.

zyn. Men bevond, dat dezelve twee Ingangen had, en de Capitein zond eenige Manſchappen af, om dien aan de Zuydzyde op te neemen, en den Loop eener Beek volgende, te onderzoeken, of de ander Arm dier Baai, die de Haven, genaamd *del Marques*, formeert, ook verſch Water uytleverde. In dezen Tocht ontdekten zy insgelyks op eenigen Afſtand den tweeden Mond of Arm; doch bevonden, dat de Beek, aleer zy zig in de Zee ontlaſtede, door zommige brakke Plaſſen liep, en het dus voor de Schepen onmogelyk was, om aldaar verſch Water te haalen. Deze Ontdekking ſpoorde hen aan van dien ganſchen Omtrek de Opneeming te doen; doch vermits de Rotſen op verſcheidene Plaatſen ongenaakbaar, en de Moeraſſen hier en daar niet over te komen waren, zo wierden zy genoodzaakt eenen Omweg na de *Rancheria*, *San Benito d'Aruy* genaamd, te neemen, dewelke 4 Mylen van de Zee lag, en alwaar hun de *Indianen* insgelyks het onaangenaam Bericht gaven, dat langs de Kuſt geen verſch Water te vinden was. Hier quam alle het Volk by den anderen, en Vader *Guillen* deed al zyn beſt, om hetzelve over te halen tot het opneemen van het overige Gedeelte dier Kuſt, of ten minſten, voor zo ver mogelyk was, van derzelver Streek na het Zuyden. Doch hy kon zulks van den Capitein noch van de Soldaten verwerven, en de *Indianen* drongen in die onſmakelyke Omſtandigheden aan, wederom na *Loretto* te keeren. Dus wierd Vader *Guillen* genoodzaakt zyn Beſtek te laten vaaren, en Toeſtel tot de Terugreize te maken; hy nam zommige *Indianen*, met welke hy Vriendſchap gemaakt had, tot Gidſen mede, en door derzelver Beſtier wierden eene meenigte Omwegen en Ongemakken gemydt, zo dat zy binnen de vyftien dagen, na omtrent zeventig Mylen

len omgezworven te hebben, wederom te *Loretto* aanquamen.

De by Vader *Ugarte* aanvaarde Onderneeming liep gelukkiger af, alhoewel de Ongemakken en Gevaaren ongelyk grooter waren. Hy zeilde den 15 *Mey* in 't Jaar 1721 uyt de Baai van *San Dionyſio de Loretto* in de Bylander, *el Triumpho della Croce* genaamd, en aldaar getimmerd; medevoerende een Boot, *Santa Barbara* genaamd, ook aldaar gebouwd, zes Voeten breed, elven in de Kiel lang, en zonder Dek, om gebruykt te worden ter plaatſe, alwaar de Bylander niet kon komen. Aan Boord van de Bylander bevonden zig zes-en-twintig Perſoonen; zes van dezelve waren *Européanen*, van dewelke twee de Straat van *Magellaan* gepaſſeert hadden; een ander, behalven op den Atlantiſen Océaan bevaaren zynde, had eenen Tocht na de *Philippines* gedaan, en was na het neemen van het *Philippine*-Schip van *Cabo San Lucas*, als Gevangen te *Batavia* opgebragt, en nog een ander had verſcheidene Tochten na *Newfoundland* gedaan; de overige waren *Indianen* en Inboorlingen van de Streek onder *San Dionyſio de Loretto*. De Stuurman, *Guilermo Eſtrafort* genaamd, was een kundig en zeer ervaaren Man; in de Pinnas of Boot bevonden zig 8 Perſoonen; namentlyk 2 *Chineeſen* of *Philippynen*, welke Naamen in de gemeene Landtaal van *Nieuw-Spanjen* eensluydende zyn; een *Yaqui-Indiaan* en vyf *Californianen*, zamen acht-en-twintig Perſoonen uytmakende. De Voorraad van Leeftocht, welke aan Boord genomen was, viel voor eenen zo onzekeren Tocht niet rekkelyk genoeg, dewyl men ſtaat maakte op de Vervulling eener Belofte, 's jaars te vooren by eenen Zendeling van *Pimeria* gedaan, ten opzigte eener overvloedige Proviandeering van de tegenover leggende Kuſt der *Seris*.

Zy

Zy zeilden met eene ſtyve Koelte den Inham op tot aan de Baai *Conception* in de Rivier *Mulege*, alwaar Vader *Ugarte* de Zending van *Santa Roſalia* en zynen Zendeling Vader *Siſtiaga* bezogt; van daar vervorderden zy de Reis, om de Kuſt van *California* tot aan de nabuurige Eilanden van *Sal-ſi-puedas* af te ſchetſen, en wyders den Inham dwars over te ſteken na de Haven van *Santa Sabina* in de Baai van *San Juan Baptiſta*, beide gelegen naaſt deze Eilanden aan de Kuſt der *Tepoquis* en *Seris*. Zy bereikten de Haven in vyf dagen, en ontmoetenden by hunne Landing geene levendige Ziel op het Strand; doch van Boord komende zagen zy eenen *Indiaan*, die, na een Kruys in 't Zand geſtoken te hebben, ſchielyk op de Vlucht teeg. Ons Volk vervoegde zig met alle ſpoed na het Kruys toe, en naderden hetzelve met Gebaardmakingen van verſchuldigde Eerbiedigheid. Hierop maakte de gevluchte *Indiaan* een groot Gekryſch, en terſtond quamen zyne Medemakkers, dewelke verſchoolen lagen, en insgelyks gezien hadden, dat de Bylander een Kruys op de Boegſpriet voerde, voor den dag ſpringen, en gaven door meenigvuldige Teekenen hunne Genegenheid tot Vrede en Vriendſchap te kennen. Vader *Salva-Terra* had hen te vooren onderrecht, dat het Kruys de Leus en het Merk van Liefde en Vriendſchap was, en hen aanbevoolen, aan de Manſchappen van alzulke Schepen, dewelke een Kruys voerden, alle Gunſt en Herbergzaamheid te laten wedervaaren; dewyl daardoor quam te blyken, dat dezelve aan de Vaders van *California* toebehoorden.

De *Indianen* waren zo onverduldig, om den Vader te zien, dat zy, in plaats van te wachten, tot dat hy aan Land ſtapte, zig met meenigte in de Zee wierpen, en na het Boord toe zwommen; zy klommen

men in 't Schip; omarmden zyne Voeten, kuſten zyn Aangezigt en Handen, en gaven meenigvuldige Teekens van Blydſchap, Liefde en Verrukking over deſſelfs Aankomſt. De Vader bleef mede niet in gebreeken dezelve van zyne zyde te beantwoorden, en onderhield hen met een vriendelyk Geſprek en verſcheidene Ververſingen, gelyk hy ook deed by de anderen, die aan Strand gebleven waren. Hy zond twee van hen met eenen Brief aan den Vader der Zending van *San Ignacio*, die aan hem eenen Voorraad van Leeftocht belooft had, en aleer zy vertrokken, wierden zy ieder in een canefaſſe Jurk geſtoken, en door den Vader met eenige Snuyſteryen beſchonken. Vervolgens wierd al het ledige Vaatwerk van Boord aan Strand gebragt, om het met vers Water te vullen; op het zien van hetzelve ſcheen eenige Twiſt onder de *Indianen* te ontſtaan, en kort daarop vertrokken zy gezamentlyk; door Gebaarden te kennen gevende, dat zy 's anderendaags wederom zouden komen. Onze Manſchappen waren niet zonder eenige Achterdocht; dewyl het laat wierd, begaven zy zig, tot hunne Geruſtheid, wederom aan Boord. De volgende Ochtendſtond was zo dra niet verſcheenen, of men zag geheele Troupen *Indianen*, alle met Watervaten beladen, aankomen; de Mansperſoonen droegen twee in Netten, aan dikke Stokken dwars over hunne Schouders hangende, en de Vrouwlieden één op haaren Rug. Deze Vriendſchap liet de Vader niet onbeloond, en hy wierd door de *Indianen* zeer inſtandig verzogt, de Bewoonders der naaſtgelegene Eilanden, hunne Vrienden en Maagen, te willen bezoeken.

De Vader ſtond hen hunne Begeerte toe, en ſtevende nog dienzelven avond met twee dier *Indianen* van de Kuſt derwaards; zy bevonden zig 's anderendaags in den vroegen Morgenſtond in eene

naau-

naauwe Doorvaart, dewelke zy zig verbeeldeden het Eiland van het vaſte Land te ſcheiden, hetgeen zy benieuwd waren naauwkeurig te onderzoeken. Ten dien einde voeren zy met de Kaan en de Pinnas verder op, doch bevonden zig wel haaſt op eene Plaats, van waar zy naauwelyks konden terug keeren. De Vaart was eng en krom, en daarenboven vol Ondieptens, zo dat de Bylander, offchoon de Loots in de Boot als een Gids vooruyt voer, aan den Grond ſtiet, en in Gevaar geraakte van te vergaan, doch eindelyk met groote moeite wederom vlot gemaakt wierd. Een ander Toeval, waardoor nog grootere Verlegenheid veroorzaakt wierd, beſtond daarin, dat de Kaan en de Pinnas, door den ſterken Stroom, zo ver weg gerukt wierden, dat zy ten eenemaal buyten het Oog geraakten. De Bylander was genoodzaakt het Canaal verder op te zeilen; niet tegenſtaande het Gevaar aan beide zyden en alom toenam, en oogſchynlyk grooter wierd.

Na drie dagen aldus tuſſchen Hoop en Vrees gezukkelt te hebben, geraakten zy eindelyk in den Mond van de Naauwte, en vonden teffens de Boot en Pinnas wederom; doch in plaats van in de Bocht uyt te komen, gelyk zy onderſtelden, bevonden zy zig in eene ruyme en wyde Baai, van waar zy het Eiland, werwaards zy het gemunt hadden, ganſch klaarlyk ontdekten; zy ſtuurden vervolgens, buyten eenigen hinder en zwaarigheid te ontmoeten, daar na toe. De Pinnas ſleepte achteraan, en omtrent ten afſtand van een Musquetſchoot wierd men gewaar, dat het Volk daaromſtreeks, naar zyne wyze met Boogen en Pylen gewapend, en eene Soort Helmen van Veêren dragende, het Strand door hun Gekryſch deed weêrgalmen, om daardoor de Manſchap in de Pinnas te vervaaren; doch de *Indianen*, derzelver Landslieden, zwommen aan Land, en onder

derrechteden hen, dat de Vader, zig aan Boord van het grooter Vaartuyg bevindende, hen een Bezoek quam geven, waarop zy terſtond hunne Wapenen afleiden, en ons Volk met alle Teekenen van Blydſchap en Genoegen ontfingen, en na de Haven verzelden, alwaar zo wel goed Water als eene veilige Plaats om te ankeren gevonden wierd. Vervolgens naderde ook de Bylander, en ging aldaar voor Anker leggen; doch Vader *Ugarte*, door hevige Pyn van zyn Midden tot onder toe aangevallen, kon onmogelyk van Boord gaan. Dit Ongemak had hy in de Haven der *Seris* vergadert, alwaar hy aan Land komende van het Zeewater doornat was geworden, dewyl hy zo zeer als iemand van de Matroozen arbeidede, om verſch Water in te neemen.

De Eilanders ziende, dat de Vader niet aan Land quam, vervaerdigden dertien *Balſillas*, of kleine Vlotten, waarmede vyſtig *Indianen* aan Boord voeren, en hem verzogten zig mede tot hunnent te begeven, alwaar zy reeds een Huys voor zyne Wooning in gereedheid gebragt hadden: De Vader gaf daarop Laſt, hoe pynelyk hem ook alle Beweging viel, hem in de Boot te helpen, en aan Strand gekomen zynde wierd hy by de Matrozen en *Californianen* gedragen. De Eilanders ſtonden in twee Ryen, de Vrouwen aan de rechter, en de Mannen aan de linker zyde geſchaard, om hem te ontfangen. Wanneer hy in zyn Huys, van Boomen en Takken met twee Deuren vervaardigd, gekomen en gezeten was, quamen alle de Eilanders één voor één, zonder de minſte Opſchudding, eerſt de Mannen en vervolgens de Vrouwen, hem begroeten. Zy gingen de eene Deur in en de andere wederom uyt, en boogen in 't voorbypaſſeeren hunne Hoofden voor den Vader, om zyne Handopleggingen te ontfangen, hetgeen hy met de grootſte Liefde en Tederheid

heid verrichtede, waarna zy zig by hunne Landgenoten en Huysgezinnen vervoegden, en alles wierd in eene verbazende goede Order volvoert. De ganſche Plechtigheid beſtond in deze voorbygaande Begroeting en Bezoek; vervolgens vergaderden alle de Eilanders rondom den Vader, die zyn uyterſte beſt deed, om zig onder de ſmertelyke Pynen over einde te houden, om hen met alle mogelyke Lieftaligheid te ontfangen. Hy prees hen alleen aan, na de Zending van *del Populo* te willen gaan, dewelke omtrent twee of drie dagen reizens van de nabuurige Kuſt gelegen was, om van daar eenen *Indiaan*, als *Temachtien* of Onderwyzer, af te haalen en tot hunnent terug te brengen. De Tyd van zyn Verblyf aldaar was van korten duur, dewyl hy genoodzaakt wierd na de Kuſt te keeren, om Voorraad van Leeftocht te bezorgen. Hy ging derhalve wederom Scheep, en vervorderde zyne Reis tot aan den Mond der kleine Rivier *Caborca*.

In zyne verdere Opneeming dier Kuſt ontmoetede hy maar eene enkelde gevoegelyke Plaats, namenlyk eene kleine en opene Baai, alwaar men ging voor Anker leggen. Van daar wierd de Pinnas, tot Ontdekking der verdere Kuſt, noordwaards-op gezonden, om aldaar de Merkteekenen van *Pimeria*, beſtaande in zommige Zandbanken bezyden *Coſta Brava*, op te zoeken; ook wierden drie Man tot gelyke Opneeming over Land uytgezonden. Deze quamen in een dag of twee terug; verhalende, dat langs de ganſche Kuſt geenerhande Baai te vinden was, en hunne gedaane Ontdekking, welke eenige Aanmerking verdiende, alleenlyk beſtond in eene Put of Groeve van vuyl Water, in een bewandeld Voetpad en in de Voetſpooren van eenen Muylezel. Op deeze Onderrichting zond de Vader terſtond twee Matrozen uyt, dewelke, de voor

ſchree-

ſchreevene Voetſpooren volgende, den derden dag in de Zending van *la Conception de Caborca* aanquamen, alwaar zy den onlangs derwaards gezondenen Vader *Luis Gallardi* vonden, en aan hem de Brieven van Vader *Ugarte* en den Vader Zendeling van *San Ignacio* overhandigden. De laatſte verzogt in zynen Brief om het afzenden der aan hem in het voorleden Jaar beloofde Proviſien; en vermits Vader *Gallardi* den voorgaanden met de *Seris* afgezondenen Brief reeds ontfangen had, zo ſtak hy ten ſpoedigſten met eenigen Voorraad, en zo veel andere Behoeftens af, als hy maar byeen kon brengen, dewelke waarlyk maar gering waren, om dat beide de Boodſchappen op éénen tyd quamen, wanneer hy zelve ſlecht voorzien was: Want alhoewel Vader *Ugarte* hem meende onderrecht te hebben, hoe aangenaam zyne Aanbieding was, en hem daarby den Tyd van derzelver Afzending bepaalt had, zo had hy echter die Brieven niet ontfangen, en derhalve ſtaat gemaakt, dat zyne Reis voor dit Jaar geenen Voortgang zoude hebben. Hy vergaderde dan al hetgeen maar te *Caborca* te bekomen was door middel van de Bylander, en ſtevende na de Kuſt, alwaar Vader *Ugarte* na de Terugkomſt zyner uytgezondene Boden bleef wachten. Doch zyne Pynelykheden vermeerderden van dag tot dag, en hy wierd genoodzaakt, om dezelve maar eenigzins te verzachten, geduurig op zyne Knien te leggen, in welke Houding hy zyn eenigſt Gemak vond. Het was reeds de twaalfde Dag, dat hy door die Pynelykheid belet wierd aan 't Strand te komen; hoewel zulks ook gedeeltelyk byquam door de Woeſtheid der Zee; want na dat hy reeds tweemaal in de *Canoe* gebragt was, zo kon men dezelve echter niet naar behooren beſtieren. Hy wierd, op ontfangene Tyding, dat de Vader Zendeling van

San Ignacio by [illegible]em ſtond te komen, met geene geringe moeite en gevaar eindelyk na het Strand gebragt, van waar hy hem anderhalve Myl te gemoet voer, en door die Oeffening merkelyke Verligting beſpeurde.

De Vader was zeer verlegen over den ſoberen Voorraad, dien hy aanbragt, en uyt hoofde van dien wierden Middelen gebruykt, om in de naaſtgelegene Woonplaatſen der *Pima-Indianen* eenen ruymen Leeftocht, gedeeltelyk by Leening, en gedeeltelyk by Mangeling van hetgeen op de Bylander gebragt was, byeen te krygen. Men was insgelyks verdacht, om vers Water te bekomen, hetgeen, niet tegenſtaande de verre Afgelegenheid, echter in korten tyd gelukte door het Beſtier en de Uytvinding van Vader *Ugarte*, dewelke het Volk op zekere Afſtanden deed plaatſen, en dus het Vaatwerk aan elkander toebrengen. Ter zelver tyd was de Bylander in groot Gevaar wegens de ſterke Beweging der Zee; een van derzelver Kabels was reeds gebrooken, en de Boegſpriet, alhoewel uyt *Maria*, een zeer ſterk Slach van Hout gemaakt, was door eene zwaare Baar, die over de Bylander heen ging, weggeſlagen. 's Anderendaags, wanneer de Wind bedaarde, wierd de Boegſpriet, zo goed als mogelyk was, herſtelt, en de Water-Vaten aan Boord gebragt. Het Scheepsvolk was echter zeer mistrooſtig, om dat het Kruys aan de Boegſpriet verlooren was; hetzelve wierd vervolgens by de *Indianen* opgeviſcht, en wederom op zyne Plaats vaſt gemaakt.

Geduurende deze Verrichtingen ontdekte het Volk van de Bylander in 't verſchiet eenen jongen *Californiaan*, die in de Pinnas ſtapte, om een Onderzoek langs de Kuſt te doen: Men had eenigen tyd lang [illegible]ds beducht geweeſt, dat het ganſche Gezelſchar [illegible]or den Storm op Zee, of door den Hon-

Honger vergaan was, om dat het maar voor 8 dagen Proviſie medegenomen had; ook waren zommige onzer Manſchappen langs de Kuſt noord- en weſtwaards gaan zoeken en vorſchen, zonder eenig het minſte Bericht van hen te kunnen bekomen. De *Californiaan* wierd door drie zyner Makkers gevolgt, dewelke verhaalden, dat zy, na groot Ongemak en Gevaar op de onſtuymige Zee uytgeſtaan te hebben, eene wy[illegible] e[illegible]diepe Baai ingeloopen, en aldaar in den donker o[illegible]wee Vademen w[illegible]er voor Anker gekomen waren; doch dat zy 's ochtends daaraan de Boot ten eenemaal op het Drooge gevonden hadden, dewyl de Zee geëbt had, en over de twee Mylen ver weggezakt was, en zy van hunne Legplaats in 't geheel geene Zee hadden kunnen zien; een Stuk van hunne Kiel was daarenboven afgeſtooten of afgebrooken. In deze Geſteltenis waren vier van hen uyt de Pinnas gegaan, om Water te zoeken, en niets dan de Dood in een zo woeſt Geweſt voor oogen ziende, en de Proviſie in de Pinnas ten naaſten by verteerd zynde, hadden zy beſlooten niet wederom derwaards te keeren, maar het Strand zo naby te volgen als maar doenelyk was, tot dat zy *Yagui* zouden bereiken, indien zy niet het Geluk mogten hebben van de Bylander alvoorens te ontmoeten. Op dat Bericht wierden terſtond zommige Proviſien en Water derwaards gezonden, en de in de Pinnas terug geblevene Lieden, die op de Terugkeering der Vloed dezelve met groote moeite in eene Kreek gebragt hadden, door dien Voorraad verquikt en herleefd zynde, herſtelden de Kiel, ſtaken wederom in Zee, en quamen binnen de vier dagen by de Bylander. Den tweeden *July* wierd deze gevaarlyke Gelegenheid by hen alle verlaten, met voorneemen, om wegens de Opneeming dezer ſchraale Kuſt geene verdere moeite te doen, dewyl dezelve naar

alle naauwkeurige Oplettendheid der Manſchappen in de Pinnas, nergens eenige Waterplaats uytleverde, en ook geen eenige bequame Haven te vinden was; want aangaande de Baaijen, welke voor de Merkteekenen van *Pimeria* gehouden wierden, mogt men zekerlyk onderſtellen, dat dezelve door de Ongeſtuymigheid van het Ty veroorzaakt waren.

Zy ſtierden derhalven na de Kuſt van *Californía*, en ſtevenden den Inham in drie dagen over, wiens Breedte daaromſtreeks niet boven de veertig Mylen bedraagt; quamen, zonder de Haven in te loopen, voor Anker leggen, en zonden de Pinnas na het Strand. Wanneer de *Indianen* de Boot zagen, quamen zy gewapend derwaards afzakken; trokken eenen Linie op het Strand, en gaven Tekenen van Bedreiging tegen de na Strand roeijende, indien zy onderſtaan wilden eenen Voet daarop te zetten. Doch onze Manſchappen deden dezelve door Tegenteekenen en kleine Vereeringen van Voorneemen veranderen, zo dat zy op eene vriendelyke wyze naderden, en hen na hunne *Rancheria* of Waterplaats geleideden, en van daar na eene nog grootere en niet ver gelegene *Rancheria* overbragten. Door deze vriendelyke Ontmoeting en Aanwyzing deed ons Volk eenen Tocht langs de Kuſt tot negen Mylen ver; zy vonden in die Tuſſchenwydte vyf verſcheidene *Rancherias*, en zo veele Waterplaatſen, en wierden alom by de Inwoonders met alle Openhertigheid en Vrymoedigheid ontfangen. De Bylander vervorderde insgelyks haare Reize, om eene Haven of Baai op te zoeken, en quam, na eenen zeer ver in Zee uytſtekenden Hoek te boven gelaveerd te zyn, in eenen ruyme Baai ten Anker, alwaar zy voor de toen ter tyd geduurig waaijende Zuydweſt-Winden veilig en gedekt lag. Doch zy ontmoetede aldaar eene Omſtandigheid, die veel vrees-

vreeslyker dan de Wind zelve was; namentlyk den ſnel affchietenden Stroom, waardoor het Vaartuyg belet wierd met de Voorſteven na den Wind te ryden, en niet anders, dan in den zwaarſten Storm geſlingert wierd. Vervolgens, en terwyl de Pinnas nader by Land hield, om eene Haven te zoeken, zo beſloot de Stuurman *Strafort* met de Boot na 't Strand te gaan, om verder op in de Baai eene Ankerplaats te vinden; de Boot was ſchielyk uyt het gezigt, en quam niet voor 'sanderen daags wederom te voorſchyn, wanneer zy zydelings aandreef, doch zo zeer ontramponeerd, dat men het Volk niet dan met de uyterſte Zwaarigheid aan Boord kon neemen.

De Stuurman verhaalde, dat hy, de Boot eenen dag op 't Zand gelaaten hebbende, met zyne Makkers na de *Rancheria* gegaan, en aldaar by de *Indianen* met alle teekenen van Vriendſchap ontfangen was; dat hy onder hen verſcheidene Snuyſteryen uytgedeelt had, en onder het midden deezer wederzydſe goede Toegenegenheid het Ty terug gekomen was, niet allengskens naar gewoonte, maar met eene verſchrikkelyke Bruyzing en ſchielyken Aanwas tot over de drie Vademen. De Boot was ogenbliklyk tegen de Rotſen geſmakt, en in korten tyd in twee verſcheidene Stukken van de Voor- tot de Achterſteven geſpleeten. De *Indianen* waren toegeſchoten, om hen te helpen, en door Tekenen hun Belang in die Rampen uytdrukkende, hadden zy door iemand van hen te verſtaan gegeeven, dat in de Nabuurſchap daaromſtreeks een Boſch gelegen was, waarin men Hout van gelyke Soort kon vellen, om een ander te timmeren. Doch zulks was by hunne Geſteldheid van Zaaken ten eenemaal onmogelyk. Het eenigſte Middel en Toevlucht was, de twee Stukken met de uyt de Roei-Riemen getrokkene

Nagels wederom aan een te klampen: De Peil-Lyn wierd uytgeravelt, en benevens de Zwabber tot Werk gebruykt, om de Naden te breeuwen, en de Klei moeſt in plaats van Pik en Teer te baat genomen worden. Hiermeede wierd een groot gedeelte der Nacht geſleeten, terwyl de *Indianen* hunnen Arbeid met Licht hielpen vervorderen, hetgeen van de Bylander gezien wierd; 's anderendaags, by het terugkeeren der Vloed, gingen zy wederom in Zee, houdende geduurig het Strand in 't Oog, om by eenigerhande Ongemak na het Land te kunnen zetten. Een van hen was altoos beezig met het uythoozen van 't Water; en wanneer zy naby de Bylander quamen, was hetzelve zodanig aangewaſſen, dat zy zig zelve verlooren gaven. Ook waren zy by gebrek van verſch Water in de uyterſte Droefheid geweeſt; doch wanneer zy het Strand naderden, zagen zy verſcheidene *Indianen*, aan dewelke zy hunne Verlegenheid door Teekenen te kennen gaven; zy wierden op gelyke wyze beantwoort, en vervolgens door de laatſten twee Vrouwsperſoonen afgezonden, om verſch Water aan te brengen. Wanneer zy dezelve daarmede zagen terug komen, gingen zy zonder eenigen Achterdocht aan Strand, en namen daarvan zo veel, als zy oordeelden nodig te hebben, tot dat zy de Bylander konden bereiken; op welke alle en een ieder even onverduldig en verlangende was, om te verneemen, hoe hun Tocht was afgeloopen. De Bylander ſtevende op hun Verhaal wederom noordwaards, en na eenige dagen gezeilt te hebben, beſpeurde men eene Verandering in de Kleur van 't Water, het geen nu aſchgraauw, en dan zwartachtig ſcheen te zyn, hoewel meeſt doorgaans na rood te hellen. Uyt de laatſte Kleur wierd opgemaakt, dat de Rivier *Colorado*, dewelke zodanig Water voert en ontlaſt, niet ver van daar haa-

haare Uytvloeijing moeſt hebben. Zy ſtuurden derhalven, om de Ondieptens en Droogtens te myden, na de Kuſt van *Pimeria* toe, en de Pinnas peilde de Gronden geduurig voor uyt. In 't midden van den Inham was het Water wat ongeſtuymer en drabbiger, en de Diepte naby de Kuſt wierd op zommige Plaatſen zeven, acht, tien en meer Vademen bevonden, doch geduurig veranderlyk en zonder eenig daaraan paalend Canaal. Zy quamen echter eindelyk ankeren naby den Mond der Rivier aan de zyde van *Pimeria*, alwaar zy twee van derzelver Uytvloeijingen ontdekten, dewelke Gras, Bladeren, Onkruyd, Takken van Boomen, gebrande Blokken, Timmerhout van Hutten, en diergelyke bovendryvende Stoffen, in Zee wierpen. Wanneer de Overſtroomingen ophielden, zo beſloot de Manſchap aan Boord de Rivier op te vaaren; doch Vader *Ugarte* hield het tegen, dewyl het geduurende twee Nachten achtereen zeer ſtormachtig Weêr, verzeld door Donder en Blixem en ſterke Regens, geweeſt was, en daardoor beide die Overſtroomingen veroorzaakt waren, en ook daarenboven de Lucht nog ſcheen te dreigen eene derde Overſtrooming te zullen uytwerken, en dat, wanneer zulks mogt komen te gebeuren, terwyl zy in de Rivier waren, zy alle onvermydelyk zouden moeten verlooren gaan. Buyten dien was Vader *Ugarte*, en verſcheidene andere Manſchappen, zeer ziek. Zy ſtevenden derhalven den Mond der *Colorado* voorby, en ankerden op vier Vademen Water; geduurig vreezende op eene Zandplaat te zullen blyven zitten.

Wanneer men deze Opneeming met die van het Jaar 1746, by Vader *Fernando Conſag* gedaan, vergelykt, dan zal komen te blyken, dat Vader *Ugarte* van de twee Uytvloeijingen der *Colorado*, dewelke door een tuſſchen beide gelegen Eiland geſplift

ſpliſt worden, alleenlyk die beooſten van hetzelve, of aan de zyde van *Pimeria*, voorby gevaaren was, en dat hy, tuſſchen beide de Canaalen voor anker leggende, de andere Uytvloeijing beweſten moet gezien hebben. Uyt even dezelve Legging had Vader *Ugarte* ook een klaar en duydelyk Gezigt van *Cabo de California*, paalende aan het nabuurig Gebergte, en alleenlyk door de Rivier van de Kuſt van *Pimeria* afgezonderd. Dat hy op dien Uythoek niet aan Land gegaan is, om verder Onderzoek te doen, moet gedeeltelyk aan zyne eigene Zwakheid en de Ziekte van zyn Scheepsvolk, en gedeeltelyk ook aan zyne Waarneemingen omtrent de Eb en Vloed aldaar, toegeſchreven worden. Hieromſtreeks verandert het Ty van zes tot zes Uuren; de Vloed ryſt met een yslyk Gedruys van drie tot zeven Vademen, en overſtroomt de laage Landen eenige Mylen ver; de Eb moet dus ook noodzakelyk met een diergelyk ſchroomelyk Geweld terug keeren, en de Bylander had gevolgelyk geenerhande veilige Ankerplaats; ook was in de Nabuurſchap geen goede en bequaame Haven te vinden. Hy ontdekte ook, dat deze Wateren de ſchadelyke Hoedanigheid hadden, dewelke zedert door de Ondervindig van Vader *Conſag* beveſtigd is; namentlyk, dat dezelve Blaaren verwekken, en byzonder zwaare Pynen in de gevoeligſte Deelen veroorzaaken, dewelke geduurende eenige Maanden ongeneeslyk zyn. Ook was de Loots, in de Pinnas aan Strand vaarende, om eene naauwkeurige Afteekening van hetzelve in zyne Kaart te brengen, insgelyks overtuygd, dat deze Caap de Uythoek en het Einde van den Inham van *California*, en de Waters, ter zyde van denzelven, die van de Rivier *Colorado* waren. In de Peiling bevond men geene Teekenen van een Canaal, hetgeen ruym en diep had behooren te zyn; maar ſlechts de Diep-

te

te van vier of vyf Vademen. De Grond beſtaat in ſlymerige en taaije Klei, die aan het Anker blyft vaſtkleeven. Daar is ook geenerhande Schyn van een Canaal, zo ver als het Oog kan reiken; wordende noordwaards alom het vaſte Land gezien. Het gevaarlyk en buytengewoone Ty in deze Geweſten, en ook op beide de Kuſten, ſtrekken verder tot Bewys, dat de Inham aldaar zyn Einde heeft; want indien dezelve eenige Ontlaſting of Uytgang in de *Zuydzee* had, dan zouden deszelfs Wateren met zulk eene Snelheid niet ryzen, noch tot zodanige Hoogte vloeijen; dus blykt dat dezelve aldaar ſtuyten, en aan het Einde van de Naauwte door die der *Colorado* beteugelt worden. Eindelyk wierd onder de Matroozen een Scheeps-Raad gehouden, en daarin beſlooten, dat het voor de Bylander onmogelyk was, in eene zo hachelyke Legging langer te blyven, zonder eene veilige Haven te kunnen vinden; dat de Pinnas zonder Dek by de Woede van het Ty en den Storm groot Gevaar liep, en dat het veelmeer naar Onbedachtzaamheid, dan naar Kloekmoedigheid zoude gelyken, wanneer men beſtaan wilde verder te gaan. Hetzelve wierd ook door een algemeen Gejuych van *buen Viage!* opgevolgt. En den 16 *July* in 't zelve Jaar 1721, zynde de Dag der Zegepraaling van 't Kruys, wierd het Anker geligt, om na *California* te keeren.

Zy vervorderden hunnen Cours langs het midden van den Inham, doch hielden nu na deze, en dan wederom na de andere Kuſt, om de aldaar gelegene Zandplaten en Eilandjes op te neemen. Ter zelver tyd ontſtonden hevige Orcaanen en zwaare Regenbuyen, waarin zy ongetwyfeld vergaan zouden zyn, indien men, naar den Voorſlag van zommige, de Rivier *Colorado* had opgezeilt. De Vader, zig in de Bylander bevindende, waarſchouwde de Maats

in

in de Pinnas, die geen Dek had, dat zy aan groot Gevaar bloot geſteld waren; dat de Boot van minder Aangelegenheid, dan het Behoud van 't Volk was, en dat zy derhalve dezelve zouden verlaten, en in de Bylander overkomen; doch de onvertſaagde Bootsman antwoordede daarop, dat hy geenerhande Gevaar op Zee ſchroomde, en dat, indien de Vader hen van Proviſie geliefde te voorzien, hy kort aan en langs de Kuſt na *Loretto* zoude zeilen, en des noods na de Wal toe zetten, om het Volk te ſalveeren. Zy ontfingen dan de geëiſchte Proviſie, en vervorderden hunne Reis in de Pinnas. De Bylander was nu in de Eilanden van *Sal-ſi-puedes* aangekomen, welke een groot Getal uytmaken, en aan den Ingang eener wyde Baai verſcheidene Canalen formeeren, dewelke by de Parelduykers onder gelyken Naam bekend is. Hier geraakten zy door den opgekomenen Storm en den ſnel ſchietenden Stroom in Gevaar van Schipbreuk, en wierden genoodzaakt zommige Nachten voor hun Anker te ryden; en na verſcheidene verdrietige Wendingen gemaakt te hebben, laveerden zy het Eiland van *Tibaron* te boven, hetgeen vermoedelyk hetzelve is, dat by Vader *Conſag* in zyne Kaart met den Naam van *Angel de la Guarda* beſtempelt wordt, op welke Hoogte zy door de ſnelle Stroomingen zo ver lywaards afdreeven, dat zy binnen de zes Uuren den Arbeid van acht Dagen verlooren. De Stroomen ſchieten met eene verbazende Snelheid, en hun Gedruys gelykt na dat eener groote Rivier tuſſchen de Rotſen; ook ſchieten dezelve niet recht toe recht aan, maar kronkelen in verſcheidene Draaijingen; want dewyl daaromſtreeks eene groote meenigte Eilanden zyn, zo loopt de Stroom in verſcheidene en ganſch verſchillende Richtingen.

De

De Aanhoudendheid van het Gevaar verminderde echter allengskens de algemeene Vrees. Te meer, dewyl het Volk drie nachten achtereen onder de geduurige Stormen aangemoedigt wierd door het zogenaamde Vuur van *San Elmo*, dat het Kruys in den Top van den Maſt verligtede, en by hen allen voor een Teeken der godlyke Beſcherming gehouden wierd; en niet tegenſtaande de voorſz. ſnelle Stroomingen hen grootelyks weêrhielden, zo beſlooten zy echter eene derde Onderneeming werkſtellig te maken, aan dewelke zy den Tyd van acht Dagen beſtededen, wanneer hen de Moed begon te begeven, en eene bequaame Plaats in een der gemelde Eilanden ontdekt hebbende, ten Anker quamen, om aan Land te gaan. Zulks was nu des te noodzakelyker, dewyl van al het Scheepsgezelſchap maar vyf Man in ſtaat waren het Dek te houden. Zommige waren door Schurftheid overvallen; andere quynden elendiglyk aan de Pyn, door het Zeewater veroorzaakt, en [illegible]der *Ugarte* zelve was, behalven zyne andere Ongemakken, insgelyks met Schurft beſmet. Het quam zekerlyk by Gods Voorzienigheid te pas, dat zy hier ter plaats ingeloopen waren; want terſtond daarop volgde een zo vreeslyke Orcaan, dat indien de Bylander niet genoegzaam beſchut en vertuyd geweeſt was, dezelve onvermydelyk te gronde zoude hebben moeten gaan. In deze Haven bleeven zy vier dagen leggen; doch de Ongemakken van Vader *Ugarte* namen zodanig toe, dat hy te rade wierd in de Boot na de Kuſt der *Seris* over te ſteeken, en van daar, zo het mogelyk was, over Land na *Guaymas* te gaan. Doch dat Beſluyt veroorzaakte onder het Scheepsgezelſchap zo groot eene Verſlagenheid, dat de Vader zyn Voorneemen veranderde, en beloofde, hetzelve niet te verlaten, al waar het, dat hy zyn Leven daarby mogt

mogt inſchieten. De Zieken begonnen van dag tot dag te beeteren, en op Saturdag den 18 *Auguſti* geraakten zy met eene ſtyve Koelte voorby den derden Stroom van *Sal-ſi-puedes*, welke na de Kuſt van *California* afſchiet. Hunne Blydſchap wierd 's anderendaags ochtends nog grooter, wanneer zy in de Wolken boven het Eiland, by hen zo even voorby geloefd, drie Regenboogen boven den anderen zagen ſtaan.

Zy vervorderden nu hunne Reis ganſch verheugd, zig vleijende, dat alle Gevaar over en verdweenen was. Doch kort te vooren, aleer zy in de Baai van *Conception* aanquamen, verrees zeer ſchielyk een Storm uyt Noordooſt- ten- Noorden, dat zy naauwelyks zo veel tyd hadden, om hunne Topzeilen te gorden, en twee Reeven van 't Fokkezeil in te haalen; het was op den Middag zo donker als of het Middernacht was; de Donderſlagen waren vreeslyk; de Regen viel uyt de Wolken als een Stroom, en de Zee brak op eene yslyke wyze. Doch hetgeen hunnen Schrik nog meer deed toeneemen, beſtond daarin, dat zy ten afſtand van naauwelyks eene halve Myl eene Hoos zagen, dewelke op hen afquam. Hadden zy ooit onze lieve Vrouw en het H. Kruys vuurig om derzelver Beſcherming aangeroepen, het was waarlyk nu; en Vader *Ugarte* zeide zelve, dat onder alle de Gevaaren, dewelke men geduurende de Reis ontmoet en doorgeſtaan had, nog geen zo groot, als dat van dezen Dag, geweeſt was, die met recht een Dag der alleruyterſte Verſlagenheid behoorde genaamt te worden. Gods Voorzienigheid deed echter den Wind veranderen, waardoor de Wolken haar zelve in het Gebergte van *California* ontlaſteden. De Bylander quam vervolgens in 't begin van *September* behouden in de Baai van *Conception* binnen.

Hier-

Hiervandaan trokken zy in Booten en op Muylezels, om Gemak en Ververſingen, tot verzoeting hunner geleidene Ongemakken, van de Goedheid van Vader *Siſtiaga*, en van zyne *Indianen* te *Mulege* te bekomen. Hier genazen de Zieken, en de weinige Gezonde wierden by uytſtek verquikt, en alle quamen in 't midden van *September* in de Bylander te *Loretto* terug, alwaar zy de Pinnas vonden, die eenige dagen voor hunne Aankomſt aldaar gearriveerd was. Het Voordeel, door dezen Tocht over den Inham behaald, deed hen de Herdenking der geledene Rampen en Tegenſpoeden ten hoogſten aangenaam zyn. Want nu wiſten zy by ondervinding, dat op verſcheidene Plaatſen, langs en naby het Strand verſch Water te bekomen was; en dat de *Indianen* daaromſtreeks zig heuſch en vriendelyk tegen de Vreemdelingen betoonden, om hen de naaſtgelegene Waterplaatſen aan te wyzen, dewelke langs de Kuſt van *Nieuw-Spanjen*, van de *Guaymas* af tot de *Seris* toe, in een zeer gering getal, en de allernaaſte ruym eene Myl van 't Strand, te vinden waren. Van de *Seris* tot aan de Uytvloeijing der *Caborca* is de Kuſt doorgaans ſteil en zonder verſch Water, en van de *Caborca* tot de *Colorado* toe worden maar drie Waterplaatſen, en weinige, of in het geheel geene bequaame Gronden tot Weiland gevonden, dewyl het Strand veele Mylen achtereen ſchraal en zandig, en gevolgelyk onbewoond en woeſt is, zonder dat 'er ooit een *Indiaan* gezien wordt; gelyk dan ook, by de daarop gevolgde Opneeming der Kuſt van *California*, door Vader *Conſag* gedaan, de Waarneemingen en Aanteekeningen van Vader *Ugarte* in alle deelen beveſtigt zyn geworden.

Een ander, en niet minder uytſteekend Voordeel was, dat men zig van de Aanteekeningen en Onder-

vin-

vindingen van veele kundige *Cochemies*, buyten en behalven die der aan de Overkuſt van *California* woonende *Indianen* en zelfs van de Inwoonders van hetzelve Half-Eiland, kon bedienen. Want de *Seris* en *Tepocas*, ten tyde dat Vader *Ugarte* onder hen verkeerde en eenige Voldoening aanbood, waren tot geenerhande Hulp en Byſtand over te haalen, offchoon zy het Scheepsgezelſchap in de uyterſte Verlegenheid zagen, en in tegendeel, wanneer alle Man naar het uyterſte Vermogen aan 't Werk was, zagen zy het ganſch onverſchillig aan, of lagen op den Grond te luyeren; ook hebben zy geduurende de veertig Jaaren, dat de Vaders by hen bekend geweeſt zyn, nooit eenige de minſte Beleefdheid aan dezelve beweezen. Men had hen eene Vereering, ruym van gelyke Waarde, aangebooden voor zommige ſlechte aarde Vaten, doch zy waren op geenerhande wyze tot die Ruyling over te haalen. Daarentegen betoonden de noordelyke *Californianen*, in gelyke en andere Gevallen, altoos de grootſte Heuſchheid en Oprechtheid; en offchoon zy de Vaders nooit gekent, noch eenigerhande Vaartuygen op hunne Kuſt gezien hadden, zo quamen zy echter van zelve en blymoedig hunne geringe Geſchenken aanbieden, eer dat men iets het minſte aan hen gegeven had. En wanneer zy bevonden, dat hunne Gaſten geene Vyandlykheden pleegden, dan onderſteunden zy dezelve met de grootſte Walkerheid en Bereidwilligheid, zo veel maar in hun zwak Vermogen was; ook ſloegen zy, wanneer 'er gearbeidt wierd, ongevraagd en onverzogt, de Handen aan 't Werk; zy voorzagen insgelyks de Manſchap van de Bylander van zo veele Potten en Vaatwerk, als dezelve nodig hadden, zonder iets het minſte daarvoor te begeeren; en zelfs waren die Potten zo fraai bewerkt, als of zy een kundige Pot-

te-

tebakker gedraait had, en Vader *Ugarte* deed zyn beſt, om zommige dier Potten te bewaaren, en aan de andere Zendelingen te vertoonen.

Ik heb van deze Omſtandigheden opzettelyk willen gewagen, om dat, gel' k ik reeds op eene andere plaats, namentlyk in het zesde Hoofdſtuk van het eerſte Deel hiervooren, aangemerkt heb, dat het nooit gebleken was, dat de *Indianen* in eenig ander Geweſt van *California* eenige de allerminſte Kennis hadden van de Klei tot zodanig een Gebruyk te draaijen. Hetzelve wordt ook beveſtigt by den Capitein *Wood Rogers* in zyne Reis na de *Zuydzee*, waarin hy insgelyks de zuydelyke *Californianen* van zodanig eene Bloohertigheid en Luyheid beſchuldigt, als Vader *Ugarte* onder de *Seris* bevonden heeft. Doch een veel grooter, dan het hiervooren verhaalde Voordeel, beſtond daarin, dat door dien Tocht en Opneeming eene meenigte groove Misſlagen in de oude Teekeningen, Kaarten en Reisbeſchryvingen ontdekt wierden; zynde daarin Eilanden, Rivieren, Baaijen en Havens geplaatſt, dewelke nergens, en andere in tegendeel, welke wezendlyk op beide de Kuſten aan den Inham van *California* te vinden zyn, ten eenemaale overgeſlagen en uytgelaten.

Het Uyttrekzel van deeze Reis, hetgeen ik in handen heb, maakt geen gewag van de daartoe betrekkelyke byzondere Omſtandigheeden; want ik zoude dezelve zeer gaarne uytgeſchreven hebben, dewyl daardoor de nuttige Kundigheid veel meer, dan door eene meenigte andere Reisbeſchryvingen, zoude vervordert worden. Ik zal my derhalven ſlechts moeten laten genoegen met te zeggen, dat de voorſz. Reis volkomen beantwoort heeft haar voornaamſte Doelwit; beſtaande daarin, dat men verzekerd mogt zyn, of *California* een Eiland,

dan een Half-Eiland was, hetgeen met het vaſte Land van *Nieuw-Spanjen* zamenhing. Maar tegenwoordig is het volkomen gebleeken, dat het een Half-Eiland zy, alleenlyk door de Rivier *Colorado* van *Pimeria* geſcheiden. Derhalven is het Gevoelen van zommigen te *Mexico*, dewelke onderſtelden, en zelfs wilden beweeren, dat de Galjoenen uyt de *Philippine-Eilanden* door een Canaal in den Inham van *California* paſſeerden, en dus na *Nieuw-Spanjen* zeilden, ten eenemaale buyten alle Grond en Zekerheid. Het is nog verder gebleeken, dat indien 'er eenige Gemeenſchap tuſſchen dien Inham en de *Zuydzee* was, alsdan de Scheepvaart langs dien Weg, ten opzigte van het onſtuymig Weêr, de Ondiepte van het Water, de Naauwte van de Doorvaart, de Snelheid van den Stroom, en deszelfs verſcheidene Richtingen, voor zo groote Schepen, als de Galjoenen van de *Philippines*, volſtrekt ondoenelyk zoude geweeſt zyn.

Dus was'er geen ander Middel over, om voor die Schepen ergens eene Bergplaats te vinden, dan alleenelyk eene Volkplanting en Guarniſoenplaats aan of omtrent eene bequaame Haven aan de Zuydkuſt op te rechten. En om dezelve nu aan de Landzyde te beveiligen, behoorde men de Zendingen tot aan de Haven toe uyt te breiden, en daardoor de Inwoonders der wederzydſe Kuſten van den Inham onder Gehoorzaamheid te brengen. Wy kunnen uyt dien hoofde gemakkelyk naleiden, waarom zo menigvuldige Onderneemingen, van dewelke wy in de voorige Deelen van dit ons Werk gewaagt hebben, vruchteloos afgeloopen zyn, zonder eens aan te haalen verſcheidene andere, dewelke van tyd tot tyd, hoewel met minder Omſlag, Gerucht en Koſten gedaan, echter alle mislukt, en even rampzalig in haar Uyteinde geweeſt zyn. Omtrent

trent dezen tyd heeft ook Vader *Tamaral* te meermaalen, van de benoorden zyne Zending *la Puriſſima* gelegen Kuſt; een groot Gedeelte bereiſt en opgenoomen, en wel volkomen degeene, welke zig tot aan *Cabo San Lucas* uytſtrekt, dewyl hy door den Onderkoning afgezonden en gelaſt was, om na eene bequaame Haven en Landsdouwe te zoeken, alwaar men eenige Volkplantingen en Guarniſoen-Plaatſen zoude kunnen oprechten; doch zulks alles wierd ondoenelyk bevonden. Wanneer Vader *Ugarte* te *Loretto* aanquam, deed hy ten gelyken Einde alle Toeſtel maken tot eene nieuwe Onderneeming; namentlyk, om de Zuyderkuſt zo ver in het Noorden te onderzoeken en op te neemen, als maar mogelyk was. Op zyn Bevel vertrok de Capitein van het Guarniſoen met zommige Soldaten na de Zending van *Santa Roſalia de Mulege*, en van daar, met Vader *Sebaſtian de Siſtiaga*, na die van *Guadaloupe*, alwaar Vader *Everard Helen* zyne Ternederzetting had. In hetzelve Jaar 1721, den 19 *November*, vertrokken zy van *Guadaloupe* na de Kuſt, dewelke zy naauwkeurig opnamen tot over den 28 Graad in Breedte. En alhoewel zy in dien Tocht groote Ongemakken uytſtonden, zo hadden zy altoos het Genoegen van drie verſcheidene goede Havens, met bequaame Waterplaatſen en dikke Boſſchen, te vinden; doch de Grond was alom te ſchraal, om bebouwt te kunnen worden. De ruymſte en veiligſte Haven, en die het beſte verſch Water had, was niet ver van het Indiaans Dorp *San Miguel*, naby de Zending van *San Xaverio*, en waarvandaan de Schepen van alle Behoeftens konden voorzien worden.

Met deeze aangenaame Ontdekkingen quamen zy te *Loretto* terug, alwaar Vader *Ugarte* een uytvoerig Bericht van zyne Reis opſtelde, en de

Kaart benevens het Dagregiſter van den Stuurman *Strafort* daarby voegde. Vader *Siſtiaga* vervaardigde insgelyks een Verhaal van zyne Ontdekkingen, en de Afteekeninge der Havens, dewelke hy langs de Kuſt ontmoet had, alle hetwelke na *Mexico* gezonden wierd, om aan den Onderkoning overhandigt te worden, en wyders daaromtrent zodanige Maatregelen te beraamen, als hy zoude vinden te behooren, en verder alle die verſcheidene Papieren aan zyne Majeſteit en den Raad der *Indiën* te zenden.

Of nu deeze Dagregiſters, Kaarten en Berichten ooit te *Madrid* aangekomen zyn, daarvan kan ik geene de minſte Verzekering geven; maar wel is het eene ongelukkige en bekende Waarheid, dat by geene van beide de Regeeringen iets het minſte gelaſt wierd, hetgeen daartoe eenige Betrekking had. Ik meen verpligt te zyn alhier aan te haalen, dat geene dier voorſz. Papieren, hoe zeer ook daarna gezogt wierd, ooit te *Madrid* hebben kunnen gevonden worden; ook kon men geen Bewys bekomen, dat dezelve na *Mexico* terug gezonden waren. Ik verbeeld my, aan den nieuwsgierigen Lezer groot Genoegen te geven, wanneer ik in ſtaat was van het ganſche Dagregiſter van Vader *Ugarte*, als meede het Bericht der Vaders, dewelke de verſcheidene Havens ontdekt hebben, benevens de Breedtens der Hoofdplaatſen, de Gelegenheid en Gezigten der Eilanden, Kuſten, Baaijen, Havens, Ondieptens, Banken, Ankerplaatſen, Tyen, Stroomen, Afwykingen der Naald, &c. te kunnen mededeelen. Ten minſten zouden de in deeze Tochten gedaane Opneemingen en de daarvan gemaakte Kaarten van een wezendlyk uytſtekend Nut zyn, om van alle de Ontdekkingen een volmaakt Begrip te bekomen; want, wanneer zodanige Kaarten naauwkeurig

rig getekend zyn, dienen zy tot het voornaamſte Voordeel van diergelyke Onderneemingen. Doch niet tegenſtaande alle de Onderrechtingen, welke ik dien aangaande heb kunnen bekomen, zo ben ik echter de eerſte en voornaamſte, die zig uyt byzonder Belang daarin moet beklaagen; doch ik getrooſt my dit, dat zulks buyten myne Schuld is, en dat ik vroeg of laat het Genoegen zal hebben, dat myne tegenwoordige Aanwyzingen de Goedkeuring van het Gemeen zullen wegdragen, en deze leêge Vakken door een ander vervult worden; als mede, dat zyner Majeſteit Onderdaanen van de Gelegenheid dezer Landen, tot Voordeel van het Ryk en de Kerk, eene volmaakte Kennis zullen bekomen.

XVI. HOOFDSTUK.

De Zending van Nueſtra Senhora de los Dolores del Sur, *door Vader* Guillen, *en die van* San Jago de los Coras, *door Vader* Napoli *geſticht.*

De zorgvuldige Oplettendheid in het volvoeren der algemeene Vervorderingen, by de Beveelen zyner Majeſteit en deszelfs Miniſterie gelaſt, en om daaruyt meer andere Onderneemingen te doen voortkomen, door dewelke diergelyke Landwinningen uytgebreidt kunnen worden, deed den byzonderen Yver van verſcheidene Zendelingen ganſch niet verflaauwen in het Onderwys der godsdienſtige Kundigheden, en de Beſchaving der Zeden onder de Inwoonders van hunne Parochien; niet minder in het doen aangroeijen hunner Zendingen, en die chriſtelyke Ternederzettingen zo wyd en breed uyt

te leggen, als de Omſtandigheden van Tyd maar konden toelaaten.

Uyt de Stichtingen, Tochten, Reizen, Opneemingen en Vervorderingen, by de Vaders te Water en te Land ondernomen en volvoerd, was genoegzaam gebleeken, dat de noordelyke Geweſten van *California* niet zo bar en ſchraal, als de zuydelyke waren, en ook meerderen Overvloed van verſch Water, dan deze laatſte, hadden. Men had wyders bevonden, dat de Natien en Bewoonders dier noordelyke Geweſten leergieriger, ſchranderder, zachtzinniger, oprechter, en ook min ondeugend en dertel, en gevolgelyk uyt de Natuur veel bequamer waren tot het omhelzen van den chriſtelyken Godsdienſt, en het opvolgen der Geboden, in het Evangelie vervat, dan die van het Zuydergedeelte. Men zag daarentegen een Bericht, by de Zending van *La Paz* opgeſteld en rond gezonden, dat de ganſche Natie van *Pericu*, beſtaande uyt verſcheidene Takken, en daaronder ook die der *Guaycuros*, *Uchities*, *Coras*, *Eilanders*, *&c.*, onverzoenelyk wraakgierig, altoos oorlogende waren, en door Verraderyen en Geweldenaryen altoos elkander zogten te vernielen; dat niet tegenſtaande zy alle Chriſtenen, en tot eene algemeene wederzydſe en ſtandvaſtige Verzoening gebragt waren, echter geene de minſte Veiligheid onder hen plaats vond, en dat door eene byzondere Bekeering de Wanorde nog meer zoude aangroeijen: Ook waren meer andere Ondeugden, en wel voornamentlyk de Luyheid, Ondankbaarheid, en het Bedrog by hen in den hoogſten Top gereezen, en daarenboven de beeſtachtige Welluſt, niet alleen onder hen geoorloofd, maar zelfs in den hoogſten Roem, wanneer iemand onder hen de meeſte Vrouwen kon berechten en onderhouden.

Doch

Doch dezelve Redenen, om dewelke men aan de Bewoonders der noordelyke Gewesten van *California* den Voorrang boven die van het Zuyderdeel behoort te geven, komt ons noodzaaken, voor eerst van de *Pericues* te gewaagen. Want dewyl men, niet tegenstaande alle daartoe gedaane moeite, geene Bezetting voor de Zending van *La Paz* heeft kunnen verwerven, en dat de vyf-en-twintig Soldaten te *Loretto* niet toereikend waren, om tot de hoogstnodige Dekkingen, Tochten en Verdediging der zo ver van den anderen afgelegene Landen te kunnen dienen; zo was het ganfche noordelyke Wingewest aan allerhande Gevaar geduurig bloot gesteld, tot die tyd toe, dat alle de verscheidene Natien in het Zuyderdeel zouden met den anderen verzoend, en van hunne Ondeugendheden beschaafd en gezuyverd zyn. Daarenboven hadden de *Uchities*, woonende tusschen *La Paz* en *Loretto*, zommige nieuwbekeerde *Indianen* daaromstreeks deerlyk mishandelt, en gezogt door dien weg alle Gemeenschap en Briefwisseling tusschen beide de Zendingen af te snyden: De *Coras*, of degeene, welke het uyterste Einde van het Half-Eiland bewoonen, namentlyk by *Cabo San Lucas*, lagen dagelyks met hunne oude Vyanden de *Guaycuros* van *La Paz* en de Omlanden overhoop; verdrongen en verdrukten de Inwoonders der naby gelegene Eilanden van *San Joseph*, *Espiritu Santo*, *Ceralvo* en andere, tusschen *Loretto* en *La Paz* gelegen; en alhoewel deze Vyandlykheden door Vader *Ugarte* eenen tydlang opgeheven en de Partyen verzoent wierden, zo begonnen echter de *Guaycuros*, den ouden Wrok tegen hunne Gebuuren hervattende, dezelve op eene onmenschelyk wreede wyze uyt te plunderen; aangelokt wordende door derzelver Voorraad van *Maize*, *Pozoli*, yzere en staale scherpe Gereed-

ſchappen, te *La Paz* opgelegd, dewelke hen alle Ontzag en Inſchikkelykheid hadden behooren in te boezemen. Door deze Eilanders was de Zending van *San Juan Baptiſta Ligui*, of *Malibat*, in afwezenheid van den Zendeling Vader *Guillen*, driemaal achtereen uytgeplunderd, zonder het allerminſte over te laten; en alhoewel de Capitein en de Soldaten van het Guarniſoen hen op de Hielen volgden, drie of vier onder de Voet ſchooten, veertien Booten en elf Man vermeeſterden en gevangen namen, welke te *Loretto* vriendelyk behandelt, en, ten blyk van Vriendſchap en Liefde, na hunne Eilanden terug gezonden wierden, zo duurde hunne voorgegevene Verzoening echter niet langer dan hunne Vrees, of zo lang als hunne Wraakzucht daardoor tegen de Bewoonders der Kuſt beteugelt wierd, en zy geen gebrek aan kleine Gereedſchappen hadden. Dus was het eenigſte Middel, de *Uchities* en *Coras*, aan wederzyden van *La Paz* woonende, onder Gehoorzaamheid te brengen. Om zodaning een groot Oogmerk te bereiken, wierd in hetzelve Jaar de Stichting van twee nieuwe Zendingen ondernomen, en teffens de voorſz. Opneeming van de Kuſt en den Inham ter Zee en te Land begonnen.

Het Fonds der Zending van *San Juan Ligui* of *Malibat* was, gelyk wy reeds hierboven aangehaalt hebben, door het Gemis der Begiftiging van *Don Juan Baptiſta Lopes* ten eenemaale weg; en alhoewel Vader *Guillen* en de andere Zendelingen voor hen zelve en voor hunne *Indianen* bezorgd waren, zo quam zulks alleenlyk voort uyt de ſtrikte Bezuyniging der Uytgaven, en de Bekrompenheid van ieder op zig zelve ten behoeve der algemeene Zaak. Boven dien waren het Dorp en de *Rancherias* van *Malibat*, door eene vreeslyke beſmettely-

ke

ke Ziekte, zeer ontvolkt, en derzelver weinige overgeblevene Inwoonders, in afwezenheid van den Vader geduurig voor de Overrompelingen der Eilanders beducht, genoodzaakt, hunne Wyk en Schuylplaats elders te gaan zoeken. Ter dier tyd wierd de godvruchtige en edelmoedige Marquis *de Villa Puente* bewogen, de Fondsen tot Stichting van twee Zendingen tusschen *Cabo San Lucas* en *Loretto* op te schieten. Hierop wierd beslooten, dat Vader *Guillen* de Visitatie-Plaats *San Juan de Malibat* zoude verlaten, om tusschen de *Uchities* en de *Guaycuros*, wier Verwinning van het uyterste Belang was, eene nieuwe Zending op te rechten. Dienvolgens begaf zig de Vader in het Jaar 1721 derwaards, om 'er zyne Wooning te houden; hy liet kort daarop den Grond tot eene Kerk leggen, richtede een Dorp op, en deed de noodige Gebouwen tot eene nieuwe Zending vervaardigen. In de Maand *Augusti* sloeg hy zyne Verblysplaats op langs de Kust en het Strand van *Aparte*, ter Zee 40 en over Land 60 Mylen van *Loretto* gelegen, welke laatste Afstand door den onvermydelyken Omweg van het Gebergte veroorzaakt wordt. De Zending wierd aan *Nuestra Senhora de los Dolores*, bygenaamd *del Sur*, toegewydt, om dezelve van eene andere van gelyken Naam in 't Noorden te doen onderscheiden. De Ongemakken, welke Vader *Guillen* aldaar onderging en doorstond, als zynde eene Landstreek, die voor de schraalste en onbequaamste ter Bewooning van ganssch *California* mag gehouden worden, als mede zyn onvermoeide Yver en ongeloofbaare Arbeid, door dewelke hy dien Wyngaard des Heeren aanbouwde, hebben nooit by andere kunnen vergeleeken, en veel min overtroffen worden; doch de daaruyt voortgekomene Gevolgen zyn van veel gooter Nut en Voordeel, dan die van eenige andere

Zending in *California* geweeſt. In het Jaar 1744 zond hy, op Bevel zyner Overſten, een kort en bondig Verhaal van den Toeſtand zyner Zending. Hetzelve is met zo groote Omzigtigheid als Ootmoedigheid geſchreven, en betoogt doorgaans en volkomen zyne weêrgaloze Deugden, groote Bequaamheid en doordringend Oordeel. Zulks gebeurde in het dertigſte Jaar van zynen Dienſt als Zendeling in *California*, alwaar hy in 't Jaar 1714, na eene rampzalige Schipbreuk, waarin zyn getrouwe Medeſtander Vader *Guiſi* verdronk, geleden te hebben, voor de eerſtemaal beland was.

Deze Zending van *Nueſtra Senhora de los Dolores del Sur* wierd alleenlyk tot Geryf en Gemak der *Indianen* aangelegt, doch naderhand van het Strand na eene andere Plaats, genaamd *Tanuetia*, 10 Mylen van den Inham en 25 van de *Zuydzee*, overgebragt. De Vader zogt en vergaderde byeen alle de Huysgezinnen der *Indianen*, dewelke in de Holen, Boſſchen en afgelegenſte Hoeken van het Gebergte aan beide de Zyden maar te vinden waren, en verdeelde dezelve in zes Dorpen, namentlyk *Nueſtra Senhora de los Dolores; la Conception de Nueſtra Senhora; la Incarnation; la Trinidad; la Redemption* en *la Reſurrection*, dewelke te vooren by de *Indianen* van *Malibat* waren bewoond geweeſt, aleer zy deze Landſtreek verlieten. Hy bekeerde daarenboven nog meer andere *Indianen*, dewelke in drie Dorpen verdeelt wierden, en uyt dezelve rees, op de edelmoedige Begiftiging van den Graaf *de San Jago*, die binnen *Mexico* woonde, de nieuwe Zending van *San Luis Gonzaga*, en in 't Jaar 1737 wierd dezelve van eenen byzonderen Zendeling voorzien. Laatſtelyk onderwees en bekeerde hy alle de andere Heidenen op de zuydelyke Kuſt, van de Zending *San Xaverio* af

tot

tot aan de Natie der *Coras*. Zy wierden alle als Geloofsonderwyzelingen aangeteekent, en zo ver gebragt, dat zy in eene andere Zending, welke in hetzelve Jaar opgerecht wierd, konden ingelyft worden; zulks wierd te meer nodig geoordeelt te zyn, om dat het, vermits de groote Afſtanden en de Natuur der Landſtreek, onmogelyk viel, hen in het byzonder te kunnen onderwyzen, en alle te onderhouden: Dus wierden by hem alleen alle de Inwoonders van het Half-Eiland, ruym 40 Mylen ver, van de eene Kuſt tot de andere gereekend, tot het Chriſtendom bekeert; doch in deze geheele Streek is de Grond zo rotsachtig en ſchraal, dat men geene Plek Lands wiſt te vinden, om eenig Graan te kunnen zaaijen, uytgenomen voor een weinig *Maize* te *Aparte*, dewelke naauwelyks voor de aldaar woonende *Indianen* toereikte. Hieruyt komt de uyterſte Armoede en Gebrek der *Indianen* daaromſtreeks genoegzaam te blyken; ook kan men wel begrypen, dat de Zendelingen zelve niet in ſtaat waren, hen eenigen Onderſtand te doen. Doch des Vaders Arbeid wierd alhier door eenen zo goeden Uytſlag gekroont, dat hy, zelfs in alle de op elkander volgende Muyteryen in 't Zuyden, alle zyne *Guaycuros* en *Uchities*, hoe toomeloos en oproerig zy ook weleer waren, alsnu, tegen alle de Voorbeelden en ſterke Ophitſingen der *Pericues* en *Coras* aan, niet alleen in de Belydenis van het Evangelie beveſtigde, maar ook de Zending van *Nueſtra Senhora de los Dolores del Sur* tot eene Vryplaats maakte, werwaards de Vaders met hunne Nieuwbekeerden konden vluchten, om alle Veiligheid en vriendelyk Onthaal te genieten.

Om Redenen hiervooren reeds gemeld, wierd nog in hetzelve Jaar eene andere Zending onder de Natie der *Coras*, niet ver van *Cabo San Lucas*, op-

ge-

gerecht, en by den Marquis *de la Puente* van een rekkelyk Fonds voorzien. In het aanleggen van dezelve was de Vader Superior *Ugarte* zeer zorgvuldig en omzigtig; ook had hy dienvolgens, aleer hy de Opneeming van den Inham werkſtellig maakte, zyne Schikkingen en Beveelen achtergelaten, dat Vader *Ignacio Maria Napoli*, van alle daartoe nodige Behoeftens voorzien, na *La Paz*, en van daar na de Baai van *Palmas*, moeſt vertrekken; want deze laatſte Plaats was tot het aanleggen dier nieuwe Zending verkooren. De Zending van *Loretto* worſtelde toen ter tyd met eene groote Schaarsheid van Leeftocht en andere Behoeftens; doch de Bark met de Proviſien en Onderſtanden wierd dagelyks uyt *Nieuw-Spanjen* te gemoet gezien, en derhalven bevolmachtigde Vader *Ugarte* den nieuwen Zendeling, om hetgeen voor zyne Zending van *San Xaverio* ſtond gezonden te worden, en ook hetgeen hy verder benoodigd zoude zyn, daaruyt te houden, en met de Bark na zyne Standplaats te vertrekken; zig wyders zorgvuldig gedragende naar den Laſt en Bevel, aan hem in alle Ontmoetingen, ten opzigte van zyn te houden Gedrag, by ſchriftelyke en mondelingſe Onderrechting gegeven.

De Bark quam in 't midden van *July* opdaagen, en den 21ſten dierzelver Maand begaf zig Vader *Napoli* met den Capitein *Don Eſtevan Rodrigues* en vier Soldaten aan Boord, en quam den tweeden *Auguſti* daaraanvolgende gelukkig te *La Paz* belanden, wanneer hy by de *Indianen* dier Zending met de grootſte Blydſchap en Achting ontfangen wierd; zy kuſten al knielende zyne Handen, en geleideden hem met den Capitein en de Soldaten in Proceſſie na de Kerk, alwaar hy by Vader *Jayme Bravo* ingewacht wierd. De Bark ſtevende vervolgens na de Kuſt van *Cinaloa*, om *Maize* voor *Loret-*

retto te laden; zo dat men genoodzaakt wierd, de voor de Baai van *Palmas* en derzelver Zending geſchikte Proviſien in de geleende Booten, behoorende tot de Bylander van den Generaal *Rezaval*, welke ter Parelviſſery in de Baai van *La Paz* aangekomen was, over te ſcheepen, en na *Palmas* te bezorgen. De Vaders en de Soldaten gingen over Land, om eenen Weg derwaards te baanen, ten welken einde zy alle de *Indianen*, die by hen ontmoet wierden, tot Gezelſchap en Gidſen verzogten. Binnen de acht Dagen bereikten zy de Baai van *Palmas*, en wel den 24 *Auguſti;* alle de *Indianen* trokken verder het Land in, en de langs den Weg gelegene *Rancherias* wierden alle ledig en zonder Volk bevonden. De met de Proviſien en andere Behoeftens geladene Booten quamen eerſt acht Dagen daarna in de Baai aan, waardoor, als mede door het vluchten der *Indianen*, Vader *Napoli* in de grootſte Verlegenheid geraakte; daarenboven had hy het Ongeluk gehad van zynen Muylezel te vallen, en zig zodanig te bezeeren, dat hy eenigen tyd ongevoelig ter Aarde bleef leggen, en by zyn Gezelſchap reeds opgegeven en voor Dood gehouden wierd.

Op zekeren avond, wanneer hy, op eenigen Afſtand van zyne Tent, eene Wandeling deed, om het Strand te bezigtigen, zag hy eene meenigte naakte *Indianen* ganſch verwoed op hem aanrennen; zy hadden eenen Aanvoerder of Capitein aan hun Hooſd, die, behalve zyne buytengewoone Grootte en Dikte, over zyn geheel Lichaam zwart en rood geverſd was; gedeeltelyk gedekt door eene Soort van haire Deken, en aan zynen Buyk met verſcheidene Beeſte-Voeten omhangen; houdende in de eene Hand eenen Waaijer van Veêren, en in de andere eenen Boog, en eenen daarop gelegden Pyl. De

Schrik

Schrik voor deszelfs vreeslyk Gehuyl, gevolgd door het Gekryſch zyner Medemakkers, wierd door hunne dreigende Gebaardmakingen vergroot. Vader *Napoli*, voor vaſt denkende, dat zyne laatſte Uur verſcheenen, en de Dood onvermydelyk was, verhefte zyne Ziel en Hert tot God, aan hem al knielende met de vuurigſte Smeekingen zyn Lyf en Leven tot eene Offerande opdragende, en dat hem zyne Zonden genadiglyk mogten quytgeſcholden worden. Hy rees vervolgens wederom op, ging de *Indianen* onvertſaagd te gemoet, en deed, zo veel maar mogelyk was, de hem aangeboorene Vreesachtigheid. volgens den aan hem medegedeelden Laſt en Onderrechting, voor die Ongelovigen niet blyken. Hy had eerſtelyk nog niets van de gewoone Kleeding der Indiaanſe Tovenaars vernomen, en was ten tweeden door die vreeslyke Gedaante ten uyterſten ontſteld, en wel zodanig, dat hy zig verbeeldede den baarlyken Duyvel te zien, die de *Indianen* in eene zigtbaare Geſtalte aanvoerde, om hem, als eenen Apoſtel van het Evangelie, te vernielen. Doch van zyne eerſte Ontſteltenis bekomen zynde, ging hy denzelven met een verontwaardigend Gelaat te gemoet, en gaf aan de *Indianen* door Tekenen te kennen, dat hy het zeer qualyk zoude neemen, indien zy hem eenig Leed zochten aan te doen, en deelde vervolgens onder dezelve, met eene vriendelyke Vrypoſtigheid, verſcheidene geringe Snuyſteryen uyt, die hy mede gebragt had; hen nog meer belovende, wanneer zy hem na zyn Camp wilden volgen. Deze Heuſchheid van den Vader had haare verwachte Uytwerking; zy verzelden hem derwaards, en hy bragt hen allengskens na zyne Tent, alwaar hy dezelve niet minder vriendelyk onthaalde, en hen niet alleen eenige Proviſien en kleinen Huysraad ſchonk, maar ook aan degeene, die in hunne *Rancherias* terug ge-

gebleven waren, in gelyke Geſchenken bedeelde, die by hen, als een Teeken van Vrede en Vriendſchap, met groot Genoegen aangenomen wierden. De *Indianen* keerden ten hoogſten voldaan terug; doch verzogten den Vader, wanneer zy wederom mogten komen, zyne Beeſten en den Hond, die zy nooit gezien hadden, en voor dewelke zy zeer bevreeſt waren, te willen opſluyten.

Den volgenden Dag quamen zy in kleine Partyen, die echter tot ruym vyfhonderd Perſoonen aangroeiden, terug keeren, en bragten zodanige Geſchenken aan, dewelke hunne Landsdouwe uytleverde, en ontfingen daartegen *Pozoli*, grove linne Kielen, Scheermeſſen en diergelyk gering Geryf, alles ten dien einde by de hand en in gereedheid gebragt. Daar waren reeds vyf Dagen verloopen, na dat zy hunne Tent opgeſlagen hadden, zonder van de Boot eenige de minſte Tyding te hebben, door welker Verlies zy in de uyterſte Verlegenheid zouden geſteld zyn; doch dezelve was vier Dagen bevooren in een klein Meir, weinige Mylen van daar, beland en blyven leggen, om het Gezelſchap, hetgeen over Land ging, in te wachten, alzo het Volk zig verbeeldede, dat aldaar de Vergaderplaats voor hen allen bepaald was. De eerſte Tyding wierd door de *Indianen* derwaards gebragt, en verneemende, dat de Vader niet ver van daar op de Kuſt te vinden was, wierden de Goederen ontladen, en eene Opneeming dier Landſtreek gedaan, om ter bequaame Plaats eene Zending op te rechten. Behalven verſcheidene Kreupelboſſchen van Palmboomen en Heiden met Duynhelm bewaſſen, vonden zy ook naby het Strand eenige Moeraſſen en Poelen met zoet Water; doch hetzelve was in het geheel niet bruykbaar. Wyders ontmoeteden zy hier en daar eenige Gronden, welke tot Wei- en Bouwland ſcheenen bequaam

quaam te zyn; doch dewyl *La Paz* niet ver van daar gelegen was, en men zeer gemakkelyk de nodige Behoeftens uyt die Zending kon bekomen, zo beſloot de Vader zyne nieuw ontworpene Zending aan te leggen ter Plaatſe, alwaar hy allereerſt de Tent had laten opſlaan. Vervolgens wierd de Grond daartoe klaar gemaakt, en het Dorpje begon eene Gedaante te bekomen, wanneer de *Indianen* gezamentlyk ganſch onverwacht en zeer ſchielyk verdweenen. De Vader, de Redenen eener zo plotſelyke Verandering niet kunnende naleiden, beſloot op ſtaande Voet, en nog dienzelven Avond, daarna te verneemen; zynde ſlechts verzeld door eenen Soldaat en eenen onkundigen Tolk. Hy vond zommige der Vluchtelingen uyt, die hem, op zyne vriendelyke Klagten en lieftaalige Vragen, ganſch openhertig onderrechteden, waaruyt de Oorzaak hunner zo ſchielyke Vlucht ontſtaan was. Zy zeiden, dat de *Coras*, uyt eenen verouderden Wrok, tegen de *Guaycuros* van *La Paz* te Velde leggende, vernomen hadden, dat de Vader van het Gebied dier laatſte Plaats, waarin reeds eene Zending opgerecht was, zig met gewapende Manſchappen derwaards begeven had; dat de *Coras* in hunnen Achterdocht nog meer verſterkt waren door de Opneeming dier Landſtreek, en het aanleggen der Muuren tot eene Kerk, dewelke, offchoon zy maar van Klei en Aarde opgevoerd waren, by hen gehouden wierden voor het Begin eener nieuwe Veſting; dat eindelyk de Vader zommige *Guaycuros* mede genomen had, van dewelke drie op zyn Bevel dien dag langs den gemeenen Weg na *La Paz* gegaan waren, om van daar eenen met *Maize* geladenen Muylezel af te haalen.

Deze byzondere Gebeurteniſſen hadden in de *Coras* een quaad Vermoeden verwekt, dat de *Guay-*

cu-

curos gekomen waren, om hen alle te vermoorden, en dat om die Redenen het Land opgenomen was; zy getracteert en verzogt wierden, dagelyks aldaar wederom te komen en aan de Verſchanſingen te helpen arbeiden tot hunne eigene Veiligheid, en dat zy, daardoor van den goeden Uytſlag hunner geſmeede Onderneeming verzekerd, de ganſche Natie der *Guaycuros* ontboden hadden, om met hen te vereenigen, en gezamentlyk die der *Coras* met Wortels en Stammen uyt te roeijen. De Vader beſteedede alle mogelyke Moeite, om dien Achterdocht te doen verdwynen en hen geruſt te ſtellen, en eene meenigte van hen quamen by hem in zyne Tent en in het van Palmbladen gemaakt Prieel, waarin de Soldaten de Wacht hielden. Aan de andere Zyde ſtookten de vreesachtigſte *Indianen* verſcheidene Vuuren, om hunne Vyanden in den Donker des te béter te zien naderen, wanneer zy hen mogten komen verſtrooijen en vernielen. Den daarop volgenden Morgen wierd hunne Vrees nog meer vergroot, en zelfs zodanig, dat zy zig twee dagen achtereen niet durfden laten zien. En Vader *Bravo*, die nu eene maatige Kennis van de Taal der *Guaycuros* bekomen had, dewelke ook tamelyk wel by de *Coras* verſtaanbaar was, wierd tot het behertigen hunner Aangelegenheden in 't geheel niet verzogt, offchoon hy zig dezelve ten uyterſten liet ter herten gaan; want zy hielden hem voor den Vader, het Hoofd en den Aanvoerder hunner Vyanden. De Muylezel, die met zyne Lading *Maize* opgehouden was, quam eindelyk opdagen, en offchoon de *Indianen* op eenigen Afſtand de Wezendlykheid van hetgeen Vader *Napoli* verhaalt had, klaarblykelyk zagen, zo wilden zy evenwel niet na hunne Wooningen terug komen. Eindelyk begaven zy zig echter met hunne Vrouwen en Kinderen allengskens wederom der-

waards, en verzogten, dat hunne Kinderen, eveneens als die van *La Paz* mogten gedoopt, en zy voor altoos als Vrienden gehouden worden. Op zodanig eene wyze wierd de Vrede tuſſchen de *Guaycuros* en de *Coras* geſlooten, en die Verzoening aan wederzyden vaſtgeſtelt, om naar hunne Gewoonte, door het houden van Vreugde-Feeſten en Danſeryen bekrachtigt te worden. Den 4 *September* wierden door Vader *Napoli* negen-en-twintig hunner Kinderen gedoopt; ook quamen de Vrouwlieden hem dagelyks verzoeken, gelyke Gunſt aan haare Kinderen te willen laten wedervaaren. Dus waren de Inwoonders dezer Landſtreek, hoe zeer te vooren achterdenkende, nimmer geruſter en vergenoegder, dan wanneer zy zig by de Vaders bevonden.

Al hetgeen aangebragt was, en zelfs tot Opſmukking van het Altaar zoude dienen, wierd onder de *Indianen* uytgedeelt, om hunne Gunſt en goed Vertrouwen te winnen, en wel zodanig, dat 'er naauwelyks zo veel Proviſie overſchoot, om na *La Paz* te keeren, en nieuwen Voorraad van Behoeftens te bezorgen. Dienvolgens wierd het van Palmboomen vervaardigd Huys, benevens eenigen Huysraad, ter Bewaaring van de oudſten onder hen gelaten, en alle verzekert, dat Vader *Napoli* ten ſpoedigſten ſtond terug te komen. Zy vertrokken dan langs eenen nieuwen Weg, om des te naauwkeuriger de Opneeming dier Landſtreek te kunnen doen.

Vader *Napoli* vertoefde twee Maanden in de Zending van *La Paz*, om na de Proviſien te wachten, en de Taal der *Coras*, zo veel mogelyk was, te leeren verſtaan; waarlyk eene Onderneeming van groote Zwaarigheid, doch volſtrekt noodzakelyk, om volvoert te worden. Terwyl de Vaders van de *Palmas-Baai* afwezend waren, zo deeden veertig Man van het Eiland *Ceralvo*, tegen over de Baai van

van *La Paz* gelegen, eene Landing, en de Zending zonder Vader en zonder Bezetting vindende, vielen zy in eene *Rancheria*; doodende eenen Man, twee Vrouwen, en zes onnozele Kinderen; namen eene volwaſſene Perſoon gevangen, en plonderden alhetgeen aan Voorraad en Gereedſchappen in de *Rancheria* te vinden was. Ook zouden de Kerk en de Capel niet verſchoond gebleven zyn, indien de Plonderaars niet beducht waren geweeſt, dat wanneer zy zig langer aldaar ophielden, de ganſche Natie der *Guaycuros* tegen hen in de Wapenen zoude verſchynen. Onze Capitein ſtak daarop in twee Booten met eene Party Soldaten na het Eiland *Ceralvo* over, en alhoewel de Eilanders na de Holen in de Rotſen de wyk namen, om zig te verbergen, wierden echter twee of drie van hen doodgeſchooten; dus wierden zy door onze verſchrikkelyke Vuur-Roers gewaarſchouwt, zig in het toekomende voor diergelyke Buytenſpoorigheden te wachten. De Capitein marcheerde onmiddelbaar daarna *Loretto*, en Vader *Napoli* keerde in de Maand van *November* na *Palmas-Baai*, dewelke, of ſchoon hy dezelve tot het oprechten eener Zending, wegens den verren Afſtand van *La Paz*, niet bequaam oordeelde te zyn, echter toen ter tyd de eenigſte Plaats was tot het ontfangen van Proviſien en Onderſtanden.

Wyders zogt en ontdekte de Vader eene bequame Plek Lands, genaamd *Santa Anna*, dertig Mylen van *La Paz*, en vyf van den Inham landwaards in gelegen, alwaar hy een klein Huys benevens eene Capel deed bouwen, en de Inwoonders der naaſtgelegene *Rancherias* tot het Evangelie bekeerde, en tot een ſtichtelyk Leven en Wandel aanſpoorde. In het Jaar 1723 bouwde hy eene Kerk nog eenigzins verder van de Zee, voorneemens zynde de Zen-

ding te verleggen, hetgeen echter by een onvoorzien Toeval in duygen geraakte. De Kerk was nu zo ver gevorderd, dat men reeds de Balken en Sparren voor het Dak daarop gebragt had, en terwyl de Vader eenen zieltogenden *Indiaan* berechtede, ontſtond een yslyke Orcaan, wier gelyke alhier te Land ganſch niet ongewoon zyn, waarop de *Indianen* hunne Schuylplaats in de Kerk zogten; doch het Dak nog niet ter deeg voorzien, en de Kerk-Muuren nog niet naar behooren droog en hard genoeg zynde, zo wierd het ganſche Gebouw door de zwaare Rukwinden ter neêr geworpen, waarby zommige *Indianen* hun Leven verlooren; andere verminkt; veele gekneuſt, en de overige door Schrik en Ontſteltenis buyten hen zelve geraakten. Vader *Napoli*, het Gedruys dier Inſtorting hoorende, ſpoedede zig derwaards, en ſprak de nog levende eenen goeden Moed in, met zodanig eene Tederheid, Medelyden en kragtige Vertroofling, als men van eenen geeſtelyken Herder en getrouwen Vader zoude hebben kunnen wenſchen; doch door dit ongelukkig Toeval wierd de Grond gelegt tot eene Zamenzweering onder de Nabeſtaanden der geenen, welke in de Kerk geſneuveld waren; de Vader zag dezelve dagelyks aangroeijen, en het Tydſtip haarer Uytberſting om mindere Beweegredenen naderen; want hunne Woede wierd ganſchelyk tegen den Vader uytgelaten, dien zy verweeten de Moordenaar hunner Vrienden te zyn. Zy quamen echter ſchielyk tot Bedaaring, wanneer zy door de in het Leven geblevene *Indianen* onderrecht wierden, dat zy met hen vrywillig in de Kerk gevlucht waren, zonder by iemand daartoe verzogt te zyn. Des niet tegenſtaande wierd de Kerk ſpoedig herbouwt, en wel op eene bequamere Plaats, deweke niet all een tot het drinken, maar zelfs tot het begieten

en

en vruchtbaar maken van zommige nabygelegene kleine Plekken Bouwland, genoegzaam verſch Water opleverde, en aan den Apoſtel *San Jago* toegewydt. Wanneer men eenige Gronden omgeſpit en tot het ontfangen van Zaad bearbeidt had, wierd bevonden, dat dezelve de goede Verwachting volkomen beantwoordeden. Doch met het zaaijen en opgaan van het geeſtelyk Zaad liep het zo gelukkig en gezegend niet af. Deze wervelzieke, traage, onachtzaame en beeſtachtige Natie betoonde eene groote Tegenſtreving en Wolging voor de zuyvere Evangelie-Leer; en alhoewel de Vader, als een getrouwe Dienaar des Heeren, niets het allerminſte ten dien opzigte verzuymde, zo beliep echter het Getal zyner Nieuwbekeerden en Doopelingen maar vier-honderd en negentig, waaronder zig nog omtrent vier-honderd Kinderen bevonden. In 't Jaar 1726, wanneer Vader *Napoli* na de Zendingen op de andere Zyde beroepen wierd, verving hem Vader *Lorenzo Carranzo*, wiens Bloed in deze Wildernis, by wege eener verfoeijelyke Omkooping en Overrompeling, zo jammerlyk geplengt wierd, gelyk wy in het vervolg breedvoerig zullen verhaalen.

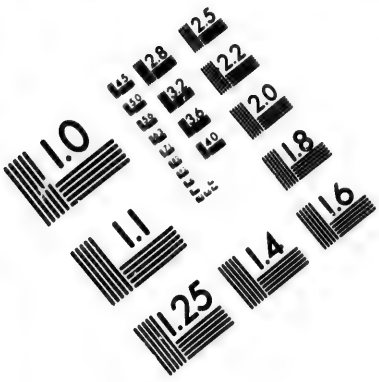

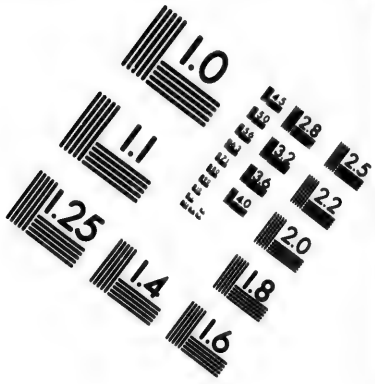

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

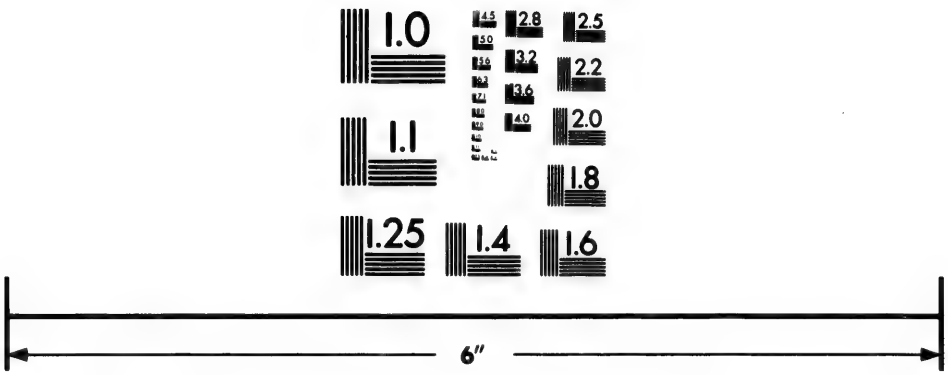

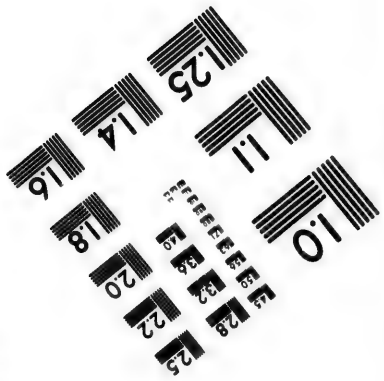

Photographic Sciences Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

XVII. HOOFDSTUK.

De Oprechting *der noordelyke* Zending *van* San Ignatio *door Vader* Luyando, *benevens derzelver* Vervorderingen. *Dood der Vaders* Piccolo *en* Ugarte. Oproeren *der* Pericues, *en* Stichting *der* Zending *van* San Joſeph *op* Cabo San Lucas, *door Vader* Tamaral.

Men had reeds zedert het Jaar 1706 alle Poogingen aangewendt, om eene nieuwe Zending op te rechten benoorden die van *Nueſtra Senhora de Guadaloupe*, en wel in de Landſtreek van *Kada-Kaaman*, (dat is *Duynhelm-Beek*,) gelegen in de *Sierra* van *San Vincente*, ter Breedte van acht-en-twintig Graden; veertig Mylen ten Zuydooſten van *Santa Roſalia Mulege*, en vyf-en-twintig bezuyden *Guadaloupe*. De daaromſtreeks woonende *Cochimi-Indianen* hadden, met alle uyterlyke Tekenen van Oprechtigheid, eene groote Begeerte getoont, en wel ter gelegenheid, dat Vader *Piccolo* in het voorſz. Jaar tot hunnent een Bezoek afleide, om Chriſtenen te worden; doch by gebrek van het daartoe noodig Fonds en de Schaarsheid van bequaame Onderwyzers, mitsgaders by de volſtrekte Noodzakelykheid, om alvoorens de *Edues* en *Pericues* in 't Zuyden te verwinnen, moeſt die zo zeer gewenſchte Onderneeming geſtaakt en tot eene bequamere Gelegentheid uytgeſtelt worden. De nabuurige Zendelingen bezochten dezelve echter nu en dan by Toeval, om hunne Geneigtheid te polſen, en zulks duurde tot in het Jaar 1728.

In het voorgaande Jaar 1727 was Vader *Juan Baptiſta Luyando*, een Jeſuit uyt *Mexico*, een Man

Man van goeden Huyze en uytſtekende Hoedanigheden, te *Loretto* aangekomen, die niet alleen zyne Middelen, tot het oprechten eener Zending in *California*, aan zyne Overſten overhandigde, maar daarenboven ook zyne eigene Perſoon aanbood, om van dezelve de Stichter te mogen zyn. Hy vertrok ten dien Einde in *January* 1728 van *Loretto*, door negen Soldaten verzeld, en quam den 20ſten derzelver Maand ter Plaats, welke by Vader *Siſtiaga* van *Santa Roſalia Mulege* uytgekooren was tot den Aanleg eener nieuwe Zending. Laatſtgemelde Vader *Siſtiaga* had nog weinige Maanden te vooren de *Indianen* bezogt; hen van zyn Voorneemen verwittigt, en hen voorbereidt, om den nieuwen Vader met alle Heusheid te ontfangen. Ingevolge dier Voorbereiding wierd Vader *Luyando* by de Inboorlingen met alle Blyken van Vriendſchap en Hoogachting aangenomen en verwelkomt, en binnen weinige Dagen zag hy zig door ruym vyf-honderd *Indianen* uyt verſcheidene *Rancherias* omgéven.

Hy aanvaardede daarop zynen Dienſt, die hem des te gemakkelyker viel, dewyl zommige van hen reeds hunnen Catechismus verſtonden, en door Vader *Siſtiaga* daarin onderwezen waren. Zy betoonden zig geſtadig zo yverig en oplettende, omtrent het Begrip der Leerſtukken als de Oeffening der Pligten van den Chriſtelyken Godsdienſt, dat de Vader het Genoegen had, uyt de Standvaſtigheid hunner goede Neigingen te beſluyten, dat hy aan de Volwaſſenen onder hen geruſtelyk, en zonder eenige verdere Bedenking, den heiligen Doop mogt toedienen; en des te meer, dewyl zy van zelve beloofden, alvoorens alle de bygelovige Gereedſchappen der Tovenaars te zullen verbryzelen en verbranden. Binnen de zes Maanden was de Vader zo ver gevorderd,

dat hy omtrent vyf-honderd Leerlingen in den Catechismus onderwees; en alhoewel zommige van hen na den Doop zig wederom na hunne *Rancherias* begaven, zo wierden de afgaande echter door nieuwe Aankomelingen geduurig en overvloedig vervult; en om nergens aan gebrek te lyden, hetgeen tot Volmaking van een zo gelukkig begonnen Werk vereiſcht wierd, zond hy zeven Soldaten met Brieven na *Loretto*, waarin hy zeer ernſtig om eenen ſpoedigen Onderſtand verzogt; dus hield hy alleenlyk twee Soldaten over. Men moet tot Roem der Soldaten aanhaalen, dat zy, ziende den Vader zynen hem opgeleiden Dienſt met den uyterſten Yver ten eerſten aanvaarden, en dat zyne Onderneemingen zo voorſpoedig gelukten, vrywillig overnaamen den Bouw en Arbeid eener Kerk en Wooning, dewelke door de vaardige Hulp der *Indianen*, die zig mede, tot al hetgeen men hen verzogt, blymoedig aanboden, voltooid waren, aleer de opgenoemde Soldaten na *Loretto* keerden, en de Kerk wierd op den eerſten Kersdag van hetzelve Jaar ingewydt.

Over deze gewenſchte Vervordering was de Zendeling hertelyk verblyd, en aangemoedigd, om alle de geenen, welke zyne Zending quamen bezoeken, ten ſpoedigſten in Onderwyzinge te neemen; als mede, om in alle Quartieren de *Indianen* op te ſpooren, welke maar eenigzins Genegenheid toonden in de Gronden van het Chriſtendom onderrecht te worden. Eens wierd hy byzonder uyt een dier afgelegene Quartieren gezonden tot iemand, die van eene Adder gebéten was; en alhoewel hy zig zonder zynen Soldaat en den Knecht bevond, die de Taal kundig waren, zo ondernam hy echter de Reis, alleenlyk verzeld by iemand der Inboorlingen, die reeds den Doop ontfangen had. Op zyne Aankomſt

komst ter aangewezene Plaats vond hy eene groote *Rancheria* van Wilden, die nooit te vooren eenen *Europeaan* of een Paerd gezien hadden; zy waren derhalven op het eerste Gezigt ten hoogsten verschrikt en bevreest, doch de vriendelyke Houding van den Vader, mitsgaders zyne medegebragte Vereeringen, deden de Vrees en Ontsteltenis wel haast verdwynen, en alle quamen hem omeingelen met Aanbieding van hetgeene zy maar bezaten en in hun Vermogen was.

Deze Leerzaamheid der *Cochimies*, gevoegd by derzelver Levendigheid, Verstand en Lichaams Gaauwigheid, waarin zy alle andere Volkeren overtreffen, stelden den Zendeling in staat van onder hen groote Verbeteringen te maken. De Landstreek was zeer bequaam tot den Akkerbouw, zo wel ten opzigte van de Zachtheid der Aarde, als ook wegens het Gemak en Geryf van versch Water, zodanig, dat eene groote Volkplanting daarvan haar Bestaan kon hebben; ook hoefden de *Indianen* niet langer zo kommerlyk hun Onderhoud in het Gebergte en in de Bosschen te zoeken. Vader *Sistiaga* had bevoorens aldaar *Maize* en Tarw gezaait, hetgeen in het eerste Jaar te zamen ruym honderd Schepels uytleverde; doch in het vierde en laatste Jaar van Vader *Luyando*, bestond de Oogst, allerhande slach van Graanen byeen gerekend, in omtrent duyzend Schepels. Het gevolg daarvan was eene makkelykere en rekkelykere Bedeeling in Voorraad van Leeftocht voor de *Indianen*, dewelke schranderder dan hunne Gebuuren zynde, vrywillig de Handen aan 't Werk sloegen, dewyl zy zagen, dat hetzelve ten eenemaale tot hun eigen Voordeel strekte. Vader *Helen* had hen in een ander Bezoek reeds onderwezen in het aanqueeken en winnen van allerlei Soorten Tuyn- en Moeskruyden, dewelke hy

zelve voor hen geplant had; en Vader *Luyando* verkoos daarenboven nog eene Plek Bouwland tot eenen Tuyn, waarin, onder zyne Opzigt, de uytheemſche Gewaſſen zeer wel ſlaagden, en de inlandſe grotelyks verbétert wierden. Ook plantede hy vyfhonderd Wynſtokken, mitsgaders Olyf- en Vygengenboomen en Zuyker-Ried, alle dewelke zedert aan deze zo verafgelegene Zending groote Voordeelen toegebragt, en niet weinig tot derzelver buytengewoonen Aanwas geholpen hebben; ook is daardoor het werkdadig Chriſtendom onder de *Indianen* verbeterd en grootelyks vermeerderd. De Vader beneerſtigde zig wyders de *Indianen* in Dorpen te doen vergaderen; hy leide dezelve aan in de voor de nabyleggende *Rancherias* meeſt bequaame Plaatſen, en ſtichtede in ieder eene Capel, om dagelyks hunne Aandacht daarin te kunnen verrichten. Hy onderwees hen insgelyks kleine Huyzen van *Adaubes* en Takken van Boomen te bouwen; doch vermits zy altoos aan de opene Lucht gewoon waren, zo had men veele Moeite en Zwarigheid om hen over te haalen, daarin hun Verblyf te neemen. In de Streeken, dewelke bequaam Weiland uytleverden, deed hy insgelyks zyn beſt, om ten behoeve der Zending groote en kleine Veefokkeryen op te rechten.

Dus vertoonde zig alles alom in eene zeer aangenaame Gedaante; doch de groote Vyand der Vrede en Gelukzaligheid van 't Menſchdom prikkelde de *Indianen* aan, om de Ruſt der Zending te ſtooren, en alle de Zorgen en Arbeid des Vaders vruchteloos te doen zyn. Dienvolgens namen acht dezer Wilden eene donkere Nacht te baat, en vermoordeden nabv des Vaders Wooning eenen zyner Catechismus-Leerlingen; vermoedelyk om redenen, dewyl hy wegens zynen vriendelyken en zachtzinnigen In-

Inborst by den Zendeling byzonder bemind was. Men was genoodzaakt, om nog grootere Euveldaden voor te komen, een zo wreed Bedryf zonder Onderzoek te laten doorgaan; doch zy konden de godlyke Wraak niet ontvluchten, en quamen alle acht in het volgende Jaar 1728 aan de besmettelyke Ziekte elendiglyk te sterven. Eene andere *Rancheria* weigerde hardnekkiglyk in de Zending te komen, en wanneer de eerste drie Volwassenen gedoopt waren, quamen zy dezelve opzoeken, om ze te vermoorden, hetgeen zy zekerlyk werkstellig gemaakt zouden hebben, indien die Nieuwbekeerden niet hunne Vlucht na 's Vaders Huys genomen hadden. Hunne Halsterrigheid duurde volle twee Jaaren, tot dat hunne Boosaardigheid eindelyk door het Geduld, de Beleefdheid en Milddadigheid des Vaders verwonnen wierd; doch het duurde nog zeven Jaaren daarna, eer deze in hunnen hoogen Ouderdom het Evangelie quamen omhelzen. De oudste Lieden in alle *Rancherias* betoonden in der daad de grootste Verbittering tegen het Christendom; en nademaal dezelve meest doorgaans de Tovenaars, Priesters en Onderwyzers, of liever Bedriegers der *Rancherias* zyn, zo was het geen Wonder, dat zy den Voortgang der Christelyke Leer allezins en naar hun uyterste Vermogen zogten tegen te houden, dewyl daardoor hunne Achting, Gezag en Voordeel in duygen geraakten: Zy waren van een ongebonden Leven, en hunne beestachtige Gewoontens hadden diepe Wortelen in hunne Gemoederen geschooten, welke niet dan met de uyterste Moeite uyt te roeijen waren: Wanneer zy ter Kerk quamen, en de Godsdienstoeffeningen bywoonden, zo scheen hen zulks de allerpynelykste Dwang te zyn, dewyl zy, als zeer geachte Onderwyzers hunner Natie geweest zynde, niet konden verkroppen, zig tot Leerlingen van

van Vreemdelingen te moeten vernederen, en onder de Jongens te ſtaan, door welke zy, wegens hunne ongerymde Leerſtellingen, uytgelacht en beſpot wierden.

In 't midden en onder alle deze Gebeurteniſſen, groeide de Zending zeer voorſpoedig aan, hetgeen voor 't meerder gedeelte toe te ſchryven was aan de Leerzaamheid en Oprechtheid van zodanige *Indianen*, welke gewoon waren, vrypoſtig en uyt eigene Beweeging, aan Vader *Luyando* verſlag te doen van al hetgeen onder hunne Landgenooten wel of qualyk gedaan of geſprooken wierd; dus kon hy ligtelyk op hen verwinnen, om zyn Bezoek in hunne *Rancherias* zonder eenigen hinder te mogen komen doen, wanneer het hem behaagde; vervolgens in de Dorpen, welke aangelegt wierden, voor hen hunne Verblyfplaatſen klaar te maken; en om hen aan te moedigen, bood hy Belooningen aan de geenen, die in hun Werk allermeeſt uytmunteden.

Zommige wilde *Indianen* uyt het Noorden, door Quaadaartigheid tegen den bloeijenden Staat der Zending en het geruſt Leven der Nieuwbekeerden aangeprikkeld, overvielen eene der Chriſtelyke *Rancherias*; doodeden aldaar twee *Indianen* en een Meisje, en deden de overigen na de Zending hunne Toevlucht neemen. De Chriſtenen der andere *Rancherias* waren genegen, om de Wapenen tegen de Beſpringers op te vatten, doch de Vader, vreezende dat daaruyt een langduurende Oorlog kon ontſtaan, bad hen zeer ernſtig, zulks geduldiglyk te willen verdraagen en alle Beleedingen te vergeven, gelyk zulks de Chriſtenen betaamt. Hy vleide zig zelve met de Hoop, dat deeze Geruſtheid en Onthouding van Wraakneeming op den Vyand van goede Uytwerking zoude zyn, en hem allengskens tot de Omhelzing van het Chriſtelyk Geloof kunnen overhaa-

haalen. Om zulks nu te vervorderen, zo zond de Vader eenige Boodſchappen met Geſchenken aan hen; doch de Ondervinding leerde, dat hy daarin eenen Misſlag begaan had, en deze Wreedaarts eerſt door Geweld beteugelt dienden te worden, om hen in 't vervolg des te eerder en béter te doen begrypen, dat alle de Vriendſchap, welke men hen bewyſt, uyt enkele Liefde voortkomt, dewyl zy anderzins zig verbeelden, dat dezelve ſlechts aan Blohertigheid en Onmacht toe te ſchryven zy, en dat zy door Milddadigheid en Vereeringen in hunne Trotsheid maar geſterkt worden. En waarlyk de Beſpringers beſlooten uyt de vriendelyke Boodſchappen en Geſchenken, dat de Vader en zyne *Indianen* zig in eene vreeslyke Verſlagenheid bevonden, en wierden daardoor aangemoedigt in meer andere *Rancherias* te vallen; zy plonderden alom, waar zy maar quamen; doodeden of joegen de Chriſtenen weg, en dreigden zelfs den Zetel der Zending te zullen komen bezoeken.

Vermits de Vader maar twee Soldaten by zig had, en de *Indianen* alle bevreeſt en ongewapend waren, zo vond hy beſt te zyn, na de Zending van *Guadaloupe* te vertrekken, alwaar Vader *Siſtiaga* den Dienſt waarnam. Van daar keerden beide de Vaders na *San Ignacio*, en men beſloot aldaar den Vyand met alle Kracht en Dapperheid tegen te trekken, zonder na Soldaten van *Loretto*, nog 70 Mylen van daar gelegen, te blyven wachten. Dienvolgens wierden de Chriſtelyke *Rancherias* opontboden; men gaf hen met groot Geraas en Gewoel de noodige Wapenen, zo wel om hen den Moed op te wakkeren, als ook om de *Indianen* en Wilden voor zo groot eene Krygstoeruſting te doen verſchrikken, gelyk zulks de oude Gewoonte van *California* altoos geweeſt is. Zommige maakten Bogen; andere

re maakten de Steenen ſpits en ſcherp voor de Pylen; wederom andere gingen Hout kappen tot Spiesſen, welke tot dien tyd toe in deze Geweſten nooit gezien waren, en op wier Einden de Soldaten groote Meſſen vaſt maakten, dewelke aangebragt waren, om onder de Zendingen verdeelt te worden. De Vrouwlieden zelve ſloegen mede de Handen aan het Werk, en vervaardigden Zakken en Netten, om de Proviſien, gebradene *Maize* en gebakken Biscuit na te dragen.

Na dat alle Toeſtel gemaakt was, wierd het Volk gemonſtert, en bevonden in ruym zeven-honderd weerbaare Mannen te beſtaan; maar dewyl voor dezelve geen genoegzaame Voorraad van Leeftocht voorhanden was, zo wierden de zwakſte Manſchappen ontſlagen, en alleenlyk drie-honderd-vyftig ſtoute en dappere Mannen tot de Expeditie gehouden. Doch ook deze hoorden in verſcheidene *Rancherias* t'huys, dewelke in diergelyke Gevallen altoos gewoon waren ieder hunnen eigenen Aanvoerder te verkiezen, waaruyt als nu eene zeer noodlottige Verwarring zoude geſprooten zyn. De Vaders deden hen derhalve begrypen, dat het zo wel gevoeglyk als noodzakelyk was, hen alle onder één Hoofd en Capitein te ſtellen; dat echter daartoe twee, namentlyk een by henlieden, en de andere by de Vaders zoude aangeſtelt, en beide uyt hunne Natie, en wel de dapperſte, voorzigtigſte en dier Landſtreek kundigſte Mannen, zouden verkooren worden. Zy ſloegen vervolgens uyt hun midden eenen kloeken en onder hen zeer geachten Man voor; en die by de Vaders aangeſtelt wierd, was de Beſtierder van het Dorp in 't zelve Jaar; een jong Man van goede Hoedanigheden en beproefde Getrouwigheid, te *Loretto* opgevoed, en door Vader *Ugarte* derwaards als een Kind medegebragt,

bragt, wanneer hy aldaar het Hout tot de Bylander deed hakken.

De ganſche Armée, aldus na behooren in Staat geſteld zynde, aanvaarde den March, om den Vyand op te zoeken, en de Verſpieders bragten wel haaſt de Tyding aan, dat hy hen aan den Voet van het Gebergte by eene Waterplaats ſtond af te wachten. Hierop wierd beſlooten denzelven geduurende de Nacht aan te taſten. Zy trokken ten dien Einde lynrecht op hem aan, en ſlooten hem van alle Zyden in, waarna zy hem allengskens, ſtap voor ſtap en met de uyterſte Stilte, quamen naderen, zonder eenige de allerminſte Opſchudding onder zyne Bende te verwekken. Met den Opgang der Zon, wanneer alle de Vyanden reeds omcingeld waren, verhieven onze *Indianen* een vreeslyk Veldgeſchreeuw, waardoor de Wilden, dewelke buyten Zorg, en zonder op eenigerhande Gevaar verdacht te zyn, geruſt lagen te ſlaapen, ontwaakt wierden. Zy quamen op dat yslyk Geroep in groote Verwarring op de Been; zogten na hunne Wapenen, terwyl de anderen in de beſte Orde van alle Zyden op hen indrongen; zodanig dat de Vyand, zig door onze Overmacht ten eenemaale ingeſloten ziende, en geenen Weg noch Kans vindende van zig met de Vlucht te redden, terſtond, tot een Teeken van Onderwerping, de Wapenen neêr leide. Twee van de Vyanden ontſnapten echter, en zommige hunner Makkers uyt eene andere *Rancheria* van het hen overgekomene Ongeluk onderrecht hebbende, vlooden ook deze hals over kop na hunne eigene Landſtreek, zo dat hun Overſchot, beſtaande in vier-en-dertig Man, met geringe moeite tot Gevangenen gemaakt wierden; Vervolgens ging men de Omlanden doorzoeken, en bevindende, dat dezelve door de Vyanden ten eenemaale ontruymd waren, keerde

de ons Volk na *San Ignacio*, en hielden aldaar met hunne Gevangenen eenen zegepralenden Intrek. De Vaders geleideden de Overwinnaars in de Kerk, alwaar de Almogende, wegens deze heerlyke Zege, zonder eenige Bloedſtorting, en Affchieting van éénen Pyl behaald, plechtiglyk gedankt wierd. De Manſchappen wierden vervolgens onthaalt, en 's anderendaags quamen alle de andere byeen ter Vergadering; de Soldaten met hunne Bevelhebbers formeerden eenen Krygsraad, waarin de laatſten voorzaten; de Gevangenen wierden voorgebragt, ondervraagt en overtuygt van Oproer, Roof en Moord, en gevolgelyk gevonniſt na *Loretto*, als ſchuldig aan capitaale Misdaden, verzonden te worden. Wanneer het Vonnis aldus over hen geveld was, wierden zy in de grootſte Verſlagenheid wederom na de Gevangenis gebragt, terwyl zommige van de nieuwe Chriſtenen van Vreugde danſten en juychten; zig verbeeldende het Vermaak te zullen hebben van hunne Vyanden te mogen dooden, en dus voor de hen toegevoegde Beleedigingen zelve Wraak te neemen. Doch de Vaders quamen tuſſchen beide, en verzekerden de Gevangenen, dat zy niet zouden ſterven; gaven hen eenige Vereeringen, en berispten op eene heuſche en zachtzinnige wyze alle de geenen, die zig over derzelver Ongeluk zo buytenſpoorig verheugden; zy onderrechteden de Nieuwbekeerden wel nadruklyk in de Pligten van Liefde, van Chriſtelyke Mededogendheid, van Vergiffenis der Beleedigingen, en van vredelyke Zamenleving met hunne Gebuuren en met alle Menſchen, zonder eenig onderſcheid.

Den volgenden Dag wierd, op Verzoek der Vaders, andermaal Krygs-Raad gehouden; de Vaders verſcheenen in denzelven, en bragten verſcheidene der gevangene *Indianen* mede, die de Soldaten ba-

baden hun Vonnis te willen verzachten, zonder hen te dooden, noch na *Loretto* op te zenden. Vervolgens wierden zy veroordeelt ieder een zeker getal Geeſſel-Slagen te zullen ontfangen. De Volvoering dier Uytſpraak wierd aan den voornaamſten Moordenaar begonnen; doch de Vaders bragten het door hunne Tuſſchenkomſt en Voorſpraak zo verre, dat die Strafoeffening ſlechts aan dezen éénen bepaald bleef, en alle de overigen gepardonneert wierden: De Gevangenen wierden derhalven op vrye Voeten geſtelt; doch moeſten hunne Wapenen achterlaten, dewelke onder de Opperhoofden en Bevelhebbers onzer Armée verdeelt, en tot Gedenktekenen hunner Overwinning bewaart wierden.

Deze buytengewoone Zachtmoedigheid was onder de Wilden van eene zeer goede Uytwerking. De Chriſtenen wierden daardoor in hunne Pligten onderrecht, en de Heidenen met Liefde en Achting voor de Vaders en derzelver Wetten vervult, in dewelke hen eene zo vriendelyke en zachte Behandeling, omtrent hunne Vyanden, gelaſt wierd. Zy wierden nog eenige Dagen onthaalt en opgehouden, doch in volle Vryheid, om van het goed Gedrag en de welgeregelde Huyshoudingen en Levenswyze hunner Landgenoten in de Zendingen Ooggetuygen te zyn. Zy verzogten, dat de Vaders hen en hunne Kinderen geliefden te doopen; doch zulks wierd geweigert; eensdeels, om hunne Begeerte nog meer gaande te maaken, en anderendeels, om hunne Oprechtheid ter deeg te toetſen. Men liet hen met veele Tekenen van Liefde na hunne *Rancherias* keeren; zy quamen echter wel haaſt wederom, en baden de Vaders, ten minſten hunne Kinderen te willen doopen, of dat zy anderzins niet konden verzekerd zyn van der Vaders volkomene Liefde, en zouden hebben te vreezen, andermaal door de

Nieuwbekeerden hunner Landgenoten beoorloogt te worden. Omtrent dit laatſte Artykel wierd hen Genoegen gegeven, uytgenomen dat de Doop aan den Zoon van den voornaamſten Rebel, Oprokkenaar, Moordenaar en Aanvoerder der Muytelingen, geweigert wierd, die, benevens verſcheidene anderen, zeer mismoedig vertrok. Doch deze laatſte quam andermaal, met zyn Zoontje op den Arm, terug, met Traanen ſmeekende, dat het Wichtje gedoopt mogt worden, of hy Vader het anderzins zoude dooden: Het Kind wierd dan eindelyk gedoopt, en zyn Vader keerde met hetzelve blymoedig en zeer vergenoegd na zyne *Rancheria.* Weinige Maanden daarna, quamen alle de voorheen gewezene Gevangenen, met hunne Nabeſtaande en Huysgezinnen, en daaronder een ſtok-oud en afgeleefd Man, zig wederom by de Vaders vervoegen, verzoekende in de Evangelie-Leer onderwezen, en vervolgens gedoopt te mogen worden; hetgeen dan ook aan hen allen toegeſtaan, en ter bequamer tyd toegedient wierd.

Deze Overwinning was voor het Belang van het Chriſtendom van groot Nut en Aangelegenheid: De Heidenen wierden door dezelve beteugelt, en de Wet, by de Vreemdelingen geprédikt, ontzachgelyk en teffens aanneemelyk gemaakt, om dezelve met Blymoedigheid te omhelzen en op te volgen; dus was ook de vrye Doortocht na de alleruyterſte noordſe Natien gebaand, onbelemmerd en open. Maar de Gezondheid van Vader *Luyando* wierd door alle die Vermoeijingen zodanig verzwakt, dat hy genoodzaakt was de Zending, by hem zelve op zyne eigene Koſten aangelegd, en door zyne Bequaamheden en weêrgalozen Yver beveſtigd, te moeten verlaten. Hy wierd opgevolgt by Vader *Siſtiaga*, dien onvermoeiden Zendeling van *Santa Roſalia Mulege.*

Ca-

California verloor ter zelver tyd twee hunner oudſte Arbeiders in den Wyngaard des Heeren; de eerſte was Vader *Francisco Maria Piccolo*, die van Dagen zat zyne Loopbaan eindigde in de Koninglyke Bezetting van *Loretto*, en wel den 22ſten *February* 1729, in het 32ſte Jaar na deszelfs Aankomſt in *California*, en het 79ſte van zynen Ouderdom. In het volgend Jaar 1730 gaf ook Vader *Ugarte*, met de uyterſte Gelatenheid, den laatſten Snik in het Dorp van *San Pablo*, onder de Zending van *San Xaverio* behoorende, en wel in den Ouderdom van 70 Jaaren, na 30 Jaaren den Dienſt, als Zendeling in *California*, waargenomen te hebben.

Ter zelver tyd deeden de zuydelyke Natien dagelyks de hen aangeboorene oproerige, ongebondene, wetteloze en verraaderlyke Nukken en Neigingen blyken, van dewelke men reeds, zedert der Vaders Komſt in die Geweſten, menigvuldige Proeven had gezien. En niet tegenſtaande, dat Vader *Guillen* in de Zending van *los Dolores;* Vader *Bravo*, in die van *La Paz*, en Vader *Napoli*, in die van *San Jago*, mitsgaders hunne Opvolgers, al hetgeen in hun Vermogen was, beſteedt hadden, om de *Uchities*, *Guaycuros* en de *Coras* in Zedenen te beſchaven, en tot de Chriſten-Kerk over te brengen; zo waren echter, onder deze en de nabygelegene Natien, zeer veele het Heidendom blyven aankleven, door welke de Chriſtenen en Nieuwbekeerden geduurig vervolgt en gequelt wierden. Eene meenigte der laatſten vergaten van dag tot dag, en hoe langer hoe meer, de hen ingeboezemde Leſſen tot eene redelyke en ordentelyke Levenswyze, dewelke zy in het begin opgevolgt en onderhouden hadden; zelfs verwyderden zy daarvan zo ver, dat zy hunne Walging daarvoor ganſch niet geheim hielden, maar openbaarlyk deden blyken; zy zaaiden niet dan en-

kel Twist en Oproer, en deeden zelfs diegeenen wankelen, dewelke men oordeelde in Geloof en Trouwe het allermeest bevestigd te zyn. In 't Jaar 1723, wanneer de voorsz. drie Zendingen naauwelyks aangelegd waren, deed de Capitein van 't Guarnisoen met eenige Soldaten eenen Tocht rondom en buyten het Gewest, om alle degeenen, die hunne Gebuuren lastig vielen, te beteugelen, of ten minsten Vrees aan te jaagen. De *Coras* van *Cabo San Lucas* verzogten toen ter tyd, dat de Vader tot hunnent mogt komen, om hen tot Christenen te maken; doch andere, die reeds het Geloof omhelst hadden, gaven hem Handen vol Werk en Moeite. Zeker Heiden quetste hem, hoewel by Toeval, door eenen Pyl in zyne Schouder; doch de Vader hield de bekomene Wonde geduurende twee Maanden geheim en verborgen, terwyl hy zig tot derzelver Geneezing te *La Paz* bevond, en dus hadden de Nieuwbekeerden te *Loretto* daarvan geene de allerminste Kennis; alhoewel hy ook, om verscheidene Redenen, goed vond, hen niets daarvan te laten weeten, en alle Omzigtigheid daaromtrent te laten gebruyken.

In het Jaar 1725 wierd de Capitein genoodzaakt andermaal met eene gewapende Bende na zommige *Rancherias* der *Uchities* en *Guaycuros* op te trekken. Hy deed hen van daar na de overzydse Kust verhuyzen, doch zonder iemand van hen allen te dooden. Deze, en zommige der *Coras*, hadden in het Jaar 1719 hunne Buytensporigheden en Geweldenarven hervat, en wel voornamentlyk op de Aanhitzing van zommige *Mulattoes* en *Mestizos*, door vreemde Capers, by geval op deze Kusten beland, uytgezet. Deze strekten tot Zuurdeesem, waardoor de onnozele, doch van zelve tot alle quaade Indrukzelen overhellende *Indianen*, opgehévelt wierden. Want

ge-

gelyk de Capitein *Don Eſtevan Rodrigues* in zyn gehouden Dagregiſter aanhaalt, is het eene Waarheid: „ Dat de Inboorlingen dier Geweſten van „ Natuur zeer misnoegd, quaaddenkende, partydig „ en oproerig zyn; dat indien by een Gedeelte van „ het Guarniſoen van Jaar tot Jaar niet een Tocht „ gedaan wierd, om op hunne Bewegingen te letten, en hunne Baldadigheid te beteugelen, niemand aldaar in Ruſt en Veiligheid zoude kunnen „ leven." De Capitein wierd geduurende zeven Maanden, namentlyk van *Maart* tot *September*, tot dien Tocht en Opneeming gebruykt, wanneer zommige *Rancherias* van *Cabo San Lucas* wederom aanhielden, om Vaders tot hunnent te willen zenden. Doch zy wierden genoodzaakt zommige ligte Strafoeffeningen te baat te neemen. De goede Geneigdheid, welke by eenigen van hen tot het Chriſtendom beſpeurt wierd; de geduurige Vrees voor vyandlyke Overrompelingen, en voor het vluchten der Nieuwbekeerden, maakte de Verhaaſting der Oprechting van Zendingen onder de *Periçues* volſtrekt noodzakelyk, om de Verwinning van het Half-Eiland, tot de voorſz. Kaap toe, des te meer te verzekeren.

De *Marquis de Villa Puente*, de edelmoedigſte Weldoender dezer Zendingen, nam de ganſche en algemeene Bekeering der *Indianen* zeer ter herten; hy bood een rekkelyk Fonds aan, om eene nieuwe Zending in de Nabuurſchap van *Cabo San Lucas* te doen oprechten, en *Donna Roſa de la Penna*, zyne Nicht, en Zuſter van de *Marquiſe de Villa Puente*, eene in Deugden uytmuntende en ten uyterſten milddadige Vrouw, volgde zyn Voorbeeld, om eene andere, dewelke men beſloot in de Baai van *Las Palmas* te ſtichten, insgelyks te begiftigen. Deze Plaats was te vooren de oorſprongkelyke Zen-

ding van *San Jago de los Coras* geweeſt, doch zedert van daar tot zodanigen Afſtand verlegd, dat de Zendelingen onmogelyk in ſtaat waren, deze *Indianen* van behoorlyke Behoeftens en Onderwyzingen te voorzien; waarby nog quam, dat de Vaders, door den onleerzaamen Aart en wiſpeltuurigen Inborſt dier Natie, afgeſchrikt wierden, een zo gewigtig en ten uyterſten gevaarlyk Werk te onderneemen.

Vader *Joſeph de Echeveria* was toen ter tyd der Zendingen Bewindsman te *Mexico*, die na het Verlies der Bark met alle Proviſien in 't Jaar 1729, van dewelke het Scheepsvolk met het uyterſte Gevaar nog in eene Boot ontkomen was, na *Cinaloa* overſtak, om een ander Schip te koopen, en Toeſtel te maken tot het vergaderen van verſch Voorraad van Leeftocht en andere Behoeftens. Terwyl gemelde Vader daarmede beezig was, ontfing hy, door den Pater-Generaal *Tamburini*, de uyt *Romen* gekomene Aanſtelling tot *Viſitator* van alle de Zendingen der *Jeſuiten*. Op het ontfangen van zodanig een Bevel maakte hy Toeſtel, om zyne Viſitatie met die van *Californía* te beginnen, wier Bewindsman hy verſcheidene Jaaren reeds geweeſt was; en voorneemens zynde, de Grondleggingen der twee nieuwe Zendingen in het Zuydergedeelte, waartoe de nodige Fondſen reeds aangeboden en gereed waren, te voltooijen, ging hy te *Athome* aan Boord van *el Triumpho de Cruz*, hetgeen den 27 *October* voorſpoedig en behouden in de Baai van *San Dionyſio*, of van *Loretto*, binnen quam.

Weinige dagen na zyne Aankomſt aldaar, wierd hy door eene quaadaartige Koorts zodanig overvallen, dat men voor zyn Leven begon te vreezen; doch het behaagde Gods Voorzienigheid hem tot Gezondheid te herſtellen. Hy bleef echter aldaar zo lang niet, tot dat dezelve volkomen vaſt en zeker

ker was, maar verliet *Loretto*, en vervorderde zyne Viſitatien, in gezelſchap van eenen Vendrig, en eenen Soldaat, genaamd *Acoſta*, en zommige weinige *Indianen*, in de noordelyke Zendingen van het Half-Eiland. De goede Vader geraakte van Blydſchap byna van zig zelven, wanneer hy het welgeregeld Beſtier dier Zendingen, de Kennis, de Aandachtigheid en het beſchaafd Gedrag der *Indianen* zag, en van den onvermoeiden Yver en Liefdadigheid der Zendelingen, hunnen Arbeid en Verduldigheid in de Aanlegging, en Oplettendheid van en over hunne Kerſpelen, onder alle de Ongemakken en Ongeryflykheden eener zo wilde en woeſte Landſtreek, mitsgaders van den grooten Voortgang en Aanwas van 't Chriſtendom, binnen eenen zo korten tyd, overtuygt wierd. In eenen den 10 *February* 1730 by hem geſchrevenen Brief bedient hy zig van de navolgende Uytdrukkingen: „ Na dat de Koorts „ my door Gods Goedheid verlaten had, zo ver„ trok ik, om de Zendingen te bezoeken; beginnen„ de met die van *San Ignacio del Norte*, dewelke „ de laatſte, en omtrent tachtig Mylen van hier „ gelegen is. Ik heb over die ganſche Reis acht„ en-veertig Dagen toegebragt, en heb de Koude „ veel felder bevonden, dan dezelve in de Maand „ van *January* te *Guapango* kan zyn. Doch ik „ ben voor myne Vermoeidheid zeer wel beloond, „ al was het maar enkel en alleen door het zien „ der Nyverheid en der Geregeldheid van deze nieu„ we Chriſtelyke Volkplanting; het minſte wat ik „ daaraan kon toebrengen, beſtond in Vreugde„ Traanen te ſtorten by het zien en hooren, hoe „ God zo veelvuldige maalen geprezen en gedankt „ wierd by deze arme Schepzelen, welke tot deze „ laate Dagen toe geenerhande Denkbeeld van zo„ danig een Wezen gehad hebben." In denzelven

Brief geeft hy ook een naauwkeurig Bericht van alle de Byzonderheden, dewelke by hem in ieder Zending aangemerkt zyn, mitsgaders van derzelver Geregeldheid; den onvermoeiden Yver der Vaders, en van derzelver blymoedig doorgeſtaane Ongemakken, Rampen en Tegenſpoeden.

Vader *Echeveria* maakte verder den nodigen Toeſtel, om ook de zuydelyke Streeken van *California* te bezoeken, alwaar hy zeer verlangende was beide de nieuwe Zendingen onder de *Coras* op te rechten; doch die van *San Joſeph del Cabo* kon toen ter tyd maar alleenlyk plaats vinden. Vader *Sigismund Taraval*, benoemde Zendeling voor de andere, die ter Eer van derzelver Stichteres aan *Santa Roſa* toegewydt zoude worden, quam niet eerder dan in de Maand *Mey* 1730 aldaar aan: Daarenboven wierd, vermits het overlyden der Vaders *Piccolo* en *Ugarte*, en het Vertrek der Vaders *Helen*, *Bravo* en *Napoli*, veroorzaakt door den zwakken Staat hunner Gezondheid, ten hoogſten noodig geoordeelt, alvoorens zodanige Zendingen van nieuwe Arbeiders te voorzien, dewelke daaraan gebrek hadden.

De bepaalde Oprechting eener Zending by *Cabo San Lucas* vereiſchte eenen Man van beproefde Deugd, onvertſaagden Yver, volmaakte Kennis en de uyterſte Bequaamheid; zodanig een was Vader *Nicolas Tamaral*, Stichter der Zending van *La Puriſſima Conception*; deze wierd ter goeder Uur verkooren tot Stichter der Zending van *San Joſeph del Cabo*. Hy ging dienvolgens den 10 *Maart* met den Vader *Viſitator* ſcheep met achterlating van Bevel, dat Vader *Taraval*, op zyne Aankomſt, terſtond na *La Puriſſima* moeſt vertrekken, om aldaar den Dienſt waar te neemen. Zy arriveerden voorſpoedig, met eene ſtyve Koelte, in negen Dagen

in

in de Baai van *La Paz*, alwaar hen Vader *William Gordon*, Opvolger van Vader *Bravo* te *El Pilar de la Paz*, met de tederſte Liefde en Blydſchap ontfing; en zy vierden aldaar met hem op eene uytſteekend-plechtige Wyze het Feeſt van den Aartsvader *San Joſeph*.

De Zachtmoedigheid en het chriſtelyk Gedrag der *Guaycuros*, onder deze Zending behorende, voor dewelke men te vooren altoos bevreeſt geweeſt was, gaven aan de Vaders het allervolmaakſte Genoegen. Vervolgens wierd de Zending van *San Jago de los Coras* door hen bezocht; van daar vervorderden zy hunnen Weg na *Cabo San Lucas*, aan het uyterſte Zuideinde van *California*, en in de Nabuurſchap der nieuw op te rechtene Zending van *San Joſeph* gelegen. Op eenigen afſtand van de Knap vonden zy eene fraaije groene Plek Lands, beſchaaduwd door de omleggende Bergen, tuſſchen en door dewelke twee Beekjes heenen ſtroomden, die naby derzelver Uytvloeijing in de Zee, omtrent eene Myl van de opgenoemde Plek, met elkander vereenigt wierden; aan het Strand waren verſcheidene Meiren, overvloedig van Viſch voorzien, en met geſchilde Palmboom-Stammen rondom bezet, van dewelke de Takken door de *Indianen* afgekapt waren. Naby een dier Meiren van verſch Water, in eene vlakke Plek, goed van Grond en vry van Overſtroomingen, verkooren de Vaders de Plaats der Aanlegging voor de nieuwe Zending; zy bouwden vervolgens aldaar eene Capel en een Woonhuys, gedekt met Bies en Duynhelm, welke aan 't Strand overvloedig gevonden worden; en beide de Gebouwen waren metter haaſt voltooid.

Ingevolge het by den Capitein van het Guarniſoen gegeven Bericht van het groot Getal der *Indianen*, en derzelver herhaald Verzoek, om eenen Vader

onder hen te mogen hebben, waren de Vaders in de goede Verwachting, dat dezelve met gantſche Schaaren tot hen zouden komen afzakken; doch daar wierden maar weinige van hen gezien; en geduurende de drie Weeken, welke de Vader *Viſitator* aldaar bleef vertoeven, quamen zig naauwelyks twintig Huysgezinnen onder de Zending begéven. Vader *Tamaral* aanvaardede echter met dezelve zyn Ampt en Beroep, en onderwees hen in de Leerſtellingen van den Chriſtelyken Godsdienſt. Wanneer de *Indianen* gevraagt wierden, waar alle de andere hunner Landgenooten na toe beland waren, gaven zy tot Antwoord, dat zy aan de beſmettelyke Ziekte geſtorven waren; doch zulks was ſlechts een Voorwendzel, hetgeen by hen uyt Bevroeſtheid verzonnen wierd; want zo dra de Vader *Viſitator*, met de twee hem verzellende Soldaten, vertrokken, en Vader *Tamaral* met twee andere alleen terug gebleven was, quamen de *Indianen* in meenigte tot hem terug, en de Redenen, waarom zy zig niet eerder na de Zending vervoegt hadden, beſtonden in de Verbeelding, dat de Vaders met Soldaten en gewapende Manſchappen gekomen waren, om zommige by hen gepleegde Ontruſtingen en Overrompelingen in de Zendingen van *San Jago* en *La Paz* te ſtraffen. Na dat zy anders onderrecht, en alle Verſchillen bygelegd waren, deed de Vader eene Reis door het Land, om de *Rancherias*, en eenen bequamen Grond tot Bouwland voor de Zending, op te zoeken, dewyl derzelver eerſte Aanleg door *Musquettos* en ander Ongedierte, tot eenen onverdraaglyken Graad toe, geplaagt wierd; ook was zy te naauw ingeſloten en te heet; de Landſtreek zeer dampig, en voor de kleine Plek Bouwland niet genoegzaam van Water voorzien. Door deze Omſtandigheden wierd de Vader bewogen zyne Zending elders

elders heenen te verplaatſen, en verkoor daartoe eene andere Plek, vyf Mylen van de Zee gelegen, alwaar terſtond, zo goed als de Omſtandigheden toelieten, eene Kerk en Woonhuys gebouwt, en vervolgens verſcheidene zwervende *Rancherias*, met veele moeite, byeen verzamelt en in twee Dorpen verdeelt wierden. De Vader onderwees dezelve met eene zo gezegende Vervordering, dat hy, binnen het verloop van een Jaar, duyzend en zeſen-dertig Zielen doopte. Hy droeg voor het tydelyk Welzyn der Zending gelyke Zorg, dewyl hetzelve eenigermate de Grondſlag van derzelver Aanwas en Veiligheid was; doch door de Dood van dezen Zendeling zyn ons de byzondere Berichten van de volgende Jaaren niet tot handen gekomen.

XVIII. HOOFDSTUK.

De Opneeming *der Eilanden* Los Dolores *by Vader* Taraval. *Bericht van andere, in de Kreek van* Santa Barbara *aan de* Zuydzee *ondernoomen. De Stichting der* Zending *van* Santa Roſa *door dien Vader, en de* Opſtand *der* Coras, *by gebrek van behoorlyk Guarniſoen.*

TWee Maanden, na dat de Vaders *Echeveria* en *Tamaral*, tot het volvoeren der hiervooren gemelde Expeditie, vertrokken waren, quam Vader *Sigismund Taraval*, als benoemde Stichter der bepaalde Zending van *Santa Roſa* onder de *Coras*, in de Maand *Mey* 1730 in de Baai van *Loretto* belanden. Deze Vader bezat alle de Hoedanigheden, dewelke tot diergelyk eene gewigtige Onderneeming vereiſcht wierden. Hy was nog jong, en eerſt in zyn

zyn dertigſt Jaar getreden, doch in alle Geleerdheid en Wetenſchappen een volſlagen Meeſter, en gevolgelyk tot de Waarneeming van zodanig een Beroep volkomen bequaam. Hy was te *Lodi*, in het Hertogdom *Milanen*, gebooren, en een Zoon van *Miguel Taraval* en *Donna Thereſa de Andrade*. Zyn Vader had de grootſte Eer en Roem in de Armée verdient; was door zyne Dapperheid tot den Trap van Luytenant-Generaal vervorderd, en aan zyne in den Dienſt voor 't Vaderland bekomene Wonden overleden. Zyn Zoon, onze Zendeling en Vader *Sigismund Taraval*, was maar achttien Jaaren oud, wanneer hy in het Collegie van *Ocana*, alwaar hy Koſtganger was, het Ordens-Gewaad aanvaarde. In zyne Noviciaat-Jaaren vertrok hy na *Madrid*, en na zig in 't vervolg in 't Collegie van *Alcala de Henarez*, onder Vader *Alexandro Laguna*, gelukkig in hoogere Wetenſchappen volmaakt en uytgemunt te hebben, wierd hy, om zyne Studie te eindigen, na *Mexico* gezonden, alwaar zyne weêrgaloze Begaafdheden hem de Eer verwierven, van tot Stichter eener nieuwe Zending in *Californía* verkooren te worden. De Vader Provinciaal *Antonio de Oviedo* verzogt en gelaſtede hem te dier Tyd, de Stoffen en Behoeftens tot eene geſchiedenis-kundige Beſchryving dier geheele Zending, van haar Begin af-aan, byeen te verzamelen; en aan zyne Oplettendheid en gezond Oordeel zyn wy de meeſte Byzonderheden van dit ons Verhaal verſchuldigd.

Geduurende dit Jaar kon de Oprechting der Zending van *Santa Roſa* niet wel ondernomen worden. Vader *Taraval* ging, volgens het by den Vader *Viſitator Echeveria* te *Loretto* terug gelaten Bevel, den Dienſt in de Zending van *La Puriſſima* waarneemen, en wel voor zo lang, als Vader *Tamaral*

ral van daar afwezend was, om de naby de Kuſt gelegene Eilanden op te neemen.

Hy vertrok op den Feeſtdag van *San Xaverio*, in gezelſchap van zommige *Indianen*, en na zes Dagen reizens quam hy by eenen Uythoek of Kaap op de Kuſt van *Anawa*, alwaar eene wyde en ruyme Baai, verſcheidene Mylen breed, haar Begin neemt, en aan dewelke hy den Naam van *San Xaverio* gaf. Uyt en van deze Plaats ontdekte hy twee Eilanden, zes of zeven Mylen van de Kuſt gelegen; en na een Vlot van Balken naby het Strand te hebben doen vervaardigen, ſtak hy na het voorſte Eiland over, hetgeen by de Inboorlingen *Afegua*, dat is *Vogel-Eiland*, genaamt wierd. Hetzelve is zeer klein, niet boven eene halve Myl in Lengte, en nog minder in Breedte houdende; het was daarenboven onbewoond, en ten eenemaale zonder eenige Groente en verſch Water; wordende geduurig van eene verbazende meenigte Vogels bezocht, die aan hetzelve den Naam gegeven hebben. Onder dezelve zyn, behalven de bekende en gemeene Soorten, tweederlei Slach byzonder aanmerkelyk; het eene is eenigzins dikker en grooter dan een Muſch, doch ten eenemaal zwart; zy zwerven over dag in Zee en vliegen 's avonds na 't Land, alwaar zy hunne Neſten hebben, welke zy in de Aarde, gelyk de Konynen, delven, ter diepte van naauwelyks vier Voeten, waarom zy zeer gemakkelyk te vangen zyn. Het tweede Slach is van Grootte als onze Ganzen; zwart van Veêren, wit van Borſt en Klaauwen, en gebekt als de gemeene Roofvogels. Deze maken, gelyk de eerſte, mede hunne Neſten in den Grond, doch 3 à 4 Ellen diep onder de Oppervlakte, en bezoeken dezelve nooit, dan alleenlyk by ſtil Weêr, dewyl zy by ongeſtadig en ſtormachtig Weêr dag en nacht in Zee blyven. De

In-

Indianen, welke de Kuſt en de naaſtgelegene Eilanden bewoonen, komen dikwyls derwaards, om die Vogels te vangen.

Het ander Eiland wordt in de Landtaal *Amalgua*, dat is het *Miſtig Eiland*, genaamt, en legt omtrent 4 of 5 Mylen van het voorige. Zy namen hetzelve insgelyks op, en bevonden het byna driehoekig te zyn. De Affland van den weſtelyken tot den noordelyken Hoek bedroeg twee, en over dwars, alwaar het allerſmalſt was, maar ééne Dagreis. In deszelfs Midden was een ſteile Berg, gelyk een Kegel, en van eene aanmerkelyke Hoogte; ook was het van verſche Waterwellen voorzien, en in drie kleine Baaijen vond men verſcheidene by de *Indianen* gegravene Putten; doch derzelver Ankerplaatſen waren zeer naauw, en zonder eenige Dekking voor de Zee, dewelke op deze Kuſten zeer hoog opvloeit. Ook ziet men aldaar verſcheidene Soorten van Dieren, doch kleinder van Slach, als die in *Californa*, en hun Hair langer en dichter; ook veele Konynen, en onder deeze eene zwarte Soort, wier Bont nog zafter dan dat der Bevers is; zy zyn in groote meenigte te vinden, en de *Indianen* vangen van dezelve groote Partyen. Dit Eiland wordt insgelyks ſterk van Zee-Wolven bezogt, die van verſcheiden Slach en Grootte zyn; ook houden veelerlei Soorten van Vogels hun Verblyf aldaar, van dewelke de *Indianen* hun Voedzel hebben; en in plaats van Brood gebruyken zy de *Mescales*, die alhier veel zappiger, dan de *Manſons* in *Californa* zyn. Langs het Strand worden, behalven meer andere gemeene Soorten, ook hemel-blaauwe Schelpen, van byzondere en uytgelezene Schoonheid, gevonden. Men heeft in deze Zee te meermaalen Walviſſchen gezien, welke de *Indianen* nu en dan met Harpoenen gedoodt hebben.

Van

Van den hoogen Berg, in dit Eiland ziet men nog twee kleindere Eilanden, ten Affland van acht of tien Mylen, in 't Weſten leggen. Nog zyn drie andere kleine Eilanden in de wyde Baai van *San Xaverio*, dewelke alleenlyk tot Schuylplaatſen van de Zee-Wolven en Bevers verſtrekken. Alle deze Eilanden wierden by den Vader met den Naam van *Los Dolores* beſtempelt. Verder-op ten Noorden, zagen zy nog andere groote Eilanden, welke drie Dagen zeilens van de Baai ſcheenen te leggen. Men onderſtelde dezelve degeene te zyn, welke het Canaal van *Santa Barbara* formeeren; en dat het voorſte van dezelve door den Capitein *Viscaino* opgenomen, en *Santa Catalina* genaamd was. Doch alle deze Eilanden waren zo ver afgelegen, dat men onmogelyk derzelver Getal kon bepaalen, en nog veel minder hunne Legging en Hoedanigheid beſchryven.

De Inwoonders van *Amalgua* weten van deze Eilanden niets het minſte te verhaalen; want de oude Tovenaars verbieden hen niet alleen den Omgang en Verkeering met derzelver Bewoonders, maar zelfs ook, op hen een Oog te mogen ſlaan. De weinige aldaar gevondene Inwoonders waren gemakkelyk te bewegen na *San Ignacio* te komen, om in 't Chriſten-Geloof onderwézen te worden. De eenigſte onder hen, die zig daartegen aankantede, was een Tovenaar, en men beſloot hem alleen op het Eiland te laten achterblyven, wanneer zyne Vrouw zelve met de andere wilde vertrekken. Doch ziende, dat zy alle reisvaardig waren, begon zyne Halſterrigheid te minderen, en hy vond goed van mede te gaan, werwaards zyne Landgenooten het gemunt hadden. Vermits het ſlechte Weêr wierden zy genoodzaakt het onbewoond Eiland *Afegua* aan te doen, om aldaar eenige Dagen te blyven; doch

zo dra het Wêer opheldérde, haaſteden zy zig het vaſte Land te bereiken; ontmoetende alleen een Ongeval, hetgeen op de volgende wyze gebeurde.

Vermits zy langs het Strand heenen zeilden, zo zagen zy op de Zandplaaten een meenigte Zee-Wolven; en de voornoemde Tovenaar, die geduurig zyn Misnoegen deed blyken, en op zyne Gaauwigheid en Krachten ſteunde, ſprong in Zee, en zwom na de Zandplaaten toe, om een dier Beeſten te dooden; doch zy koozen op zyne Aannadering al te maal het Water, en verdweenen.

De *Indiaan* deed vervolgens zyn beſt, om de Bark wederom in te haalen; doch terwyl hy dezelve achterna zwom, wierd hy door eenen Haai gevat; hy wiſt zig echter, door eene buytengewoone Gaauwigheid, aan dat Slach van Volk eigen, hoewel ſterk gequetſt, wel haaſt uyt de Kaaken van het Gedrocht te redden, en wierp aan den Haai, al ſpeelende en kortswylende, Bloed toe; doch het verſlindend Dier kreeg hem andermaal beet, en wel met zodanig een onwederſtaanbaar Geweld, dat de *Indiaan* eensklaps met hetzelve onderdook, en na den Grond ging; van zyne Makkers was niemand in ſtaat, hoe zeer zy daarover ook aangedaan mogten zyn, dien elendigen uyt de Kaaken des Doods te redden.

In het Dagverhaal der Reize van den Capitein *Sebaſtian Viscaino* wordt van deze kleine Eilanden, alsnu bekend onder den Naam van *Los Dolores*, geen het allerminſte Gewag gemaakt; mogelyk, dewyl zyne Vloot, dezelve miſſchien by nacht paſſeerende, daarvan geen Gezigt had; of dat hy in zynen Cours, uyt de Haven van *San Diego* na de nieuwe Baai, laatſtelyk *San Xaverio* genaamd, op eenen al te verren Afſtand van de Kuſt gezeilt heeft. Tegen over de voorſz. Baai had gemelde Capitein,

na

na *Puerto de Monte Rey* ſtevenende, het Eiland gezien, hetgeen by hem *Santa Cathalina* genaamt wierd, als mede de andere, die het Canaal van *Santa Barbara* formeeren. Alle de Onderrechting, dewelke Vader *Taraval* van die Eilanden kon bekomen, beſtond alleenlyk in een ver-afgelegen Gezigt, hetgeen hy op den Top van den Berg in het Eiland *Amalgua* daarvan genomen had. Want beide derzelver Bewoonders, noch die van *Cabo San Xaverio*, hebben over en weder geenerhande Handel en Verkeering met de Inwoonders van dit Eiland, en ook niet met die van het vaſte Land aan de andere Zyde van den Inham. Wy hebben in het zevende Hoofdſtuk van het eerſte Deel reeds gezien, hoe zeer het Bericht van Vader *Taraval*, aangaande het Geloof, den Godsdienſt en de Gewoontens der Eilanders van *Amalgua*, verſchillend is met het Verhaal van den Capitein *Viscaino*, ten opzigte van gelyke Byzonderheden onder de Inwoonders van het Eiland *Santa Cathalina*.

Het zoude waarlyk van groot Nut zyn, wanneer eene naauwkeurige Opneeming gedaan wierd van deze Eilanden, dewelke by den Capitein *Viscaino* ſlechts gezien zyn, alsmede van de Kuſt van 't vaſte Land tot aan de *Sierra* van *Santa Lucia* toe, welke in 't Gezigt der Schepen van de *Philippines* komen; want hy vond het Volk aldaar zeer handelbaar, doch kon by hen niet vertoeven. Hoe wenſchelyk echter zodanig eene Opneeming zoude mogen zyn, zo heeft men dezelve tot heden toe onmogelyk kunnen volvoeren, dewyl de Afſtand tuſſchen de Zending van *San Ignacio* en het Canaal van *Santa Barbara* al te groot is.

Nu was het Tyd, dat Vader *Taraval*, op Bevel van Vader *Guillen*, den nieuwen *Viſitator*, de nieuwe Zending van *Santa Roſa*, als zyn eerſt Be-

roep in de Baai van *Palmas*, naby *Cabo California*, moeſt oprechten; zynde die Zending even eens, als die van *San Joſeph* te *Cabo San Lucas*, door de *Coras* bewoond. Deze Zending was zeer noodzakelyk; dewyl de *Coras* daaromſtreeks op geenerhande wyze uyt de Zending van *San Jago*, hoewel de naaſtby gelegene, behoorlyk kon beſtiert worden, zo wel, om dat de meeſte Ingezetenen dier Zending uyt *Guaycuros* beſtonden, als ook, en wel voornamentlyk, om dat de wilde, onruſtige en bedriegelyke Inborſt dier *Indianen* een groot Getal Zendelingen, en derzelver geduurige Tegenwoordigheid vereiſchte, om hunne Verwinningen te beveiligen en Muyteryen voor te komen: Men ondervond echter, dat door alle deze wyze Maatregelen nog niet genoegzaam het bedoelde Oogmerk kon bereikt worden. Wanneer nu in alle de voor de nieuwe Zending nodige Behoeftens te *Loretto* voorzien was, zo begaf zig Vader *Sigismund* na de Baai van *La Paz*, en van daar na de Zending van *San Jago* in de Baai van *Palmas*, alwaar de Oprechting zyner nieuwe Zending begonnen wierd op dezelve Plek, waar eenige Jaaren te vooren de Grondſlag tot die van *San Jago* door Vader *Napoli* gelegd was.

Hy vond, tegen alle Verwachting, de *Indianen* dezer Kuſt zeer beleefd en beſchaafd, hetgeen men gedeeltelyk aan den Yver en Vlyt van Vader *Napoli*, en gedeeltelyk aan de veelvuldige Bezoeken, welke de Vaders *Carranco* en *Tamaral* onder hen uyt hunne Zendingen gedaan hadden, verſchuldigd was. Doch zommige *Indianen*, dewelke aan hunne beeſtachtige Levenswyze verſlaafd waren, dwarsboomden deze wel genomene Maatregelen zodanig, dat het ten uyterſten onvoorzigtig geweeſt zoude zyn, de drie Soldaten, die hem verzelden, te hebben

ben laten vertrekken. Zyne Oplettendheid en onvermoeide Yver waren echter ten hoogſten aanmerkenswaardig; want eer nog het Jaar ten einde liep, had hy het meerder Gedeelte der Heidenen van zyn Gebied, zo oude als jonge, reeds gedoopt; en aan dezer Liefde en Getrouwigheid was de Vader ook, in den algemeenen Opſtand dier Natie, het Behoud van zyn Leven verſchuldigd. Men was van dien Opſtand in de twee Zendingen van *San Jago* en *San Joſeph* in het uytgaan van 't Jaar 1733, en in het begin van 1734, reeds eenigzins verwittigd. Men had eenen *Indiaan* tot Gouverneur van *San Jago*, onder zyne Landslieden *Boton* genaamd, aangeſtelt, om redenen, dat hy niet alleen onder zyne Landgenooten zeer geacht, en met dezelve eenerhande Belangen had, maar ook, dewyl hy alle andere in Verſtand en Bequaamheid overtrof, en daarenboven van eene *Mulatto* en eenen *Indiaan* voortgeſprooten was.

Men had derhalven de goede Verwachting, dat hy door zyne Verheffing tot die Poſt zoude verpligt zyn, zig als een Chriſten te gedragen, en zyne voorige Levenswyze ten eenemaale te laten vaaren; doch men was in dat Gevoelen bedrogen, want hy keerde wederom tot zyne voorige Buytenſpoorigheden. Vermits nu alle minnelyke Vermaaningen onder vier Oogen niet wilden baaten, zo was het nodig hem in 't openbaar te beſtraffen. Ook zulks was even eens zonder Vrucht, en dus wiſt Vader *Carranco* geen ander Middel by de Hand te vatten, dan hem af te zetten en in 't openbaar te doen kaſtyden. Hierdoor wierd hy, in plaats van hem tot Inkeer en Schuldbekentenis te brengen, zodanig tot Wraak en Woede aangeſpoort, dat hy te meermaalen de nieuwbekeerde Chriſtenen oprokkende, den Vader van kant te helpen; hy voegde zig zelve by zommi-

ge misnoegde *Indianen*, en zoude de voorsz. Euveldaad werkstellig gemaakt hebben, indien de Vader niet, by tyds van dien Toeleg onderrecht, op zyne Hoede geweest was. Door deze Verleiding geraakte echter de ganssche Zending in Rep en Roer en lichte laaije Vlam. Doch het Oproer wierd nog gestilt, en wel voornamentlyk door het Vertrek van den Vader na de *Rancherias* van *San Joseph del Cabo*, alwaar de Inwoonders nog Heidenen waren. Het Hoofd van eene dier *Rancherias* was een *Mulatto*, genaamd *Chicori*, die een godloos Leven leide, en eene meenigte Wyven en Byzitten had. Onder dezelve bevond zig een jong Vrouwmensch, dewelke, in de Zending gekomen zynde, door den Vader *Tamaral* in de Gronden van den Christelyken Godsdienst onderwezen wierd; na dat zy gedoopt en eene Christen geworden was, wierd zy geligt, en met geweld door den *Mulatto* na *Yeneca*, zynde de Naam van de *Rancheria*, alwaar hy woonde, weggesleept. De Vader zag echter, om grooter Quaad voor te komen, tot die Buytensporigheid en Geweldenary zachtmoedig door de Vingeren; doch eindelyk Gelegenheid hebbende van na *Yeneca* te gaan, klaagde hy in heusche Bewoordingen by den voornoemden *Mulatto* over dien verfoeijelyken Menschen-Roof. Deze gaf daarop ganssch trotsch tot Antwoord, dat zy zyn Wyf, en hy gerechtigd was geweest, om haar wederom te laten haalen. De Vader voegde hem daarop, met gelyke Zachtzinnigheid toe, dat indien zy alleen zyne wettige Huysvrouw geweest was, hy geenzins zoude bestaan hebben, haar in de Zending terug te houden, en veel minder haar zo spoedig den Doop toe te dienen; maar dat, dewyl hy nog eene meenigte Wyven buyten haar had, het de grootste Onrechtvaerdigheid was, dat jong Vrouwmensch met Ge-

Geweld te laten ligten, en tot zynent wederom terug te brengen. Hy voer wyders in zyne Vermaningen voort, om hem tot het verlaten van een zo woeſt en ſchandelyk Leven te bewegen, hetgeen hy met de levendigſte Kleuren wiſt af te ſchilderen. Om kort te gaan, de Vader deed alle bedenkelyke Poogingen, om hem tot de Omhelzing van het Chriſtendom over te haalen; doch de *Indiaan* wierd daardoor hoe langer hoe meer verſtokt en hardnekkig; en vreezende door zodanige Onderhandeling met den Vader by alle zyne Wyven verlaaten te zullen worden, nam hy het vaſt Beſluyt, den Vader by de eerſte bequaame Gelegenheid te vermoorden, en de *Californianen* teffens op te rokkenen, om alle de Zendelingen alom te verſtrooijen en van kant te helpen.

Van zodanig een Voorneemen was de *Mulatto Chicori*, wanneer de eigenzinnige en korzele *Boton*, met een even ondeugend Beſtek bezwangerd, in zyne *Rancheria* quam opdagen, na de *Indianen* der Zending van *San Jago* in eene groote Giſting gelaten te hebben. De Zendelingen hadden van hunlieder Toeleg en Zamenzweering geene de minſte Kennis, en Vader *Tamaral* quam, zonder eenig quaad vermoeden, van *Cabo San Lucas*, om Vader *Carranco* tot het doen bedaaren der Onluſten in zyne Zending te helpen, hetwelke, vermits de Afwezenheid van den Oprokkenaar *Boton*, hem ganſch niet bezwaarlyk noch gevaarlyk ſcheen te zyn. Dus wierden dan ook, door het goed Beleid en de wyze Behandelingen van beide de Vaders, alle de hevige Driften der *Indianen* gezuſt; zy keerden tot hunne voorige Gehoorzaamheid, en de Ruſt wierd wederom herſtelt. Wanneer nu alles gelukkig in eene goede Ordre geſchikt was, zo was Vader *Tamaral* zeer verlangende, wederom na zyne Zending van *San Joſeph* te keeren; doch hy wierd door verſchei-

dene getrouwe *Indianen* geraaden, zyn Vertrek derwaards te willen opſchorten, om dat *Boton* en *Chicori*, op zekere Plaatſen onderweg, hem met twee verſcheidene Benden ſtonden in te wachten en aan te vallen.

Hetzelve onaangenaam Nieuws wierd by zommige *Indianen*, die by de Vaders in geheim uytgezonden waren, om die Plaatſen te verſpieden, by hunne Terugkomſt beveſtigt. Hierop liet Vader *Tamaral* eenige Boden langs andere Wegen aan zyne Chriſtenen en Catechismus-Leerlingen te *San Joſeph* afgaan, met Bevel van zig ten ſpoedigſten te wapenen, en den Vyand op te zoeken, die eene zo groote gewapende meenigte ziende aanrukken, zig verſchuylde, zodanig, dat de getrouwe Ledematen zyner Zending, niemand vindende, de vyandlyke Hutten vernielden, en zommige daarin achtergelatene geringe Buyt ontvoerden. Na deze Volvoering vertrok Vader *Tamaral*, onder Bedekking zyner *Indianen*, onder dewelke zig nog veele Heidenen bevonden, na zyne Zending van *Cabo San Lucas*, zonder eenigen den minſten Hinder van de oproerige *Californianen* te ontmoeten; en beide de Hoofden der Zamenzweering, bemerkende, dat hunne Benden zeer verminderd waren, vonden raadzaam, uyt Beduchtheid, dat beide de Zendingen, nu hun Toeleg ontdekt en verydelt was, op hen zouden aanvallen, zig wederom te onderwerpen.

Zy ſmeekten dienvolgens om Vrede, onder Beloſte van zig in het toekomende op eene gevoeglyke Wyze te zullen gedragen. De Vaders, die met alle Yver en Volſtandigheid aan derzelver Bekeering arbeideden, waren ligtelyk te bewegen, en ſtonden hun Verzoek toe; wordende de Vrede in 't begin van 't Jaar 1734 met groote Verheugingen geſlooten.

Doch

Doch deze Vreede, die alle Schyn eener altoos duurende had, wierd maar voor eenen korten Tyd onderhouden en nagekomen.

Deze Afval der *Californianen* en andere mindere Onluſten, waarmede de Vaders dagelyks gedreigt wierden, mitsgaders de Trotsheid der *Indianen* en Bewerkingen der geenen, dewelke om hunne beeſtachtige Buytenſpoorigheden onvermydelyk gekaſtydt dienden te worden, ſprooten voornamentlyk voort uyt het Gebrek van Soldaten, en van een Guarniſoen in de Baai van *La Paz*, of op zommige andere Plaats tuſſchen dezelve en *Cabo San Lucas*, werwaards men, des noods, zyne Toevlucht had kunnen neemen. De Vaders hadden ſlechts éénen Man tot hunne Lyfwacht, en ten tyde dier Oproeren bevonden zy zig zonder dezelve; ook beſtond het Guarniſoen in zo weinige Manſchappen, en de Noodzakelykheid, om andere nieuwe Zendingen aan de Grenſen der Heidenen te voorzien, was zo dringende, dat men geene Soldaten in deze Zendingen kon laten blyven. De Bezetting van *Loretto*, ruym honderd Mylen van hier gelegen, kon van geenerhande Dienſt zyn; daarenboven was zodanig eene Beteugeling meer nodig voor de muytzieke, ongeſtadige en verraderlyke *Pericues*, dan voor de noordelyke *Indianen*. Om deze Redenen wierd ook Vader *Bravo* aangeſpoort, den Marquis *de Valero*, als Onderkoning, te bewegen, om een nieuw Guarniſoen te *La Paz* op te rechten, ten einde het overige Gedeelte in 't Zuyden daardoor mogt gedekt en beveiligt worden; en alhoewel het Beſluyt daartoe terſtond genomen wierd, zo bleef echter de Volvoering van een zo heilzaam Voorneemen ſteken, en wierd verydelt op zodanig eene Wyze, als wy reeds hiervooren aangehaalt hebben.

XIX. HOOFDSTUK.

De eerſte Aankomſt van een der Galjoenen *uyt de* Philippines *te* Cabo San Lucas. *De Ververſing van het Scheepsvolk en de Geneezing der Zieken. De Vaders* Carranco *en* Tamaral *ſterven als* Martelaars *door de Handen der* Pericues. *Vader* Taraval *ontkomt door de Vlucht. Vier Zendingen worden afgelopen, verſtrooit en vernielt.*

De Vreede der Wederſpannelingen wierd niet eerder geſloten, dan na dat zy alvoorens opentlyk beleden hadden eene Zamenzweering gemaakt te hebben, om alle de Zendelingen te vermoorden. Kort daarna, in de maand *January* 1734, quamen eenige *Indianen*, welke aan *Cabo San Lucas* geviſcht hadden, in vollen Ren na den Zetel der Zending van *San Joſeph* de Tyding brengen, dat aldaar een zeer groot Schip aangekomen was. De Vader zond andere *Indianen* derwaards, om daarvan een naauwkeurig en omſtandig Bericht te mogen hebben; doch op hunne Aankomſt aldaar was het Schip onder zeil gegaan, echter nog in 't Gezigt; en kort daarna vonden zy hetzelve in de Baai van *San Bernabé* binnen gelopen, en voor Anker leggen, wanneer eenige met Vuur-Roers gewapende Manſchappen aan 't Strand quamen, om verſch Water te zoeken. Een jong Man van *Loretto*, by den Vader gezonden, ging na hen toe, en ſprak met de Matroozen, van welke hy verſtond het Schip een Galjoen uyt de *Philippines* te zyn; hy gaf hen wyders Bericht, dat in de Nabuurſchap dier Baai eene nieuwe Zending op-

ge-

gerecht was, waarop het Volk groote Blydſchap betoonde en zig terſtond na Boord begaf, m daarvan aan *Don Geronymo Montero*, Capitein van het Galjoen, kennis te geven. Wanneer het Schip *Cabo San Lucas* naderde, had het maar voor twee Dagen Voorraad van verſch Water, dewyl de Regens, van welker Vervulling men zig doorgaans bedient, zedert derzelver Vertrek van *Manilla* na *Aquapulco*, grootelyks opgehouden en achtergebleven waren, en daardoor was de Capitein genoodzaakt, de allernaaſte by *Cabo San Lucas* gelegene Haven te zoeken, doch dezelve te klein vindende, de Baai van *San Bernabé* binnen te loopen. Het Gebrek van Water was echter het eenigſte Ongemak niet, waarom hy aldaar binnen quam; een groot Gedeelte van 't Scheepsvolk lag aan Schurfdheid ter neder, tot welker Genezing geen beter Middel te vinden is, dan aan Strand gebragt, en door *Pitahayas*, zuurachtige Vruchten en friſſe Spyzen ververſcht te worden, dewelke de *Indianen* doorgaans zeer gaarne tegen andere Gerieflykheden verruylen.

Vader *Tamaral*, alle deze Omſtandigheden vernomen hebbende, vertrok terſtond na het Strand, en gelaſtede het meerdergedeelte van zyn Vee derwaards na te brengen, als mede zo veelen Voorraad van *Pitahayas* en wilde Vruchten en Beziën, als maar te bekomen waren, aan te voeren. Na zulks alles bezorgt te hebben, deed hy den Capitein van zynentwegen begroeten, en hem en zyn Volk alles aanbieden, hetgeene zyne arme Zending maar in ſtaat was van te kunnen opleveren; denzelven teffens kennis gevende, dat hy reeds bevolen had, de aan de Schurfdheid quynende Manſchappen door *Pitahayas* en verſche Spys te doen laven; en op zyne Komſt aan 't Strand wierd alles

terſtond aan Boord gezonden. De *Indianen*, by den Vader aangemoedigd, hielpen de Matrozen in het opvullen van hun Vaatwerk met verſch Water, en alle die maar aan Strand quamen deelden in 's Vaders zeer wel te pas komende Milddadigheid, die door de grootſte Liefde en ieders Hert verwinnende Heuſchheid verzeld was. De Capitein en deszelfs ganſche Equipagie bedankten den Zendeling zeer plechtiglyk voor zodanig eene geryffelyke Beleefdheid, en deed hem een Tegengeſchenk van zommige Goederen overhandigen. De Ververſchingen hadden eene zo gewenſchte Uytwerking, dat alle de Manſchappen, die geduurende de Waterhaling aan Strand waren, door de *Pitahayas*, en verſche Spyzen, als een volſtrekt Geneesmiddel voor Schurfdheid, van hunne Quaalen volkomen herſtelt wierden. Drie van hen waren door de Ziekte zo ver gebragt, dat men genoodzaakt was, dezelve in *Californía* terug te laten. Deze waren *Don Joſeph Franciſco de Baytos*, Capitein ter Zee; *Don Antonio de Herrera*, Hoog-Bootsman, en de zeer eerwaardige Vader *Domingo de Herbigoſo*, van de Orde de *Auguſtynen*, die na *Mexico* ging als Préſident van het Hoſpitaal van *San Thomas de Villa Nueva*, en algemeen Bewindsman wegen zyne Provincie in de Eilanden der *Philippines*. Deze drie, aan Strand komende, bevonden zig in eenen zo elendigen Toeſtand, dat zy, niet tegenſtaande de Armoede der Zending, beſlooten aldaar te blyven, en zig aan de Liefdadigheid van Vader *Tamaral* ten eenemaale over te geven, waarin de Capitein dezelve alle drie, by eenen eigenhandigen Brief, ten hoogſten aanbevoolen had; gelyk zulks ook byzonder, ten opzigte van Vader *Herbigoſo*, by den Vader Commiſſaris *Matthias Ibarra*, van dezelve Orde gedaan was.

De

De Capitein ſchreef onder anderen in zynen Brief aan Vader *Tamaral*, dat, dewyl nu eene Zending naby *Cabo San Lucas* opgerecht, en de daaromſtreeks woonende *Indianen* tot het Catholyke Geloof bekeerd waren, alle de uyt de *Philippines* komende Schepen voortaan aldaar zouden binnen loopen, waartoe hy van de Regeering het noodig Verlof en Bevel zoude bezorgen, om dat hy zo nieuwelyks ondervonden had, dat de Aandoening dier Haven, als de eenigſte in de ganſche Vaart van *Manilla* na *Aquapulco*, zo wel voor de Waterhaaling, als voor de Herſtelling der Zieken en de Ververſchingen der Gezonden, van de uyterſte Noodzakelykheid was; met verzoek, dat men aldaar ten dien einde, in de volgende Jaaren, eenen ruymeren Voorraad van Vee, en Proviſien geliefde by de hand en in gereedheid te houden; hetgeen dan ook de Vader beloofde naauwkeurig te zullen nakomen. Wanneer nu de Waterhaaling volkomen naar genoegen volvoerd was, ging het Galjoen, met eene ſtyve Koelte, uyt de Baai van *San Barnabé* wederom onder zeil.

De drie Zieken, dewelke onder de Zorg van Vader *Tamaral* terug gebleven waren, vonden al hetgeen zy tot hunne Genezing en Verligting konden wenſchen. Eene allertederſte Moeder zoude voor haaren eenigſten en zeer geliefden Zoon niet meerder haar beſt hebben knnnen doen, dan de Vader voor zyne drie Lyders deed. Hy beſtedede aan hen niet alleen zynen eigenen Voorraad, maar verzogt ook de andere Vaders in de nabygelegene Zendingen, hunne beſte Proviſien voor hem te willen bezuynigen, om daarmede deze drie bedroefde Vreemdelingen te kunnen verquikken. Hy bleef Dag en Nacht in zyne Zending, om hen geduurig zelve te kunnen oppaſſen, en door zyne Kundig-

digheid en Vlyt genazen zy alle drie van hunne Ziekte. Doch *Don Antonio de Herrera* viel in eene andere Krankheid, dewelke, door de Schurfdheid verzwaard, zodanig verergerde, dat hy daaraan quam te ſterven. De Vader liet hem, met alle maar mogelyke Eer, voor zo veel de Zending kon toelaten, in zyne Kerk begraven, en maakte, ten overſtaan van den Capitein *Baytos* en Vader *Herbigoſo*, eene Lyſt van zynen nagelatenen Boedel, en overhandigde dezelve aan hen, om des Overledenen uyterſte Wille in *Nieuw-Spanjen* te kunnen volvoeren. De Vader was van eenen zo edelmoedigen Aart, dat hy op zig zelve geenzins kon verwerven, eenige de allerminſte vrywillige Gift of Vereering, voor alle zyne genomene Moeite, aan te neemen, hoewel de Overledene zulks wel uytdrukkelyk gelaſt had. Hy zal aldus voor altoos een uytmuntend Voorbeeld van Onbaatzuchtigheid blyven, dewelke in *America* tot nog toe zo raar is, en zelden gevonden wordt, dewyl de noodlottige Begeerte na Rykdom en Schatten, aldaar ten hoogſten Stap geſtegen, de Menſchen zo geweldig benevelt, dat zy in hunne ongerymde Driften niet kunnen noch willen bezeffen, op wat wyze zy met hunne tegenwoordige Bezittingen vergenoegd mogen leven, en alle verdere zorgelyke Poogingen behooren te laten vaaren, om nog meer daarby te verwerven, waarvan zy nimmer het recht Gebruyk kunnen leeren.

Vader *Herbigoſo*, over zodanig eene Heuſchheid en Onbaatzuchtigheid ten hoogſten bekoord en opgetoogen, heeft dezelve vereeuwigt door de heerlyke Gewagmaking van 's Vaders ten hoogſten prysſyke Hoedanigheden, in het Dag-Verhaal der Reize van het voorſz. Galjoen te Boek geſlagen. Hy ſchreef hetzelve in de Zending van *San Joſeph*; doch 't vloeit over van zo veele hertelyke Dankerkente-

teniſſen en verhevene Lofredenen tegen en van Vader *Tamaral*, en de ganſche Maatſchappy der *Jeſuiten*, dat de Zedigheid my wederhoudt daarvan het Uyttrekzel alhier in te laſſchen. Ik moet echter, ter Eere van den Vader, het laatſte Gedeelte van de voorſz. Lofreden uytſchryven, om aan den Lezer daaromtrent eenigzins Genoegen te geven; dezelve luydt: „ De *Philippines* hebben derhalve „ groote Redenen van dankbaar te zyn, dat ik hen „ als een Leidsman gedient heb, om deze Vryſtad „ en Toevlucht aan te doen, en aldaar door derzelver zo heuſchen als onbaatzuchtigen Beſtierder „ zo mildelyk van alle Behoeftens voorzien te worden. Het zoude zeer gevoeglyk zyn, dat een „ Schip, van gelyk Slach als de Sein-Schepen, gebouwt en herwaards gezonden wierd; zo wel tot „ ſpoediger en beter Geryf van de Waterhaaling en „ Toebrenging van Leeftocht aan de Galjoenen, als „ ook om de aan Strand uytgezette zieke Reizigers, wanneer dezelve wederom herſteld zyn, „ na de Haven van *La Paz*, en van daar na de „ Overzyde te vervoeren; want anderzins ben ik „ van Gevoelen, dat deze Dienſten, hoe gewigtig „ en noodzakelyk dezelve ook mogen zyn, door „ menigvuldige Zwarigheden en Vertragingen zullen verzelt worden, dewyl men geen bequaam „ Timmerhout hieromſtreeks heeft, om zodanig „ een Schip te kunnen bouwen."

Dit Galjoen was het eerſte van de *Philippines*, hetgeen zedert de Verwinning van *California* door Vader *Salva Terra*, aldaar ingelopen was. Vader *Tamaral*, by den Onderkoning, den Marquis *de Valero*, zo ernſtig gelaſt, om eene bequame Haven op te zoeken, en vervolgens in zyne Zending *La Puriſſima*, zonder eenige Vervordering, alle de by ons hiervooren aangehaalde Moeite daartoe ge-

no-

nomen hebbende, had nu het Genoegen, van het voorſz. Schip na zyne Zending te zien ſtevenen, en van de op hetzelve zig bevindende Matrozen en Reizigers, in voege als hier boven gemeld is, te kunnen ververſchen.

De Capitein *Don Geronymo Montero*, te *Mexico* aangekomen zynde, deed aan den Onderkoning Verſlag van zyne laatſtvolvoerde Reis; en alhoewel Bevel gegeven wierd, dat de Schepen in de volgende Jaaren van eene zo geryflyke Haven het noodig Gebruyk zouden hebben te maken, dewyl geene andere langs de ganſche Noordkuſt der *Zuydzee* te vinden was, zo wierd echter hetzelve in *Nieuw-Spanjen* in 't algemeen niet goedgekeurt, en wel voornaamentlyk by degeene verworpen, welke, om hun byzonder Belang en uyt Eigenbaat, den Handel na de *Philippines* met nydige Oogen aanzagen, en derhalve van geenerhande Schikkingen, welke tot deſſelfs Verligting en Aanwas konden ſtrekken, wilden hooren; ook waren 'er nog andere, die zig insgelyks tegen alle de Zendingen op *California* aankanteden, en dezelve zogten te dwarsboomen. De hevige Verſchillen, toen ter tyd over de Tonnage en Lading der Galjoenen in de Uyt- en Terugreize gereezen, hielden de Gedachten van zommige zodanig ingeſpannen, dat de gewigtigere Overwegingen en Inzigten omtrent het algemeene Welzyn daardoor verzuymt en verwaarlooſt wierden. Het ſcheen echter nodig te zyn, die Vaart te beveiligen; en te gelyk ook de Zendingen en Zendelingen in het zuydelyke *California* door nieuwe Guarniſoenen, in gevolge van 's Konings uytdrukkelyke Beveelen, behoorlyk te dekken. Zulks wierd alsnu te *Mexico* zeer ernſtig aangedrongen, en deze gunſtige Omſtandigheden ſcheenen daarvan eenen gelukkigen Uytſlag te belooven; doch alle deze zo wel gegronde Verzoe-

zoeken waren vruchteloos, en de Zendingen en Zendelingen bleven alsvooren onbezet, en aan alle Gevaaren bloot gesteld.

Te *Manilla* was echter werkelyk gelast, dat het Galjoen te *Cabo San Lucas* zoude hebben in te loopen, gelyk dan ook in 't volgende Jaar gedaan wierd, zo als wy te zyner tyd en plaats daarvan zullen gewaagen; want de meergemelde Capitein *Montero* vond in zyne Lastbrieven, aleer hy na *Manilla* terug zeilde, het voorsz. Articul wel duydelyk beschreven.

Ondertusschen waren Vader *Herbigoso* en de Capitein *Baytos*, door de Zorg van Vader *Tamaral*, volkomen hersteld, en wanneer daarvan kennis gegegeven wierd, zo quam een Schip van *La Paz* na *Cabo San Lucas* afzakken, om dezelve na de Baai van *La Paz* over te brengen, alwaar zy in *April* zig aan Boord van eene Bark begaven; na *Matanchel* zeilden, en verder hunne Reis na *Mexico* vervorderden. De Vaders bleven in hunnen Arbeid onder de onleerzaame Wilden in het Zuyden volherden; Vader *Tamaral* in de Zending van *San Joseph*; Vader *Carranco* in die van *San Jago*; Vader *Taraval* in die van *Santa Rosa*; Vader *Clemente Guillen*, benoemde *Visitator* en Overste, in die van *los Dolores*, en Vader *William Gordon* in die van *el Pilar de la Paz*. Deze laatste moest in den Zomer van hetzelve Jaar 1734 na *Loretto* vertrekken, om de Onderstanden voor zyne en andere zuydelyke Zendingen te verhaasten; latende zyne Zending inmiddels aan de Zorg van *Don Manuël Andres Romero*, zyne Sauve-Guard, over. De bekeerde *Indianen* en Catechismus-Leerlingen hielden zig uyterlyk tamelyk gerust, uytgenomen zommige geringe Gistingen, dewelke ganschgemakkelyk bedaart wierden. Men scheen wyders gee-

ner-

nerhande Redenen te hebben, om voor de Heidenen beducht te zyn; doch onder de Asch dezer schoonschynende Gerustheid lag het Vuur eener algemeene Muytery te smeulen, dewelke in den Herfst van 't zelve Jaar quam uyt te berſten, en waardoor 4 Zendingen ten eenemaale vernielt, en alle de andere met gelyken Ondergang bedreigt wierden.

Deze vreeslyke Muytery, gelyk van achteren bleek, sproot geenzins uyt eenige byzondere Beweegreden van toevallige Terging en Verbittering; want het Misnoegen der *Indianen*, tegen de Vaders in 't algemeen opgevat, quam alleenlyk voort uyt hunne Afkeerigheid en Walging voor de nieuwe Leer, door dewelke hunne Veelwyvery gestremt, hunne beestachtige Buytensporigheden beteugelt, en zy tot een welgeregeld en deugdzaam Leven opgeleidt wierden. Zulks is naderhand genoegzaam bewaarheid, en door de eigene Bekentenissen der Oprokkenaars bevestigt geworden.

Dit vernielend Vloekgespan wierd, door de bedriegelyke Inboezemingen van *Boton* en *Chicori*, in de *Rancherias*, tusschen de Zendingen van *San Jago* en *San Joseph*, na de zuydelyke Kust toe gelegen, allereerst begonnen. Beide deze Deugnieten, hoe dikwyls zy ook te vooren met de Vaders oprechtelyk scheenen verzoend te zyn, voededen in hunne Herten eene geduurige Wraakzucht, welke als nu des gevaarlyker quam te worden, doordien zy beslooten, het Juk der Zendelingen eensklaps af te werpen, om voortaan aan geene nieuwe Berispingen wegens hunne Buytensporigheden onderhevig te zyn. De Zamenzweering, dus onder eene byzondere Ontveinzing en Geheimhouding gesmeed, verspreidede zig door verscheidene *Rancherias* van alle de vyf zuydelyke Zendingen, en de Muytelingen namen alom in getale toe, zonder dat de Zende-

delingen iets het minſte daarvan gewaar wierden, noch eenigen Achterdocht konden opvatten. Wanneer zy nu oordeelden ſterk genoeg van Manſchappen te zyn, en eene meenigte der Nieuwbekeerden zig tot hunne Bende geſlagen had, dewelke echter ondertuſſchen de Zendingen bleven bezoeken, den Godsdienſt bywoonden, en in den noodigen Leeftocht door de Vaders bedeelt wierden, zo raadpleegden zy met den anderen, hoe en op wat wyze zy hunnen verradelyken Toeleg allerbeſt zouden kunnen volvoeren. Hunne eenigſte Vrees was voor de Soldaten en derzelver Vuur-Roers, hoewel beider Aantal zeer gering was. Vader *Taraval* had te *Santa Roſa*, offchoon eene nieuw aangelegde Zending, maar drie; te *La Paz* was maar één; te *San Jago* beſtond het ganſche Guarniſoen in twee Invaliden, uyt *Nieuw-Spanjen* geboortige *Meſtizos*, en te *San Joſeph del Cabo* was 'er in 't geheel geen.

De Muytelingen deden hun beſt dien Hinder door eene Krygsliſt uyt den weg te ruymen, en in 't begin van *September* eenen der Soldaten van Vader *Taraval* ontmoetende, vielen zy denzelven onverziens op 't Lyf en vermoordeden hem. Zommige van hen gingen na den Vader toe, om aan hem te boodſchappen, dat een zyner Soldaten in het Boſch zeer ſchielyk ziek geworden was, en dat dezelve liet verzoeken by hem te willen komen, om zyne Biecht te hooren, of eenen zyner Cameraads te zenden, die hem terug kon brengen; doch behalve de Ongerymdheid dier miſſelyke Boodſchap, bemerkte de Vader, dat zy zeer beteuterd waren, en nademaal hy eenig lopend Gerucht van die Zamenzweering vernomen had, begreep hy wel haaſt wat zy uytgevoert hadden, en hen naauwkeurig ondervragende, ontdekte hy ten volle, dat 'er een Toeleg geſmeed was, om den Vader en zyne Soldaten te vermoor-

den ; ten dien einde hunne Sterkte alvoorens te verdeelen, en dezelve van hunne getrouwe *Indianen* af te lokken. Om deze Redenen weigerde dan ook de Vader zelve te gaan, of eenen tweeden Soldaat derwaards te zenden, en kort daarop quam hem de Tyding der Vermoording van den eerſten ter Ooren. Weinige Dagen daarna wierd ook *Don Manuël Andreas Romero* te *La Paz* vermoordt, en dat Schelmſtuk nog voor eenige Dagen geheim gehouden.

Door deze zo welgelukte Beginzelen wierden de Zamengezworene nog trotſcher; zy lieten hunne Muytery openbaarlyk blyken, en wel voornamentlyk in het Grondgebied der Zending van *San Jago*; doch de Zendelingen namen dezelve niet hooger op, dan de gewoone Murmureeringen, by het oprechten eener nieuwe Zending te meermaalen voorgevallen. Omtrent dezen Tyd quam een Soldaat uyt *Loretto* na de Zending van *San Joſeph del Cabo*, om Vader *Tamaral* tot eene Lyfwacht te ſtrekken, en teffens hem ader te laten en op te paſſen, dewyl hy, door zynen onvermoeiden Arbeid en het Gebrek van noodige Behoeftens, eene zwaare en gevaarelyke Ziekte overgegaârt had. De Soldaat had zommige Teekenen van Muytery in 't Gebied der Zending van *San Jago* beſpeurt, en was daaromtrent in dat van *San Joſeph* nog meer verſterkt geworden. Hy gaf aan Vader *Taraval* van dit alles Kennis, en betuygde aan hem rond uyt, dat het te gevaarlyk was, langer aldaar te vertoeven; aanneemende hem veilig en behoorlyk na *La Paz* te zullen overbrengen. Doch de Vader, als een geboorne *Seviliaan* met Kloekmoedigheid en Onverſchrokkenheid begaafd, deed zyn beſt, om de Bedruktheid van den Soldaat te doen verdwynen; deze echter verklaarde, dat hy derwaards niet gekomen

was

was, om vermoordt te worden, en dat, indien de Vader in zynen gedaanen Voorſlag niet geliefde te bewilligen, hy hem zoude moeten verlaten, en zig ten ſpoedigſten na *La Paz* op weg begeven. Hy aanvaardde de Terugreis, en loſchte, op eenen gevoegelyken Afſtand van *La Paz*, als het gewoone Sein, zyn Vuurroer, doch kreeg geen Antwoord; ook zag hy geene levendige Ziel, dewelke hy om eenige Onderrechting kon vragen: Hy ging dan het Huys in; zag zommige Spatten Bloed; het Valies geleegd, en eenige verbryzelde Gereedſchappen en Huysraad over de Vloer verſpreid leggen. Uyt dit alles klaarblykelyk bemerkende, dat de Soldaat *Romero* vermoord was, zo vlood hy terſtond na de Zending van *Los Dolores*, die nog over de 60 Mylen daar vandaan lag.

Alhier deed hy aan den Vader Superieur *Guillen* verſlag van de Ongelukken, die hy gezien had, als mede van het Gevaar, waarin de andere Zendelingen zig bevonden. De Vader was zulks alles ganſch niet onkundig, dewyl ook zommige onder zyne Zending behoorende *Rancherias* door eene Bende van die Vloekverwanten ontruſt, en verſcheidene *Indianen* met geweld ontvoerd waren. Doch op de door den Soldaat bekomene nadere Onderrechting, zond hy eenige Boden aan de drie Vaders, om hen na *Los Dolores* te doen komen. Kort daarna ontfing hy Brieven van Vader *Carranco*; inhoudende, dat hy eene verzekerde Ontdekking had gedaan van eene Zamenzweering, die onder de *Pericues* uytgeborſten was, en waaromtrent hy deſſelfs Bevel zoude afwachten. Vader *Guillen* zond op nieuws Brieven af, met Laſt, dat zy alle na *La Paz* zouden vertrekken, werwaards hy een *Canoe* met zeventien getrouwe *Indianen* deed afgaan; doch geen dier Brieven quamen te recht, doordien de Vloek-

verwanten alle de Wegen bezet hadden; ook zouden de Beveelen, indien zy waren beſtelt geworden, te laat gekomen zyn.

Ter zelver tyd zond Vader *Carranco* eene, naar alle ſchyn, getrouwe Troep Chriſtenen aan Vader *Tamaral*, in de Zending van *San Joſeph*, door dewelke hy hem Kennis gaf van de klaarblykelyke Teekenen eener algemeene Beweging en yslyke Zamenzweering; hem aanraadende, dewyl hy alleen en zonder eene Lyfwacht was, na zyne Zending te willen overkomen, om met den anderen te raadplegen, welke Middelen men in deze zo hachgelyke Omſtandigheden diende te neemen. Vader *Tamaral* liet hen tot Antwoord weten, dat in zyne Zending diergelyke Tekenen niet beſpeurt wierden, en dat die Beduchtheid gedeeltelyk moeſt voortkomen van de Kleinmoedigheid dergeenen, die zulke Tydingen aanbragten, en gedeeltelyk ook aan de Liſten en Lagen van den algemeenen Vyand, om hen in hunnen Arbeid in de Zendingen te hinderen, behoorde toegeſchreven te worden; dat hy op God bleef vertrouwen, dien hy met zyn Lyf en Leven zocht te dienen; doch dat hy zig zelve onwaardig achtede den Marteldood te verwerven, en zig ook niet in zo gevaarlyke Omſtandigheden bevond, dewelke de Verlating zyner Zending konden rechtvaerdigen; en wel voornamentlyk, dewyl hy op zyne *Indianen*, wier Trouw hem in voorige Opſchuddingen reeds gebleeken was, als nog kon ſtaat maaken. Deze Brief wierd naderhand onder de Overblyfzelen der verbryzelde Goederen van Vader *Carranco* gevonden.

Vader *Tamaral* bleef dus in de Zending alleen, en zond de van *San Jago* gekomene *Indianen* derwaards wederom terug, dewelke onderweg, tuſſchen de Zending van *San Joſeph* en die van *San Ja-*

Jago, eenige Partyen der Muytelingen ontmoetende, van hen gevraagt wierden, van wien en waar vandaan zy quamen? Zy gaven tot Antwoord, dat zy door Vader *Carranco* aan Vader *Tamaral* gezonden waren, om hem na *San Jago* over te brengen; doch dat de Vader van hun Voorneemen, om hem te vermoorden, verwittigd was; want de Jonge, die by hem in Huys woonde, en hem van alles wat hy vernam onderrechtede, had hem dien geſmeeden Toeleg te kennen gegeven. Hun Beſtek was, eerſt Vader *Tamaral*, als een onweerbaar Man, uyt den weg te ruymen, en vervolgens de andere Zendingen op gelyke wyze te bezoeken, in hoop en verwachting, van de Vaders in het ganſch Half-Eiland uyt te zullen roeijen; doch verſtaande, dat Vader *Carranco* van hunnen Toeleg Kennis had, veranderden zy van Beſluyt, en trokken na denzelven toe, om hem eerſt te vermoorden, dewyl hy anderzins mogt ontſnappen, of zig door eenige Soldaten laten dekken. Zulks beleeden zy onbewimpeld aan de Chriſtenen van *San Jago*, dewelke, na eenige Verzoeken met Dreigementen verzeld, zig by de Muytelingen voegden, en de aan God en den Vader verſchuldigde Getrouwigheid vergetende, met hen den Weg na *San Jago* inſloegen, om hunnen allergrootſten Weldoender van het Leven te berooven.

Zy quamen in de Zending aan, den eerſten *October*, 's morgens tuſſchen zes en zeven Uuren, wanneer Vader *Carranco* juyſt den Dienſt geëindigt had, en in zyne Kamer tot andere Aandachts-Oeffeningen overgegaan was. Zy vraagden eerſtelyk: Of de twee *Meſtizos*, des Vaders Soldaten, in het Dorp waren? en wierden onderrecht, dat zy kort te vooren uytgegaan waren, om twee Beeſten, voor het gewoone Geryf der Zending, der Catechismus-Leerlingen, Kinderen, en oude Lieden &c.; op te

haalen. De vreemde Muytelingen waren echter voor den Vader bevreesd, offchoon hy zig alleen bevond, en bleven op eenigen Afftand van het Huys wachten, terwyl zommige van hunne Boodfchappers, in de Zending woonende, na binnen gingen, om quanfuys een Verhaal van hun Wedervaaren te *San Joſeph* aan den Vader te doen. De Vader, op zyne Knien leggende, rees op en ontfing hen zeer beleefdelyk: Hy zeide verwonderd te zyn, dat Vader *Tamaral* niet mede gekomen was, en vraagde hen, of zy geenen Brief van hem hadden; zy antwoordden Ja! en gaven hem over. Hierop begon de Vader denzelven te lezen, en wanneer hy in het beft zyner Opmerking opgetoogen was, quam de geheele Bende der Muytelingen plotfelyk het Huys inftuyven; twee van hen vielen den Vader op het Lyf, en fleepten hem na buyten tuffchen het Huys en de Kerk, alwaar deze twee hem by zynen Tabberd vaft hielden, terwyl de andere hem met Pylen doorftieten. De Vader deed ondertuffchen de vierigfte Schietgebeden tot den Hemel, en offerde aan God, voor zyne eigene Zonden en voor de Misdaad zyner *Indianen*, de zuyvere Offerhande van zyn Leven. De laf hertige Booswichten, ziende nergens voor te hoeven te vrezen, eindigden hunnen bloedigen Toeleg met Stokken en Steenen. Inmiddels viel het Oog van iemand onder hen op het Huys, en den kleinen *Indiaan*, die den Vader oppafte, over de wreede Behandeling van zynen dierbaaren Meefter bitterlyk ziende fchreijen, zeide tot hem: Waarom kryt gy, Jonge? Vertel nu eens aan den Vader, wat in de *Rancherias* omgaat! Een ander zeide daarop: Dewyl hy den Vader zo lief gehad heeft, zo is het billyk en redelyk, dat hy hem altoos verzelle. Deze laatfte nam den Jongen by de Beenen; floeg hem het Hoofd tegen den Muur en de

Vloer

Vloer aan ſtukken, en ſleepte hem dood na de Plaats, alwaar het ontzielde Lichaam van den eerwaardigen Vader *Carranco* met Stokken en Steenen nog deerlyk mishavent wierd.

Het gerucht dier Geweldenaryen verſpreidede zig wyd en zyd door alle de *Rancherias*, en deed de *Indianen* van beiderlei Geſlacht, zo oude als jonge, byeen vergaderen; en alhoewel veele onder hen hunne Afgryzing over die Onmenſchelykheden genoegzaam deeden blyken, zo durfden zy echter, zonder Gevaar voor hun eigen Leven, zig daartegen niet aankanten; en wel voornamentlyk, dewyl zig onder de Moordenaars verſcheidene bevonden van degeenen, welke Vader *Carranco* na *San Joſeph* gezonden had, om Vader *Tamaral* van daar tot zynent in Veiligheid over te brengen. De Wispeltuurigheid der *Indianen* ging zo ver, dat degeene, die 's ochtends den Vader nog in zyne Aandacht verzelt hadden, nu met alle Wrok en Wreedheid de anderen tegen hem aanſpoorden; terwyl deze Hout by een bragten, om hem te verbranden, zo ſleepten geene het bloedend en mishandeld Lichgaam, waarin nog eenig Zweemzel van Leven was, na de Myt toe. Hier gingen zy hem uytſchudden, niet zo zeer om zyne Kleederen, als om hunne verfoeilyke Baldadigheid te oeffenen aan hem, die de Vrypoſtigheid gebruykt had, hunne Beeſtachtigheid zo dikmaals te berispen. De veelvuldige en ſchandelyke Buytenſporigheden, dewelke aan het Lyk gepleegt, en de yslyke Fielteryen en Beſpottingen, die daarby bedreven wierden, aleer zy het in de Vlammen wierpen, voegen beſt met ſtilzwygen voorby gegaan te worden; alleenlyk ſtaat nog aan te merken, dat hunne Wreedheid en Beeſtachtigheid klaarblykelyk betoonde, dat het voornaamſte Onderwerp hunner Woede en Boosheid was de Leer en

de Tucht, by den Vader onlangs onder hen ingevoerd, en wel byzonder omtrent het Stuk van Kuyschheid en Gematigdheid. Dus wierden de Lyken van Vader *Lorenzo Carranco* en van zyn Knechtje onder een groot Gejuych, Verſmading en Vervloeking, in 't Vuur geſmakt; vervolgens het Woonhuys en de Kerk geplundert; de Klederen, en andere Gereedſchappen, die tot eenig Gebruyk konden dienen, geſpaart en ontvoert, en het Overſchot insgelyks verbrandt; ook wierden de Crucifixen, Schilderyen, heilige Beelden, het Altaar, de Kelk, het Misboek, en andere gewyde Kerk-Cieraden, tot Betoog van hunnen ingewortelden Haat tegen alle Godsdienſt, aan de Vlammen opgeoffert. De Kerk zelve wierd, onder het verwoedſte Gejuych en Opſpringing der *Indianen*, in den Brand geſtooken, terwyl de twee Huysgenooten van den Vader, die tot het ophaalen der Beeſten uytgezonden waren, quamen naderen. Deze, van geene andere Wapenen dan hunne Meſſen voorzien, wierden terſtond door de *Indianen* omcingeld en gelaſt, van hunne Muylezels af te ſtygen en de Beeſten te ſlachten, en alhoewel zy zulks zeer ongaarne doen wilden, zo durfden zy het echter niet weigeren; doch zy hadden zo dra hun Werk niet verricht of de *Indianen* deeden eene vervaarlyke Buy van Pylen op hen afvliegen, en terwyl die Elendigen nog met den Dood lagen te worſtelen, wierden zy door de Moordenaars na het zelve Vuur geſleept, waarin de Lyken van Vader *Carranco* en den kleinen *Indiaan* lagen te branden, en insgelyks daarin geworpen.

Na deze Wreedheden te *San Jago* volvoert te hebben, trokken de Moordenaars na de Zending van *San Joſeph del Cabo de San Lucas*. Zy waren nu tot eene ongelyk ſterkere Menigte, dan voor de Verwoeſting van *San Jago*, alwaar de eerſte Aan-

Aanval bepaald en volvoerd was, aangegroeid; zy wierden door het meerder Getal der Ingezetenen dier Zending verſterkt, en veele andere *Indianen* vloeiden hen daarenboven uyt verſcheidene omleggende *Rancherias* toe. Deze helſche Bende quam op Zondag, den derden *October*, zynde de Feeſtdag onzer lieve Vrouw van den Rozekrans, 's ochtends ten acht Uuren, voor 't Huys van Vader *Tamaral* verſchynen. Hy zat ganſch geruſt in zyn Binnenvertrek, en buyten alle Verwachting van eenigerhande Geweld en Overlaſt, wanneer eene Party der oproerige *Californianen*, meeſt beſtaande in zyne eigene Onderhoorigen, op hem indrongen, en ganſch onbeſchoft het een en ander eiſchten, om, wanneer de Vader hen zulks niet toeſtond, daaruyt de Redenen van hunne reeds geſmeede Krakkeeling af te leiden. De Vader bemerkte terſtond uyt hun woeſt Gelaat, en om dat zy gewapend waren, wat 't gaande was, en dat hun verfoeijelyke Toeleg op hem gemunt moeſt zyn. Hy antwoordede hen echter ganſch onbevreeſt en vriendelyk: „ Kinderen, „ wacht een weinigje! Ik heb van alles Voorraad „ genoeg, om u te kunnen geryven." Wanneer de Muytelingen zagen, dat zy het Oogmerk hunner bedoelde Wraakneeming, wegens de verwachte Weigering van hunne Eiſſchen, niet bereikten, zo wilden zy geene andere Konſtgreep daaraan beſteeden, en de *Indianen*, die te *San Jago* het eerſt de Handen aan Vader *Carranco* geſlagen hadden, waren hier ook de eerſte, die Vader *Tamaral* op het Lyf vielen, hem onder de voet wierpen, en by de Beenen uyt zyn Huys ſleepten, alwaar eenige Pylen op hem geloſcht wierden; doch ziende, dat daardoor hun Oogmerk niet naar genoegen bereikt wierd, quamen zy alle op; ontweldigden hem zyn Mes, waarmede hy gewoon was hunne Spys te ſnyden,

om hem daarmede den Strot af te ſteeken. Dus geraakten degeene, die te vooren geen moedsgenoeg hadden, om twee weerloze Beeſten te dooden, door eenen bloeddorſtigen en wreeden Geeſt aangeſpoord, in ſtaat van hunnen Herder te durven vermoorden, door denwelken zy met ontallyke Weldaden overhoopt en aangevoerd waren, om een geregeld en gezuyverd Leven te leiden; hy beval zig zelve en zyne ganſche Kudde, op het Oogenblik dat hy ſtierf, in de Hoede van den Goeden Herder, wiens Naam hy nog met den laatſten Snik loosde. Deze yslyke Moord wierd door de verfoeijelykſte Mishandelingen aan zyn Lichaam gevolgt, eveneens als zy aan dat van Vader *Carranco* te *San Jago* gepleegt hadden; doch de Vreugde was daarby veel grooter en van eene langere Duuring dan aldaar: Hier bevond zig eene uytſtekende Meenigte Volks, van allerhande Ouderdom; en behalven dat zy, als nu voor geenerhande Beriſping dier beide Vaders meer te vreezen hadden, konden zy alle de ſnoode en beeſtachtige Ongeregeldheden hervatten, dewelke zy te vooren, ten tyde hunner Ongelovigheid, gewoon waren by hunne Overwinningen te vieren.

Aan deze Opſchorting was echter Vader *Sigismund Taraval*, Zendeling van *Santa Roſa*, thans Medehelper in het Dorp van *Todos los Santos*, het Behoud van zyn Leven verſchuldigd. Terwyl de Muytelingen met het moorden en verbranden van Vader *Carranco* en zyn Knechtje bezig waren, zo was toevallig een Jongen uyt het voorſz. Dorp te *San Jago*, en ziende hetgeen aldaar omging, keerde dezelve na *Todos los Santos* terug, wanneer de Muytelingen teffens na *San Joſeph* optrokken. Alhier deed de Jongen aan een oud eerlyk Man verſlag van alhetgeen hy gezien had, die zig benevens den

den Jongen terſtond by Vader *Taraval* vervoegde, en na denzelven de Gebeurtenis te *San Jago* hebbende doen vertellen, tot den Vader zeide: „ Lie„ ve Vader, weeſt op uwe Hoede; want zy zullen „ haaſt hier zyn, om u insgelyks te vermoorden; „ het is buyten onze Magt u te beſchermen, doch „ indien gy wilt, dan zullen wy u na het ginder „ leggend Eiland overbrengen, alwaar gy veilig „ zult kunnen blyven." Kort daarop quamen ook eenige *Indianen* van *Santa Roſa*, welke by den Marteldood van Vader *Tamaral* tegenwoordig geweeſt waren, aan hunnen Zendeling met alle haaſt boodſchappen, dat de Muytelingen reeds zommige uyt hun midden na *La Paz* gezonden hadden, alwaar de Soldaat *Romero* door hunne Aanhangers vermoord was; met Laſt, om ook Vader *Taraval* en zynen Oppaſſer van kant te helpen. Deze Boodſchappen quam uyt de Lafhertigheid der Muytelingen voort, die, uyt Vrees voor de Vuur-Roers, dien Aanval liever door hunne Makkers wilden zien volvoeren.

Vader *Taraval* oordeelde hierop verpligt te zyn in tyds na een goek Heenkomen om te zien, om het Leven, zo wel van hem zelve als van zyne Oppaſſers, in Veiligheid te ſtellen. Hy pakte vervolgens alle de tot het Altaar behoorende Gereedſchappen byeen, en nam 's nachts den 4 *October* de Vlucht na de Baai van *La Paz*, zonder door de Muytelingen ontdekt te worden; aldaar komende, deed hy insgelyks alle de Cieraaden en gewyde Behoeftens dier Zending byeen pakken, en begaf zig na Boord van de Boot, dewelke by den Vader Viſitator *Guillen*, ingevolge de van den Vader *Carranco* aan hem gedaane Onderrichting, derwaards gezonden was, en ſtevende na het Eiland *El Spiritu Santo*, alwaar kort daarop ook een tweede Boot met Manſchap-

ſchappen, Leeftocht en andere Behoeftens van *Loretto* aanquam. Door dezen Onderſtand bevond Vader *Taraval* zig in ſtaat van terſtond na de Zending van *Los Dolores* te kunnen vertrekken, om den Toeleg der Muytelingen tegen die Ternederzetting te verydelen, en teffens, tot Herſtelling der Ruſt in de zuydelyke Zendingen, de nodige Middelen te beraamen.

Het Weêr was en bleef hem gunſtig, en Vader *Taraval* quam met zyn ganſch Gezelſchap behouden te *Los Dolores* belanden; vindende aldaar Vader *Guillen*, die over alle de hertgrievende Wreedheden der Muytelingen ten uyterſten bedroefd en verſlagen was. Gemelde Vader had alleenlyk Kennis bekomen van den aan Vader *Tarranco* gepleegden Moord; doch als nu verneemende, dat Vader *Tamaral* hetzelve Noodlot had moeten ondergaan, en dat alle de vier Zendingen van *San Jago*, *San Joſeph*, *Santa Roſa* en *El Pilar de la Paz*, ten eenemaale verwoeſt en verlooren waren, zo ſcheen hy in de uyterſte Droefheden te zullen bezwyken. Hunne wederzydſe Onderhandelingen ſtrekten voornamentlyk tot Beraaming van de ooirbaarſte en bequaamſte Middelen, om die rampzalige Omſtandigheden, zo veel maar mogelyk was, te verhelpen: Doch geduurende deze Overlegging hadden de *Pericues* en *Coras*, tuſſchen *San Joſeph del Cabo* en het Dorp *Todos los Santos*, alle de Wegen bezet, om Vader *Taraval* op te ligten, dewyl de Ingezetenen der Zending van *La Paz* in dien Opſtand geen Deel genomen hadden. Wanneer nu de Muytelingen vernamen, dat gemelde Vader hen ontſnapt was, zo lieten zy hunne Woede tegen de nabuurige *Indianen* uytvaaren; zy overvielen hen ganſch onverwacht; doodeden zeven-en-twintig van de nieuwbekeerde Chriſtenen, en deeden de

ove-

overigen hals over kop van daar verhuyzen. Deze Geweldenaryen wierden opgevolgt door verſcheidene byzondere Krakkeelen onder hen zelve, dewelke vervolgens in kleine Oorlogen uytbarſteden, wanneer de *Rancherias* elkander verradelyk en wreedelyk overvielen, gelyk dezelve, voor hunne Bekeering tot het Chriſtendom, altoos gewoon waren.

XX. HOOFDSTUK.

Alle de Zendelingen neemen, uyt Vrees en Wantrouwen voor de noordelyke Indianen, *hunne Vlucht na* Loretto. *Een zeer aanmerkenswaardig Voorbeeld van de Getrouwigheid der* Yaquis. *De genomene Maatregelen der Vaders, om de zuydelyke* Indianen *te bevredigen. Het Ongeluk, het* Galjoen *van de* Philippines *overkomen. De Gouverneur van* Cinaloa *gaat na* CALIFORNIA. *De Dood van den Vader* Julian de Mayorga. *De* Pericues *bedaaren; en de Zending van* San Lucas *bekomt een nieuw* Guarniſoen.

Op de eerſte Tyding dezer geweldige Gebeurteniſſen, ſchreef Vader *Guillen*, als Overſte van *California*, aan de Superieuren der Maatſchappy, als mede aan den Onderkoning *Don Juan Antonio Bizarron*, dat de Omkeering en Verwoeſting, waarmede alle de overige Zendingen bedreigt wierden, indien de noordelyke *Indianen* het Voorbeeld der zuydelyke quamen te volgen, dienden voorgekomen te worden; dat men de behoorlyke Maatregelen moeſt beraamen, zo wel, om de reeds geledene Schade te boeten, als ook, om de Stroperyen,

en

en Verraſſingen der muytende *Pericues* te doen ophouden. Doch zyne Excellentie kon niet bezeffen, dat de Opſtand der *Indianen*; de aan de Zendelingen en Soldaten gepleegde Moord; de Verwoeſting van vier verſcheidene Zendingen, en het de Zendelingen en Guarniſoenen der overige Zendingen boven het Hoofd hangende Gevaar, gewigtig genoeg waren, om eenige buytengewoone Koſten ten behoeve van *Californía* te moeten toeſtaan. Hy zond vervolgens den 8 *December* van hetzelve Jaar 1734 aan den Vader Viſitator *Guillen* tot Antwoord. „ Dat hy, gevoelig aangedaan over „ het Gevaar, waarmede deze Zendingen hadden „ te worſtelen, en over derzelver groote Aangele„ genheid, zo wel ten opzigte van den Godsdienſt „ als van 's Konings Voordeel, met zeer veel Ge„ noegen zoude medewerken in al hetgeen de Va„ ders maar eenigzins zouden oordeelen tot de Op„ rechthouding hunner Zendingen te behooren; „ dat hy by zyne Majeſteit den Koning zyn uyterſte „ beſt zoude doen, dat alle de tot de Vervordering „ van zodanige nuttige Onderneemingen ſtrek„ kende Maatregelen werkſtellig gemaakt mogten „ worden; daarby voegende, dat, indien hy van „ zyne Majeſteit eene Volmagt daartoe kon ver„ werven, hy zig zoude benaarſtigen zulks alles in „ zyne volle Uytgeſtrektheid te volvoeren."

Doch de goede Genegenheid, welke uyt het voorſz. Antwoord quam te blyken, was echter niet toereikende, om de Verlegenheid, waarin men zig bevond, eenigzins te doen ophouden. De Muytery nam inmiddels oogſchynelyk toe, en men begon reeds de Teekenen van eene ophanden zynde Beroering in het Gebied der Zending van *Los Dolores* te zien. De Capitein trok, zo dra zulks ontdekt wierd, met eenige Soldaten uyt de zuydelyke Zendingen, der-

derwaards, en vond aldaar den Vader *Tamaral*, die hem van alle de hiervooren gemelde Rampen, Verwoeſtingen der Zendingen, en Wreedheden der *Indianen*, volkomen onderrechtede. Vermits de Capitein niet raadzaam vond, eene Hand vol Volk tegen eene, over hunne Vervorderingen zo zeer verwaande en opgeblazene, Meenigte te wagen; te meer, om dat men op de Wispeltuurigheid der *Californianen* zig in 't geheel niet kon vertrouwen; zo dacht hy het voorzigtigſt gedaan te zyn, wanneer hy in de Zending van *Los Dolores* bleef, om de *Indianen* daaromſtreeks te beteugelen; den Muytelingen aldaar Tegenſtand te bieden, en hunne Gemeenſchap met andere Natien af te ſnyden, ten einde het Vuur van Oproer niet na de Zendingen der noordelyke Geweſten mogt overſlaan, aleer de uyt *Mexico*, hoewel vergeefſch verwachte, Onderſtand aanquamen.

Doch het Gerucht der Gebeurteniſſen in 't Zuyden verſpreidede zig allengskens ook in 't Noorden, en wel tot de uyterſte Eindens van de Wingeweſten; de Maare vloog uyt de eene *Rancheria* in de andere, hoe zeer zy ook in Taal verſcheelden: De *Indianen* van *San Ignacio* verſtonden volkomen, hetgeen hen verhaalt wierd, over de twee-honderd Mylen van daar, namentlyk te *Cabo San Lucas*, geſchied te zyn. Hierdoor wierden de bedurvene Hertstochten van veelen ontſtooken en gaande gemaakt, die van de onder hen ingevoerde nieuwe Levenswyze walgende, in 't geheim quaadaartige Berichten van do Vaders verſpreideden, die hunne oude Gewoontens vernietigt en opgeheven hadden; zelfs ſchroomden zy niet aan elkander te betuygen, dat dewyl de zuydelyke *Indianen* in ſtaat geweeſt waren de Vaders uyt den weg te ruymen, zy als een dapperder en talryker Volk, ganſch geene Zwarigheid hadden

den te vreezen, wanneer zy diergelyk eene Rol geliefden te ſpeelen. Deze oproerige Murmureeringen wierden ook in andere Zendingen vernoomen, en echter hadden dezelve geen Vat op de voornaamſte *Indianen*, die in tegendeel de Zendelingen, van al hetgeen 'er omging, getrouwelyk kennis gaven; doch zy verzochten teffens van eene rekkelyke Sauvegarde voorzien te mogen worden, dewyl hunne Soldaten te moedeloos waren, om in eenigerhande Voorvallen behoorlyken Tegenſtand te kunnen bieden. De Soldaten waren zekerlyk zeer bang gemaakt, doordien hunne Cameraden door de *Pericues* vermoord waren, en dat te *Loretto* het Gerucht liep, dat de ganſche Natie der *Californianen* tegen hen op de Been zoude komen. De Vader Viſitator *Guillen*, niet in ſtaat zynde, om hen van genoegzame Soldaten te voorzien, liet in 't begin van 't Jaar 1735 aan alle de Zendelingen Brieven afgaan, waarin dezelve, uyt krachte van zyn Oppergezag, gelaſt wierden, hunne Zendingen te verlaten, en zig gezamentlyk na *Loretto* te begeven, om aldaar, onder de Beſcherming van het Guarniſoen, hun Leven te redden. Hunne Gehoorzaamheid aan het voorſz. Bevel wierd in 't begin by de *Indianen* niet gemerkt, en de Zendelingen vertrokken alle na den anderen, naar maate dat zy hunne Laſtbrieven ontfingen, na *Loretto*. Men kan niet ontkennen, dat de Behoudenis van hun Leven alleenlyk aan het Bevel van hunnen Overſte verſchuldigd was; want de Vlam van Oproer verſpreidede zig zo plotſelyk onder alle de onbezuysde Barbaaren, of ſchoon meer beſchaafd en verſtandiger dan de *Pericues*, dat indien de Ontwyking der Vaders uyt hunne Zendingen niet ter bequamer Tyd volvoerd was, ganſch *California*, naar alle waarſchynelykheid, voor altoos zoude verlooren geweeſt zyn.

De

De Zendelingen aldus na *Loretto* gevlucht, en alle de noordelyke Zendingen verlaten zynde, zond Vader *Guillen* op nieuws een Bericht na *Mexico*, waarin van den verſchriklyken Toeſtand der Vaders en der Zendingen van *California*, en van het onvermydelyk Gevaar, door hetwelke zy te gelyk gedreigd waren, een breedvoerig Verſlag gedaan wierd. Vader *Jayme Bravo*, Zendeling te *Loretto*, zond de Bark na de Rivier *Yaqui*, met Brieven voor den Gouverneur en de Zendelingen der *Jeſuiten* aldaar, waarin hy het dreigend en algemeene Gevaar te kennen gaf, met Verzoek, om op ſtaande voet zestig Soldaten, benevens eenige Manſchappen, in de Handeling van Vuur-Roers geoeffend, tot Beſcherming van hun Lyf en Leven, te willen afzenden, doordien zy volſtrekt buyten ſtaat waren, de *Indianen* te keeren, indien de noordelyke, middenſte en zuydelyke Natien van *California* eene Lyn mogten trekken, en op hen aanrukken. Deze Berichten quamen den 13 *April* van 't zelve Jaar binnen *Mexico* aan, en alhoewel de Pater Provinciaal van *Nieuw-Spanjen* de Brieven terſtond aan den Onderkoning overhandigde, en denzelven daarenboven by twee verſcheidene Smeekſchriften verzogt, om ten ſpoedigſten op een zo gewigtig Onderwerp behoorlyke Schikkingen te maken, zo was echter alle Moeite dienaangaande vergeefſch. Dus wierd de Provinciaal genoodzaakt zyne Toevlucht tot den Koning zelve te neemen, en zond zyne Brieven, met een zeilvaardig leggend Schip, na *Europa* over.

Vader *Gaspar Rodero*, gewezen Provinciaal van *Mexico*, en toen ter tyd algemeen Bewindhebber der Provincien in de *Indiën* aan 't Hof, bragt de ganſche Zaak voor den Koning. Doch de Byſtand, welken men natuurlyk van beſchaafde Volkeren zou-

de hebben mogen verwachten, niet te verwerven zynde, zo behaagde het de godlyke Voorzienigheid, uyt het Midden der Wilden, die nog onlangs Heidenen geweeſt waren, de gewenſchte Redding te beſchikken.

De Natie der *Yaquis*, dewelke te meermaalen de edelmoedigſte Bewyzen hunner Getrouwigheid gegeven hadden, deeden in deeze Omſtandigheden op nieuws derzelver onverwrikte Aankleving omtrent de Zendelingen blyken. Zo dra was het Gerucht tot hunnen niet overgekomen, of 500 gewapende Manſchappen quamen uyt hunne Dorpen na de Rivier afzakken, om ter Verloſſing van *Californía* ingeſcheept te worden.

Doch vermits de Bylander te klein was, om zo veele Manſchappen te kunnen bevatten, zo wierden zestig uyt hun midden verkooren, en de overigen, om echter in die Onderneeming ook eenig deel te hebben, gaven hunne Boogen en Pylen aan de eerſten over, om daarmede de getrouwe Inwoonders van het Half-Eiland te kunnen bewapenen. De Bylander ging ten ſpoedigſten onder zeil, en de Manſchappen wierden naby *Loretto* ontſcheept, van waar dezelve na *Los Dolores* marcheerden, en aldaar den Capitein van het Guarniſoen tegenwoordig vonden; doch wanneer zy daar quamen, was de Ruſt in 't Noorden, door eene zeer aanmerkelyke Onderneeming der Nieuwbekeerden, reeds herſteld.

Zo dra derzelver Opperhoofden verwittigt wierden, dat de Vaders met hunne Tolken en Soldaten onvindbaar waren, en dat zy alle de Cieraden en Gereedſchappen hunner Kerken medegenomen hadden, verlangden zy de Redenen daarvan te mogen weeten; daarover ten uyterſten aangedaan en verlegen zynde, wierd, door over en weder aan elkander gezonden Boodſchappen, by hen beſloten, gezamentlyk van *Loretto* op te breken, en aldaar zig te ver-

verzamelen. Dienvolgens trokken zy op, en zommige onder hen droegen de Kruyſſen der Zendingen van *San Ignacio*, *Nueſtra Senhora de Guadaloupe* en *Santa Roſalia* op hunne Schouders, en quamen dus in eene welgeregelde Proceſſie binnen het Guarniſoen; zy ſmeekten de Vaders, onder eenen Vloed van Traanen, dat, nademaal zy door hen gedoopt en in den Chriſtelyken Godsdienſt onderwezen waren, zy niet wilde gedoogen, dat zy verlooren geraakten, en tot hun vorig zondig Leven terug keerden, dewyl hunne vuurigſte Begeerte was, als Chriſtenen te leven en te ſterven; met byvoeging, dat het zeer onrechtvaardig was, wanneer men de ganſche Natie, om de Misdaad van zommige weinige onder dezelve, zoude willen doen lyden; en wel voornamentlyk, dewyl zy gereed waren, alle degeene, die quaad geſprooken of bedreven hadden, op te zoeken en ter verdiende Straf te leveren, en wyders alle Krachten zouden inſpannen, om de Vaders te beſchermen, en dezelve in alle Veiligheid na den Capitein van 't Guarniſoen over te brengen; doch indien de Vaders ongeneegen mogten zyn met hen na hunne Geweſten terug te keeren, dan zouden zy alle zig te *Loretto* ter neder zetten, dewyl zy vaſt beſlooten hadden zonder hen nooit te willen leven. Zy wierden alle door deze Drangredenen, met zo groot eene Verſlagenheid en Oprechtheid te berde gebragt, bewogen, hun Verzoek toe te ſtaan, en de *Indianen* bleeven eenige Dagen in 't Guarniſoen, om uyt te ruſten, en de Vaders hadden inmiddels de Tyd, om te ontdekken, of 'er ook eenig Verraad onder den Dekmantel eener geveinsde Godvruchtigheid mogt ſchuylen. Doch daarvan geene de minſte Blyken beſpeurende, zo keerden de Vaders na hunne verſcheidene Zendingen terug, alwaar hen de overige der Ingezetenen

met eene onuytſprekelyke Blydſchap ontfingen : Vier der meeſt ſchuldigen wierden ſlechts geſtraft, om de andere van hunne Zachtmoedigheid te overtuygen, en vier andere, welke onder de Zending van *San Ignacio* behoorden, voor zekeren bepaalden Tyd gebannen; alleenlyk uyt Inzigt, dat in eene zo hachelyke Omſtandigheid van Zaken geene Spranken meer mogten overblyven, door dewelke het Vuur van Oproer wederom mogt ontvlamt worden.

De Hulpbende van *Yaqui*, aldus met den Capitein, de Soldaten en de gerouwe *Indianen* van *California* hereenigd zynde, zo wierd gelaſt, dat, dewyl deze Zending buyten alle Ongeruſtheid geſteld was, eene genoegzaame Bezetting daarin zoude gelaten worden; dat de overige na de Baai van *La Paz* zouden trekken, om aldaar een Camp te formeeren; den Toevoer van Leeftocht en andere Behoeftens over Zee open te houden, en van daar, des noods, de zuydelyke Geweſten door een Bezoek te kunnen beteugelen. Men maakte vervolgens den nodigen Toeſtel, om deze kleine Armée, gedeeltelyk over Zee met de Proviſien, en gedeeltelyk over Land met de Beeſten, derwaards over te brengen. Die over Zee vertrokken, belandeden aldaar allereerſt in eene welgeregelde Orde; poſteerden zig zeer voordeelig, en hielden eene naauwkeurige Krygstucht, hetgeen waarlyk ten uyterſten noodzakelyk was. De *Indianen* quamen hen, verſcheidene Nachten achtereen, met eene onder hen ganſch ongewoone Kloekmoedigheid, doch met het gebruykelyk Geſchreeuw, ontruſten, wanneer telkens aan wederzyden zommige gequetſt wierden. Doch zo dra het meerder Gedeelte dier kleine Armée over Land, en gedeeltelyk te Paerd gezeten, quam aanrukken, wierden de Muytelingen zodanig verſchrikt, dat zy zig by nacht noch by dag niet

niet meer durfden vertoonen. Ook quamen kort daarop zommige *Indianen*, op eene zeer vredelyke en vriendelyke Wyze derwaards; beweerende, dat zy altoos ten uyterſten getrouw aan de Vaders, en geduurig uyt dien hoofde de Lyders van de Vervolgingen der Muytelingen geweeſt waren. Zy voegden daarby, dat de Stoutmoedigheid der Roervinken van den algemeenen Opſtand aangegroeid was door het Ongeluk en den Tegenſpoed, kort te vooren aan het Galjoen uyt de *Philippines* gebeurd; beſtaande in de volgende Omſtandigheden.

Don Geronymo Montero, te *Manilla* in zyne Terugkomſt van *Aquapulco* gearriveerd, alvoorens het Galjoen van daar gereed was onder zeil te gaan, gaf een volſtandig Bericht van de vriendelyke Verwelkoming, dewelke hy aan de Kaap van *San Lucas* ontmoet had. De behoorlyke Laſt was dienvolgens aan het Galjoen gegeven, op wat wyze het Sein, volgens het wederzyds Beſtek, tot Onderrechting der Vaders, by de Aannadering dier Kaap, behoorde gedaan te worden. Het Galjoen was wel behouden aan de Kaap gearriveerd, doch offchoon eene meenigte Manſchappen aan de Schurfdheid krank lagen, zo wierd echter geen het allerminſte Sein gehoort; ook geen Volk aan Strand vernomen; de Pinnas wierd derhalve buyten Boord gezet, en dertien Matrozen daarin afgezonden, om den Vader der naaſtbygelegene Zending van derzelver Aankomſt te verwittigen. Wanneer zy naby het Strand quamen, ſtonden zy verwonderd niemand te vinden, die hen zoude ontfangen; zy ſtapten echter, alhoewel zy natuurelyker wyze voor eenig Gevaar hadden behooren te duchten, zonder ſchroom aan Land, en na zommige weinige hunner Maats in de Pinnas ter Bewaaring achtergelaten te hebben, trokken zy landwaards in, om de Zending

op te zoeken, die zy wiſten niet ver van daar gelegen te zyn; doch onderweg zynde, quamen de *Indianen*, in groote Menigte, uyt hunne Schuylplaatſen te voorſchyn; lieten eene ganſche Buy van Pylen vliegen, waardoor alle die Manſchappen gedoodt wierden. Vervolgens liepen zy na de Boot, waarin de Matrozen zo weinig op hunne Hoede, als hunne Makkers waren, die hen dezelve ter bewaring gelaten hadden, en deze wierden op gelyke wyze afgemaakt. De Capitein, door het achterblyven der Pinnas zeer verlegen, en voor eenig Ongeval beducht zynde, zond zyne lange Boot, wel bemand en gewapend, derwaards; doch in het gezigt van de Pinnas komende, zagen zy dezelve door eenen Zwerm van *Indianen* omcingeld, die ze floopten, om 'er het Yzerwerk uyt te haalen. De Matrozen en Soldaten zulks ziende, wierden zeer vergramt, en nog meer over de vermoorde Lyken; zy ſprongen aan 't Strand; vielen op de *Indianen* aan; doodeden twee; quetſten zommige van hen, en maakten vier tot Gevangenen, dewelke zy na Boord toe ſleepten, alwaar de Vreugd over het ontdekken der Kaap ganſch ſchielyk in eene groote Verflagenheid veranderde. De Capitein ſtelde de Gevangenen in Bewaaring van den Opziender der Wapenen, om voor den Onderkoning gebragt en onderzocht te worden; deed, zonder eenige Ververſingen of Water in te neemen, alhoewel aan beide het Gebrek zeer groot was, het Anker ligten, en ſtevende na *Aquapulco*, alwaar, zo wel als te *Mexico*, dit droevig Ongeluk gehouden wierd voor een genoegzaame Blyk der Noodzakelykheid, al wilde men de Beweegredenen van Menſchlievendheid ter zyde zetten, dat men de verwoeſte Zendingen van *Californía* behoorde te herſtellen, en voor het toekomende krachtdadiger te onderſteunen.

De

De Onderkoning deed derhalven eenige Schikkingen maken, om het waggelend Wingeweſt van *California* ſtaande te houden, en zond zyne Beveelen aan den Gouverneur van *Cinaloa*, om met eene Bende Soldaten na *California* over te ſteeken; de Belhamels van dien Opſtand te ſtraffen, en den overigen de Luſt te beneemen in het toekomende tot eenige Muytery over te gaan; met byvoeging, dat alhoewel hy Gouverneur in alle Gelegenheden met den Capitein en de Soldaten der Bezetting eene Lyn behoorde te trekken, hy echter op geenerhande wyze van den Capitein, en nog veel minder van de Vaders, zoude hoeven afhangkelyk te zyn. De Gouverneur verwittigde vervolgens de Zending en het Guarniſoen te *Loretto* van zyn ontfangen Bevel, en verzogt, dat de Bylander dier Zending ten dien einde ten ſpoedigſten aan hem na *Cinaloa* mogt gezonden worden, met byvoeging, dat zy ondertuſſchen geene verdere Vyandlykheden omſtreeks *La Paz* zouden hebben te pleegen. Inmiddels hadden echter de Soldaten, en de by hen gevoegde getrouwe *Indianen*, eenige Invallen in dat Geweſt gedaan, doch met zeer geringe Vervordering, dewyl zy zelden eenig Volk ontmoeteden, hetgeen hen Tegenſtand durfde bieden; want de *Indianen* teegen geduurig op de Vlucht, en verſchuylden zig in de Holen en tuſſchen de ontoegangelyke Rotzen. Vader *Guillen* zond derhalve Bevel aan den Capitein, na de Zending van *Los Dolores* terug te keeren, om aldaar ſlechts verweerender wyze zyn Verblyf te houden; hy deed teffens de Bylander vertrekken, om den Gouverneur van *Cinaloa* met zyne Manſchappen over te haalen. Hy wierd op zyne Aankomſt te *Loretto* met alle behoorlyke Eer en Achting by het Guarniſoen, en by de Vaders met de uyterſte Blydſchap en Beleefdheid ontfangen;

doch de Gouverneur gaf hen allen wel haast te verstaan, dat hy, ingevolge de toen ter tyd te *Mexico* bovendryvende Vooroordeelen, alleenelyk gekomen was, om tegen de *Californianen* op te trekken, en dat hy ganſch niet genegen noch gehouden was, naar het Goedvinden en de Onderrechtingen der Vaders te luyſteren, oſſchoon zy de Gelegenheid van het Land, en den Inborſt van deſſelfs Inwoonders, beter dan hy zelve mogten kennen. Dienvolgens ondernam hy de Herwinning door middel van zodanige Maatregelen, als hy de allerooirbaarſte meende te zyn. Doch na twee Jaaren daaraan beſteed, en met veelerhande Tegenſpoeden en Wiſſelvalligheden geworſtelt te hebben, wierd hy genoodzaakt te bekennen, overtuygd te zyn, dat zyne genomene Maatregelen zeer ſlecht aan zyne Verwachting voldaan hadden. Ter zelver Tyd, namentlyk den 10 *November* 1736, ſtierf de oude Vader *Julian de Mayorga*, die de Zending van *San Joſeph de Comondu* in 't Jaar 1707 aangelegt, en dezelve over de negen-en-twintig Jaaren achter een, tot groote Stichting en Aanwas zyner *Indianen*, ruſtelyk en vredelyk beſtiert had; en dus was het ook geen Wonder, dat zy gezamentlyk, benevens alle de Vaders en Soldaten, uyt hooſde zyner buytengewoone Bequaamheden en uytmuntende Deugden, hem alle hertelyke Lieſde en Hoogachting toedroegen.

Zo dra was Vader *de Mayorga* niet overleden, of de Gonverneur veranderde van Gedrag, en begon, hetgeen de Vaders hem by zyne Aankomſt geraden hadden, werkſtellig te maken; namentlyk door eene byzonder uytmuntende Onderneming eenen Schrik onder de *Indianen* te brengen, na dewelke, zy altoos zyne Wil en Begeerte, als onwederſprekelyke Wetten, zouden moeten ontfangen. Zy voeg-

voegden daarby, dat zodanig eene Wyze van Behandeling door veel minder Nadeel zoude verzelt worden, dan wanneer hy in 't begin met Zachtmoedigheid zoude willen te werk gaan, of de *Indianen* by Partyen zoeken te vervolgen; dat zy, door zodanig eenen algemeenen Schrik bevangen zynde, zig aan zyne Genade en Ontferming zouden onderwerpen, en dezelve met des te grooter Dankerkentenis blyven aankleven.

De Gouverneur beſloot dienvolgens de *Indianen* op te zoeken, en had het Geluk van dezelve in eenen algemeenen Veldſlag in te wikkelen, waarin zy eene ſchandelyke Neêrlaag behaalden. Hunne Hardnekkigheid en Trotsheid was echter, geduurende de twee voorgaande Jaaren, tot zodanig eene Hoogte geklommen, dat zy, in plaats van zig te onderwerpen, of Voorſlagen van Vrede te doen, hunne Vyandelykheden, by wege van kleine Schermutſelingen, zogten te vervorderen, tot dat de Gouverneur Middelen vond, van hen andermaal tot eenen algemeenen Slag te noodzaaken, waarin zy, gelyk te vooren, zig even lafhertig gedroegen, en ten eenemaale in 't onderſpit geraakten: Zy booden vervolgens terſtond hunne Onderwerping aan, en ſmeekten met de uyterſte Neêrſlachtigheid om Vergiffenis; doch de Gouverneur wilde na hunne Voorſlagen niet luyſteren, dan na dat zy beloofden de Roervinken en Belhamels van hunnen Opſtand, en de Moordenaars der Vaders en Soldaten, te vangen en in zyne Handen te leveren. Alle dezelve wierden opgezocht en overgelevert; doch door eene ontydige Barmhertigheid ſlechts na de Kuſt van *Nieuw-Spanjen* gebannen. De goddelyke Rechtvaerdigheid, als zodanig eene onverdiende Genade afkeurende, liet echter dat bloedig Oproer niet ongeſtraft doorgaan; want doordien maar eenige wei-

nige Soldaten, tot Bewaaring en Geleide der gebannene *Indianen*, mede gegeven wierden, zo zochten de laatſte zig Meeſter van de Bark te maken, en de Soldaten wierden gedwongen onder den Hoop te vuuren, waardoor het meerder Gedeelte dier Muytelingen quam te ſneuvelen. Onder de weinige ontſnapte bevonden zig beide de verſtokte Booswichten, die het eerſt hunne wreede Handen aan de eerwaardige Vaders geſlagen hadden: „ Doch, „ (voegt Vader *Taraval* daarby) zy geraakten ook „ beide zeer elendig aan hun Einde; de eene wierd „ in 't eerſte Jaar zyner Ballingſchap doodgeſlagen; „ en de andere, op eenen Palmboom geklommen, „ viel van deſſelfs Top in de Rotſen; verpletterde „ zyn Lichgaam op eene yslyke wyze, en ſtierf in „ de Boosheid van zynen Afval en Verloochening."

Ondertuſſchen wierd by onzen allergenadigſten Heere *Philip V.*, op het Vertoog en Verzoek van *Pedro Ignacio Altamiſano* en *Bernardo Lozano*, Zaakbezorgers voor de Provincie van *Nieuw-Spanjen*, aan den Onderkoning een nader Bevel en Volmagt gezonden, om een nieuw Guarniſoen, zonder eenig Uytſtel, in het Zuyden van *Californía* op te rechten; overeenkomſtig met den eenige Jaaren te vooren gezondenen Laſt aan den Marquis *de Caſa Fuerte*, ten einde onder deſſelfs Bedekking en Beſcherming, de verwaarloosde en verwoeſte Zendingen, ter Beveiliging van het Chriſtendom voor het toekomende, mogten herſtelt worden. Hy wierd daarby te gelyk gewettigt, alle zodanige Maatregelen by de hand te vatten, en werkſtellig te maken, als hy maar mogt oordeelen bequaam en ooirbaar te zyn, om het Wingewelt uyt te breiden. Uyt kragte dezer Volmacht wierd ook de Gouverneur van *Cinaloa* gelaſt, een nieuw Guarniſoen in de Baai van *La Paz* op te rechten; doch in 't ver-

volg

volg wierd, ten opzigte der Aangelegenheid eener bequaame Haven voor de Schepen uyt de *Philippines*, de Kaap van *San Lucas*, wegens derzelver zeer gemakkelyke Legging, daartoe verkooren. Daarenboven was nog bevolen, dat de Capitein noch de Soldaten, in eenigerhande wyze by de Vaders zouden aangeſtelt worden, of van dezelve afhangkelyk zyn, en veel minder onder den Capitein van het Guarniſoen van *Loretto* ſtaan, maar alleenlyk van den Onderkoning zelve hunne Beveelen uyt de eerſte Hand ontfangen. De by den Gouverneur benoemde Capitein was *Don Bernardo Rodrigues Lorenzo*, Zoon van den Oud-Capitein der Bezetting van *Loretto*, die in *California* gebooren, en opgevoed zynde onder het Oog van zynen waardigen Vader, met zodanige eene Godvruchtigheid, Beleid, Dapperheid, Ervaarenheid en Kennis der Landſtreek begaafd was, dewelke toen ter tyd byzonder in eenen Bevelhebber over een zodanig Guarniſoen vereiſcht wierden. Onder hem ſtonden dertig Soldaten, van well hy in 't begin tien in het nieuwe Camp van *San Joſeph del Cabo* plaatſte; tien andere betrokken de Zending van *La Paz*, en de overige tien die van *San Jago de los Coras:* Doch de Capitein *Don Bernardo Rodrigues Lorenzo*, verdacht gehouden wordende, ten opzigte der Vaders al te veel inſchikkende te zyn, wierd wel haaſt van daar na elders verplaatſt, en door *Don Pedro Alvarez de Azevedo* vervangen.

De Vader-Zaakbeſtierder van *California* te *Mexico* kantede zig zeer inſtandig tegen die Onafhangkelykheid aan, dewyl dezelve met den Inhoud der Koninglyke Brieven rechtdraads ſtrydig was; als duydelyk beveelende, dat in het Beſtier van *California* generhande Verandering gemaakt, maar alles op den ouden Voet gelaten zoude worden.

Zulks

Zulks was echter ten opzigte van het Bevel van den Onderkoning, die deze Schikkingen naar eigen Goeddunken gemaakt had, van geene de minſte Uytwerking. Zyne Excellentie vond evenwel raadzaam, het oude Guarniſoen van *Loretto* met nog vyf Soldaten te verſterken, en dus wierd het Getal dier Bezetting, met dat der nieuwe van *Cabo San Lucas*, gelyk gemaakt; doch teffens voornamelyk zodanig geſchikt, dat de Capitein en de Soldaten na geener-hande Bevel van de Vaders hoefden te luyſteren; en offchoon zy hen, in geval van Noodzakelykheid, nu en dan zouden hebben te verzellen en te dekken, echter derzelver Overſte, of de Viſitator van *Californía*, nooit eenig Oppergezag over hen zoude voeren, noch de Aanſtelling, Ontſlag en Betaaling van en aan eenige Officiers, Kunſtenaars, Soldaten of Matrozen zig aanmatigen noch beſtieren. Dienvolgens moeſt die Schikking ſtand grypen, en de Vaders hadden, geduurende achttien Maanden achtereen, zig nergens mede te bemoeijen. Doch uyt deze Onafhangkelykheid ſprooten de allergrootſte Verwarringen en Ongeregeldheden. De Capitein en zyne Soldaten verwaarloosden hunnen Dienſt omtrent de Vaders, wanneer zy hunnen Byſtand zo wel binnen de Zendingen, als daar buyten in Bezoek, Vervorderingen en Aanwinningen nodig hadden; zy verzuymden alle de militaire Pligten; onderdrukten en knevelden de Inboorlingen; leiden op den Koophandel en de Parelviſſcheryen toe, en oeffenden openbaare Geweldenaryen tegen alle degeene, welke uyt *Nieuw-Spanjen* na de Kuſten van *Californía* overquamen. Om kort te gaan, alzulke Verwarringen en Ongeregeldheden namen zodanig toe, dat ganſch *Californía* het uyterſte Gevaar liep van geheelyk verlooren te gaan, en wel door toedoen van deze Bezettingen, die alleen-

leenlyk ter Beveiliging van dat Wingewest opgerecht waren; en men had het enkel aan Gods Voorzienigheid en Goedertierenheid te danken, dat de ganſche Natie der *Californianen* niet andermaal tegen de Vaders opſtond.

Alle deze en meer andere diergelyke Behandelingen veroorzaakten zo meenigvuldige Klagten, dat de Onderkoning zig eindelyk genoodzaakt vond, ten eenemaale van Gedachten te veranderen, en volgens de by zyne Voorzaten gemaakte Schikkingen, den Capitein der Bezetting van *San Lucas*, by den Gouverneur van *Cinaloa* aangeſteld, uyt den Dienſt te ontſlaan; gelaſtende, dat het Guarniſoen voortaan alleenlyk zoude gecommandeert worden by eenen Luytenant, die onder Bevel van den Capitein te *Loretto* ſtond; dat beide, als mede de Soldaten, gelyk te vooren, van den Vader Viſitator afhangkelyk zouden zyn, en hunne Aanſtellingen, Ontſlagingen en Betaalingen op den ouden Voet gebragt worden.

XXI. HOOFDSTUK.

De zuydelyke Zendingen worden gelukkig herſtelt. De uytſtekende Maatregelen, by Koning Philippus V., *tot Vervordering van het Wingeweſt genomen. Zyne tegenwoordige Majeſteit* Ferdinand VI. *keurt dezelve volkomen goed.*

De *Pericues* of *Uchties*, benevens de *Guaycuros* en *Coras*, waren zo dra niet door den Yver en de Kloekmoedigheid des Gouverneurs van *Cinaloa*, wederom tot Gehoorzaamheid gebragt, noch de Bezetting te *San Lucas* door nieuwe Manſchappen herſteld, of daar wierden by de Maatſchappy nieuwe Zendelingen benoemt, om de verſtrooide Leden hunner Gemeenten wederom byeen te verzamelen; en wel voornamentlyk in de Plaatſen, dewelke met het Bloed der twee getrouwe Zendelingen bevlekt waren. De vier Zendingen van *el Pilar* in de Baai van *La Paz;* van *Santa Roſa* in de Baai van *Las Palmas;* van *San Joſeph* by Cabo *San Lucas*, en die van *San Jago* onder de *Coras* wierden ten ſpoedigſten op nieuws aangelegt. Vader *Antonio Tempis* wierd na de laatſte gezonden, die door onophoudelyken Arbeid de verſtrooide *Indianen* wederom vergaderde, en onder dezelve den heiligen Dienſt, tot zyn Einde toe, met eene voorbeeldelyke Nyverheid waargenomen heeft: Hy was een Man van bondige, eenvormige en verhevene Deugden, en een getrouwe Arbeider in den Wyngaard des Heeren.

De

De Onderkoning had zyne Majeſteit den Koning *Philippus V.*, by Brieven van den 23 *April* 1735, en van den 10 April 1737, van den Opſtand der *Indianen* en de daaruyt voortgevloeide Gevolgen onderrecht, en de Maatſchappy was genoodzaakt, zyne Majeſteit insgelyks met dat Onderwerp laſtig te vallen, en te ſmeeken, dat het Dezelve behagen mogt, de Zending, door zyne vorſtelyke Voorzorg zo zeer aanbevolen en begunſtigd, te behouden en voor haaren Ondergang te bevryden. En deze Brieven hadden eene gewenſchte Uytwerking.

De Herſtelling der afgelopene en verwoeſte Zendingen vereiſchte zo groote Koſten, dewelke door de Voortbrengzelen hunner Landen, noch door de Fondſen hunner Onderſtanden, op verre na niet konden goedgemaakt worden: Ook waren zy door de buytengewoone Laſten, geduurende den Opſtand gedragen, ten eenemaale uytgeput; doch niet tegenſtaande alle deze Zwaarigheden, wierden de Droefheden en Beſlommeringen van *California* zeer gelukkig geëindigt en verholpen. De hierboven gemelde droevige Verhaalen quamen den Koning *Philippus V.* ter ooren, en zyne Majeſteit beval niet alleenlyk een nieuw Guarniſoen op te rechten; maar verleende en ondertekende daarenboven den 2 April 1742 eene Volmacht, uyt hoofde van dewelke gelaſt wierd, alle de door de Muytery veroorzaakte Schade en Koſten uyt de Koninglyke Theſaurie te *Mexico* te doen vergoeden; en wyders, dat de Raad der Indiën aan zyne Majeſteit zoude hebben open te leggen de alleroirbaarſte Middelen, welke men diende by de Hand te neemen, om geheel *California* tot een Wingeweſt te maken.

Het Beſtek en de Bepaaling der Maatregelen ter Vol-

Volvoering dier gewigtige Zaak wierd by zyne Excellentie, den edelmoedigen *Don Joſeph Carvajal de Lancaſter*, toen ter tyd Préſident van den voorſz. Raad, Secretaris van Staat en Ridder der Orde van 't Gulde Vlies, met alle Yver overgenomen; hy liet terſtond alle de voorige Gebeurtenisſen, die maar eenige Betrekking tot *California* hadden, naauwkeurig onderzoeken, en naar zyn doordringend Oordeel begreep hy wel haaſt de groote Aangelegenheid van het voorſz. Wingeweſt voor de Kroon, en dat dezelve tot nogtoe, door opgekomene menigvuldige Zwaarigheden en Tegenſpoeden, verhinderd en vertraagd was, en dat men derhalve de allerbequaamſte Middelen behoorde te beſteden, om zodanig een gewigtig Oogmerk te bereiken. Hy bleef ook hierby niet ſtil ſtaan, maar drong met alle Yver aan op de uytdrukkelyke Beveelen en Onderteekening der Volmacht van den Koning, om dezelve werkſtellig te maken. Dienvolgens wierd den 13 *November* 1744 eene behoorlyke en volſtandige Volmacht aan den Graaf van *Fuen Clara*, Onderkoning, en teffens daarby verſcheidene Brieven aan byzondere Perſoonen afgevaardigt, om zyne Majeſteit op nieuws, aangaande veelerhande Zaken van Aangelegenheid, behoorlyke Onderrechting te laten toekomen.

Vader *Chriſtoval d'Eſcobar Lamas*, Provinciaal van *Mexico*, gaf daarvan een zeer omſtandig Verhaal, by hem onderteekend den 30 *November* 1745, hetgeen eerſt den 9 *Juny* 1746, na de Komſt van den tegenwoordigen Koning *Ferdinand VI.* op den Throon, te *Madrid* aanquam. Deze zyne Majeſteit, den Yver en Grootmoedigheid van wylen deszelfs Vader, roemwaardiger Gedachtenis, opvolgende, beval, naar ingekomen Raport van zynen Raad,

Raad, den Marquis *de la Enſenada*, toen ter tyd Secretaris van Staat en van de *Indiën*, eenen anderen en nieuwen Laſtbrief, meer uytgebreid dan de voorgaande, te vervaardigen, dewelke by zyne Majeſteit geteekend, aan den tegenwoordigen Onderkoning van *Nieuw-Spanjen* verzonden wierd.

Ik kan niet voorby, alhier een letterlyk Affchrift in te laſſchen van zodanig een Gedenkſtuk, hetgeen voor altoos tot een luyſterryk Bewys moet ſtrekken van de verheevenſte Inzigten en den brandenden Yver beider Monarchen; van de Voorzigtigheid, de Ervarenheid en Wysheid hunner Raadslieden, en van de Kundigheid, het Vernuft, de Godvrugtigheid, de Nyverheid en de Oplettendheid der Dienaaren van Staat, dewelke ter Volvoering van een zo groot Werk vereiſcht wierden.

Hetzelve luydt aldus:

„ DE KONING.

„ Aan *Don Juan Franciſco de Guemes è Horcaſita*, Luytenant-Generaal myner „ Armeen, Onderkoning, Gouverneur en Capitein-Generaal der Provincien van *Nieuw-Spanjen*, en Preſident in myne Koninglyke *Audiencia* aldaar, Verblyf houdende binnen de Stad „ *Mexico*,

„ Den 13 *November* 1744, is aan uwen Voorzaat, den Graaf van *Fuen-Clara*, Onderkoning „ in dezelve Geweſten, het navolgende Bevel, ter „ zake als in den Text, afgevaardigt geworden:

„ DE KONING.

„ Aan den Graaf van *Fuen-Clara*, mynen „ Neeve, Ridder der doorluchtige Orde „ van het Gulden Vlies, Kamerheer van myn

„ Slaapvertrek, Onderkoning, Gouverneur, Ca-
„ pitein-Generaal der Provincien van myn Koning-
„ ryk van *Nieuw-Spanjen*, en Préſident van my-
„ ne Koninglyke *Audiencia* aldaar, Verblyf hou-
„ dende binnen myne Stad *Mexico:*

„ De Aarts-Biſſchop-Onderkoning, uw Voorzaat
„ in gelyke Waardigheden, My by zyne Brieven
„ van den 23 *April* 1735, en van den 10 derzel-
„ ver Maand 1737, een Verhaal hebbende toege-
„ zonden van hetgeen in den Opſtand der *India-*
„ *nen*, van de Natien, genaamd *Pericues* en
„ *Guaycuros*, in de Provincie van *California* ge-
„ beurd is; mitsgaders van de genomene Maatre-
„ gelen en gedaane Koſten tot de Verwinning en
„ Herſtelling der Ruſt aldaar, dewelke door het
„ goed Beleid van den Gouverneur van *Cinaloa*
„ toen ter tyd werkſtellig gemaakt zyn; en ook de
„ voorgaande Verhaalen onder het Oog van mynen
„ Raad der *Indiën* ter Overweging gebragt zynde,
„ benevens den Oorſprong, de Vervordering en
„ den tegenwoordigen Toeſtand van ons Winge-
„ weſt *California;* en Ik, op het Verzoek van den
„ Vader *Altamirano* van de Maatſchappy der *Je-*
„ *ſuiten*, Generaal en Beſtierder van derzelver Pro-
„ vincien in de *Indiën*, en wel byzonder van de
„ Zendingen zyner Orde in *California*, de by
„ hen genomene Maatregelen en opgeſchotene
„ Koſten ter Herwinning goedgekeurt hebbende,
„ gelyk Ik u in mynen Brief van den 2 *April* in 't
„ voorgaande Jaar heb laten weeten; zo heb Ik
„ ooirbaar gevonden, ter tyd en wyle toe, dat Ik
„ de verdere Verhaalen en Berichten, tot deze
„ Brieven betrekking hebbende, en die dagelyks
„ verwacht worden, zal hebben bekomen, in my-
„ nen voornoemden Raad te overwegen, welke de
„ allerbequaamſte en krachtdadigſte Middelen zou-

„ den

„ den zyn, om de volkomene Herwinning van het
„ meergemelde Geweſt te volvoeren, hetgeen ze-
„ dert het Jaar 1523 verſcheidene maalen onderno-
„ men is geworden; als eerſtelyk by *Don Fernan-*
„ *do Cortes*, Marquis *del Valle*, eerſten Onder-
„ koning dier Provincien, en naderhand by zom-
„ mige zyner Opvolgers, en te meer maalen by
„ byzondere Perſoonen; en alhoewel uyt myne
„ Koninglyke Theſaurie daartoe ruyme en rekkely-
„ ke Onderſtanden opgeſchoten zyn, zo hebben
„ dezelve, by Ongeluk en onoverkomelyke Zwa-
„ righeden, nooit de gewenſchte Uytwerking ge-
„ had, niet tegenſtaande het voorgenomene Win-
„ geweſt, ten opzigte der ryke Parelviſſchery,
„ tot eene bekoorlyke Aanmoediging kon ſtrek-
„ ken.

„ Behalven dat gebleken zynde, hoe de Inboor-
„ lingen zeer geneegen en bereid waren, zig in de
„ Gronden van de Chriſtelyke Leere te laten on-
„ derwyzen, onzen heiligen Godsdienſt te omhel-
„ zen, en zig tot eene regelmatige en beſchaafde
„ Levenswyze te begeven, gelyk zulks onder meer
„ andere *Jeſuiten*, derwaards gezonden, by de
„ Vaders *Juan Maria de Salvá-Terra* en *Euſe-*
„ *bio Francisco Kino* in 't Jaar 1698, bekrach-
„ tigd, en nog meer en duydelyker by den Vader
„ *Francisco Picolo* in het Jaar 1716 aangetoond
„ is, wanneer, door den onvermoeiden Yver der
„ Geeſtelyken van de voorſz. Maatſchappy, dewel-
„ ke de eenigſte geweeſt zyn, die zodanigen prys-
„ lyken Dienſt en Arbeid hebben willen en durven
„ op zig neemen, als mede door de Liefde-giften
„ en de Mededeelzaamheid der Gelovigen, deze
„ Zendingen en Bekeeringen reeds zeer verre ge-
„ vorderd waren, en ook myne Koninglyke The-
„ ſaurie eenen jaarlykſen Onderſtandvan dertien-

„ duyzend Daalders, beginnende met het Jaar 1703,
„ daarby voegde, voornamentlyk bepaald, tot
„ Goedmaking der Koſten, welke aan het Onder-
„ houd eener Bende Soldaten voor de Zendingen,
„ en de Soldyen der Officiers en Matrozen tot de
„ Bark, met dewelke de Zendelingen van de Kuſt
„ van *Cinaloa* derwaards opgevoert wierden, be-
„ ſteedt moeſten worden: Dat wyders, myn Raad
„ van de *Indiën*, met de grootſte Vlyt en Naauw-
„ keurigheid, alle de daartoe betrekkelyke Stuk-
„ ken ingezien en onderzocht hebbende, en de
„ Berichten uyt de Auditeurs-Kamer, en van den
„ voornoemden Vader *Pedro Ignacio Altamira-*
„ *no*, en andere oordeelkundige Perſoonen zyner
„ Orde, die in deze Bekeering wel geoeffend wa-
„ ren; en ook het Advys van mynen Solliciteur
„ nopens de ganſche Zaak aan My in mynen Raad
„ den 12 *Mey* van dit Jaar vertoond zynde, betoo-
„ gende de grootſte Aangelegenheid, dat ten ſpoe-
„ digſten de krachtdadigſte Middelen behoorden
„ by de hand genomen en werkſtellig gemaakt te
„ worden, om de voorſchrevene Provincien van
„ *California* wederom in den Schoot der Kerk
„ en onder myne Domeinen te brengen; wel-
„ ke voordeelige Onderneeming, hoe zeer ook
„ door den Catholyken Yver myner doorluchti-
„ ge Voorzaten, en der Onderkoningen in die
„ Provincien, ondersteund, echter zo veelmaal
„ mislukt was, en wel in diervoege, dat nooit een
„ Voet Lands in dat zo wydluftig Geweſt heeft
„ kunnen verzekert worden: Om nu zulks met
„ meerder Spoed en volmaakter Vervordering te
„ bereiken, gaf myn Raad dienzelven dag in een
„ Vertoogſchrift aan My te kennen, dat de vaſte en
„ duurzaame Grondſlag daartoe behoorde gelegt te
„ worden, door de Bekeering der Inboorlingen tot

„ on-

„ onzen heiligen Godsdienſt, en wel onder het Be-
„ ſtier van de byzondere Zendelingen uyt de Orde
„ der *Jeſuiten*, dewelke onder hen te vooren dier-
„ gelyke Vervorderingen gemaakt, en alle de onge-
„ lovige Natien van ganſch *America* onder hunne
„ Opzigt genomen hadden; en dat men gevolgelyk
„ in alle ruyme en veilige Havens, welke in de her-
„ wonnene Streeken konden ontdekt worden, eene
„ Ternederzetting van *Spanjaarden*, voorzien van
„ eene Sterkte en Guarniſoen, moeſt oprechten,
„ als mede eene Stad van gelyke Natie aanleggen, in
„ het bequaamſte Gedeelte en omtrent in 't Midden
„ van het Land, om den *Indianen* tot eene Beteu-
„ geling, en den Zendelingen, in geval van Op-
„ ſtand, tot eene veilige Wyk en Schuylplaats te
„ ſtrekken: En vermits het overvoeren van Spaanſe
„ Huysgezinnen na deze Volkplantingen veele
„ Moeite en Koſten zoude vereiſchen, boven en
„ behalven dat daardoor een Gebrek van het bezet-
„ ten van andere Colonien veroorzaakt zoude wor-
„ den, zo oordeelde men beſt te zyn, dezen Uyt-
„ tocht en Verplaatzing uyt de Stad *Mexico* en de
„ nabuurige Provincien te volvoeren; Wy verwach-
„ ten dien aangaande de Raporten en Onderrech-
„ tingen, welke Wy geëiſcht hebben, om de be-
„ quaamſte Middelen daaruyt te kunnen kiezen.

„ De Raad heeft My wyders voorgeſlagen, dat
„ tot krachtdadiger Volvoering der Herwinning van
„ *California* het bequaamſte Middel zoude zyn,
„ dat de Zendelingen der *Jeſuiten* door de Provincie
„ van de andere zyde zouden trekken, gelegen te-
„ gen over diegeene, van dewelke zy tegenwoordig
„ gewoon waren daarin te komen; namentlyk in
„ het Noorder-Deel, alwaar de Provincie aan het
„ vaſte Land gehecht is, dewyl door gedaane Ontdek-
„ kingen verzekerd was, dat dezelve geen Eiland,

„ gelyk men zig te vooren verhaaldt had, maar een
„ vaſt Land was, met deſſelfs Boveneinde of in 't
„ Noorden, aan dat van *Nieuw-Mexico* paalende;
„ dat men op die wyze de Inboorlingen zoude kunnen
„ omcingelen, en zodanig influyten, als of *Cali-*
„ *fornia* een Eiland was, zonder eenigen Doortocht te
„ Land na de Geweſten der andere wilde *India-*
„ *nen*; en dat alle de Zendelingen, langs en door
„ de onder hunne Zendingen behoorende Landen
„ na het Midden toe aanrukkende, de ganſche Re-
„ ductie met minder Moeite en in korteren Tyd dan
„ anderzins zoude kunnen volvoert worden. Doch
„ tot Bereiking van zodanig een Oogmerk zoude het
„ van groot Gevolg zyn, wanneer in de Zendingen
„ van alle de reeds verwonnene Smaldeelen de On-
„ derwyzers verdubbelt wierden, om dat het vol-
„ ſtrekt nodig is, telkens in de naaſt daaraan paalen-
„ de Geweſten der *Indianen* gelyke Vervorderin-
„ gen te maken; en behalven de algemeene Voor-
„ deelen zoude men alsdan eenen dier Zendelingen
„ door de Geweſten der ongelovige *Indianen* kun-
„ nen laten voorwaards trekken, om dezelve te be-
„ keeren, wanneer de reeds bevolkte Gedeeltens
„ niet zonder de nodige Onderwyzers gelaten wier-
„ den, en nergens zig eenig Gebrek zoude opdoen
„ aan bequaame Perſoonen, die op alle voorvallen-
„ de Bewegingen, welke de minſte Betrekking tot
„ eenigerhande Verraad of Muytery mogten hebben,
„ een wakend Oog kunnen houden, dewyl men
„ anderzins, wanneer men die Volken op zig zel-
„ ven en buyten Opzigt liet, daarvoor geduurig
„ zoude moeten beducht zyn.

„ Insgelyks zal noodig zyn, dat in alle de reeds
„ verwonnene Streeken op derzelver Grenzen eene
„ Wacht van Soldaten geplaatſt worde, om zo wel
„ de Zendelingen als de *Indianen* te dekken, en

„ ook

„ ook om de Zendelingen in zodanige Gewe-
„ ſten, welke nog ongeloovig zyn, te verzellen; en
„ geenerhande Dingen, dan volgens derzelver Bevel
„ te doen, en veel minder onder de *Indianen*
„ door Stroopingen en Baldadigheden eenige Op-
„ ſchudding te veroorzaken: Door zodanig een
„ Gedrag kan men verhoopen, eene goede Vervor-
„ dering te zullen maken in alle de Geweſten, al-
„ waar de Zendingen opgerecht zyn. Ook is goed-
„ gevonden, dat, om de Verwinning dezer Provincie
„ door toedoen der Zendelingen te vervorderen,
„ dezelve zuydwaards tot aan de tegen over gele-
„ gene Strecken uytgebreidt worden, om degeenen
„ te ontmoeten, welke noordwaards-aan hunne
„ Vervorderingen volvoeren; dat zulks alles zeer
„ gemakkelyk kon werkſtellig gemaakt worden in
„ de Zendingen, aan dezelve Maatſchappy behoo-
„ rende onder de Hooglanders van *Pimas* in de
„ Provincie van *Sonora*, wanneer de Zendelingen
„ in ieder Diſtrict, hetgeen aan de ongelovige *In-*
„ *dianen* paalde, verdubbelt wierden, en men hen
„ van de nodige Wachten, gelyk hierboven gemeld
„ is, wilde voorzien. Dus zouden de Zendelin-
„ gen, onder de *Pinas* in de Hooglanden, van
„ daar kunnen overgaan tot de Bekeering en On-
„ derwerping der Natien van de *Cocomaricopas*
„ en *Yumas*, ſtrekkende tot aan de noordelyke Ri-
„ vier, mede *Colorado* genaamd, ter plaatſe, al-
„ waar dezelve zig in den Golf van *California*
„ ontlaſt; dewyl de *Jeſuiten*, ingevolge de daar-
„ van voorheen gegevene Berichten, goede Ver-
„ wachting hebben van aldaar by gemelde Natien
„ zeer wel ontfangen te zullen worden. Na dat
„ wyders aan den Oever der voorſz. Rivier *Colorado*
„ een Dorp voor de zig onderwerpende *Indianen*
„ aangelegd was, zouden zy gemaklyk na de Over-

„ zyde der Kuſt van *California* kunnen paſſeeren,
„ en aldaar, na met de *Hoabonomas*, of de *Baijo-*
„ *pas*, eene leerzaame en handelbaare Natie, in
„ voege voorſz. het nodige geregelt te hebben, een
„ tweede Dorp aanleggen, om daardoor de weder-
„ zydſe Paſſage van en na beide de Oevers dier
„ Rivier te beveiligen, en verder de Gemeenſchap
„ met het vaſte Land vry en onbelemmerd open te
„ houden; en eindelyk van daar, zuydelyk aanruk-
„ kende, door ganſch *California* heenen, de ou-
„ de Zendingen wederom te bereiken.

„ Ten opzigte der in de Zendingen van de Hoog-
„ landen van *Pimas* verzogte Bezettingen, zoude
„ het Smaldeel Soldaten, thans te *Terrenate*, of
„ dat te *Pitiqui*, kunnen toereiken, gelyk zulks
„ uyt het Bericht van *Don Agoſtino de Vildoſola*,
„ Gouverneur der Provincie van *Cinaloa*, gebleec-
„ ken is; namentlyk, dat dezelve aldaar overtollig
„ en onnoodig zyn; doch tot des te meerder Ge-
„ ruſtheid zoude het Smaldeel te *Pitiqui* na *Terre-*
„ *nate*, en het laatſte na de Zendingen in de Hoog-
„ landen van *Pimas* kunnen verplaatſt, en dus de
„ behoorlyke Wachten zo wel in de nieuwe als in
„ de voorgaande Zendingen van *California* onder-
„ houden worden, zonder eenigerhande Verhoo-
„ ging van Laſten tot nadeel myner Koninglyke
„ Inkomſten te vergen.

„ Nog is by denzelven Raad aan My vertoont,
„ dat, ofſchoon de Onkoſten der Zendelingen daar-
„ door zouden aangroeijen, men zig behoorde te
„ herinneren, dat by een Patent in 't Jaar 1702
„ reeds gelaſt was, de Zendelingen van *California*,
„ met al hetgeen tot derzelver Verligting en Vol-
„ voering van hun ondernomen Werk kon ſtrekken,
„ te onderſteunen; en nog by een ander van het
„ Jaar 1723, dat de toen ter tyd Dienſt doende

„ Zen-

„ Zendelingen, of die in het toekomende in *Cali-*
„ *fornia* mogten arbeiden, gelyke Jaarwedden zou-
„ den genieten, als die van hunne Orde, en regu-
„ lierlyk en prompt betaalt worden, hergeen tot
„ nog toe niet geſchied was, vermits daaraan nooit
„ eenigerhande Koſten beſteed, noch aan hen ooit
„ eenige Jaargelden toegelegd en gegeven zyn:
„ Vyftien Zendingen, zynde het tegenwoordig Ge-
„ tal in *California*, hadden zig zelve, buyten de
„ allerminſte Laſten van My, gehandhaaft, en en-
„ kel en alleen van de vrywillige Giften, by de
„ Geeſtelyken dier Orde, door hunnen Yver en Be-
„ lang in 't voorplanten van 't Geloof, van zommige
„ byzondere Perſoonen verworven, hun Beſtaan ge-
„ vonden. En nademaal de voorgeſlagene Middelen,
„ ten opzigte en in Vergelyking der uytſteekende
„ Voordeelen, ganſch niet koſtbaar zullen vallen,
„ zo is het noodig, dat alle deze myne Beveelen, of
„ zodanige andere Schikkingen, welke de *Jeſuiten*,
„ die de beſte Kennis van de Provincie hebben, en
„ van dewelke Ik dienaangaande de nadere Berich-
„ ten verwacht, zullen goedvinden, naauwkeurig
„ achtervolgt en nagekomen worden: *Zy* zullen
„ van nu af aan, en wel ten ſpoedigſten, met alle de
„ tot de Vervordering van het Werk nodige Som-
„ men, uyt myne Koninglyke Inkomſten onder-
„ ſteunt worden: Men zal het Getal der Zendelingen
„ dier Orde vermeerderen, dewyl het noodig is,
„ dat twee van hen in alle en een ieder der herwon-
„ nene Landſtreeken, dewelke aan die der ongelo-
„ vige *Indianen* paalen, hun Verblyf houden.

„ Laarſtelyk, om deze Onderſchikking te ſtaven,
„ zo zal de Soldy der Soldaaten aan de Zendelingen
„ overgemaakt, en door Handen der laatſte aan de
„ eerſte betaalt worden; en wanneer iemand van
„ hen zig daarover moeijelyk betoont en niet be-

„ hoorlyk gedraagt, dan zullen de Zendelingen hem
„ mogen wegzenden, en eenen anderen in deſſelfs
„ Plaats verzoeken; nademaal, buyten en zonder
„ deze en andere Voorzieningen, van dewelke
„ zommige bequaame Zendelingen, in verſcheide-
„ ne Gelegenheden, ten opzigte dier Provincien
„ aan My hebben Verſlag gedaan, de Soldaten door
„ hunne Buytenſpoorigheden de Verwinning der
„ *Indianen* grootelyks verhindert hebben; daar het
„ in tegendeel van hen vereiſcht wordt, dezelve in
„ Vrees en Ontzag te houden, ten einde zy niet
„ eenigerhande Verraad mogen berokkenen, en teſ-
„ fens met alle Vriendelykheid en Liefde te behan-
„ delen, om hunne Wantrouwigheid weg te nee-
„ men, en hen tot de Onderwyzing in de burger-
„ lyke Beſchaafdheid te doen wederkeeren."

XXII. HOOFDSTUK.

De Voorbereidingen, *ter Voldoening aan de voorenſtaande Koninglyke Beveelen te* Mexico *gemaakt. De* Pogingen, *om in de Provincie van* Maqui *door te dringen. Vader* Sedelmaijer *begeeft zig na de Rivieren* Gila *en* Colorado. *De* Kuſt *van* CALIFORNIA *wordt tot aan de voorſz. Rivieren toe opgegenomen. De* Expeditie *van Vader* Courſay *tegen de* Apates. *De laatſte* Berichten *van de Zendingen van* CALIFORNIA, Sonora *en* Pimeria, *tot het Jaar* 1752 *toe.*

De hiervooren gemelde Koninglyke Beveelen gaven aan veele der Inwoonders te *Mexico* groot Genoegen; als ſtrekkende tot een uytſtekend

en

en geloofbaar Getuygenis van de Godvruchtigheid, Voorzigtigheid en Grootmoedigheid van den Monarch, mitsgaders van deſſelfs Oplettendheid omtrent het algemeene Welzyn zyner Onderdaanen.

Wy hebben reeds aangemerkt, dat Vader *Euſebio Franciſco Kino* het ganſche noordelyke Geweſt, tuſſchen de Rivieren *Gila* en *Colorado* in de Provincie van *Sonora*, en de weſtelyke Haven van den Inham van *California* opgenomen, en de Kuſt ten eenemaale door *Indianen*, en wel voornamentlyk door de Ongelovigen, bevolkt gevonden hebbe; dat hy met de verſcheidene Natien dier wydluftige Geweſten, uytgenomen met de *Apaches*, een Verdrag van Vriendſchap aangegaan; dezelve in Dorpen verdeelt; Kerken gebouwt; meenige duyzenden *Indianen* gedoopt; veele andere tot de Omhelzing van 't Geloof bequaam gemaakt, en met alle Yver aangehouden hebbe, om meerder Arbeiders tot het maaijen van den overvloedigen Oogſt, die zyne volle Rypheid voor den Zikkel van het Euvangelie bekomen had, te mogen verwerven; dat de grootmoedige Vorſt *Philip V.* bevoolen hebbe, de gewoone Onderſtaanden en Koſten op te ſchieten voor acht Zendelingen, om in *Pimeria*, en in zodanige Geweſten, dewelke door Vader *Kino* reeds verwonnen waren, gebruykt te kunnen worden; doch dat door de Hinderniſſen, ten opzigte der Verſchotten van zodanigen Aardt, te *Mexico* volgens gewoonte te meermaalen ontmoet, alleenlyk maar vier Zendelingen toegeſtaan zyn. Door het overlyden van Vader *Kino* in 't Jaar 1710, liepen de by hem, met eenen onvermoeiden en weêrgalozen Yver, gemaakte groote Vervorderingen in de volkomene Verwinning dier Natien ten eenemaal achter uyt en tot Niet.

Vader *Juan Antonio Balthaſar*, van wiens Papieren wy in het derde Deel en het vyfde Hooſtuk ge-

gebruyk gemaakt hebben, en tot dewelke wy wederom onze Toevlucht moeten neemen, klaagde zeer over het derven van de Berichten, dewelke in het volgend Jaar na de Dood van Vader *Kino* vervaardigd waren. Al hetgeen Vader *Balthaſar* in zyn Bezoek der Zendingen van *Sonora* en *Pimeria*, aangaande ons tegenwoordig Onderwerp, kon byeen vergaderen, beſtaat alleenlyk hierin, dat Vader *Agoſtino de Campos*, Zendeling van *San Ignacio*, en Medegezel van Vader *Kino*, denzelven vyf-en-twintig Jaaren overleeft, en geduurende dien Tyd zynen voorbeeldelyken Yver en Goedaardigheid in het Beſtier van deſſelfs Zending opgevolgt had. In het Jaar 1720 quamen nieuwe Zendelingen te *la Conception de Caborca* en te *Tibutama* aan, dewelke vervolgens zig na de *Rancherias* van *San Eduardo de Baipia*, *San Luis de Bacapa*, en *San Marcello*, ver in 't Noorden gelegen, begeven hebbende, eenen grooten Afval onder de *Indianen* ontdekten. Zy vonden de kleine by Vader *Kino* gebouwde Kerken in Puynhoopen veranderd, en den Land-Bouw der vruchtbaare Vlaktens, in denwelken zy by dien wonderbaaren Man onderwezen waren, ten eenemaale verwaarlooſt. Deze Volkeren zyn tegenwoordig, doch men weet niet de Redenen waarom, by den Naam van *Papagos* bekend. In *Guebavi* en te *San Xaverio del Bac* was het Verval nog veel grooter, dewyl men aldaar zedert meer dan twintig Jaaren zig zonder eenige Zendelingen bevonden had. *Don Bonito Crespo*, Biſſchop van *Durango*, bezogt zyn zo wydloopig uytgeſtrekt Diocees in eigene Perſoon met het alleruyterſte Ongemak en Vermoeijing; en bevindende, dat 'er in *Pimeria* groot Gebrek aan Arbeiders was, en bezeffende de Aangelegenheid, om de Verwinning dier Landſtreek te vervorderen, verzocht zyne Ma-

je-

jeſteit voor dezelve nog drie Zendelingen te willen doen bezorgen, waartoe de nodige Beveelen dan ook afgevaardigt wierden.

Ingevolge van dezelve quamen in het Jaar 1731 drie *Jeſuiten* derwaards, medebrengende eene goede Ruymte van Geſchenken, door gemelden Kerkvoogd aan hen overhandigd, om onder de *Indianen* uytgedeelt te worden En dus wierden in *Hoog-Pimeria* zeven Zendingen aangelegt; zynde de volgende:

1. Die van *Dolores*, met twee Viſitatie-Dorpen.
2. Die van *San Ignacio*, met 2 Viſitatie-Dorpen.
3. Die van *Tibutama*, met negen Dorpen.
4. Die van *Caborca*, met vier Dorpen.
5. Die van *Suamca*, met verſcheidene *Rancherias*.
6. Die van *Guebavi*, met verſcheidene Spaanſe Pachthoeven.
7. Die van *San Xaverio del Bac*, insgelyks met een groot Getal *Indianen*.

De Marquis *de Villa Puente*, by zyne Terugkomſt uyt *Romen* in het Keizerlyk Collegie te *Madrid* in *February* 1739 overleden, had eene rekkelyke Som by uyterſte Wille gemaakt, om daaruyt twee andere Zendingen in *Pimeria* op te rechten; doch dezelve waren in 't Jaar 1749 nog niet aangelegd, by Gebrek aan *Jeſuiten* in de Provincie van *Mexico*, tot wier Vervulling, vermits den Oorlog, uyt *Oud-Spanjen* geene Geeſtelyken dier Orde konden overgezonden worden.

In zodanig eenen Staat bevond zig *Pimeria* onder de zeven werkelyk opgerechte Zendingen en de twee, waartoe de Fondſen wel gereed, doch om aangehaalde Redenen nog niet hadden kunnen geſticht worden; wanneer een Bevel van zyne Majeſteit *Philip V.* te *Mexico* aanquam, uyt hoofde van het-

hetwelke de Onderkoning gelaſt wierd, de Maatſchappy der *Jeſuiten* tot de Verwinning der Provincie *Moqui* aan te zetten, en al hetgeen daartoe vereiſcht wierd, uyt de Theſaurie te doen afleveren. De Overſten der Societeit, hoe zeer ook bereidwillig, om aan zyner Majeſteit Bevel te voldoen, bevonden zig volſtrekt onvermogend, by Gebrek van Arbeiders, eene zo gewigtige als ver afgelegene Onderneeming te volvoeren. De Provincie *Moqui* paalt aan het Noordweſten van het Koningryk *Nieuw-Mexico*, en derzelver Inwoonders waren door den Yver der *Franciscanen* ten eenemaale reeds bekeerd en onder Gehoorzaamheid gebragt geweeſt; doch in 't Jaar 1680 wederom afgevallen, en, na hunne Onderwyzers vermoordt te hebben, met de andere *Indianen* van *Nieuw-Mexico* gezamentlyk aan 't muyten geſlagen. De Vaders herſtelden echter, met onuytſprekelyke Moeite en Arbeid, den Godsdienſt en de Ruſt in 't voorſz. Koningryk; doch alle hunne Vlyt en Onvermoeidheid kon de Hardnekkigheid der *Moquinos* niet vermurwen, oſſchoon zy verſcheidene Jaaren achtereen de uyterſte Pogingen en Aanbiedingen aan de Natie deeden, om wederom onder dezelve te mogen verkeeren. Dewyl men zig echter nog met de Hoop vleide, dat Gewelt wederom ten volle te zullen herwinnen, en vermits de groote Aangelegenheid, om *Nieuw-Mexico* van die Zyde voor alle Overrompelingen te beveiligen; zo wierd op nieuws in 't Jaar 1723 aan den Onderkoning Marquis *de Caſa Fuerte* het Bevel afgevaardigt, om ter Herwinning van *Moqui* alles werkſtellig te maaken, hetgeen maar mogelyk was. De Onderkoning raadpleegde daarover met den Biſſchop van *Durango*, die van Gevoelen was, dat men de Volvoering eener zo gewigtige en hachelyke Onderneeming in de Handen der Societeit behoorde te ſtellen.

De

De Biſſchop had tot dien Tyd toe nog geene Viſitatien gedaan, en uyt dien hoofde van de Gelegenheid dier Landſtreek geene behoorlyke noch toereikende Kennis. De *Franciscanen* konden uyt *Nieuw-Mexico* het weſtelyke Gedeelte van *Moqui* bezoeken, zonder eenigen anderen Hinder dan de Botheid en Beeſtachtigheid der *Indianen* te ontmoeten. Doch de *Jeſuiten* konden alleenlyk uyt *Sonora* en *Opper-Pimeria* daarbinnen komen. *Moqui* legt eigentlyk benoorden de Zendingen van *Tibutama*, *Guebavi* en andere van *Pimeria*, doch de Affland tuſſchen *Tibutama* en de Rivier *Gila* is niet minder dan tachtig Mylen, en de ganſche Streek door *Indianen* bewoond, met dewelke men wel een Verdrag van Vriendſchap geſlooten had; doch op het meerder Gedeelte van hen, als Ongeloovige zynde, was weinig te vertrouwen. Naaſt deze woonen de wilde *Apaches*, Doodvyanden der *Spanjaarden*, en alle de *Indianen* trekken met hen eene Lyn. By en ter zyde der voorige beſlaan de *Moqui* een wyd uytgeſtrekt en bergachtig Land; en gevolgelyk was 'er voor de *Jeſuiten* geenerhande Weg open, om regelrecht in die Provincie te kunnen dringen, en dus diende die Onderneeming alleenlyk werkſtellig gemaakt te worden over en door het Geweſt der *Sobaypuris* of der *Pimas*, nu *Papagos* genaamd, hetgeen zig langs de Rivier *Gila* tot aan het Land der *Cocomaricopas* uytſtrekt, dewelke volſlagen Ongelovige, en geduurig met de *Nijoras* in Oorlog zyn; de *Cocomaricopas* verkoopen de *Nijoras*, welke in hunne Handen geraaken, aan de *Pimas*, en deze dezelve vervolgens aan de *Spanjaarden*.

Nog dient aangemerkt te worden, dat, behalven het groot Getal der Zendingen, die zig reeds onder het Beſtier der *Jeſuiten* bevonden, en meeſt op de Grenzen der Ongeloovigen gelegen zyn, de

On-

Onderkoning Marquis *de Valero* vyf Jaaren te vooren, namentlyk in 't Jaar 1718, die Orde belaſt had met de Herwinning van *Nayarith*, eene Provincie door de *Sierra Madre* omcingeld en ingeſlooten, en maar tweehonderd Mylen van de Hoofdſtad *Mexico* gelegen. De Pooging en Arbeid der *Jeſuiten* was van eenen zo gelukkigen Uytſlag, dat het Hoofd dier Natie, met eenen Mantel, Schortekleed, Armbanden, Kraag, Kroon van Pluymen en andere Vercierſelen, volgens gewoonte der oude Koningen van *Chichimeca*, uytgedoſcht, aan den Onderkoning de Huldiging quam doen. Zodanig eene gewigtige Onderwerping diende geenzins opgeſchort, maar ten ſpoedigſten aangenomen te worden, dewyl men anderzins beducht was, dat zy eerlang van Gevoelen mogten veranderen, en wederom aan 't muyten ſlaan. Ook wierden de *Franciscanen* gebruykt in de Zendingen van *Junta de los Rios*, tweehonderd en vyftig Mylen ten Noordooſten van *Mexico* gelegen, dewelke weleer by den Hertog *de Linares*, Onderkoning van *Mexico*, opgerecht en met alle Yver vervorderd waren. Deze Zendingen zyn van gelyke Aangelegenheid als de voorſz., dewyl zy aan de Franſe Domeinen van *Miſſiſippi* en *Louiſiana* paalen.

Uyt hoofde van deze en andere Hinderniſſen wierden alle de Ondernemingen, om *Moqui* te verwinnen, opgeſchort: Doch wanneer het nieuw Bevel van 't Jaar 1742 aanquam, waarby de Societeit wel ernſtelyk gelaſt wierd, dat Geweſt, het koſte wat het wilde, onder 's Konings Gehoorzaamheid te brengen, zo wierd Vader *Ignacio Keler*, Zendeling van *Santa Maria Suamca*, derwaards gezonden, om het allereerſt de Hand aan dat gewigtig Werk te ſlaan. Deze Vader had in de voorgaande Jaaren verſcheidene maalen tot aan de Rivier *Gila*

tot

geweeſt, zo wel om zyne Nieuwbekeerden te bezoeken, als om de Vriendſchap aan te queeken met de daaromſtreeks woonende *Indianen*, die geduurig als Vyanden met de *Apaches* overhoop lagen. Hy vertrok dan in de Maand *September* in 't Jaar 1743 uyt zyne Zending met eene geringe Lyfwacht, dewyl de Spaanſe Wethouder, die op den Vader, wegens de Beſcherming zyner *Indianen* misnoegd was, hem geene grootere Bedekking wilde toeſtaan, aan welke onvriendelyke Behandeling ook de Mislukking dezer Onderneeming moet toegeſchreven worden. De Vader bereikte de Rivier *Gila*, en vervorderde zyne Reis van daar noordwaards, tot dat hy na eenige Dagen zig onder de *Rancherias* van een onbekend Volk bevond, dat eene ganſch andere Taal ſprak, dan hy gewoon was te hooren. De *Indianen* hadden wel niet Moeds genoeg, om den Vreemdelingen by dag eenigen Overlaſt aan te doen, doch 's nachts wierden deze door hen overvallen en geplundert; zy hadden de grootſte Moeite, om hunne Paerden te behouden, en zig door de Vlucht te redden, latende eenen hunner Soldaten, die door eenen Boogſchoot der *Indianen* geſneuveld was, ten Prooi dier Barbaaren terug. De Vader was wel genegen zynen Tocht te vervorderen; doch dewyl de *Indianen* zyne Oppaſſers hem begonnen te verlaten, zo wierd hy genoodzaakt na zyne Zending terug te keeren.

In 't volgende Jaar 1744 wierd Vader *Jacob Sedelmaijer*, Zendeling van *Tubutama*, welke Zending minder aan 't Gevaar voor de Barbaaren bloot geſteld was, gelaſt, om de voorſz. Onderneeming en Onderzoek te hervatten: Hy was gemachtigd Gidſen mede te neemen, en indien hy eenige by de *Franciſcanen* opgerechte Zendingen mogt ontmoeten, de Inwoonders te vermaanen, dezelve te be-

minnen en hen te gehoorzamen, en dan verderte trekken ; wanneer hy diergelyke Zendingen niet mogt vinden, dan zoude hy die Streeken naauwkeurig doorreizen en opneemen; een Dagregister van zyne Reis houden, en eene Kaart van het Land vervaardigen, doch zig in geenerhande oogschynelyk Gevaar begeven.

Ter voldoening van dien Last vertrok de Vader in de Maand *October* uyt zyne Zending, en bereikte, na tachtig Mylen terug gelegt te hebben, de Rivier *Gila*, alwaar hy zes-duyzend *Papagos*, en byna een gelyk Getal *Pimas* en *Cocomaricopas* vond, dewelke in verscheidene *Rancherias* woonden. Hy wierd onder die Natie zeer wel ontfangen, dewyl hy reeds te vooren met hen een Verdrag van Vriendschap had aangegaan. Verscheidene van hen waren van Bylen en Messen voorzien, dewelke Vader *Kino* nog onder hen uytgedeelt had. Hy gaf aan dezelve te verstaan, dat hy voorneemens was de *Moquis* te bezoeken, wanneer zy in 't eerst vrywillig aanboden hem den Weg te wyzen en derwaards te verzellen; doch kort daarna deden zy blyken daarin weinig Zin te hebben, en eindelyk verklaarden zy ronduyt, aan die Reis en Onderneeming in 't geheel geen Deel te willen neemen : De waare Oorzaak dier schielyke Verandering van hun Gedrag quam gedeeltelyk voort uyt 's Vaders Gezelschap, waaronder zig zommige *Tibutamas* bevonden, dewelke, een blohertig Volk zynde, hem tegen wille en dank in eene zo verre en lange Reis moesten verzellen, en ook gedeeltelyk van de *Cocomaricopas*, die met Nyd en Wangunst behebd waren over de geringe Geschenken, welke de Vader mede voerde, om onder de *Nijoras* en *Moquis* uytgedeelt te worden. Daar quam nog eene andere Reden by; namentlyk de Beduchtheid en Vrees, dat de *Spanjaarden* met beide

de

de voorſz. Natien wel een Verdrag van Vriendſchap mogten ſluyten, waardoor zylieden, wanneer 'er een Oorlog ontſtond, tuſſchen beide inleggende, ten eenemaale buyten Staat van Tegenweer en Verdediging zouden geſteld zyn; te meer dewyl de *Cocomaricopas*, zo wel als de *Nijoras* eene wispeltuurige Natie waren, en geduurig na Verandering haakten. De *Moquis* zelve vertoonen zig zomwylen op hunne Grenzen als Vyanden, en dan wederom als Vrienden. Deze Voorzorg zal miſſchien aan zommigen al te vernuftig en te voorzigtig van zulk een wild en woeſt Volk voorkomen; doch wy moeten bezeffen, dat nooit eenige Zamenleving gevonden wordt, dewelke niet haare geheime Inzigten en Redenen van Staat heeft, en dat alom het Menſchdom wel of qualyk geregeert wordt, naar maate dat derzelver Zinnen beſchaafd en geoeffend zyn. Het zy daarmede nu gelegen hoe het wil, de Vader liet niets onbezocht, om zyne Onderneeming te vervorderen, doch ontmoetede alom zo groote Zwaarigheden, dewelke onmogelyk waren te boven te komen; het eenigſte Middel zoude geweeſt zyn, den Weg door Geweld te baanen; hetgeen echter met zyne ontfangene Beveelen niet overeen quam, en daarenboven met zyn Beroep en Orde ten eenemaale ſtrydig was.

Ten einde echter deze Tocht en Onderneeming niet ganſch vruchteloos en vergeefſch mogt zyn, zo nam de Vader, na dat de *Cocomaricopas* hem zulks vrywillig toegeſtaan hadden, de ganſche Landſtreek naauwkeurig op, en wel eerſtelyk beide de Zyden aan de Rivier *Gila*, dewelke by hen beſlagen en bewoond zyn; vervolgens begaf hy zig na derzelver binnenſte Gedeelte, en keerde van daar na de *Colorado* en het Land der *Yumas*, die toen ter tyd met de *Cocomaricopas*, hoewel naar allen ſchyn met

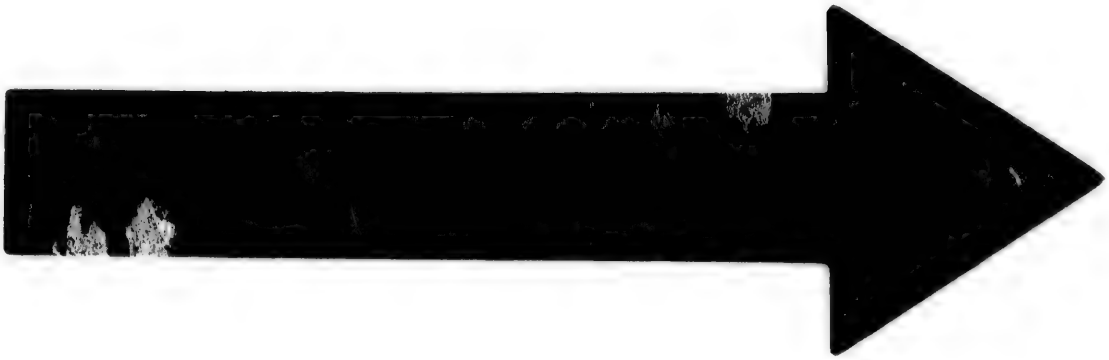

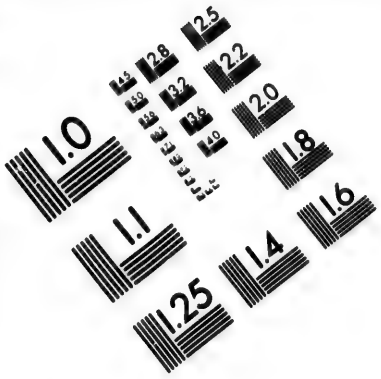

IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)

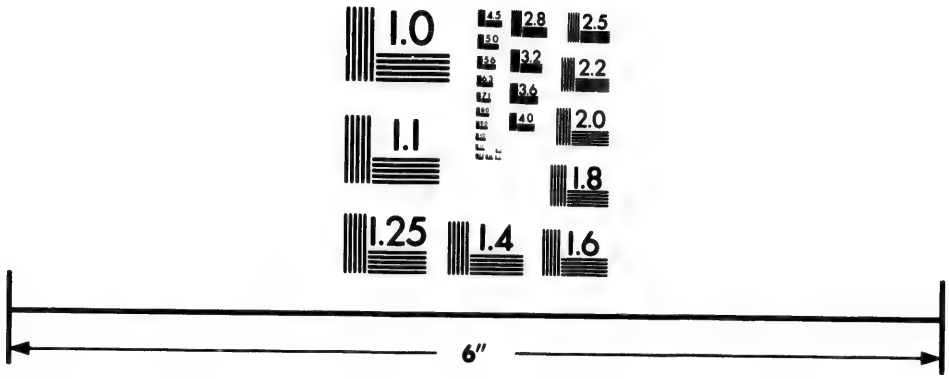

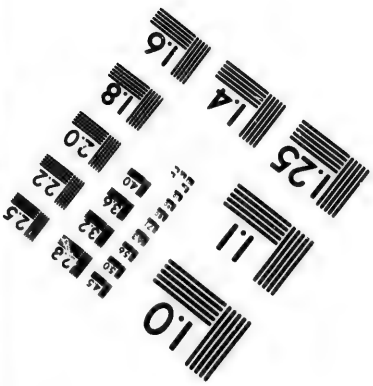

Photographic
Sciences
Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

hen van ééne en dezelve Afkomſt, overhoop lagen; zynde de Tolken, die de Vaders medevoerden, de Taal der *Yumas* genoegzaam machtig. De oorſprongkelyke Berichten van Vader *Sedelmaijers* Reizen, en de daarby gevoegde Kaart, zyn my nooit onder 't Oog en tot Handen gekomen; ik moet echter betuygen, dat dezelve my grooten Dienſt zouden hebben kunnen doen in het vervaardigen der Kaart, dewelke aan het Hoofd van dit kleine Werk gevonden wordt; de voornaamſte Inhoud dier Berichten kan echter nageſlagen en gezien worden in 't *Novum Theatrum Americanum*, en in de hiervooren gemelde Aanteekeningen van Vader *Balthaſar*, dewelke hoofdzakelyk overeenſtemmen; als zynde geſchreven by zodanige Lieden, die alvoorens van gelyke Berichten voorzien waren, en van dezelve zig zeer getrouwelyk bedient hebben. Uyt beide komt klaarlyk te blyken, dat de Oeverbanken omtrent den Oorſprong der *Gila* by de *Apaches* bewoond zyn, en dat die Rivier op eenigen Afſtand na beneden de *Azul* ontfangt, die men onderſtelt uyt het Gebergte te vloeijen; doorſtromende en bewaterende de aangenaame en vruchtbaare Landſtreek der *Nijoras*, tot aan derzelver Vereeniging met de *Gila*. Vervolgens is aan wederzyde dezer laatſtgenoemde Rivier eene ganſch onbewoonde Streek van omtrent twintig Mylen, aan welker Einde de *Pimas* drie groote *Rancherias* hebben, waaronder de voornaamſte, *Judac* genaamd, eene Streek van veertien Mylen zeer aangenaam en vruchtbaar Land beſlaat, hetgeen door middel van Kreeken en Afſnydingen wel bewaterd is, en vermits de Bodem vlak en effen legt, worden dezelve gemakkelyk uyt de *Gila* doorſpoelt en ververſcht. Twaalf Mylen verder na het Noordooſten toe ziet men de nieuw-ontdekte Rivier van *la Aſſumption*, beſtaande uyt twee Stroomen,

men, namentlyk *el Solado* en *el Verde*, dewelke in derzelver Loop na de *Gila* door een aangenaam vlak en bebouwbaar Land heenen ſchieten, bevolkt by de *Cocomaricopas*, die door eene Woeſtyne van de *Pimas* wel geſcheiden, doch met dezelve vermaagſchapt zyn. Hun Koningryk is ten Weſten afgepaald door een onbewoond en bergachtig Land, hetgeen zig tot aan de *Rancherias* der *Yumas* uytſtrekt, die langs de Rivier *Colorado* woonen, doch beneden derzelver Zamenvloeijing met de *Gila*. Door dit woeſt en bergachtig Land trekken de *Cocomaricopas* na de Rivier *Colorado*, alhoewel de Weg aan en over de Zamenvloeijing der beide Rivieren veel korter is.

Midden door deze Woeſtyne wierd Vader *Sedelmaijer* door hen heenen geleidt, die naar allen ſchyn de Zamenvloeijing der beide bovengemelde Rivieren, die Vader *Kino* zag, en met den Naam van *San Dionyſio* beſtempelde, niet bezigtigt heeft; ook had hy geene Kennis van de *Achedomas*, dewelke, volgens het Verhaal van Vader *Kino*, derzelver ooſtelyken Oever, benoorden haare Vereeniging met de *Colorado*, bewoonen. De *Yumas*, alhoewel hunne Taal van die der *Cocomaricopas* aan de *Gila* weinig verſcheelt, zyn echter derzelver Doodvyanden: Doch aan den weſtelyken Oever der *Colorado* zyn insgelyks eenige *Rancherias* der *Cocomaricopas* gelegen, dewelke met die aan de *Gila* als Vrienden verkeeren; zy beſlaan eene Vlakte van zes-en-dertig Mylen lang, van dewelke negen byzonder vruchtbaar en aangenaam zyn; bebouwd ter Voortteeling van Nierboonen, Calabaſſen, Meloenen en andere ſmakelyke en eetbaare Vruchten, en ook door hunne Nyverheid zeer wel bewaterd. Hieromſtreeks zagen zy zommige *Indianen* met hunne Huysgezinnen en Leeftocht langs

en over de Rivier vaaren, en bevonden dezelve met zodanige vriendelyke en beſchaafde Neigingen begaafd, gelyk Vader *Kino* tot hunnen Lof gemeldt had; doch de *Yumas* ſcheenen in 't begin over dat Bezoek eenigzins verſteld te ſtaan, als zynde het eenigſte, dat zy zedert de Tyd van dien beleefden Zendeling ontfangen hadden. Uyt deze Berichten wierd opgemaakt, dat men, by wege van zeven of acht langs de *Gila* op te rechtene Zendingen, alsmede twee onder de *Cocomaricopas* aan de *Colorado*, eene daarenboven onder de *Sobaypouris*, benevens eene tweede te *San Ambroſio del Buſanic*, gevoegd by degeene, dewelke zig reeds in *Hoog-Pimeria* bevonden, de ganſche Reductie der *Pimicas* en *Papabotas* of *Papagos*, zonder veele Zwarigheden zoude kunnen voltooijen.

De Vaders waren derhalven eenpaarig van Gevoelen, dat deze Onderneeming met alle kracht behoorde werkſtellig gemaakt te worden, dewyl men zig op deze Wyze den Doortocht tot de *Moquis* kon openen, en zig daardoor tegen de aanhoudende Vyandlykheden der *Apaches* allerbeſt beveiligen. Om nu het gewenſchte Oogmerk in dezen te bereiken, zo vond men goed, dat Vader *Sedelmaijer*, die onlangs deze zo moeijelyke Reis en Opneeming gedaan had, na *Mexico* terug zoude keeren. Dienvolgens aanvaardede deze onvermoeide en tot alles bereidwillige Vader de Terugreis met de grootſte Blydſchap; zynde gemelde Hoofdſtad ruym vyfhonderd Mylen van daar gelegen, en had by zyne Aankomſt aldaar het Genoegen van den Vader Provinciaal beezig te vinden in het opſtellen van het Bericht, hetgeen zyne Majeſteit, ten opzigte van den Staat der Zendingen in *Pimeria* en *California*, van de Maatſchappy geëiſcht had. Hy was daarenboven zeer verheugd te zien, dat de Gedachten en het

het Bewerp van den Provinciaal met zyne eigene volſlaagen overeenquamen, en wel nog aleer hy by denzelven over zyn Gevoelen gehoord was; maar nog meer, wanneer hy het Gewigt en de Bondigheid zyner Voorſlagen, door het Verhaal zyner nieuwe Ontdekkingen, klaarlyk quam te betoogen. De Provinciaal, door de hem ten opzigte van *California* voorheen medegedeelde Berichten, in deze nieuwe Opheldering, aangaande *Pimeria*, volkomen ondersteund zynde, bevond zig in ſtaat, het behoorlyk Bericht, gelyk de Koning bevoolen had, met alle maar mogelyke Klaarheid en Oprechtheid te vervaardigen, om zig in alles van zyne aan dien zo edelmoedigen als milddadigen Monarch verſchuldigde Pligt te quyten. Vermits nu dit Bericht of Gedenkſchrift in zommige Byzonderheden, van dewelke wy reeds hiervooren eene genoegzaame Schets gegeven hebben, zeer breedvoerig en uytwydend is, zo zullen wy alleenlyk nog een kort Uyttrekzel van hetzelve alhier inlaſſchen.

De Provinciaal begint met eene Aanmerking, dat geene Ternederzetting van *Spanjaarden* langs de Kuſt van *California*, noch binnen 's Lands, kan opgerecht worden; dat zelfs de Vaders, gedurende den Tyd van vyftig Jaaren, iets diergelyks nimmer hebben kunnen werkſtellig maken, dewyl 't ganſche Geweſt doorgaans ten uyterſten bar en ſchraal is, waarvan hy de Hoedanigheden beſchryft; en dat het derhalve noodzakelyk blyft, het grootſte Gedeelte der Inboorlingen aldaar te handhaven en te ondersteunen, om dat by dezelve niet alleen de Voortbrengſelen en Gewaſſen van hun eigen Land, maar ook de Onderſtanden der Zendingen van de andere Zyde, benevens alle Toevoer uyt en van de vier Geweſten van *Cinaloa*, geſleten en verteert wierden. Dat alhoewel de Gronden te *Monte Rey*

en te *Cabo Mendocino* eenigzins vruchtbaarder waren, het echter zeer bezwaarlyk zoude vallen, de noordelyke Streeken, zo wel uyt hoofde van derzelver Schraalheid, als van het Gebrek aan Arbeiders, onder de behoorlyke Gehoorzaamheid te brengen en te houden, en dat om die Redenen ook de vyftiende Zending uyt die van *San Ignacio*, dewelke zedert dien tyd aan de Ongeloovigen paalde, niet tot Stand had kunnen gebragt worden. Daarenboven konden de Zendingen op eenen verren Afstand van het Guarnisoen niet beklyven, noch aan de westelyke Zeekust gehandhaaft worden, dewyl men aldaar geenerhande Onderstanden kon bekomen, ten zy dat de Natien aan de Oostkust van den Inham alvoorens verwonnen wierden; dat derhalve eerst nodig was, de Verzending van Leeftocht van de tegenover gelegene Kust van *Caborca*, op 't vaste Land van *Nieuw-Spanjen*, volkomen te beveiligen, en dat men aldaar, slechts eene oppervlakkige Opneeming tot nu toe gedaan hebbende, nergens eenige Kreeken of Havens had aangelegt. Ook is de Kust aldaar hoog en steil, en byna nergens van eenig versch Water voorzien; en men zoude boven dien, vermits die Streek door de *Seris* en *Tepocas*, eene nog niet volkomen verwonnene Natie, bewoond, en de Stad *Caborca* twee-entwintig Mylen landwaards-in gelegen is, eene tweede nieuwe Bark nodig hebben; wordende de eerste gebruykt, om de Jaarwedden en Behoeftens, benevens de Voortbrengzelen van *Cinaloa* ten behoeve der Zendingen, van *Matanchel* en *Yaqui* na *Loretto* en *La Paz* over te voeren; ook was het volstrekt onmogelyk, dezelve tot het vervoeren van Ladingen na en van de dieper in den Golf gelegene en zeer onstuymige Gewesten te gehruyken. Ten derden was het hoognodig, de Bezetting van *Loretto* te ver-

verſterken, dewyl dertig Soldaten niet konden toereiken, om de zo ver afgelegene Guarniſoenen en Ternederzettingen te beveiligen, nademaal de eerſte nieuwe Zending omtrent 50 Mylen van *San Ignacio* gelegen was; dat wyders alle Dingen voor den Koning wel mogelyk, doch dat de daarop lopende Koſten te groot waren.

Om deze Redenen, en zonder alvoorens het Secours voor *California* te vergeeten, ſloeg hy de Verwinning der Hooglanden van *Pimeria* voor; als zynde een Geweſt, daar men gemakkelyk kon bykomen, vlak, wel bevolkt, en omſtreeks de *Gila* en de *Colorado* zeer vruchtbaar. Door dit Conqueſt zoude dat van *Moqui*, indien hetzelve niet over *Nieuw-Mexico* kon lukken, grotelyks verligt worden; daarenboven zoude hetzelve een Breidel voor de *Apaches* zyn, of ten minſten derzelver Onderbrenging bevorderen. Vervolgens beſtond alhetgeen ten opzigte der Maatſchappy vereiſcht wierd daarin, dat de Verſchikking der twee en twintig Zendingen in het Diocees van *Durango*, alwaar de *Indianen* volkomen bekeerd waren, mogt toegeſtaan en goedgekeurt worden, om dezelve in zo veele Dorpen te kunnen veranderen, en dat daardoor het Getal der *Jeſuiten* zeer vermeerdert zoude worden, zo wel om de overige Zendingen te beſtieren, als de Zendelingen op de Grenzen te verdubbelen, en dat de Vader Generaal ten dien einde Verlof zoude verleenen aan eene meenigte Perſoonen in *Europa*, dewelke zeer verlangden tot zodanige waardige Verrichtingen gebruykt te mogen worden; dat men den Golf op nieuws door de *Jeſuiten* zoude laten onderzoeken en opneemen, om verzekerd te zyn, of *California* aan het vaſte Land van *Nieuw-Spanjen* paalde, alzo daaraan wel te *Mexico*, maar niet in *Europa* getwyfelt wierd.

By den Vader wierd wyders aangetoont, dat de Onderſtand van driehonderd Daalders voor de byna 600 Mylen van *Mexico* opgerechte Zendingen veel te gering was, en wel voornamentlyk in derzelver Begin, dewyl de Toevoer der nodige Behoeftens alleen ruym de Helft daarvan beliep; dat het Guarniſoen van *Pitquin* thans tot eene Onderneeming aan de Rivier *Colorado* niet kon gebruykt worden; want alhoewel de Natien der *Yaquis* en *Majas* tegenwoordig zig ſtil en geruſt hielden, zo was het echter te duchten, dat zy, de onaangenaame Middelen, welke men ter Bevordering eener volkomene Bevrediging bepaalt had, ziende ter uytvoer brengen, by het Vertrek van het Guarniſoen voor de tweedemaal aan het muyten mogten ſlaan. Dit Guarniſoen paalt in 't Zuyden aan de *Yaquis*, en in 't Noorden aan de *Seres* en *Tepocas*, dewelke of Ongelovige, of nog niet volkomen verwonnen zyn; en alhoewel Vader *Salva-Terra* dezelve beſchaaft, en de Zendelingen meenig van hen gedoopt hadden, zo zyn en blyven zy nog even ſterk op hunne Vryheid en Gewoontens geſteld, dat alle de Arbeid en Moeite der Zendelingen tot nu toe vergeefſch geweeſt is, om hen die Gevoelens te doen vergeten, en dus is het volſtrekt onmogelyk, hen by wege van Zagtzinnigheid onder eenige Zendingen in te lyven. Aan de andere zyde kan de Schraalheid en 't Gebrek aan Water, in verſcheidene en wel de meeſte Streeken van dat Geweſt, niet gedoogen, dat eenige Zending daarbinnen opgerecht worde: Zyne Majeſteit zoude derhalven deszelfs Amptenaaren kunnen gelaſten, dat zy die Natie door middel van Geſchenken overhaalden, om zig na de Dorpen te vervoegen, of dat eene Zending ergens op eenen vruchtbaaren Grond opgerecht wierd, na dewelke zy zig gezamentlyk zouden kunnen begeven. De Verplaatſing van het Gu-

Guarniſoen van *Terrenate* ſcheen nog veel ongevoeglyker te zyn. Want indien, niet tegenſtaande dit Guarniſoen, by den Onderkoning, als Hertog van het Conqueſt, opgerecht, de Trotsheid der *Apaches*, dier Beſpringers van *Sonora*, tot zulk eene Hoogte gerezen was, wat zoude men dan niet te vrezen hebben, wanneer men de Provincie, van de *Colorado* af tot aan het Guarniſoen van *Coro de Gerachi de Fronteras* toe, buyten Verdeediging liet? Om welke aangehaalde Redenen men beter zoude doen, wanneer men de Bezetting, dewelke tot nu toe veranderlyk en buyten eenige vaſte Bepaling van Plaats geweeſt was, voortaan onder de *Sobaypuris* in de Zending van *Santa Maria de Suamca* quam te verplaatſen, en aldaar beſtendig deed blyven; aldus zoude men derzelver talryke Ingezetenen kunnen onderwyzen, en tegen de *Apaches* aanvoeren; ten gelyken einde zoude men ook een Smaldeel van twaalf of vyftien Soldaten na de Zending van *San Xaverio del Bac* kunnen laten trekken, om aldaar Guarniſoen te houden.

Laatſtelyk ſcheen het ook den Vader Provinciaal allerooirbaarſt te zyn, dat een nieuw Guarniſoen in het Gebied der *Apaches*, en wel aan de Oeverbanken der Rivier *Gila* opgerecht wierd, en dat men, in plaats van vyftig, daartoe honderd Soldaten behoorde te gebruyken; dewyl zy ver af van onze Grenſen, en in 't Land der *Apaches*, zig moeſten handhaven, zo wierd ook daartoe een grooter Getal vereiſcht; dat op eene en dezelve Tyd zommige van hen den militairen Dienſt en de Bebouwing der Gronden konden waarneemen, terwyl de andere na de vyandelyke Geweſten konden trekken, om derzelver Ingezetenen tot vreedzaame Gedachten te brengen, of van daar te doen verhuyzen. Dus zouden alle de Landen, welke onder de Heerſchappy des Konings zyn, als door eenen Kring omcingelt en in-

ingeſlooten; de woeſte Trotsheid der *Apaches* ingetoomt; de Verwinning der Landen van *Moqui* grotelyks verligt en bevordert, en alle de tuſſchen beide gelegene Streeken, insgelyks tot Onderwerping gebragt zynde, het voorſz. nieuwe Wingeweſt tot *Nieuw-Mexico* toe uytgebreidt worden. De vredelievende Natien, langs de *Gila* en de *Colorado* woonende, namentlyk de *Sobaypuris*, *Pimas*, *Papagos*, *Cocomaricopas* en *Yumas* zouden daardoor gedekt en beveiligt; de Deur tot de Voortplanting van het Chriſtendom aan de andere Zyde dier beide Rivieren geopent, en, hetgeen een der voornaamſte Gevolgen was, de vrye Doortocht na *Californía* over Land verzekert worden. De Oprechting van zodanig een Guarniſoen zoude wel in het eerſt vry koſtbaarder vallen, dan de tegenwoordig gebruykt zynde mindere Bezettingen; doch, alles wel aangemerkt wordende, de aller goedkoopſte zyn, dewyl eerlang, en wel binnen eenen korten tyd, 't meerder Gedeelte der thans met zo groote Koſten onderhouden wordende Guarniſoenen van zelfs zouden onnut en onnodig, en in 't Vervolg de daaraan tot nu toe beſteede Koſten ingehouden en geſpaart worden. Want zodanig een Guarniſoen zoude alleen en voor zig zelve kunnen volvoeren, hetgeen de Ondervinding geleert heeft, dat door alle de andere onmogelyk heeft kunnen werkſtellig gemaakt worden.

Zie daar den Inhoud en de voornaamſte Hoofdſtukken van 's Vaders Bericht, en alhetgeen ingevolge van hetzelve, by 's Konings Yver en Wysheid, tot Onderzoek aan den Onderkoning gezonden wierd, met Bevel, om alhetgeen hy zoude oordeelen te behooren, zonder eenige verdere Volmacht en Laſtbrieven af te wachten, ten ſpoedigſten werkſtellig te maken. Miſſchien zal het zommigen vreemd voorkomen, dat in het voorſz. Bericht niets byzonders ten op-

opzigte van *California* voorgeſlagen is. Want de Oprechting eener nieuwe Zending op de Kuſt van den Inham, zo naby de Rivier *Colorado*, als maar mogelyk was, of wel, by behoorlyke Ondersteuning, op de daartegen-over gelegene Kuſt van *Caborca*, zoude aan de zo lang gezogte Communicatie by Land, tuſſchen de Zendingen van beide de Kuſten, groote Verligting toegebragt hebben, daarenboven zoude de Handel der Zending met de Kuſt van *Caborca*, om Onderſtanden van daar te bekomen, en de Gemeenſchaphouding der eene met de andere Zyde van den Inham, grootelyks geſtrekt hebben tot wederzydſe Kennismaaking en goede Verſtandhouding met en onder derzelver Inwoonders; teſſens zouden ook de verſcheidene Kreeken, Eilanden, Rotſen, Zandbanken, Droogtens en gevaarlyke Doortochten van *Sal-ſi-Puedes*, en wel voornamentlyk die der *Seris* en *Tepocas* over Zee hebben kunnen bevaaren worden; niet minder had men de Inwoonders, door diergelyken gemeenzaamen Handel, kunnen beſchaven, andermaal tot de Omhelzing van het Chriſtelyk Geloof genegen maken, en gevolgelyk onder het zachte Juk van het Evangelie en tot Gehoorzaamheid brengen, indien men, in plaats van hen met Geweld van hunne Kuſten te doen verhuyzen, met dezelve eenen geregelden Handel wilde dryven, volgens 't Verlangen en Beſtek van Vader *Salva-Terra*, hiervooren in het negende Hoofdſtuk van het derde Deel breedvoerig aangehaald. Daarenboven zouden de Zendelingen in het Noorden van *California*, door ééne of twee Barken meer, en een grooter Getal Soldaten ondersteund, en het Gemak hebbende, van hunnen Leeftocht en Behoeftens lynrecht van de andere Kuſt te kunnen bekomen, zonder na de flaauwe en langzaame Onderſtanden van *Loretto* te wachten, dewelke na eene

ne lange Reis over Zee nog aan eene zeer laſtige Wagenvracht over Land onderhevig waren, de ganſche Landſtreek, aan de eene zyde tot aan de Rivier *Colorado*, en aan de andere zyde tot aan de vermaarde *Puerto de Monte Rey*, hebben kunnen doordringen. Wanneer nu in 't Vervolg het achter hen gelegene Land ten eenemaal verwonnen was, door wat Zwaarigheid zoude dan de Oprechting van eene groote en heerlyke Volkplanting of Bezetting te *Monte Rey*, uyt de *Philippines* of uyt *Nieuw-Spanjen*, kunnen belet worden? Met hoe veel meer Gemak zouden niet de Zendelingen, Soldaten, of de Inwoonders dier Volkplanting, van daar uyt de Rivier *Colorado*, de *Gila*, het Land der *Apaches*, *Moqui* en zelfs *Nieuw-Mexico* kunnen bezoeken?

Doch de Vader Provinciaal vergenoegde zig alleenlyk met den Voorſlag tot de gemakkelykſte en minſt koſtbaare Verwinning van *Pimeria* te doen, alhoewel het ganſche Conqueſt op verre na van zodanig een Gewigt en Aangelegenheid niet was als de enkelde Volkplanting te *Monte Rey*, en de Oprechting eener Bezetting in 't Land der *Apaches* aan de *Gila*, van ſlechts één-honderd Soldaten zoude geweeſt zyn. Van zulk een Gevoelen was ook de vermaarde *Don Martin Eliza Coechéa*, Biſſchop van *Mechoacan*, die, wanneer hy den Zetel van *Durango* beſloeg, het ganſche Sticht met de grootſte Oplettendheid en onuytſpreekelyken Arbeid bezocht had. Vader *Juan Antonio Balthaſar*, die als Viſitator der Zendingen, het ganſche Land bezigtigt had, voegt daarby, dat op zodanig eene Wyze, buyten en behalven het hiervooren aangehaalde Gemak en Geryf, de Begeerte en het Beſtek der Vaders *Kino* en *Sedelmaijer*, om in deze afgelegene Landen eene Stad te ſtichten, zouden hebben kun-

kunnen volvoert worden, en dat daardoor deze nieuwe Conqueſten met zyner Majeſteit andere Domeinen in deze Streeken aaneen gehecht zouden zyn; want de Omlanden zyn niet alleen zeer vruchtbaar, maar ook ryk aan Mynen, en dus zoude een Guarniſoen hier ter plaatſe eerlang tot eene Stad aangegroeid zyn, en ieder van derzelver Inwoonders in den Wapenhandel, gelyk de Soldaten, hebben kunnen onderweezen worden. En waarom zoude men ook niet de *Apaches*, wanneer zy zig door de in hun Land opgerechte Ternederzettingen bevoordeeld zagen, tot vredelyke Gedachten hebben kunnen brengen, gelyk omtrent de *Chichimicas*, eene weleer zo beeſtachtige en wreede Natie, geſchied is; voornamentlyk, indien men dezelve zachtzinnig en menſchlievend had willen behandelen? Men zoude hierby nog kunnen voegen het betamelyk Voorbeeld van een deugdzaam Levensgedrag onder de *Spanjaarden*, hetgeen deze Schepzels ongetwyffelt zouden gadeſlaan en navolgen; als mede de Aanſtelling eener Overheid, en zyner Majeſteit koninglyke Wetten en Keuren tegen alle Slach van Ongeregeldheden en Wanbedryven.

Terwyl deze Berichten na *Madrid* verzonden, en zyner Majeſteit beſliſſende Beſluyten daarover te *Mexico* verwacht wierden, zo liet de Vader Provinciaal *Eſcobar*, door den Vader *Juan Antonio Balthaſar*, algemeenen Viſitator der Zendingen, zyne circulaire Brieven aan alle de Zendelingen afgaan, met Laſt, dat alle en een ieder van hen een beknopt Verhaal van het Begin, de Vervordering en den tegenwoordigen Toeſtand zyner Zending zoude hebben in te zenden, om voor zyne Majeſteit den Koning opengelegt te kunnen worden. Hy beval teffens langs de Kuſten van den Inham van *California* eene nieuwe en naauwkeurige Opneeming ter

Zee

Zee te doen, en dat men te gelyk de nieuwe Inrukkingen in de Landen, na de *Gila* toe gelegen, zoude onderneemen. De Zendelingen van *California* ſtelden, ingevolge van het voorſz. Bevel, hunne Berichten op, en uyt dezelve hebben wy getrokken, hetgeen tot de Vervaardiging van dit ons Werk nut en dienſtig was. Behalven hetgeen reeds daarvan ingelyfd is, zullen wy hier nog laten volgen eene Lyſt van alle de Zendingen, Viſitatie-Steden en van de Zendelingen, dewelke zig in 't Jaar 1745 in *California* bevonden; namentlyk:

I. NUESTRA SENHORA DE LORETTO, gelegen op 25 Graden en 30 Minuten Noorder-Breedte; zynde de Koninglyke Guarniſoen-Plaats, en alwaar alle de Barken haare Ladingen loſſchen. De Zendeling aldaar is Vader *Gaſpar de Truxillo*.

II. SAN XAVERIO. De Zendeling Vader *Miguel del Barco;* de daaronder behoorende Dorpen zyn de volgende:

1. *San Xaverio*, op 25 Graden en 30 Minuten.
2. *Santa Roſalia*, 7 Mylen van daar ten Weſten.
3. *San Miguel*, 8 Mylen ten Noorden.
4. *San Agoſtino*, 10 Mylen ten Zuyd-Ooſten.
5. *Los Dolores*, 2 Mylen ten Ooſten.
6. *San Pablo*, 8 Mylen ten Noord-Weſten.

III. NUESTRA SENHORA DE LOS DOLORES DEL ZUR, eertyds genaamd *San Juan Baptiſta Malibat*, of *Ligui*. De Zendeling is Vader *Clemente Guillen*, en de daaronder hoorende Dorpen zyn:

1. *Nue-*

1. *Nueſtra Senhora de los Dolores*, op 24 Graden en 30 Minuten.
2. *La Concepcion de Nueſtra Senhora.*
3. *La Incarnation de el Verbo.*
4. *La Santiſſima Trinidad.*
5. *La Redempcion.*
6. *La Reſurrection.*

IV. SAN LUIS GONZAGA. De Zendeling Vader *Lamberto Hotel*, en de daaronder behoorende Dorpen:

1. *San Luis Gonzaga*, op 25 Graden.
2. *San Juan Nepomuceno.*
3. *Santa Maria Magdalena*, in de Baai van gelyken Naam.

V. SAN JOSEPH DE COMMONDU. Zonder Zendeling, vermits het Overlyden van Vader *Franciſco Xaverio Wagner* zedert 12 October 1744; wordende inmiddels de Dienſt aldaar waargenomen by Vader *Druet*. De onderhoorige Dorpen zyn:

1. *San Joſeph*, op 26 Graden.
2. Een ander Dorp, 1 Myl ten Weſten.
3. Een ander, 7 Mylen ten Noorden.
4. Nog een ander, 10 Mylen ten Ooſten, op de Kuſt.

VI. SANTA ROSALIA MULEGE. De Zendeling Vader *Pedro Maria Naſcimben.* De daaronder behoorende Dorpen zyn:

1. *Santa Roſalia*, op 26 Graden en 50 Minuten.
2. *La Santiſſima Trinadad*, 6 Mylen ten Zuyd-Zuyd-Ooſten.
3. *San Marcos*, 8 Mylen ten Noorden.

VII. LA PURISSIMA CONCEPCION. Vader *Jacobo Druet*. De daaronder behoorende Dorpen zyn:

1. *La Puriſſima Concepcion*, op 26 Graden.

2. 3. 4. 5. 6. 7. Deze 6 Dorpen worden in de Lyſt niet met Namen bepaalt; doch zyn alle binnen de 8 Mylen romdom *Cabecera*, als de Hoofdplaats en de Zetel dier Zending, gelegen.

VIII. NUESTRA SENHORA DE GUADALOUPE. Vader *Joſeph Craſteige*. De Dorpen zyn:

1. *Nueſtra Senhora de Guadaloupe*, op 27 Graden.
2. *La Concepcion de Nueſtra Senhora*, 6 Mylen ten Zuyden.
3. *San Miguel*, 6 Mylen ten Zuyd-Ooſten.
4. *San Pedro* en *San Pablo*, 8 Mylen ten Ooſten.
5. *Santa Maria*, 5 Mylen ten Noorden.

IX. SAN IGNACIO. Vader *Sebaſtian de Siſtiaga*. De daaronder behoorende Dorpen:

1. *San Ignacio*, op 28 Graden.
2. *San Borja*, 8 Mylen van daar.
3. *San Joachim*, 3 Mylen.
4. *San Sabas*, 3 Mylen.
5. *San Athanaſio*, 5 Mylen.
6. *Santa Monica*, 7 Mylen.
7. *Santa Martha*, 11 Mylen.
8. *Santa Lucia*, 10 Mylen.
9. *Santa Nynfa*, 5 Mylen.

X. NUE-

X. NUESTRA SENHORA DE LOS DOLORES DEL NORTE. Vader *Fernando Conſag.*

Deze Zending was vereenigd met die van SAN IGNACIO, en bediend door de Vaders *Siſtiaga* en *Conſag:* Binnen derzelver Smaldeelen, 30 Mylen van *San Ignacio* op de Breedte van 29 Graden gelegen, waren toen ter tyd reeds vyf-honderd-en acht-en-veertig *Indianen* gedoopt.

XI. SANTA MARIA MAGDALENA. In 't Noorden; begonnen door dienzelven Vader *Fernando Conſag*, die daarover aan den Vader Provinciaal *Joſeph Barba* heeft geſchreven, doch geene bequaame Plaats tot zynen Zetel kunnen vinden; alhoewel de bekeerde *Indianen* zo geregeld als die van *San Ignacio* geplaatſt en verdeeld waren.

XII. SAN JAGO DEL SUR. Vader *Antonio Tempis.* De Dorpen zyn:

1. *San Jago*, op 33 Graden.
2. *Santa Maria de la Luz*, eene Anker-Plaats.
3. *San Borja*, eene diergelyke Anker-Plaats.

XIII. NUESTRA SENHORA DEL PILAR DE LA PAZ.

Van deze Zending is geenerhande Bericht te *Mexico* gekomen, gelyk mede niet van de volgende, dewelke in het Zuyden herſteld zyn; namentlyk:

XIV. SANTA ROSA, in de Baai van *Palmas.*

XV. SAN JOSEPH DEL CABO DE SAN LUCAS, de Poſt van het nieuwe Koninglyk Guarniſoen.

XVI. SAN JUAN BAPTISTA, begonnen in 't Noorden; men was teffens op alle Middelen verdacht, om in het Noorden van het Dorp van gelyken Naam, eene andere nieuwe Zending op te rechten; men deed dienvolgens verſcheidene Tochten derwaards, en voornaamentlyk poogde Vader *Conſag* den wederbarſtigen Inborſt der *Indianen* te verwinnen, en tot het ontfangen van Zendelingen voor te bereiden; doch men kon geene behoorlyke Fondſen vinden tot derzelver Onderhoud, noch tot Betaaling der nodige Soldaten, om die Zending te handhaven en te dekken.

Terwyl Vader *Conſag* daarmede bezig was, ontfing hy een Bevel, om zig gereed te maken en te houden tot het doen eener Opneeming der Kuſten van den Inham. Men had hem boven alle andere tot dien Dienſt uytgekipt, dewyl hy met alle tot diergelyk eene gewigtige Onderneeming vereiſchte Hoedanigheden by uytſtek begaafd was. Doch hy ontmoetede onoverkomelyke Zwarigheden in derzelver Volvoering, dewyl hy van alle de daartoe behoorende Behoeftens en Onderſtanden ten eenemaale verſteken bleef. De Vader zelve heeft aangemerkt, dat alle die Zwarigheden de Aangelegenheid en het Gevolg van zodanig eenen noodzakelyken Dienſt op verre na niet konden opweegen. De Zendingen, wel bezeffende, dat die Onderneeming en Arbeid, zo wel tot de Voortplanting van het Geloof, als ook voor den Dienſt zyner Majeſteit, zeer voordeelig zoude zyn, alhoewel zy zelve met de grootſte Bekommeringen hadden te worſtelen, beſlooten echter, de nodige Koſten op te ſchieten tot al hetgeen ten opzigte van de Vaartuygen, Bootslieden, Proviſien en alle andere Behoeftens, dewelke by degeene, die het Gevaar van de Zee te bouwen, en de on-

onbekende Kuſten, ſlechts door Wilden bewoond, op te neemen, durfden onderſtaan, vereiſcht mogten worden. Zy deeden derhalven zeker Getal van bekeerde *Cochinis*, wel gekleed en gewapend, inſcheepen; en wanneer alles gereed was, vertrok Vader *Conſag* van *Loretto*, verzeld door Don *Bernardo Rodrigues la Larrea*, een Zoon van den braven Capitein *Eſtevan Rodrigues Lorenzo*, die te meermaalen in deze Geſchiedeniſſen genoemd is. Hy bereikte vervolgens de Kuſt van *San Carlos* op 28 Graden Breedte, van waar hy met zyne byhebbende Manſchap den 9 *Juny* in 't Jaar 1746 in vier Booten afvoer. De Capitein zelve woonde den Tocht van Vader *Conſag* niet by, doch beſchikte hem een *Canöe*, en ſtelde de krachtigſte Middelen in het werk, om die Onderneeming te doen gelukken. Weinige dagen daarna ontfing men de droevige Tyding, dat de Vader, de Soldaten, de Matrozen en de *Indianen*, door de Wilden vermoord, en de Booten aan Spaanderen geſlagen waren. De Capitein, dit ongelukkig Geval verneemende, wilde terſtond in een *Canoë* met gewapende Manſchap na *San Carlos* vertrekken, doch wierd by de Vaders weêrhouden, tot dat men van dat onaangenaam Nieuws nader en met zekerheid onderrecht zoude zyn, dewyl zy onderſtelden, dat het ſlechts eene Verſiering van de *Indianen* was, gelyk zulks in het Vervolg ook quam te blyken.

Vader *Conſag* volvoerde, met zyn byhebbende Manſchap de voorgenomene naauwkeurige Opneeming tot aan de Rivier *Colorado* toe, gelyk uyt desſelfs gehouden Dagregiſter komt te blyken, van hetwelke wy aan het Einde van dit Werk een Affchrift mededeelen, om onze Lezers te genoegen, en andere aan te moedigen tot het volvoeren van diergelyk

lyk eenen zwaaren Arbeid; betoogende, dat degeenen, die de hen van den Hemel verleende Gaven van Bequaamheid ten behoeve der menſchelyke Zamenleving gelieven te beſteden, nooit hunnen welverdienden Roem en Eer zullen derven. In het nieuw *Theatrum Americanum* wordt mede een fraai Uyttrekzel van 't voorſz. Dagregiſter gevonden. Alhetgeen wy tegenwoordig hebben aan te merken, of liever te herhaalen, beſtaat voornamentlyk hierin, dat uyt dezen Toeht oogſchynelyk en buyten alle Twyfeling komt te blyken, dat CALIFORNIA een HALF- of SCHIER-EILAND zy, paalende aan het vaſte Land van *Nieuw-Spanjen*; als mede dat de Rivier *Colorado* het alleruyterſt Einde van den Inham uytmaakt, en het eerſte van het laatſte Geweſt affcheidt.

Terwyl de Maatſchappy, om aan 's Konings Bevel te voldoen, in deze zeer moeijelyke Onderneemingen gebezigt wierd, zo wierden insgelyks by den Onderkoning nog andere Maatregelen genomen en werkſtellig gemaakt. De Verlating der twee en twintig Zendingen in het Diocees van *Durango* wierd toegeſtaan, alzo dezelve aan de Maatſchappy ſlechts tot Laſt ſtrekten, en geene Gelegenheid opleverden, om derzelver gewoonen en onvermoeiden Yver in het voortplanten der Evangelie-Leer te kunnen vervorderen. Het vliegend Guarniſoen van *Terrenate* was, volgens het *Theatrum Americanum*, toen ter tyd te *San Philippe de Jeſu Guevavi* in Bezetting getrokken, en wordt onderſtelt aldaar voor het Jaar 1748, wanneer het voorſz. Werk te *Mexico* gedrukt wierd, opgerecht te zyn. *Guevavi*, onder de *Sobaypuros* gelegen, is eene fraaije en wel doorwaterde Vlakte, overvloedig van Boſſchen en Weilanden voorzien, doch ten op-

opzigte van andere Voortbrengzelen van geringe Aangelegenheid; paalende ten naaſten by aan de Landen der *Apaches*, en maar eenige weinige Mylen van de Zending van *Suamca*, ter plaatſe, alwaar Vader *Eſcobar* voorſloeg dezelve in 't eerſt op te rechten. Het Guarniſoen beſtaat in eenen Capitein, Luytenant, Vendrig, Sergeant en zeven en veertig Soldaten. Hetgeen het meeſte tot de Verhaaſting dier Onderneeming toebragt, ſproot uyt de algemeene Klagten der Provincie van *Sonora*, dewelke door de onophoudelyke Overrompelingen en Plunderingen der *Apaches* geduurig ontruſt wierd; en zedert het Jaar 1740 worden uyt dien hoofde alle de Ongelovigen en Afvalligen, of die zig als volſlagene Vyanden gedragen, met den algemeenen Naam van *Apaches* beſtempelt. De *Apaches*, op dewelke men hier het Oog heeft, zyn eigentlyk de Inwoonders binnen den Cirkel van den Omtrek der Landen, die zig van de Rivier *Chigagua*, voorby het Guarniſoen van *Janos Fronteiras* en *Terrenate*, of *Guevavi*, tot aan de *Gila* uytſtrekken. Zy paalen ten Noorden aan het Land der *Moquis* en aan *Nieuw-Mexico*; ten Ooſten aan het Guarniſoen van *Paſſo*, en ten Zuyden aan dat van *Chigagua*. Binnen dezen Omtrek van drie honderd Mylen woonen de *Apaches* in hunne kleine *Rancherias*, dewelke zy in de Vlaktens en Openingen van het Gebergte aangelegt hebben.

Ook is de Toegang tot hun Land zeer bezwaarlyk, dewyl het Gebergte zeer ſteil en rotsachtig, en daarenboven alom Gebrek aan Water is; en volgens het zeggen van zommige Gevangenen, dewelke men wederom geloſt heeft, zyn zy doorgaans ten uyterſten wild en beeſtachtig; zy hebben weinige Bouwlanden, en de ganſche Streek, dien zy beſlaan, kan

van zelve zo veel niet voortbrengen, waarvan zy hun rekkelyk Beſtaan zouden hebben. Zy zyn wreed tegen degeenen, die het Ongeluk hebben van in hunne Handen te vallen, en men ontmoet eene meenigte Afvalligen onder hen. Zy gaan ten eenemaal naakt, doch ryden ſnel te Paerd, die zy in andere Geweſten ſteelen, en bedienen zig van Vellen tot Zadels. Zy maken uyt de Vellen ook kleine Laarſen en Schoenen van één Stuk, en by deze kan men hen, wanneer zy op de vlucht zyn, gemaklyk naſpooren. Hunne Aanvallen beginnen zy met een yslyk Geſchreeuw in eenen verren Afſtand, om den Vyand te verſchrikken. Zy zyn van geene byzondere natuurlyke Dapperheid bedeeld, doch de weinige, welke zy bezitten, wordt buytenſpoorig betoont, wanneer zy eenig Voordeel behaalt hebben. In den Oorlog bedienen zy zig meer van Liſt, dan van Kloekmoedigheid; doch wanneer zy in 't Onderſpit raaken, dan onderwerpen zy zig aan de allerlaagſte Voorwaarden, hoewel zy hunne Vredehandelingen niet langer houden en nakomen, dan zy dezelve hun denken voordeelig te zyn. Zyne Majeſteit had bevolen, dat wanneer zy na Vreede mogten verlangen, men hen dezelve zoude toeſtaan, en zelfs zoude men ze aanbieden, aleer men hen quam aan te taſten. Hunne Wapenen beſtaan in de gemeene en gewoone Boogen en Pylen dier Landaard. In hunne Strooperyen is de Plundering hun eenigſt Doelwit, en voornamentlyk van Paerden, dewelke zy zo wel tot Beryding als tot Spyze gebruyken, dewyl zy het Vleeſch dier Schepzelen voor hunne grootſte Lekkerny houden.

Deze Natie heeft reeds zedert tachtig Jaaren de Schrik van *Sonora* geweeſt, en geen Gedeelte dier Landſtreek was voor hunne Wreedheden en Gewelde-

denaryen veilig. Ons Volk heeft wel by Toeval nu en dan eenig Voordeel op haar behaalt, doch de Slag was zelden of nooit algemeen, en gevolgelyk niet ontſcheidende. In de laatſte Jaaren is de Trotsheid dier Wilden tot eene verbazende Hoogte opgeklommen, zo wel door zommige Vervordering en goeden Uytſlag hunner Krygsliſten, als door de Wispeltuurigheid en Ongevoeligheid der *Spanjaarden*, in verſcheidene Veldtochten betoond. In eene dier Schermutſelingen verloor de Capitein *Eſcalante*, die in *California* gedient had, zyn Leven. Gelyk ongelukkig Lot was ook beſchooren aan *Don Juan Baptiſta de Auſa*, laatſten Capitein van 't Guarniſoen te *Coro de Guache de Fronteras*, een Man van uytſteekende Dapperheid en Beleid, en benevens hem quamen nog veele Gemeenen te ſneuvelen. De *Apaches* weeten in de Provincie door de ongemakkelykſte Wegen te komen, en na dat zy den Buyt en Roof opgeladen hebben, in eene Nacht vyftien, achtien en twintig Mylen ver te ryden. Hen over het Gebergte na te zetten is zo bezwaarlyk als gevaarlyk, en in de Vlaktens houden zy ganſch geen Spoor. Wanneer eenige Inval in hunne Landen gedaan wordt, dan verwittigen zy daarvan elkander door Rook of Vuur, en op zodanig een Sein gaat zig elk verſchuylen. De Schade, dewelke zy, voornamentlyk zedert den Dood van den dapperen Capitein *Auſa*, in de Dorpen, Ternederzettingen, Hoeven, Wegen, Weiden, Boſſchen en Mynen veroorzaakt hebben, is onbeſchryflyk; en men heeft eene meenigte der laatſte, hoe ryk dezelve ook mogten zyn, moeten verlaten. Van de vier-en-twintig Zendingen der *Jeſuiten* in *Sonora* en *Pimeria* leggen twintig aan de Overrompelingen en Stroperyen der *Apaches* bloot; in een gelyk Lot is ook bedeeld het Kerſpel

van *Nacosari*, en een Gedeelte der Bezetting van *San Juan Baptista*, de Hoofdstad dier Provincie, en de eenigste twee Gemeentens, dewelke door waereldse Priesters bedient worden. Hieruyt komt de Zwaarigheid voort, dat men de nodige Onderrechting aan de *Indianen* niet kan toedienen, dewyl men nooit den Tyd heeft, van eenige Dagen achtereen zig in de *Rancherias* te kunnen ophouden; ook kunnen de *Indianen* niet anders dan met Gevaar van hun Leven na de Zetels der Zendingen overkomen, en daardoor wordt men genoodzaakt, dat men hunne veelvuldige Ongeregeldheden moet door de Vingeren zien, waarvan het ongelukkig Gevolg is de volstrekte Onmogelykheid, om de Nieuwbekeerden en de Christelyke Gemeentens tot een beschaafd en Godsdienstig Leven en Wandel op te leiden, gelyk in andere Streeken geschied is.

In't Jaar 1747 besloot de Onderkoning, na daarover met den Marquis *de Altamira*, Secretaris van Oorlog, geraadpleegt te hebben, aan de *Apaches* zodanig gevoeligen Slag toe te brengen, dewelke hun langen Tyd zoude geheugen. Vervolgens wierden de ernstige en naauwkeurige Beveelen afgevaardigt, dat ieder der Guarnisoenen van *Nieuw-Biscaya*, *Passo*, *Nieuw-Mexico*, *Janos*, *Fronteras* en *Terrenate*, of *Guevavi*, dertig Soldaten zoude hebben te zenden, en dat deze Benden door de Spaanse Militie, en door zo veele *Indianen*, als men kon van Wapenen voorzien, zouden versterkt worden, om alle te gelyk op eene en dezelve Tyd in het Land der *Apaches* te dringen, en dezelve in hunne geheime Schuylplaatsen op te zoeken. De *Jesuiten* van *Sonora* moedigden niet alleen de *Indianen* hunner Zendingen aan, zig by die Onderneeming te voegen, maar gaven daarenboven nog tot dien Tocht eene meen-

meenigte Paerden, Proviſien en Penningen, om denzelven te doen gelukken. Doch de Gouverneur van *Nieuw-Mexico* quam ter beſtemde Tyd niet te voorſchyn, dewyl hy ganſch onverwacht en ſchielyk genoodzaakt wierd zyne Wapenen tegen zommige nabuurige *Indianen* te wenden, dewelke gelukkig ontdekt wierden op het Ogenblik, wanneer zy meenden eenen bloedigen Toeleg te volvoeren. Deze dan nog verder afgelegen, en onwillig zynde met byzondere Gedeeltens in een vyandlyk Land te rukken, vereenigden zig, en vervorderden hunnen Tocht een goed einde Wegs na binnen, zonder eenen enkelden *Indiaan* te ontmoeten. Want de *Apaches*, van deze voorgenomene Expeditie by tyds onderrecht zynde, hielden zo goede Wacht, dat zy, naar mate dat onze Troupen naderden, telkens achteruyt weeken, en terwyl onze getrouwe Manſchappen het Land doorzworven, zonder eenig Voordeel te behaalen, vielen de *Apaches* in de Provincie van *Sonora*, thans buyten alle Verdediging zynde, en moordeden, plunderden, verwoeſteden en vernielden al hetgeen hen maar tegen quam en in hunne Handen viel. Het bleef hier niet alleen by; zy zochten zelfs tot in het Land van *Moqui* door te dringen; doch wierden in hunne Onderneeming geſtuyt, doordien zy Gebrek aan Leeftocht hadden.

Dus moeſt de zo welgeregelde Expeditie, om de *Apaches* onder te brengen, in haare Geboorte ſmooren; de Koſten waren verlooren; de Contributie van *Sonora* aan vreemde Oogmerken beſteed; de Provincie zelve aan grooter Gevaar bloot en buyten behoorlyke Verdediging geſteld; de Vyanden door hunne Vervordering trotſch, en ons Volk van diergelyke Onderneemingen voor het toekomende ten eenemaal afkeerig geworden. In 't Jaar 1748 wierd

ech-

echter Toeſtel tot eenen nieuwen Veldtocht gemaakt; by de Soldaten en Spaanſe Militie wierden driehondert *Apatas* en een gelyk Getal *Pirnas* gevoegt, dewelke andermaal by de Vaders, naar hun uyterſte Vermogen, van alle Behoeftens voorzien wierden. Hunne Zamelplaats was te *Coro de Guachi de Fronteras*, alwaar zy in de Maanden van *November* en *December*, die tot hunnen March bepaald waren, door den alsdan onophoudelyken zwaaren Regen groot Ongemak moeſten lyden. Zy doorzochten het Gebergte van *Chigagua*, de gewoone Schuylplaats der Wilden, doch verre van eenige *Apaches* te ontdekken; zelfs konden zy geenerhande Blyk of Spoor vinden, dat zy daar geweeſt waren, dewyl de Sneeuw geſmolten, en dus hun genomene Weg ganſch onnaſpoorlyk en onkenbaar geworden was. In hunnen Terugmarch ontmoeteden zy eene *Rancheria*, alwaar zy eenige Vyanden doodeden, en tien van hen gevangen namen. Hierin beſtond de ganſche Uytkomſt van eene Onderneeming, dewelke een zo groot Gerucht en Gewoel in *America* verwekt had. Doch het behaagde de goddelyke Voorzienigheid zodanig een Werk te volvoeren, waartoe alle menſchelyke Poogingen en Beleid tot nog toe vruchteloos geweeſt waren. Want zommige der *Apaches* door den buytengewoonen Toeſtel der *Spanjaarden* ten uyterſten verſchrikt, vervoegden zig na het Guarniſoen van *Janos*, om de Vrede te verzoeken, en teſſens om de Vryheid te verkrygen van zig naby de Zending te mogen ternederzetten. Terzelver tyd quam eene andere Troep ten gelyken Einde te *Fronteras* verſchynen; ſmekende boven dien, dat het den Vader behagen mogt haar in de Leer van het Evangelie te onderwyzen, en offchoon dezelve niet ſterk in getale was, en men op haar Verzoek wei-

weinig ſtaat kon maken, wierden zy alle echter gewillig toegelaten, alleenlyk uyt Inzigt, om andere hunner Landgenoten derzelver Voorbeeld te doen volgen.

Eene Maand voor de laatſte Expeditie, namentlyk in *October* 1748, ondernam Vader *Sedelmaijer* eenen tweeden Tocht na de Rivier *Gila;* hy reisde wederom door en over het Grondgebied der *Papagos*, en bezogt de *Pimas* aan de voorſz. Rivier; vervorderde van daar zynen Weg onder de *Cocomaricopas;* doortrok vervolgens de Landen van hunne Vyanden, de *Yumas*, die aan de weſtelyke Oeverbanken der *Colorado* woonen; van daar terug keerende langs de linker of ooſtelyke Zyde van gemelden Stroom, en bereikte na weinige Dagreizen deſſelfs Uytvloeijing in den Golf, alwaar hy verſcheidene andere *Rancherias* van de *Yumas* bezigtigde. Deze *Indianen* ſcheenen over het Gezigt van den Vader en zyne Wacht zeer verbaaſt te zyn, doordien zy geen het minſte Geheugen meer hadden van het laatſte Bezoek, by Vader *Kino*, veertig Jaaren te vooren, daaromſtreeks gedaan. Zy toonden eene groote Begeerte, om zommige Kleinigheden te plunderen, doch durfden het niet onderneemen. De Vader gaf hen te kennen, dat hy gaarne de Rivier zoude willen paſſeeren; doch dewyl de andere, of de weſtelyke Zyde van dezelve, door de *Quiquimas*, Vyanden van de *Yumas*, bewoond was, zo waren deze laatſten over zyn Voorneemen zeer misnoegd, en weigerden hem derwaards te verzellen. Vermits deze en andere onaangename Ontmoetingen en Hinderniſſen wierd de Vader, op het aanhouden van het meerder Gedeelte zyner Lyfwacht, genoodzaakt, na de Zending van *Tubutama* terug te keeren.

In de Maand *February* van 't volgende Jaar 1749 beſloot de Vader eenen anderen Tocht te doen, en bleef

bleef, om dezelve met meerdere Veiligheid te volvoeren, na de Aankomſt van den Gouverneur van *Sonora* wachten, ten einde dezelve daaromtrent alle de noodige Voorziening mogt doen; doch of die Onderneeming eenen goeden Uytſlag gehad hebbe, dan mislukt zy, ben ik buyten ſtaat van te kunnen verzekeren, alzo daarvan geenerhande Bericht na *Europa* overgezonden is.

Terzelver tyd wierden by de ongelovige *Seris* en *Tepocas*, in 't Gebergte langs de Kuſt van den Golf woonende, en aangeprikkeld door het Voorbeeld der *Apaches*, de Vyandlykheden in die Provincie met de grootſte Stoutmoedigheid hervat, en zyne Excellentie de Onderkoning daardoor genoodzaakt, hen van die barre Kuſt te doen verhuyzen, en onder de voorige Zendingen in te lyven. Zulks wierd overlegt en in Beraad genomen met het Begin van hetzelve Jaar 1749; en in de Maand *Mey* daaraanvolgende zond Vader *Balthaſar* zyne Papieren na *Europa*, waarin hy onder anderen meldt, dat de by den Onderkoning genomene Maatregelen, om derzelver Aftocht werkſtellig te maken, groote Hoop gaven, die onbandige en woeſte Natie te beſchaven, en dezelve onder geregelde Zamenwooningen te brengen. Deze Schikkingen waren ongetwyfeld zeer onzydig en wyslyk beraamd; doch, naar het ſchynt, moet derzelver Uytſlag aan de daarvan opgevatte Verwachting ganſch niet voldaan hebben; nademaal Vader *Sigismund Taraval*, in zynen Brief, te *Guadalaxara* in 't Jaar 1751 geſchreven, gemeldt heeft, dat de Vaders *Thomas Tello* en *Henri Rohen* hetzelve Jaar in de laatſte Zending van *Caborca* door de *Seris* vermoord waren, alhoewel men terzelver tyd van de Omſtandigheden dier Muytery en Moorden der *Seris* te *Guadalaxara* nog gee-

geene volkomene Kennis had. Vader *Thomas Tello*, geboortig uyt de Stad *Almagro*, was in 't Jaar 1750 daarbevooren van *Mexico* in de voorſz. Zending aangekomen, en ingevolge van 's Konings Bevel, waarby twee Dienaaren in ieder der Zendingen op de Grenzen bepaalt wierden, tot Ampt- en Medegenoot van Vader *Henri Rohen* te *Caborca* benoemd. Vader *Juan Antonio Balthaſar* zegt in zynen Brief, gedagteekend den 27 *February* 1752, dat hy by dezelve Gelegenheid een Bericht, van alhetgeen geduurende de twee laatſtvoorgaande Jaaren in *Pimeria* gebeurd was, benevens eenen tweeden, behelzende de nieuwe Aankomſt in *California* van het Jaar 1751, na *Europa* overgezonden had; doch geen van beide die Stukken zyn my ooit tot Handen of onder 't Oog gekomen, en dus blyf ik van het Genoegen verſteeken deze Verhaalen aan het Gemeen te kunnen mededeelen.

Wy hoopen midderlerwyle, dat het in *California* geplengde Bloed der Dienaaren van het Evangelie op het krachtdadigſt ten Hemel zal ſchreuwen, ter volkomene Verwinning en Onderbrenging van deze rampzalige Wilden, die als nog in de Schaduwe des Doods gedompeld en beneveld leggen; mitsgaders dat het den Almogenden behaagen zal, de Ternederzetting, Voortplanting en Veiligheid van den Chriſtelyken Godsdienſt in deze alleruyterſte Deelen der Aarde te beveſtigen. In *Pimeria* zo wel als in *California* zyn thans aan beide Zyden de Deuren geopend, om het Evangelie te doen voorſpoedig zyn. In 't Noorden van beide die Landen zyn wydluftige Geweſten, bewoond door ongelovige Volkeren, die nooit het allerminſte van het Chriſtelyk Geloof gehoort, noch iets van de blyde Boodſchap der Zaligmaking, dewelke door hetzelve

ve aan het menſchelyk Geſlacht aangebooden wordt, vernomen hebben. En zeker, het is eene ten hoogſten pryzelyke Onderneeming, gevoeglyk en overeenkomende zo wel met het Voorſchrift van Menſchlievendheid, als met de Geboden van het Evangelie, dat eene zo overgroote Meenigte van redelyke Schepzelen uyt haare Beeſtachtigheid gerukt, en van de buytenſpoorige Wegen der Ondeugden, tot de Paden van Deugd en Waarheid, overgebragt worde.

VIER-

NATUURLYKE EN BURGERLYKE HISTORIE VAN CALIFORNIA.

VIERDE AFDEELING.

Behelzende V. BYVOEGZELEN, tot het Bericht van CALIFORNIA behoorende.

INLEIDING.

TEn einde het Bericht van *Californid*, hetgeen ik tegenwoordig ter Beoordeeling van 't Gemeen in 't Licht geef, voor de Spaanſe Natie zo volmaakt en dienſtig moge zyn, als maar immer mogelyk is; zo heb ik, tot hetgeen in 't Begin der eerſte Afdeeling, aangaande de Aardryksкundige Gelegenheid van *Californa*, gezegd is, nog willen voegen de aller oprechtſte en geloofwaardigſte Verhaalen, dewelke tot

nu toe tot onze Kennis gekomen zyn, ten opzigte van deſſelfs ooſtelyke en weſtelyke Kuſten, en de Vereeniging en Zamenhanging met het vaſte Land, als een Onderwerp waarover men zo lang en veelvuldig getwiſt heeft; desgelyken ook de Berichten, welke wy van de naby gelegene Eilanden, Landen en Zéen in Handen hebben, en die tot de natuurlyke en burgerlyke Geſteltenis van *California* betrekkelyk zyn.

De Redenen daarvan zyn genoegzaam klaar en blykbaar: *California* in zig zelve aangemerkt is het alleronaangenaamſte, ſchraalſte en ſlechtſte Land van de ganſche Waereld. Doch niet tegenſtaande alle deze onſmaakelyke Byzonderheden, zo heeft men echter, van de eerſte Ontdekking der Nieuwe Waereld, en wel ten Tyde van *Cortes* af, getracht, dat Geweſt met overgroote Koſten te verwinnen, en aan de Kroon van *Spanjen* te hechten: En eindelyk is de gewenſchte Verwinning door de *Jeſuiten* volvoerd; zynde by onzen Souverein vervolgens, en nog onlangs, de allernadrukkelykſte Maatregelen genomen, tot het voltooijen van hetgeen aan de Onderneeming nog mogt ontbreeken, gelyk wy reeds in de voorgaande Deelen verhaalt hebben. Maar, men zoude mogen vragen: Uyt welken hoofde is toch *California* van zo groot eene Aangelegenheid voor de Kroon van *Spanjen*, en voor de *Jeſuiten*, derzelver Onderdaanen? Waarom heeft men daarin een zo uytſtekend Belang? Om welke Redenen wordt dat Conqueſt van meerder Gewigt, dan eenige andere Landen in een der beide Deelen van *America*, geacht te zyn, die even eens als dit door ongelovige Wilden bewoont worden; die in een zachter Climaat gelegen zyn; die ryk en vruchtbaar, met minder Moeite zouden verwonnen, en met minder Koſten onderhouden kunnen worden, en in dewelke

ke een ongelyk grooter Getal Zielen zig in den Schoot der Chriſtelyke Kerk zoude laten overbrengen?

Ik vind my verpligt, deze zo billyke als redelyke Vragen, zo veel mogelyk is, behoorlyk te beantwoorden; en zulks is eigentlyk het eenigſte Voorwerp en de voornaamſte Inhoud van dit vierde Deel.

Ik antwoord derhalven op de eerſte Vraag in 't algemeen: De voordeelige Gelegenheid van *California* is alleen hetgeen dat Wingeweſt zo gewigtig maakt, en hetzelve boven eenig ander Land in *America* den Voorrang doet hebben. Zo ſlecht en arm hetzelve ook zy, zo doet deſſelfs Gelegenheid zulks vergoeden, dewyl het van grooter Belang dan alle de andere gehouden wordt, en ook waarlyk is, zo wel ten opzigte der Voortplanting van het Evangelie, als omtrent het aan den Staat toevloeijend groote Nut en Voordeel. Voegt nog daarby, dat, indien de koſtbaare Pogingen en herhaalde Onderneemingen der Spaanſe Natie, in beide de laatſt voorgaande Eeuwen aangewend, om *California* te verwinnen, wys en billyk geacht wierden, dezelve Natie tegenwoordig nog veel meerder dringende en gewigtige Redenen heeft, om die Onderneeming te volvoeren, dan ooit te vooren, hoewel ook de voorige Redenen als nog blyven ſtand houden.

De Bewyzen van onze Beveſtiging kunnen gedeeltelyk uyt de verſcheidene Aanhaalingen, in de voorſte drie Afdeelingen gedaan, nagezien, en ook gedeeltelyk gevonden worden, in hetgeen wy in deze vierde Afdeeling zullen te berde brengen.

California heeft eene wezendlyke Betrekking en Zamenhang tot en met de daaraan paalende, en tot het vaſte Land van *Nieuw-Spanjen* behoorende Provincien. De Americaanſe Kuſten aan de *Zuyd-Zee*, van *Cabo de Corientes*, en zelfs van *Aqua-*

pulco, noordwaards-op gelegen, zyn en blyven onveilig, zo lang als *California* door de Wilden beheert wordt, en van de Spaanſe Kroon onafhangkelyk is. De Bewoonders dezer Kuſten kunnen nimmer de ryke Parelviſſchery in den Golf van *California* vervorderen, noch de Provincien van *Aquapulco* eenigen Handel ter Zee na de Rivier *Colorado* dryven. De geringe *Canoës* der *Californianen* kunnen wel weinige Vrees verwekken; doch *California* heeft te meermaalen tot eene Schuylplaats voor Capers en Zeerovers verſtrekt, die van daar de Zéen alom geſchuymt; eene groote menigte Spaanſe Schepen genomen; den ganſchen Handel in den ſtillen *Oceaan* ontruſt, en deze zo verafgelegene Geweſten in Rep en Roer gezet hebben. Welke Gevolgen zouden niet te duchten zyn, wanneer iemand der Européiſe Mogendheden op de Kuſt van *California* eenige Volkplantingen en Veſtingen zoude willen oprechten? De Admiraal *Anſon*, uytwyzens deszelfs Reisbeſchryving, was van Gevoelen, dat wanneer hy zig van *Baldivia* op de Kuſt van *Chili* had kunnen Meeſter maken, hy alsdan in Staat geweeſt zoude zyn, door zodanig een Voordeel het wydluftige Ryk van *Peru* te doen daveren. En alhoewel zulks alleenlyk op Giſſingen mogt ſteunen, zo zal men echter niet kunnen ontkennen, dat, vermits eenigerhande vreemde Mogendheid Middelen mogt vinden, om in *California* Veſtingen aan te leggen, en eene Opperheerſchappy aldaar te veſtigen, het Ryk van *Mexico* alsdan daardoor aan de alleruyterſte Gevaaren zoude bloot geſteld zyn.

California is uyt dien hoofde van gelyke Aangelegenheid voor onzen Koning, om zyne Domeinen in *America* verder uyt te breiden. Wy hebben gezien, dat de Zendingen der *Jeſuiten* niet alleen de ryke Provincien van *Culiacan*, *Cinaloa*, *Oſtimuri*,

ri, *Yaqui* en *Sonora* vermeeſtert hebben, maar ook tot aan de Baai in *Opper-Pimeria*, alsmede tot aan de groote Rivieren van *Gila* en *Colorado* doorgedrongen zyn, en de aan *Nieuw-Mexico* paalende Landen van *Moqui* doorreiſt en opgenomen hebben. Hetgeen 'er nu nog overſchiet, beſtaat in de Onderbrenging der *Papagos*, *Guaymas*, *Tepocas* en *Seris*, die de uyterſte Kuſt van *Nieuw-Spanjen* aan den Inham van *California* bewoonen, en gelyk wy verhaalt hebben, onlangs aan 't muyten geſlagen zynde, hunne Zendelingen vermoordt, en zig by de onbandige en wetteloze *Apaches* gevoegt hebben. De Verwinning dezer *Indianen* zal altoos groote Zwarigheden ontmoeten, wanneer men dezelve van de Landzyde zal zoeken by te komen; doch zy zal zeer gemakkelyk vallen, wanneer men uyt *California* zig na hunne Kuſten wilde vervoegen, gelyk zulks door Vader *Salva-Terra* klaarlyk aangetoond en genoegzaam bewezen is.

Indien de Zendingen en Spaanſe Ternederzettingen veilig en geregeld in 't Noorden van *America* zullen aangelegt en uytgebreidt worden, dan moeten dezelve niet alleen by de overige van *Nieuw-Mexico* gevoegd zyn, maar ook van deeze laatſte, ter zyde der Rivieren *Gila* en *Colorado*, na de allerverſte bekende Kuſten van *California* aan de *Zuyd-Zee*, zig uytſtrekken; dat is tot aan *Puerto San Diego*, *Puerto de Monte-Rey*, de Sneeuw-Bergen, *Cabo Blanco*, *San Sebaſtian*, en tot aan de by den Marquis *de Aquilar* op de Breedte van drie-en-veertig Graden ontdekte Rivier. Met welk eenen goeden Voortgang zoude zodanig eene Onderneeming niet gekroont worden, indien de Zendelingen, op éénen en denzelven tyd, langs elke Zyde van den Inham van *California* heenen trokken; de tuſſchen beide gelegene Natien verwonnen, tot

dat zy alle elkander aan de Oeverbanken der *Colorado* wederom ontmoeteden, en vervolgens gezamentlyk van daar zo ver voorttrokken, tot dat zy de voorſz. Kuſten, Baaijen, Havens, Kaapen en Rivieren aan de *Zuydzee* bereikten? En hoe veel grooter zoude niet de Vervordering zyn, wanneer de noordelyke Zendingen van *California* aan de *Zuydzee*, aan de Kuſt van *San Xaverio* en de Eilanden *los Dolores*, gelegen in de acht-en-twintig Graden, en laatſt by Vader *Taraval* opgenomen, tot aan de voorſz. Havens van *San Diego*, *Monte-Rey*, en andere uytgeſtrekt wierden, alwaar de Zendelingen van *California* en *Pimeria*, aan de Rivieren *Gila* en *Colorado* hereenigd zynde, hunnen Voortgang zouden kunnen eindigen?

De onmeetbaare Afſtanden dier beide Rivieren en de daaraan gelegene Provincien, die door dezelve doorſtroomt worden, en wel voornamentlyk die der Geweſten omſtreeks *Monte-Rey* en *Mendozino*, van de Hoofdſtad *Mexico*, maken over Land den Toevoer van Kleeding, Gereedſchappen en andere Behoeftens voor de Zendelingen en *Spanjaarden* volſtrekt onmogelyk. Het is derhalve noodzakelyk, eene Gemeenſchaphouding over Zee te openen, en ten dien einde naby alle de Havens langs de Kuſt der *Zuyd-Zee*, en wel tuſſchen de 30 en 40 Graden Breedte, als mede aan den Mond der Rivier *Colorado*, in den Golf van *California* op 33 Graden gelegen, verſcheidene bequaame Veſtingen op te werpen. Zonder en buyten eene diergelyke Voorziening en Beveiliging der voorſz. Gemeenſchaphouding ter Zee, kunnen deze zo ver afgelegene Geweſten op geenerhande wyze gehandhaaft worden; en nog veel minder zal men eenige Spaanſe Volkplantingen, Steden, Dorpen en Pachthoeven kunnen aanleggen en doen beklyven. Maar wanneer men

de

de Onderbrenging van *California* niet gelieft werkſtellig te maken, hoe zal dan zodanig een Aanwas en Verbetering kunnen voltooit worden? Hoe zal men Havens ontdekken, en eenigen Toegang in den Golf van *California*, of aan de Kuſten de *Zuyd-Zee* vinden? En indien deze Toegangen alleenlyk aan de Zyde van *Pimeria* en *Sonora*, na den weſtelyken Oever der *Colorado*, ondernomen wierden, hoe zoude men alsdan in Staat kunnen zyn, zig geduurende eenigen aanmerkelyken Tyd te handhaven, dewyl het ganſche Schier-Eiland van *California* by Ongelovigen en wilde *Indianen* beſlagen en bewoond is? Dus is *California*, ten opzigte van deszelfs Gelegenheid, altoos geweeſt, en blyft alsnog, van de alleruyterſte Aangelegenheid voor de Behoudenis der Spaanſe Opperheerſchappy in *America*.

Miſſchien zal het aan zommigen eene ganſch onverſchillige Zaak ſchynen te zyn, indien de Domeinen zyner Majeſteit van *Spanjen* tot aan de Rivier *Colorado* en *Cabo Mendozino* uytgebreidt wierden, en veele zouden mogelyk de Redenen van het maken zodanig eener Verwinning, en derzelver Handhaving, voor buytenſpoorig houden: Doch ten opzigte van het eerſte dient, dat alhoewel het Bewerp tot alle groote Onderneeming ſchielyk opgeſteld is, deſſelfs Uytvoering en Voltooijing echter eenen langen Tyd vereiſcht. En wanneer eene Natie, zonder 't maken van een behoorlyk Beſtek, zyn bedoeld Oogmerk zoekt te bereiken, zal zy zeer zelden de door den Tyd daaruyt te verwachtene Voordeelen genieten.

Ten tweeden, zo heeft de Ondervinding getoont, dat binnen het Beloop van honderd Jaaren de Domeinen van zyne Majeſteit in *Noord-America*, en de Zendingen der *Jeſuiten*, van de 20 tot aan de 35 Graden, of wel van *Cinaloa* tot aan de Rivieren

Gila en *Colorado*, uytgebreid zyn. De *Sierra*, of het aan den anderen hangend Gebergte, van *Tapaja* en *Tarahumara*, mitsgaders die van *Nayarith*, zyn reeds onder Gehoorzaamheid gebragt: Ook zyn de oude Zendingen van de *Parral*, *Parras*, *Tepehuanes*, *Cinaloa*, en meer andere, benevens eene Streek van 300 Mylen in *California*, ten eenemaale verwonnen; zynde zulks alles geschied zeder het midden der laatstvoorgaande Eeuw, en zelfs heeft het Gouvernement in ééne van alle deze Onderneemingen en Vervorderingen zeer weinige Ondersteuning toegebragt.

Indien nu de Verwinning en Handhaving van *California* geweest is, en tegenwoordig nog blyft, een wezendlyk Hoofdstuk voor de Vervordering en Voortplanting van het Catholyk Geloof, en voor de Uytbreiding der Spaanse Domeinen in de overige Provincien van *America*; zo is dezelve ook niet minder voordeelig ten opzigte der *Philippines*, en derzelver Koophandel met *Nieuw-Spanjen*. Myns bedunkens is het ganschniet noodig, zo veelerhande staatkundige Bewerpen te maken, om de Zeevaart en den Koophandel over en met de *Zuyd-Zee* te staaven, als zig zyne Eminentie, de Cardinaal *Alberoni*, verbeeldt heeft. Een enkeld Galjoen, jaarlyks eene Reis van de *Manilla* en *Aquapulco* uyt en terug doende, is daartoe genoegzaam in staat; want deze zo ryke, wel-bevolkte en welgelegene Eilanden kunnen niet gehandhaaft worden, wanneer die Koophandel zoude quynen; alhoewel zy van deszelfs Verbeetering en meerder Voordeel voor als nog zeer verwyderd zyn.

Wy hebben gezien en aangemerkt, dat het voorsz. Schip volstrekt genoodzaakt zy, geduurende zyne Reis, ergens in eene Haven in te loopen, en dat zulks nergens dan alleenelyk in *California* kan geschieden; dat

dat by Gebrek van zodanig eene Haven eene Meenigte *Spanjaarden* door de Lengte van de Reis gecreveerd zyn, en zelfs ten tyde van eene diepe Ruſt en algemeene Vrede; en eindelyk, dat het voorſz. Galjoen te meermaalen by den Vyand, die zig in *California*, binnen wiens Bereik en Gezigt het noodzakelyk moeſt paſſeeren, aangerand en genomen was. Indien dan de *Philippines* waardig zyn behouden en gehandhaaft te worden, hoe kan en mag men dan nog langer de Verwinning en Ternederzetting van en in *California* in Overweging neemen en betwiſten? Behalven deze Beweegredenen zyn nog meer andere van gelyke Klem, dewelke zo wel tot den Godsdienſt als tot den Staat betrekking hebben. De *Ruſſen* of *Muſcoviters*, wier wydluftig Ryk aan de noordelyke Eindens van *Aſiën* paalt, en vervolgens niet ver van de *Zuyd-Zee* gelegen is, zyn niet alleen gebezigd met het beſchaven der Inboorlingen van die Landen; maar rechten werkelyk Volkplantingen en Veſtingen op, en hebben reeds verſcheidene Dokken en Magazynen in die Geweſten; zy hebben hunne eigene Kuſten naauwkeurig opgenomen; zy zyn tot aan de Eilanden van *Japan* gezeild; zy hebben de *Zuyd-Zee* overgekruyſt, en in verſcheidene Geweſten van *Spaans-America* Voet aan Land gezet.

In 't Jaar 1741 deden de *Ruſſen* eenen Tocht over Zee, en belandeden op deze Kuſt ter Breedte van 55 Graden en 36 Minuten, niet verder dan 12 Graden van *Cabo Blanco*, het in 't uyterſte Noorden van *California* tot nogtoe bekende Geweſt. Het is ook niet vermoedelyk, noch natuurlyk te denken, dat de *Ruſſen* in hunne toekomende Tochten het zo laag als na *Cabo Blanco*, zullen toeleggen, zelfs wanneer geheel *California*, tot aan *Cabo San Lucas* toe, by de *Spanjaarden* mogt worden verlaten.

Wy mogen op goede Gronden onderſtellen, dat zy, die heden de Kuſten en het Land komen opneemen, morgen wel eenige Volkplantingen aldaar zullen zoeken op te rechten. De laatſte Spaanſe Bezetting op de noordelyke Kuſten van *America* is die van *Cabo San Lucas*, aan den zuydelyken Uythoek van *California*, en tegen den Keerkring van *Cancer*. Maar op en langs den onmeetelyken Reeks der noordelyke Kuſt ontmoet men geene enkelde Spaanſe Veſting. Hoe zal men nu de *Ruſſen* kunnen beletten, aldaar eenige Ternederzetting op te rechten, ten zy wy hen van onze zyde daarin voorkomen? Zoude het wel betaamen, dat wy den *Ruſſen* toeſtonden, onze Gebuuren en Mededingers te mogen worden, en dat het Gevoelen der Griekſe Kerk in *California* zoude ſtand grypen?

De te meermaalen herhaalde Onderneemingen der *Engelzen*, om eenen Doortocht na de *Zuyd-Zee*, in 't Noorden van *America* en *Hudſons-Baai*, te vinden, zyn aan de ganſche Waereld bekend. De laatſte wierd in de Lente van 't Jaar 1753 gedaan. Indien zy te eeniger Tyd daarin mogten ſlaagen, dan zouden de *Engelzen* ganſch gemakkelyk over en door hunne Wingeweſten kunnen afkomen, en herzelve Meeſters maken van de Provincien *Nieuw-Mexico*, *Moqui*, de Rivieren *Gila* en *Colorado*, *Pimeria*, de *Papagos*, en de *Apaches*. De gemeene Nieuws-Papieren hebben ons verwittigt, dat by de *Engelzen* een Toeleg gemaakt was, om uyt de *Ooſt-Indiën* na de *Zuyd-Zee* te ſtevenen, en eenige Veſtingen en Ternederzettingen op de Kuſt van *America*, boven *California* na den Kant van *Hudſons-Baai*, aan te leggen; zynde dezelve Streeken en Geweſten, dewelke de *Ruſſen* reeds bezogt en opgenomen hebben. Wie maar eenigzins Kennis heeft van de tegenwoordige Geſtelrenis de Engelze Natie, en ver-

vernomen heeft, met hoe grooten Ernſt en Yver de voor- en vaſtgeſtelde Doortocht in het Noordweſten by meenige vermaarde en uytſtekende Perſoonen goedgekeurd, en als mogelyk gehouden is, die zal van zelve overtuygd zyn, dat hun Beſtek geenzins in eene enkele Herſenſchim beſtaat, en dat het ganſch geen Wonder zoude zyn, wanneer hetzelve te eeniger Tyd mogt ondernomen en volvoert worden.

Indien zulks eens quam te gebeuren, dan zoude ik vragen, wat voor eene Gedaante zullen onze Bezittingen verkrygen? Zoude de Nakoming en de goede Trouwe der voorheen opgerechte Verbindteniſſen eene genoegzaame Waarborg en Verzekering zyn? Is niet *Jamaica*, *Georgia*, *Carolina*, *Virginien*, *Nieuw-York*, *Penſylvanien*, *Newfoundland*, en andere Provincien dier Natie in *America*, door de *Spanjaarden* ontdekt? Hebben alle die Landen niet voor eenen langen Tyd aan onze Domeinen gehecht geweeſt? En zyn zy tegenwoordig niet in de Handen der *Engelzen*? Even eens, en met gelyk Gemak, kunnen zy zig ook op de noordelyke Kuſten van *Californía* terneder zetten, ten zy wy hen in de Verwinnig van die Geweſten voorkomen, en wel ten ſpoedigſten, zonder eenigen Tyd met langer Overleg te ſlyten. Ik neem derhalve de Vrypoſtigheid van Verlof te verzoeken, om te mogen herhaalen, dat het Wingeweſt der ſchraale en arme Provincie van *Californía* altoos te vooren geweeſt, en als nog tegenwoordig is en blyft, het aanmerkelykſte Voorwerp van Aangelegenheid, zo wel ten opzigte van den Godsdienſt, als van den Staat; en zelfs van meer Gewigt, dan dat van verſcheidene andere Landen in *America*, dewelke ryker en met meerder Voorſpoed gezegend zyn.

Men dient zig wederom te binnen te brengen, hetgeen wy reeds hiervooren ten opzigte der Gelegenheid

heid van *California* zelve, van *Sonora*, van *Pimeria*, en van andere daaraan paalende Provincien, als mede van het vaſte Land van *Nieuw-Spanjen*, gezegt hebben. Alhetgeen nog verder aan myn Bewerp dezer Hiſtorie ontbreekt, beſtaat in een Byvoegzel van trouwe en geloofwaardige Gedenk-Schriften, zo oude als nieuwe, dewelke tot beide de Kuſten van dit Schier-Eiland eenige Betrekking hebben, en ten dien opzichte wordt het eerſte Byvoegzel in dit vierde Deel overgelegt; behelzende eene beknopte Beſchryving door *Gomara;* wyders worden nog medegedeelt de Tocht van den Capitein *Sebaſtian Vizcaino* in het Jaar 1603; de laatſte Reis en Opneeming by Vader *Fernando Conſag*, in en langs den Golf van *California* tot aan deszelfs uyterſte Einde, de Rivier *Colorado*, in 't Jaar 1746 gedaan; en laatſtelyk eene korte Beſchryving van den vermaarden Engelzen Reiziger ter Zee, Capitein *Woods Rogers*. Achter deze volgt nog een Bericht van CALIFORNIA, getrokken uyt het Verhaal der Reize van den Engelzen Commandeur en Schildknaap *George Anſon*, tegenwoordig tot Pair van *Groot-Britannien* verheven, waarin hy van den Koophandel der *Philippines* gewaagt, en van hetgeen hy onderſtelt, dat tuſſchen die Eilanden en *California* gedreven en gedaan wordt: Hierby hebben wy de Gelegenheid van verſcheidene nadeelige Misvattingen te verbéteren, en in 't Gemoed van den Lezer de allerheilzaamſte Gevoelens omtrent den Godsdienſt en den Staat in te prenten, zonder het tydelyk Belang der Maatſchappy eenigzins gade te ſlaan.

EER-

EERSTE BYVOEGZEL.

Eene beknopte Beſchryving *der* buytenſte Kuſt *van* CALIFORNIA, *door* Gomara.

Om aan te toonen, hetgeen voor de Opneeming van Capitein *Vizcaino*, ten opzigte der buytenſte Kuſt van *California*, als zeker bekend was, zal ik aan den Lezer mededeelen het kort en beknopt Verhaal van *Franciſco Lopes de Gomara*, een naauwkeurig Schryver, en wiens Aardbeſchryving door *Antonio de Herrera* hoofdzakelyk nagevolgd is; zynde een Man van groot Verſtand en Oordeel; alleenlyk dient daarby aangemerkt te worden, dat de by hem zo genaamde *Punta de Balenas* de Uythoek van *California*, of *Cabo de San Lucas* zy; doch dat men toen ter tyd, zo wel in Boeken als in Kaarten, de gemelde *Cabo* met geenen anderen Naam dan met dien van *Punta de Balenas* beſtempelt heeft.

UYTTREKZEL *van 't* XII. Hoofdſtuk *der* Geſchiedeniſſen *in de* Indiën, *door* Franciſco Lopez de Gomara.

De Afſtand tuſſchen de Baai van *Mira Florez* en *Punta Balenas*, over en voorby *Puerto Eſcondido*, *Belen*, *Puerto de Fuegos*, de *Bahia de Canoas* en het *Parel-Eiland*, beloopt ruym twee-honderd-en-twintig Mylen. *Punta de Balenas* legt onder den Keerkring, en tachtig Mylen van *Cabo Corientes*, en tuſſchen beide deze Kaapen loopt de Zee van *Cortes* heenen, die roodachtig van Kleur is, en na het Adriatiſe Meir, of den Golf van *Venetien* gelykt.

Van

Van *Punta de Balenas* tot de *Babia del Abad* telt men langs de Kuſt honderd Mylen, en van de voorſz. *Babia* na *Cabo del Engannó*, gelegen op omtrent 30 Graden en 30 Minuten Noorder-Breedte, nog honderd daarenboven; doch by zommige wordt deze Affland veel grooter opgegeven.

Van *Cabo del Enganno* tot *Cabo de Cruz* zyn omtrent vyftig Mylen; van *Cabo de Cruz* tot *Puerto de Sardinas*, op zes-en-dertig Graden, omtrent een-honderd en tien. Langs deze Kuſt leggen *Ancon de San Miguel*, *Babia de los Fuegos* en *Coſta Blanca*.

Van *Puerto de Sardinas* tot de *Sierras Nevadas*, of het Sneeuw-Gebergte, telt men, langs den Weg van *Puerto de Todos Santos*, *Cabo de Galera*, *Cabo Nevado* en *Babia de los Pinos*, een-honderd-en-vyftig Mylen.

De *Sierras Nevadas*, of het Sneeuw-Gebergte, leggen in den veertigſten Graad, en is de allerafgelegenſte en uyterſte Landſtreek aan deze Zyde, die in de Kaarten afgebakent wordt. Doch de Kuſt ſtrekt zig nog vyf-honderd-en-tien Mylen verder noordwaards na onze Zyde uyt, wanneer men in dat wydluftig Eiland zo wel *Labrador* als *Groenland* gelieft te ſluyten.

TWEE-

TWEEDE BYVOEGZEL.

Verhaal *der* Reize *van den Capitein* Sebastian Vizcaino *in het Jaar* 1602; *waar in de* Buyten- *of* West-Kust *van* CALIFORNIA *aan de* Zuydzee *is opgenomen.*

De drie Boekdeelen van de *Monarchia Indiana*, geschreven by den geleerden Vader *Juan de Torquemada*, uyt de Orde van *St. Franciscus*, zyn in 't Jaar 1615 in *Sevilien* gedrukt en uytgegeven, en in 't Jaar 1725 is van dezelve te *Madrid* een tweede Druk uytgekomen; en wy meenen te kunnen volstaan, wanneer wy den Lezer derwaards verwyzen, zonder ons tegenwoordig Werk door een breedvoerig Verhaal der Reize van den Capitein *Vizcaino* te doen uytdyen; doch de Exemplaaren van den eersten Druk zyn zeer raar geworden, doordien derzelver grootste Gedeelte op Zee verongelukt is; en wanneer de vermaarde Voorstander der Geleerdheid *Don Andreo Gonzales de Barcia*, 's Konings Geheime Raad en Commis ter Thesaurie, het voorsz. Werk wilde doen herdrukken, zo kon hy daarvan, na alle maar mogelyke Moeite en Navraaging, maar drie Exemplaren binnen *Madrid* uytvinden; zynde de Herdrukking volvoerd na hetgeen in de Keizerlyke Bibliotheek der *Jesuiten* voorhanden was, en door den edelmoedigen Vader *Martin de Raxas* ten dien einde medegedeelt wierd.

Vermits nu zedert dien Tyd ook deze tweede Druk der *Monarchia Indiana* zeer schaars geworden, en het Verhaal der Reize van den Capitein *Vizcaino* wezendlyk hoognodig is, om een naauwkeurig Bericht van *California* te geven; en alhoewel

wel zommige Lezers daarin zullen zien voorkomen, hetgeen zy reeds in de Boeken van Vader *Torquemada* ontmoet hebben, zo heb ik echter goedgevonden aan het meerder Gedeelte myner Lezers, dewelke het voorsz. Werk niet bezitten, het Genoegen te geven van hen met een Uyttrekzel te geryven, om al hetgeen tot *Californía* eenige Betrekking heeft, alhier by den anderen te kunnen vinden; en wel voornamentlyk, om dat dit Werkje niet alleen ten behoeve myner Lezers in *Europa*, maar ook voor die in *America*, dewelke in deze zo ver ontlegene Zéen en Gewesten, alwaar men zo gemakkelyk aan geene Boeken weet te komen, hunnen Koophandel dryven, met alle Vlyt en Naauwkeurigheid vervaardigd is.

Ik was ten uytersten begeerig en verlangende, om het meergemelde Verhaal van den Capitein *Vizcaino*, en de Vertoogen van den Raad aan zyne Majesteit *Philippus III.*, mitsgaders en wel voornamentlyk, de Teekeningen, Planten en Kaarten zyner Reize en Ontdekkingen uyt te vinden, om dezelve gezamentlyk aan 't Gemeen mede te deelen. Dienvolgende wierd ook, op myn instandig Verzoek, ter Secretary van den Raad der *Indiën* wel daarna gezogt; doch ik heb myn Oogmerk daaromtrent, en om het Gemeen met die Stukken te dienen, onmogelyk kunnen bereiken.

UYTTREKZEL *uyt het* vyfde Boek *der* Monarchia Indiana, *geschreven by den Vader* Juan de Torquemada.

Onder de Regeering van *Philippus III.* en van *Don Antonio de Mendoza*, Onder-Koning van *Nieuw-Spanjen*, wanneer de Scheepvaart na de Eilanden van *Luzon*, by ons de *Philippines* genaamd,

naamd, allereerſt met eenige te *La Natividad*, eene in *Nieuw-Spanjen* aan de *Zuyd-Zee* gelegene Stad en Haven, gebouwde Schepen ondernomen en uytgevonden wierd, zo wierd by dezelve op de Terugreize, omtrent ter Breedte van twee-en-veertig Graden, een Uythoek ontdekt, en ter Eere van den Onderkoning, die dezelve uytgezonden had, met den Naam van *Cabo Mendozino* beſtempelt; ook quam teffens te blyken, dat van dien Uythoek af tot aan *La Natividad* langs de Kuſt zeilende, de ganſche Streek uyt eene *Terra Firma*, of uyt een vaſt aan den anderen paalend Land beſtond. By derzelver Aankomſt in *Nieuw-Spanjen*, wierd van die Ontdekking aan den Onderkoning kennis gegeven, die zeer begeerig was, de ganſche Kuſt, tot aan *Cabo Mendozino* toe, voor zyne Rekening en Koſten, naauwkeuriglyk te doen onderzoeken. Doch de daartoe verkoorene Perſoon kon niet verder komen, dan tot aan de Haven, toen ter tyd *San Jago*, en nu *La Magdalena* genaamd, gelegen op de Breedte van vyf-en-twintig Graden, doordien hy door de geduurig aanhoudende Noordweſt-Winden zynen Cours onmogelyk verder kon vervorderen.

Zyne Majeſteit insgelyks verwittigd zynde, dat andere Onderkoningen, op Bevel van deſſelfs Vader, diergelyke Ontdekking wel ondernomen, doch daarin niet geſlaagt hadden, gelyk wy in 't Vervolg zullen anhaalen, vond onder andere Papieren ook een Verhaal, by zommige Vreemdelingen aan wylen zynen Vader gedaan; behelzende een Bericht van verſcheidene zeer aanmerkelyke Byzonderheden, dewelke zy daaromſtreeks gezien hadden, wanneer zy door quaad Weêr van de Kuſt van *Newfoundland* derwaards verſlagen en afgedreven waren; daarby voegende, dat zy, uyt de *Noordzee* door de Straat van *Arian*, gelegen ter zyde van *Cabo Mendozino*,

in de *Zuydzee* gekomen zynde, aldaar eene ryke, wel bevolkte, en van Muuren en Veſtingwerken wel voorziene Stad ontdekt, en derzelver Inwoonders, onder eene geregelde Regeering levende, zeer vernuftig, menſchlievend en vriendelyk bevonden hadden; benevens nog meer andere Byzonderheden, dewelke een nader en naauwkeuriger Onderzoek verdienden. Wyders was zyne Majeſteit ook onderrecht, dat de Schepen op hunne Terugreize van *China* na *Nieuw-Spanjen* in groot Gevaar waren, en dat zy geduurig omtrent *Cabo Mendozino* quaad Weêr ontmoeteden; dat het derhalve voor derzelver Veiligheid, ten hoogſten nodig was, de Kuſt van daar tot aan *Aquapulco* naauwkeurig te onderzoeken, om eene Plaats uyt te vinden, alwaar zy zouden kunnen inlopen, dewyl dezelve toch gewoonelyk aan zyne Majeſteit toebehoorden. Om deze en andere Redenen wierd de Graaf van *Monte-Rey*, Onderkoning van *Nieuw-Spanjen*, gelaſt, diergelyk een Onderzoek en naauwkeurige Opneeming, ten Koſten van de Kroon, zo dra mogelyk, werkſtellig te maken.

Ingevolge van zodanig een ernſtig Bevel des Konings, en om aan zyne Majeſteit in alle deelen Genoegen te geven, vervoegde zig de Graaf van *Monte-Rey* tot zodanige Perſoonen, door welker Kundigheid en Ondervinding hy dienaangaande de beſte Onderrichting vertrouwde te zullen bekomen, om vervolgens daartoe de bequaamſte Schikkingen te beraamen. Na dat alles wel overlegd was, deed hy met alle Spoed en Zorgvuldigheid de noodige Behoeftens ten dien einde in gereedheid brengen, en benoemde den Generaal *Sebaſtian Vizcaino* tot Opper-Bevelhebber dier Reize, gelyk hy te vooren in die Hoedanigheid in *California* reeds geweeſt was. Tot Admiraal wierd benoemt de Capitein *Toribio Gomez de Corvan*; beide zeer wel verdiende Mannen,

nen, op dewelke men geruſtelyk kon vertrouwen. Want de Generaal *Sebaſtian Vizcaino* was toen ter tyd gebruykt in de Vredehandeling en Verwinning van *California*, en had boven alle andere Perſoonen in *Nieuw-Spanjen* de meeſte en beſte Kennis van de voorſz. Kuſt, doordien hy wel naarſtiglyk, gelyk wy reeds hiervooren verhaalt hebben, in het Jaar 1594 bezig geweeſt was, aldaar zodanig eene Ontdekking te doen, en nu des te meer Belang daarin had, dewyl dezelve op ernſtig Bevel, en ten koſte van den Koning, ſtond hervat te worden. Om van den goeden Uytſlag dier Onderneeming des te beter verzekerd te zyn, wierd de Poſt van Admiraal aan den Capitein *Coribio Gomez de Corvan* opgedragen, zynde een volmaakt-ervaaren Zeeman, die 's Konings Dienſt lange Jaaren op de Kruyſſers had waargenomen, en tot Belooning zyner Getrouwigheid en Dapperheid tot Capitein van de *Patachen* verheven was, en het Bewind over verſcheidene Zaken van Aangelegenheid verkregen had, gelyk uyt de by hem aan den Onderkoning vertoonde Papieren en Getuygſchriften genoegzaam quam te blyken.

Hy wierd dan ten ſpoedigſten na de Provincien van *Honduras* en *Guatimala* gezonden, om twee Schepen op te zoeken, ten welken einde hem *Sebaſtian Melendez*, en Land-Officier, een *Antonio Florez*, een kundig Stuurman en Loots, derwaards verzelden: Ook zond de Onderkoning den Vaandrig *Juan de Azevedo Texeda* na *Aquapulco*, om aldaar alles tot de Reis in gereedheid te doen brengen, en een klein Fregat onder zyn Opzigt te laten bouwen. De Generaal was gelaſt eene Lyſt in te leveren van al hetgeen tot dien Tocht aan Proviſien, Behoeftens, Matroozen en Soldaten vereiſcht wierd, en de Onderkoning deed hem van alles volkomen voorzien, en gelaſtede daarenboven nog drie ongeſchoei-

ſchoeide *Carmeliten*, namentlyk Vader *Andrez de la Aſſumpcion*, Vader *Antonio de la Aſcenſion*, en Vader *Thomas de Aquino*, om hem te verzellen. En nademaal, volgens het zeggen van *Cicero*, geenerhande Zaken van groot Gewigt door Sterkte en Gaauwigheid alleen, maar wel door Beſtiering der Wysheid en Voorzigtigheid van verſtandige en kundige Raadslieden, kunnen volvoert worden, zo voegde de Onderkoning nog daarby den Capitein *Alonſo Eſtevan Peguero*, die in de *Nederlanden*, en ook onder *Magellan*, gedient had; den Capitein *Gaspar de Alarcon*, geboortig uyt *Bretagne*, een Man van uytſteekende Dapperheid en Beleid; wyders voor de Zeezaken, verſcheidene kundige Stuur- en Bootslieden; als mede den Capitein *Geronimo Martin*, als Aardbeſchryver, om alle de ontdekte Landen af te ſchetſen, tot Opheldering van de Berichten, dewelke aan zyne Majeſteit wegens hunne Ontdekkingen en Verrichtingen dienden gezonden te worden. Wanneer nu alles in diervoege bezorgd en gereed was, zo wierd *Don Franciſco de Valverde*, Commiſſaris der Theſaurie te *Mexico* en van 's Konings Schepen, door den Graaf van *Monte-Rey* gelaſt, alle de Behoeftens en Contanten, dewelke hy onder zig had, na *Aquapulco* te zenden, en de Soldaten te betaalen, die alle in uytgelezene Manſchappen beſtonden, en eene der aanzienelykſte Compagnien uytmaakten, dewelke ooit in *Nieuw-Spanjen* aangeworven en opgerecht zyn. De Vaandrig van dezelve was *Juan Franciſco Suriano*, en de Sergeant *Miguel de Legar*.

Wanneer de bepaalde Tyd tot hun Vertrek genaderd was, deed de Onderkoning hen alle voor zig komen, en aanbeval hen ernſtiglyk de Zaak te behertigen, om dewelke zy afgezonden wierden; onder zig zelve ruſtelyk en vredelyk te leven; aan hun-

ne

ne Officiers alle Gehoorzaamheid en Achting te bewyzen, en wel voornamentlyk aan de Geeſtelyken, op dewelke hy hoofdzaakelyk zyne Hoop veſtigde, dat zy eene behoudene en voorſpoedige Reize zouden hebben. Den 7 *Maart* in 't Jaar 1601 vertrokken de Vaders en Capiteins van *Mexico* na *Aquapulco*, alwaar zy den 20ſten dierzelve Maand aan Boord zouden gaan.

Alles tot de Reis in gereedheid zynde, zo wierd door den Generaal bevoolen, dat zig ieder op het hem toegewezene Schip had te vervoegen; en wanneer zulks ſtiptelyk volvoerd was, zo gingen de *Capitana*, de *Almiranta* en het Fregat, op Zondag den 5 *Mey* in 't Jaar 1601, 's namiddags ten 4 Uuren, van *Aquapulco* onder Zeil. Zy hadden nog by zig eene *Barco Longo*, om de Baaijen en Kreeken op te neemen, en andere Dienſten te doen, waartoe de zwaare Schepen onbequaam waren. Omtrent 2 Mylen in Zee gevorderd zynde, naamen zy hunnen Cours na 't Noordweſten, werwaards de Weſtkuſt zig uytſtrekt. Geduurende het ganſche Jaar heeft men langs deze Kuſt byna geene andere dan Noordweſte-Winden, waardoor de Vaart van *Aquapulco* af tot aan *Cabo San Sebaſtian* toe, bezyden *Cabo Mendozino*, altoos belemmert en tegengehouden wordt, en men genoodzaakt is, negen Maanden achtereen op Zee te zwerven, en geduurende dien Tyd de allergrootſte Ongemakken te ondergaan.

De Wind dus tegen zynde en hard waaijende, zo kon men onmogelyk voortſpoeden, dan alleen met Laveering, waardoor het Volk zeer vermoeit en afgemat wierd; en wanneer eene ſtyve Koelte en de Stroom tegen vallen, dan moet het Schip, in plaats van te vervorderen, achteruyt dryven. Doch wanneer de Wind hunne Vervordering onmogelyk ſcheen

te zul'en maken, zo veranderde hy ganſch onverwacht tot hun Genoegen, waardoor zy op Zondag den 19 *Mey*, 's avonds ten 5 uuren, *Puerto de la Natividad* bereikten. Zy waren genoodzaakt aldaar binnen te loopen, dewyl de Schepen, by gebrek van Ballaſt, bezwaarlyk konden zeilen, en derzelver Lading ganſch niet evenredig was met derzelver Holte en Ruymte. Daarenboven had de *Capitana* eene meenigte Water ingekregen, en dus moeſt derzelver Lek noodzaakelyk geſtopt worden; zulks wierd echter met alle maar mogelyke Spoed gedaan, en de Schepen teffens van Hout, Water en genoegzaame Proviſien voorzien, dewelke zy zonder eenige Zwaarigheid en Belemmering konden bekomen, alzo het Geweſt onder *Nieuw-Spanjen* behoorde, en deſſelfs Inwoonders Chriſtenen waren. In deze Haven waren de Schepen gebouwd, met dewelke men de *Philippines* en *Cabo Mendozino* ontdekt had: Ook wierd dezelve, voor de Ontdekking van *Aquapulco*, door de Galjoenen van *China* gewoonelyk bezogt. De Haven is zeer goed en geryflyk; men heeft daaromſtreeks Overvloed van Hout; de nabuurige Landſtreek is vermakelyk, en in allerhande Slach van Beeſten en Leeftocht rykelyk gezegend. Zy vertoefden echter niet langer, dan zy tot hunne Proviandeering nodig hadden, en ſtaken den 22 dier Maand wederom in Zee; vervolgden de Reis, gelyk te vooren, onder veelerhande Zwaarigheden, tot dat zy den 26, op den eerſten Pinxterdag, te *Cabo Corientes* aanquamen. Hier namen zy de Landſtreek op; vervorderden hunnen Cours langs de Kuſt heenen, en bereikten den 2 *Juny*, omtrent den Middag, de Eilanden van *Mazathan*. Dezelve zyn van eene middelmatige Grootte, en leggen zeer naby den anderen, zo dat tuſſchen dezelve en het vaſte Land

eene

eene goede Reede gevonden wordt, waar in zig eene groote Rivier uyt *Nieuw-Galicia* ontlast. Hier ter plaatse heeft de vermaarde Engelze Zeevaarder, de Heer *Thomas Cavendish*, zyn Schip gekrengt, terwyl hy na de Terugkomst der Vlooten uyt *China* wachtede, om dezelve te plunderen.

Beide de *Capitana* en *Almiranta* quamen op deze Reede ten Anker, om het Fregat, hetgeen kort na dezelver Vertrek van *la Natividad* van hen afgeraakt was, aldaar in te wachten; doch het was reeds te vooren in die Rivier aangekomen. De Generaal en Admiraal, de Religieusen en Capiteins, stapten op een dier Eilanden uyt, en vonden aldaar een oneindig Getal Zeevogels, dewelve die Landstreek aanqueekt, en wier Jongen nog niet konden vliegen; bestaande hun Voedzel in Sprotjes, Sardynen en andere Visjes, die daaromstreeks in meenigte gevonden worden. Dit Gevogelte heeft byna de Grootte en Zwaarte van onze Ganzen; voorzien van eenen Snavel ter Lengte van byna eene halve Elle, en van zo lange Pooten als de Ojevaars; zynde hunne Bekken en Pooten met die der Ganzen overeenkomende. Zy hebben wyders eenen grooten Krop, waarin zy de Vissen voor hunne Jongen bergen, en voor dezelve op den Grond uytwerpen.

Men vindt hier insgelyks eene meenigte wilde Bokken en Geiten, benevens verscheidene andere Dieren; als mede een Gewas, hetgeen men bevonden heeft zeer heilzaam voor de Zieken by hunne Terugkomst te zyn, gelyk wy daarvan ter behoorlyke Plaats nader en breedvoeriger zullen gewaagen. De Inwoonders van het vaste Land alhier zyn Christenen, en gevolgelyk onze Vrienden; het Land zelve wordt de Provincie van *Acaponeta*, of *Chametha* genaamt. Hier begint de Inham van *California*, langs de Kust van *Nieuw-Spanjen* heenen; en tus-

ſchen de dertig en veertig Mylen van deze Eilanden, na *Cinaloa* en *Culiacan* toe, ontlaſt zig *Rio Grande*, nu de *Toluca* genaamd, in de Zee, dewelke aldaar met den Naam van *Riviera de Rarito* beſtempelt wordt.

De *Capitana* en *Almiranta*, het Fregat aldaar gevonden hebbende, gingen denzelven Dag wederom onder zeil, om den Mond of Arm der Zee, tuſſchen de voorſz. Eilanden en *Cabo San Lucas*, zynde de uyterſte Hoek van *California*, over te ſtevenen; de Affland van de eene tot de andere Zyde bedraagt omtrent zeſtig Mylen, en den 9 *Juny*, met het vallen van den Avond, wierd het vaſte Land van *California* bereikt. Wanneer zy op de Hoogte van *Cabo San Lucas* gekomen waren, ontſtond een zo zwaare Miſt, dat zy elkander geduurende zes en dertig Uuren achtereen niet zien konden, en de *Almiranta* bevond zig, op vyftig Paſſen na, voor eene Reeks van Rotzen, voor dewelke zy bewaart wierd door eene ſchielyke Optrekking van den Miſt, denwelken ik enkel en alleenlyk aan Gods Voorzienigheid mag toeſchryven, dewyl zy buyten die Opklaaring lang genoeg het haar nakend Gevaar vooruyt gezien zoude hebben. Dit gebeurde omtrent ten 7 Uuren in den Ochtendſtond, en ten 9 Uuren was de Miſt zodanig opgetrokken, dat de Zon eenigzins doorbrak, waardoor de *Almiranta* en de *Capitana* elkander konden zien; en zo dra zy zig konden beroepen en hooren, wierd Bevel gegeven, de naaſt de voorſz. *Cabo San Lucas* gelegene Baai in te loopen, alwaar zy, tot wederzydze Blydſchap, het Fregat reeds vonden voor Anker leggen.

Dewyl de Vloot die Baai op den Feeſtdag van *St. Barnabas* aandeed, wierd dezelve met den Naam van dien Heilig beſtempelt. Wanneer zy naby het Strand ten Anker quamen, en de Zeilen in-

ingordeden, ontdekten zy langs de Kuſt eene meenigte naakte *Indianen* met Boogen en Pylen, en zommige van hen met Spieſſen gewapend, dewelke, door hun Geroep en door het opwerpen van Zand in de Lucht, de Manſchap in de Schepen ſcheenen aan Land te noodigen. Hierop beval de Generaal de Booten uyt te zetten, en zommige Soldaten met hunne Wapenen na 't Strand te roeijen, om van de *Indianen* te verneemen, wat hun Geroep, en het werpen van Zand in de Lucht, wilde beduyden. Vervolgens ſtapten de Generaal, de Admiraal, de drie Geeſtelyken, zommige Officiers en twaalf Soldaten in de Booten, zynde de laatſte van hunne Musquetten en brandende Lonten voorzien. Zo dra de Booten aan den Oever quamen, en de *Indianen* een zo groot Getal van gewapend Volk zagen, vluchteden zy ganſch ontſteld na eene Hoogte toe, om zig voor de geduchte Aanranding dier Vreemdelingen te beveiligen. Zy ſtapten alle uyt de Booten aan Land; doch wanneer zy de *Indianen* begonnen te naderen weeken dezelve nog meer terug, tot dat Vader *Antonio de la Aſcenſion* alleen na hun toeging, om de *Indianen* tot eene vriendelyke Onderhandeling over te haalen; hy verwon door allerhande Teekenen en Gebaardmakingen zo veel op hen, dat zy ſtand hielden, en de Vader, dicht by hen gekomen zynde, omhelsde dezelve met de vriendelykſte Tederheid. Zy wierpen hunne Boogen, Pylen en Spieſſen op den Grond, en verzogten hem, door Tekenen en kenbaare Gebaarden, by hen te willen komen nederzitten, en de andere Manſchappen niet te laten naderen, zonder alvoorens hunne Wapenen afgelegt te hebben. Vader *Antonio* voldeed aan hunne Begeerte, en riep eenen *Negro* onder zyn Gevolg toe, eene Mande met Biſcuit aan te brengen, om onder de *Indianen* uytgedeelt te worden. Zy ſcheenen op

het zien van dien *Negro* zeer verblyd te zyn, en gaven hem te kennen, dat zy met eene Natie van gelyke Couleur in goede Verſtandhouding en Vriendſchap leefden, en dat niet ver van daar een geheel Dorp door dezelve bewoont wierd. Inmiddels leiden ook de Generaal en Admiraal hun Geweer af; naderden, met de andere beide Geeſtelyken, Vader *Antonio* en de *Indianen*, die van hunne Zitplaats niet oprezen, en onder hen verſcheidene Kraalen en andere Snuyſteryen uytdeelden, die zy wel greetig, doch niet buyten Schroom voor eenigerhande quaden Toeleg, aannamen, en daarmede verheugd na hunne *Rancherias* keerden. Na dat de *Indianen* vertrokken waren, zo ging de Generaal, benevens de overige van 't Gezelſchap, eene Wandeling landwaards-in doen, alwaar zy, niet ver van de Reede, eene Vyver van helder en aangenaam Water vonden, en vermits de Avond viel, weeken zy na zommige Rotſen aan de Zyde der Zee. Hier zagen zy eene meenigte Sprot en Sardynen, die voor de grootere Viſſchen vlugtende, door de Baaren op 't Strand geworpen waren. Hiervan bediende zig de ganſche Troup diezelve Nacht en den volgenden Dag, wanneer zy langs het Strand ganſche Hoopen van Paarel-Oeſter-Schulpen vonden, zo glad en glinſterende, dat men by de Terugkaatſing der Zonneſtraalen byna verblindt wierd, hetgeen aan den Oever eene luyſterryke Vertooning gaf, en waaruyt men het groot Voordeel der Parelviſſchery eenigzins kon naleiden. Aan den Voet der voorſz. Rotſen deed de Generaal eene groote Tent opſlaan, en daarin eenen Altaar oprechten, om geduurende zyn Verblyf den dagelykſen Dienſt der Geeſtelyken te kunnen doen houden en bywoonen.

In deze Baai bleef de Vloot voor eenige Dagen leggen, om de Verandering der Maan af te wachten; de Sche-

Schepen te herſtellen, en Hout en Water in te neemen, en vermits ieder Schip Netten medevoerde, zo gingen de Booten geduurig viſſchen, dewyl de Baai van Tongen, allerhande Platviſſchen, Kreeften en Paarel-Oeſters krielde. De Bodem is aldaar zeer vruchtbaar, gezond en van eene goede Luchtſtreek; wyders vlak en effen; bequaam tot Verbetering, en overvloedig voorzien van Hazen, Konynen, Harten, wilde Duyven, Quakkels en ander Gedierte, en zelfs van Leeuwen en Tygers. Aan Boomen ontmoet men onder anderen eene meenigte Vyge-, Maſtik-, Pithahaja- en Pruyme-Boomen, welke laatſte in plaats van Hars of Gom een byzonder aangenaam Reukwerk uytleveren. Aangaande de Pruymen zelve, heb ik dezelve nergens anders dan klein en groen, en op verre na zo aangenaam niet van Smaak, als de onze, bevonden; alhoewel degeene, die in *Californa* geweeſt zyn, dezelve ten hoogſten aanpryzen. Doch het voordeeligſte van al beſtaat daarin, dat men hier ter plaatſe Zoutketen zoude kunnen aanleggen; alzo door eenen zuydooſtelyken Wind aldaar eene groote Plas van Zeewater gemaakt wordt, dewelke toen ter tyd uyt wit en helder Zout beſtond. De *Indianen* quamen in de Tent, wanneer de Dienſt verricht wierd, en bragten aan den Generaal en de Soldaaten eene meenigte Harte-, Leeuwen- en Tyger-Vellen, Cattoene Kappen en kleine fraai-gewerkte Netten. Deze *Indianen* waren moedernaakt, en hadden in hun Hair allerhande glinſterende Snuyſteryen gevlogten; zommige onder hen waren roodhairig; zy beſtryken hunne Lichaamen met zwarte en witte Verwen, en zyn doorgaans vrolyke, leerzaame, beleefde en welgeaarte Schepzels.

In deze Baai hebben de *Engelzen*, eenige Jaaren geleden, de *St. Anna*, van de *Philippines* terug-

rugkomende, opgebragt; het Volk aan Land gezet, alle de Goederen ontladen, en vervolgens tot aan het Water toe doen verbranden; doch wanneer het Wrak aan het Strand quam dryven, begaven de *Spanjaarden* zig wederom daarop; wierpen de Ballaſt over Boord; rechteden Noodmaſten op, en quamen met hetzelve behouden in de Haven van *Aquapulco* aan. Deze *Spanjaarden*, zo het ſchynt, hebben een Indiaans Vrouwsperſoon geweldiger wyze ontvoert, waarover de Inboorlingen nog ten huydigen dage bedroefd zyn. En die Gebeurtenis was de waare Oorzaak, waarom zy niet zeer genegen ſcheenen te zyn, met het Volk van de Vloot eene naauwe Vriendſchap aan te gaan; vreezende, dat daardoor wel een ander Ongeluk van diergelyke Slach mogt komen te gebeuren. Ik haal dit Geval aan, alleenlyk om te betoogen, dat men behoore Zorg te dragen, aan deze Natie geenerhande Beleediging te pleegen, dewyl daaruyt natuurlyk onder hen een Afkeer en Walging van alle Vredehandeling, mitsgaders eene groote Wantrouw omtrent de *Spanjaarden*, die het Evangelie verkondigen, verwekt wordt. Hier wierd daarentegen een goed Gedeelte van de, op 's Konings Koſten, ten behoeve der Soldaten medegebragte Goederen onder hen uytgedeelt, waardoor zy ten uyterſten geryfd en zeer wel voldaan en vergenoegd betoonden te zyn. Intuſſchen was de Verandering der Maan voorby, en het Weêr ſcheen gunſtiger te worden; weshalve de Generaal beval, alles aan Boord te brengen, en dat de Vloot te middernacht de Baai zoude verlaten, en haare Reis vervorderen. Doch men had nog geene drie Mylen ver gezeilt, wanneer de Wind uyt het Noordweſten zo hard begon te waaijen, dat het Fregat niet langer Zee kon houden, en genoodzaakt wierd na de Baai terug te keeren, werwaards de

Ca-

Capitana en de *Almiranta* volgden, om hetzelve niet alleen te laten. De Vloot zeilde tot driemaal toe uyt de Baai, doch moeſt telkens, door den geweldigen Storm gedwongen, en vermits de Ongeſtuymigheid der Zee, derwaards terug keeren. Eindelyk wierd beſlooten de *Barco longo*, door dewelke de *Capitana* tot aan het Zoet-Water-Meir in de Baai geboegſeerd was, te laten uytligten, en aan de *Capitana* te hechten, om dezelve gemakkelyk te doen voortkomen. De Wind en de Zee vervolgens bedaard zynde, ging de Vloot den 5 *July* voor de vierdemaal onderzeil, en vervorderde eenigzins in haare Reis; doch het Fregat kon de twee Schepen niet byblyven, en was genoodzaakt onder de Wal te houden.

Ondertuſſchen ſtaken de *Capitana* en *Almiranta* zo d[illegible] in Zee, dat zy *Californa* uyt het Gezigt verloo[illegible]m te bezoeken of zy eenigen Weg konden ſpo[illegible], en dus bleef het Fregat achter, en de Manſchappen waren verblyd in de Baai terug te mogen keeren. De *Capitana* en *Almiranta* onderſtelden, dat het Fregat zyne Reis langs de Kuſt onder de Wal zoude vervorderen, en ſtevenden geduurig voort; doch beſloten eindelyk het Strand wederom te naderen, om te zien of zy het Fregat konden vinden. Zy kreegen hetzelve op den 8 dier Maand in 't Gezigt; en onder eenige Hooglanden komende, wierden zy door eene Stilte zodanig bevangen, dat zy in eene geheele Week geene enkelde Myl terugleiden, om welke Redenen zy aan die Hooglanden den Naam van *Sierra del Enfado*, of het verdrietig Gebergte, gaven. Zulks was echter niet geheelyk aan de Kalmte alleen, maar ook gedeeltelyk aan den ſnel-ſchietenden Stroom te wyten; en dus wierd hetgeen by het eerſte gewonnen was, by het ander wederom verlooren. Eene byzondere

Om-

Omſtandigheid wierd daarby aangemerkt; namentlyk, dat wanneer de Wind bedaarde ook teffens de Stroom ophield, en wanneer hy begon op te ſteeken, het Gety zyne voorige Snelheid wederom hervattede. Eindelyk quam echter eene aangenaame en middelmatige Koelte op, waardoor de Schepen tot naby de Haven van *Santa Magdalena*, anders genaamd *San Jago*, gedreven wierden, alwaar een zo dikke Miſt ontſtond, dat de eene Man den anderen, ten afſtand van 6 Paſſen, niet meer kon zien. De *Capitana* wendde landwaards, om die Haven aan te doen; denkende door de *Almiranta* gevolgt te worden, en liep dezelve den 20 dier Maand binnen. De *Almiranta*, geduurende dien Miſt vreezende op eene Droogte te vervallen, of tegen de Rotſen te ſtooten, hield van de Wal af, en had, na dat de Miſt opgeklaard was, de *Capitana* uyt het Gezigt verlooren, ook kon zy daaromſtreeks geene Haven aandoen; eindelyk, na dat dezelve vooruyt gezeild was, vervorderde zy insgelyks haaren Cours, en dus geraakten beide ten eenemaal van den anderen af, tot dat zy op het laatſte aan het Eiland van *Cerros* gelukkig by den anderen quamen.

De *Capitana* was, gelyk wy reeds gemeldt hebben, de Haven van *Santa Magaalena* binnen gelopen; onderſtellende door de *Almiranta* derwaards gevolgt te zullen worden. 's Daags daaraanvolgende deed de Generaal eenige Soldaten eenen hoogen Berg beklimmen, met laſt, om van deſſelfs Top over Zee na de *Almiranta* uyt te zien, en dezelve ontdekkende, daarvan door den Rook kennis te geven. De Rook wierd dien ganſchen Dag gemaakt, en het Schip was geduurende dien Tyd in 't Gezigt; doch hetzelve verbeeldede zig, dat de Rook by de *Indianen* tot een Sein gemaakt was, om hunne Nabuuren te verwittigen, dat 'er een Schip gezien wierd,

wierd, en zy zig na het Strand hadden te vervoegen, gelyk zulks langs de Kuſt onder hen altoos gebruykelyk was. De *Almiranta* hield haren voorigen Cours, om de thans zo zeer verrachterde *Capitana* op te zoeken, en zag na dezelve om in alle de Baaïjen, Eilanden, Havens en Kreeken. De Generaal deed nog verſcheidene andere Poogingen, om de *Almiranta* uyt te vinden; doch alle zyne Moeite was vergeefſch beſteed. Vermits nu de *Capitana* op den Dag van *Santa Magdalena* zig alleen bevond, zo hielden de Vader Commiſſaris en Vader *Thomas* de Mis aan 't Strand, en ter gelegenheid van dien Feeſtdag wierd de Baai met den Naam dier Heilige beſtempelt. De Baai is ruym en groot; van verſcheidene veilige Kreeken en Ankerplaatſen voorzien; heeft twee Invaarten, en door dezelve loopt een Arm der Zee landwaards-in. Binnen de Baai vonden zy eene Kaar eene halve Myl in Lengte, en van groote Stukken Hout gemaakt, waarin de *Indianen* hunne Viſſchen levendig hielden. Op het rondom de Baai gelegen Land zag men eene meenigte naakte *Indianen*, alle met Boogen en Pylen gewapend, wel-gemaakte en redelyk handelbaare Schepzels. By derzelver Nadering tot de *Spanjaarden* boden zy hen hunne Bogen en Pylen aan, tot een Teeken van Vrede; ook bragten zy hen Wierook, alzo hun Land hetzelve op eene Soort van Pruymboomen overvloedig uytleverde. Binnen deze Baai is nog eene kleindere, waarin eene Meenigte van uytſtekende Moſſelen gevonden worden. Doch daar was geen vers Water te ontdekken, behalven in de Holtens der Rotſen, en ook was hetzelve zeer ſlecht; eenige Tonnen wierden echter daarmede gevult, doch onder de uyterſte Bedroefdheid ten opzigte van de *Almiranta* en van het Fregat.

Wy

Wy hebben hier vooren reeds verhaalt, dat het Fregat na de Baai van *San Barnabas* terug gekeerd was, zonder iets het minſte van de *Capitana* en de *Almiranta* te weten. Wanneer echter de Wind ging leggen, zo liep hetzelve voor de tweedemaal uyt, om ze op te zoeken, en naby het Land gekomen, zag men eene wyde Baai, dewelke ingeloopen wierd, in Hoop van dezelve aldaar te zullen vinden. Deze was eene der Invaarten, van dewelke wy hierboven gewaagt hebben; zy ontmoeteden aldaar insgelyks eene meenigte *Indianen*, die zig ganſch beleefdelyk gedroegen, en aan zommige der aan Land geſtapte Manſchappen hunne Boogen en Pylen aanbooden. Doch de Schepen, die zy zogten, daar niet vindende, keerden zy terug langs dezelve Invaart, door dewelke zy gekomen waren, en noemden de Baai *Euganno ſa*, dat is de bedriegelyke, om dat zy in hunne Verwachting te leur geſteld waren. Zy voert tegenwoordig den Naam van *el Puerto del Marques*, of *San Jago*. Het Fregat voer langs de Kuſt verder op, en het ander Gedeelte der Baai van *Santa Magdalena* ontmoetende, wierd hetzelve ingelopen, en de *Capitana* daarbinnen gevonden. De Generaal nu het Fregat by hem hebbende, beval de Baai te verlaten, en de *Almiranta* op te zoeken, die hy nu zeker wiſt, dat haare Reis vervordert had. Vervolgens zeilden de *Capitana* en het Fregat, op Zondag morgen den 28 *July*, beide van daar; om nu by den anderen te blyven, beval de Generaal het Fregat met een Touw aan de *Capitana* vaſt te maken, en hetzelve voort te ſleepen.

Omtrent vyf Mylen van de Baai *Santa Magdalena* gevorderd zynde, quam eene ſtyve Koelte uyt het Noordweſt op, waardoor zy in groote Verlegenheid geraakten. Want wanneer zy eene Baai meen-

meenden aan te doen, zo ſcheen hen derzelver Invaart zeer gevaarlyk te zyn, dewyl zy aan beide de Zyden ganſch klaarlyk eenige Klippen ontdekten, weshalven zy, in plaats van dezelve in te loopen, wederom Zee koozen, om de *Almiranta* op te zoeken. De ganſche Kuſt voorby de Baai *Santa Magdalena* legt vlak, en is zeer vermakelyk; zynde maar eenige Bergen na binnen 's Lands te zien. Den 30 *July* kreegen zy eene Baai in 't Gezigt, die door de Uytvloeijing eener Rivier ſcheen gemaakt te worden. De Generaal, om daarvan een verzekerd Bericht te bekomen, zond het Fregat derwaards, om dezelve op te neemen. Doch het Fregat daarvoor komende, bevond de Invaart wegens de veelvuldige Kreeken te gevaarlyk; beſloot derhalven terug te keeren, en van de Bevinding aan den Generaal verſlag te doen. Deze Baai, *San Chriſtoval* genaamd, was te vooren by de *Almiranta* insgelyks opgenomen, wanneer zy twee Mylen van dezelve ten Anker quam, en de Capitein *Peguero* met de Boot dezelve van naby onderzocht, en bevond die veelvuldige Kreeken door de Zamenſtooting der Stroomen van de Rivier en de Vloed der Zee verooraakt te zyn. Doch in derzelver Invaart wierden zy over de 6 Vademen diep bevonden, en indien de Avond niet had komen te vallen, dan zoude de *Almiranta* dezelve ingezeild zyn. De Capitein quam derhalve terug en gaf aan den Generaal Bericht van zyn Wedervaaren, niet weetende van hetgeen tegen 'sanderendaags ochtends kon gebeuren. De Baai wierd *San Chriſtoval* genaamt, om dat zy op den Dag van dien Heilig ontdekt was. Zy voeren diezelve Nacht verder, tot dat de Baai van *las Balenas* bereikt wierd, van waar de *Capitana* en het Fregat hunne Reis vervorderden, om na de *Almiranta* en teffens na verſch Water te zoeken, waaraan beide

groot Gebrek hadden. Op eenen verren Afſtand van daar zagen zy wederom eene wyde Baai, werwaards de Generaal met Fregat afzond, in verwachting van in hunne Omſtandigheden eenigerhande Verligting te zullen bekomen; doch nader daarby komende wierd ontdekt, dat dezelve door verſcheidene Ondieptens omcingeld was, weshalve aan de *Capitana* een Sein gegeven wierd, niet nader te komen, en vervolgens hervatteden zy met den anderen hunne Reis.

Ook deze Baai was reeds door de *Almiranta* bezocht, van dewelke zy met den Naam van *las Balenas*, of de Walviſch-Baai beſtempelt wierd, om redenen, dat men aldaar eene meenigte dier groote Schepzelen vond, dewelke door den Overvloed der kleine Viſſchen derwaards gelokt waren. De Vluchten van Gevogelte konden niet zonder Verbaaſtheid aanſchouwt worden, zo wel ten opzigte der Grootte als van derzelver Verſcheidenheid; levende alle, gelyk de Walviſſch , van den Roof der kleine Viſſchen. De Landſtreek langs de Baai is bevolkt, en deszelfs Bewoonders zyn byzonder ſpraakzaam en vriendelyk; ook zyn zy zo welgemaakt, en veel fraaijer van Geſteltenis, dan men eenige tot nog toe langs de Kuſt gezien had. De *Indianen* beſchonken hen met Paerel-Oeſters en fyne en wel gebreide Netten, en waren zeer verlangende, om mede aan Boord van het Schip te mogen gaan; doch het Water was zo hol en het Weêr zo onſtuymig, dat zy niet na hetzelve durfden toezwemmen; ook kon het Volk der *Almiranta* niet aan Strand komen, dewyl derzelver Boot zeer klein was. De Vaendrig *Azevedo* en een Soldaat ſprongen echter over Boord en zwommen na de Wal, om het Land te bezigtigen. Aldaar komende, ontfingen zy van de *Indianen* eenige Netten met Paerel-Oeſters tot een Geſchenk, welke

welke hen aan lange Stokken toegereikt wierden; want zy durfden de *Spanjaarden* niet aanraken, dewyl zy zig verbeelden, dat dezelve geene Menſchen, maar zo veele Goden waren. De *Indianen* gaven hen te kennen, dat in de Nabuurſchap goed Hout en verſch Water te vinden was, als mede dat hun Land wyd uytgeſtrekt, volkryk en met eene meenigte Steden opgevuld, en daarin alles te bekomen was, waarmede men met de Inlanders kon Handel dryven; want zy ſcheenen Viſſchers te zyn, en hunnen Vangſt op de Markten in de naby gelegene Steden veil te bieden.

De *Almiranta* bleef hier nog twee Dagen leggen, om na beter Weêr te wachten, en eenige gewapende Manſchap aan 't Strand te zenden, om Hout en Water, waaraan zy groot Gebrek hadden, aan Boord te halen; en geduurende dien ganſchen Tyd bleven ook de *Indianen* zig aan 't Strand ophouden; om het Volk van de Schepen aldaar te ontfangen. Doch de Zee niet willende bedaaren, zo zeilde de *Almiranta* verder, om de eene of de andere Plaats op te zoeken, alwaar men beter Verligtenis in de dringende Nood zoude kunnen vinden. Het was den laatſten *July*, wanneer de Reis vervordert, en acht of tien Mylen van deze Baai het Eiland van *San Roque* bereikt wierd. In deſſelfs Midden is een Reeks van hooge Bergen gelegen, *los Siete Infantes* genaamd, dat is, het Gebergte der zeven Kinderen, zynde het Getal, gelyk zy in eene Linie naaſt elkander volgen.

De *Capitana* en het Fregat, uyt de Baai van *las Balenas* hunne Reis vervorderende, kreegen den 8 *Auguſti* eene Baai in 't Gezigt, welke hen zeer bequaam ter Inlooping en ter Vervulling hunner Wenſingen ſcheen te zyn; dezelve wierd opgezeilt, en beide de Schepen quamen daarbinnen voor Anker;

doch eenige Soldaten aan de Wal gezet zynde, om Hout en verſch Water te zoeken, vonden het Land alom ten uyterſten bar en ſchraal, en keerden onverrichter zaak wederom na Boord toe. Dus in hunne Verwachting gemiſt hebbende, ging men weder onder, zeil en quam 's daags voor O. L. V. Hemelvaart by een Eiland, niet ver van de Kuſt gelegen, alwaar de *Almiranta* te vooren insgelyks geankert had. Doch de *Capitana* twee Mylen van daar een ander Eiland ziende, ſtevende derwaards, en deed het eerſte niet aan, hetgeen *La Aſſumpcion* genaamt wierd, en alwaar de Admiraal den 5 dierzelver Maand aangekomen was. Dit Eiland is van eene middelmatige Grootte; de Grond zandig en keiachtig, en door Zee-Meeuwen als overdekt. In zommige Kreeken van hetzelve was een oneindig Getal van Zee-Wolven, zo groot als Kalveren, en eene Meenigte van allerhande Slach van Viſſchen, van dewelke maar twee Soldaten binnen het Uur, alleenlyk met Lynen, zo veel vongen als hun Boot kon laden; wordende doorgaans gezond en aangenaam van Smaak bevonden; byzonder zyn de Sardynen groot en voortreflyk aldaar. Hier ter plaatſe deed Vader *Antonio* den Dienſt op den Dag der Verheerlyking van onzen Zaligmaker. Na het eindigen van denzelven, ging de Sergeant *Miguel de Legar* met zommige Soldaten na Water en Hout zoeken. Zy vonden in 't Gezigt van het Eiland, alwaar de *Capitana* ingeloopen was, een Meir vol goed Zout, en naby hetzelve zommige Putten, of Wellen in 't Zand gemaakt, die gedeeltelyk zoet en gedeeltelyk brak Water uytleverden. De Admiraal, met zynen Raad, den grooten Affland bezeffende, en dat het gevolgelyk zeer bezwaarlyk zoude vallen aldaar Water te haalen, zo wierd beſlooten, den Cours te hervatten, om het Eiland

Cer-

Cerros aan te doen, en de *Capitana* op te zoeken. Dienvolgens ſtevende de *Almiranta* den 9 *Auguſti* van daar, na dat Vader *Antonio* alvoorens van het Eiland eene Opneeming gedaan, en dezelve in eene Kaart gebragt had.

Wy hebben reeds gezegt, dat de *Capitana* en het Fregat wel in 't Gezigt van 't Eiland *la Aſſumpcion* quamen; doch dat zy, in plaats van aldaar te ankeren, na een ander twee Mylen verder gelegen Eiland overſtaken, en aldaar 's avonds voor O. L. V. Hemelvaart het Anker wierpen; wordende hetzelve by hen *la Iſlar de San Roque* genaamd. 's Anderendaags deed de Generaal den Vaendrig *Forez Alarcon*. met zommige Soldaten, aan Land gaan, om Water te zoeken; de Vaendrig *Martin de Aguilar* ging mede, en zy vonden met onvermoeiden Arbeid eindelyk dezelve verſche Wellen en ziltige Putten, dewelke het Volk van de *Almiran*te vooren ontmoet hadden; ook ontdekten zy, tot hunne grootſte Blydſchap, zommige Merkteekenen, dat de Manſchappen van de *Almiranta* aldaar geweeſt waren. Uyt deze Wellen voorzagen zy zig van verſch Water, hoewel niet zonder Gevaar wegens de zwaare Zeegolven. Terwyl de *Spanjaarden* zig aldaar bevonden, quamen de *Indianen* in meenigte na het Strand afzakken, en verwiſſelden hunne Préſenten tegen die der *Spanjaarden*. Wanneer de *Capitana* en het Fregat aldus van Water, Zout en Hout voorzien waren, gingen zy na *Cerros* onderzeil, en men beſloot aldaar mede aan Land te zullen moeten gaan.

In 't vervorderen der Reize quamen zy, omtrent twaalf Mylen in Zee, voorby eenen hoogen Berg, doch naderden denzelven niet. Alhier was de *Almiranta* door eenen ſterken Noordweſte Wind omtrent acht dagen tegen gehouden, na dat zy de Kaap,

dewelke door den voorſz. Berg geformeert wierd, te boven gelaveert had; en al voort laveerende quamen zy te meermaalen ten afſtand van eenen Steenworp het Voorland en het vaſte Land te naderen, Aan en op dezen Berg was geenerhande Groente noch Struyk te zien; dezelve was overal met Streepen van verſcheidene Couleuren als beſchilderd, hetgeen eene zeer fraaije Vertooning gaf, en zommige Soldaten, benevens een ervaaren Matroos uyt *Peru*, dewelke alle in de Mynen bekend waren, en daarin gearbeidt hadden, verzekerden eenpaarig, dat die verſchriklyke groote Berg ten eenemaale uyt Gouden Zilver-Mynen moeſt beſtaan; en indien de Wind en het Strand hadden willen toelaten met de Boot aan Land te gaan, dan zoude de Admiraal zommige Manſchappen derwaards gezonden hebben, om de Waarheid dier Verzekering te onderzoeken. Wanneer eindelyk de Wind begon te bedaaren, laveerden zy dien Uythoek voorby, en ſtevenden na dien Berg, of na het Eiland *Cerros* toe, Cours zettende tuſſchen het vaſte Land en het Eiland *la Natividad de Nueſtra Senhora* heenen, en quamen den 19 *Auguſti* dicht onder het Eiland *Cerros* voor Anker.

De *Capitana* en het Fregat, geenen Hinder van dien geſchilderden Berg, gelyk de *Almiranta*, ontmoetende, deeden eene goede Haven aan, dien zy *San Bartholomeo* noemden, gelegen drie Mylen aan deze zyde van het Eiland *Cerros*. Hier zond de Generaal den Vaendrig *Alarcon*, met zommigen Soldaten, wederom aan Land, om verſch Water te zoeken; doch zy vonden 'er niet, alzo het Land overal zeer bar en ſchraal was. Langs het Strand ontmoeteden zy eene Soort van Hars, doch dezelve van een quaade Reuk zynde, wierd onwaardig geacht daarvan iets mede te neemen. Achter-

tervolgens hun Bericht geleek dezelve wel na Barnſteen; doch wat het ook moge zyn, daar was genoeg, om 'er een Schip van vol te laden.

De Admiraal had gaarne die Haven opgenomen; doch de Nacht ophanden zynde, wierd het niet oirbaar geacht; en vermits men aldaar geen Water kon vinden, zo gaf ook de Generaal Bevel den bepaalden Cours te hervatten, en vervolgens vertrok men 's nachts den 24 *Auguſti* wederom van daar. Kort daarna voeren zy het Eiland *Natividad* voorby, zonder hetzelve te zien, en den volgenden Dag bevond men zig naby het Eiland *Cerros*; doch dewyl men het verkeerdelyk voor het vaſte Land hield, zo wierd beſlooten langs deſſelfs Kuſt heenen te zeilen. Maar echter behaagde het dengeenen, dien Wind en Water gehoorzaamen, dat zy geduurende negen dagen niet in ſtaat waren, den Uythoek, genaamd *Cabo de San Auguſtino*, te boven te komen. Eindelyk, door de geduurige Laveeringen afgemat zynde, beval de Generaal, kort onder Land te zetten; oordeelende aldaar voor den ſterken Noordweſte Wind gedekt te zullen zyn, en voor Anker te kunnen leggen, wanneer hy het Fregat met den Aardbeſchryver *Gueronymo Martin* afzond, om de Legging van het Land af te ſchetſen, en van zyne Bevinding verſlag te doen. Dus quamen zy den laatſten van *Auguſti* aan 't zuydelyke Gedeelte van het Eiland *Cerros* voor Anker legge[n].

Wy hebben wyders reeds aangemerkt, dat de *Almiranta* den 19 *Auguſti* insgelyks dicht onder het Eiland *Cerros* ten Anker gekomen was. Den volgenden Ochtend, zynde de Feeſtdag van *San Bernardo*, begaven zig de Admiraal *Toribio Gomez*, Vader *Antonio*, en de Capitein *Peguero* met zommige Soldaten aan Land, om Water en Hout te zoeken: Daarmede bezig zynde quamen zy op een

naauw Voetpad, waarin zy eene meenigte Afdrukſelen van Menſchen-Voeten zagen; dit Spoor volgende, geraakten zy op eene Hoogte, en wyders op eene Plek met Liſch, van eene helder groene Kleur, overal zeer dicht bewaſſen, en daarby vonden zy eenige Merkteekenen, dat aldaar een Beekje doorgeſtroomt moeſt hebben, hetgeen alsnu opgedroogd was; deze Grep volgende, quamen zy over eene hobbelige Vlakte by zommige Wellen van brakachtig Water, hetgeen echter in geval van Verlegenheid nog kon gebruykt worden. Het Pad nog al verder opgaande, geraakten zy op eene ſteile Hoogte, en quamen eindelyk op het allerhoogſte Gedeelte van het ganſche Eiland. Doch zeer benieuwd zynde, werwaards dit Spoor hen mogt brengen, zo vervorderden zy langs hetzelve hunnen Weg, tot dat zy na de Zeezyde, niet ver van *Cabo San Auguſtino*, dewelke, gelyk wy hiervooren gemeldt hebben, de *Capitana* niet had kunnen voorby loeven, uytquamen, zonder ook aldaar en elders eenige Teekenen van verſch Water te ontdekken; weshalven zy beſlooten by de voorige brakachtige Wellen daarna te graven, hetgeen zy met onbeſchryflyke Moeite volvoerden, het Water in Vaatwerk ſloegen, en 't zelve over eene halve Myl ver weg ſleepten. Na volle twaalf Dagen daarmede gebezigd te zyn, vond de Admiraal en zyne Raden goed, het ganſche Eiland rond te zeilen, om na de *Capitana* te zoeken. Ten dien einde ging men den 31 *Auguſti* onderzeil, en ſtevende zuydwaards aan; doch naauwelyks eene Myl gevorderd zynde, zo ontdekte iemand van 't Volk een Schip, dicht onder het Eiland voor Anker leggende; en terſtond daarop wierd de ganſche Equipagie gewaar, dat de Matroozen met het gorden van deſſelfs Zeilen beezig waren, even eens, als of zy op dat oogenblik het

An-

Anker lieten vallen. De Blydſchap over zodanig eene Ontdekking was onuytſpreeklyk; want men was volkomen verzekerd, dat het de *Capitana* moeſt zyn. Terzelver tyd ontdekte ook de Vader *Thomas de Aquino*, die zig aan derzelver Boord bevond, onze *Almiranta*, en zag duydelyk, dat dezelve derwaards aanſtevende, hetgeen onder alle het Scheeps-Volk eene groote Vreugde veroorzaakte.

Het is onmogelyk, de wederzydze Gelukwenſchingen en Verwelkomingen uyt te drukken, dewelke by de Aankomſt der *Almiranta* by de *Capitana* gepleegt en betuygt wierden. De Manſchap der eerſte, uyt Naam van den Generaal, gevraagt zynde, in wat Gedeelte van *California* men zig bevond, wierd onderrecht, dat het aan 't Eiland *Cerros* was, en dat zy twaalf dagen achtereen na de *Capitana* aldaar had leggen wagten, en nu van het kruyſſen, om dezelve op te zoeken, juiſt terug gekomen was. Die van de *Capitana* ſtonden over dat Verhaal ganſch verwonderd, alzo zy zig verbeeldede aan het vaſte Land van *California* te zyn; doch beider Verwondering wierd veel grooter, wanneer zy herdachten, hoe het de Goddelyke Voorzienigheid behaagt had derzelver Hereeniging te beſtieren. Wanneer het Scheeps-Volk der *Capitana* over Gebrek van Water en Hout klaagde, zo keerden beide de Schepen te rug na de Plaats, alwaar de *Almiranta* te vooren geankert had, en de Generaal beval terſtond aan het Strand eene Tent op te rechten, om geduurende hun Verblyf aldaar den Godsdienſt te kunnen verrichten; doch wanneer zyne Excellentie de Wellen ging bezigtigen, uyt dewelke het Volk van de *Almiranta* het Water gehaalt had, zo ſcheen hem dat Werk zo zwaar en moeijelyk te zyn, dat hy den Vaandrig *Juan Francisco*, benevens den Sergeant *Miguel de Legar* en twaalf Soldaten uyt-

zond, om het Eiland te doorkruyſſen, en te zoeken, of men mogelyk eenige Wel of Beekje kon vinden, die nader by het Strand gelegen was. Na lang in verſcheidene Kloven en Greppen gezogt te hebben, wierd door den Sergeant twee Mylen landwaards-in, een kleine Stroom verſch Water gevonden, die zig in de Zee ontlaſtede. De Generaal deed aan-Boord vervolgens den nodigen Toeſtel maken, om met het Schip na den Mond dier Rivier te zeilen, dewelke by de Soldaten ontdekt was; zulks wierd ook volvoert, en daar ter plaatſe eene Soort van Kerk opgerecht, waarin de Geeſtelyken den Dienſt konden verrichten.

Terwyl men bezig was met Water en Hout aan Boord te brengen, en het Scheepsvolk zig ververſchte, deed de Generaal het Fregat gelaſten, het ganſche Eiland om te vaaren, en de Baai, dewelke tuſſchen het vaſte Land, en de Streek naby de Haven van *San Bartholomeo*, gelegen was, te bezigtigen, ten welken einde de Vader *Antonio de la Aſcenſion* en de Aardbeſchryver *Gueronimo Martin* zig op het Fregat en onder zeil begaven; blykende uyt derzelver Waarneemingen dat het Eiland 30 Mylen in Omtrek hield; dat de Kruynen der hoogſte Bergen met Denne- en Ceder-Boſſchen gedekt, en door een groot Getal *Indianen* bewoond waren, die echter zeer woeſt en onhandelbaar ſcheenen te zyn: Want hoe zeer ook de *Spanjaarden*, door Tekenen en Gebaarden, hen alle Liefde en Vriendſchap aanbooden, zo wilden zy daarna geenzins luyſteren, maar liepen op de Bergen, en dreigden hen, indien zy niet aftrokken en hun Land verlieten, met Pylen en Boogen aan te taſten, en daaruit te dryven. Het Fregat zeilde vervolgens na de Baai, om dezelve op te neemen; gelykende naar eenen langen Arm der Zee, zig zeer verre landwaards-in en na het Ooſten uyt-

uytſtrekkende. Vervolgens wierd ook het klein Eiland van *La Natividad* opgenomen, tuſſchen hetwelke en het vaſte Land de *Almiranta* heenen geſtevend was. Doch dit Eilandje is ſlechts eene Woeſtyne, en brengt niets voort, dan eene Soort van wilde Venkel.

Na dat de Beveelen van den Generaal volvoerd waren, keerde het Fregat na zyne voorige Legplaats, en wierd, de noodigen Voorraad van Water ingeſcheept zynde, gelaſt zig zeilvaardig te maaken en te houden. Het Eiland wierd dienvolgens den 9 *September* by de Vloot verlaten, en de Cours na dat van *de Lenizas* genomen, hetgeen van daar ten Noordweſten niet ver van 't vaſte Land gelegen is. Den 11 *September* wierd hetzelve bereikt, en by de Aannadering zeer aangenaam en vlak leggende bevonden; ook quamen de Schepen in eene Baai, die met den Naam van *San Hypolito* beſtempelt wierd, voor Anker. Hier beval de Generaal eenige Soldaten van de *Almiranta* en *Capitana*, onder den Capitein *Peguero* en den Vaendrig *Alarcon*, aan Land te doen zetten, om te zien, of het Geweſt eenige goede Voortbrengzelen mogt uytleveren; als mede by hunne Terugkomſt met de by zig hebbende Netten te viſſchen.

Zy vonden het een vruchtbaar en zeer vermakelyk Land te zyn; ook zagen zy eenen breeden welgebaanden Weg, die van den Oever af landwaards in liep. Zy ontmoeteden wyders eene groote met Palmbladeren gedekte Hut, dewelke bequaamlyk vyftig Menſchen kon bevatten. Zy bragten ook eene meenigte uytſtekende Viſch aan Boord, *Pexes Reyes* genaamd; gelykende na de Wit-Viſſchen van *Mechoacan*, van Kleur en Smaak als de Sardynen. De Generaal gaf daarop Bevel tot Hervatting der Reize, en men ging dienvolgende 's avonds tuſſchen 8 en 9 Uuren wederom onder zeil.

Vier

Vier Mylen verder na het Noordweſten der Baai van *San Hypolito*, is een ander Eiland, *San Coſmo y Damiano* genaamd, hetwelke by de *Almiranta* opgenomen wierd, wanneer zy na de *Capitana* zogt. Het legt voor de Noordweſte-Winden gedekt, en niet ver van den Oever is een vermaard Meirtje van verſch Water. Het Land is 'er effen en vlak, en maakt eene goede Vertooning.

In 't Vervolg der Reize zag de Vloot langs de Kuſt heenen alom groote Vuuren branden, waaruyt genoegzaam bleek, dat zig aldaar eene meenigte *Rancherias* van *Indianen* bevonden. De Noordweſte Wind langs deze Kuſt is gemeenelyk door ruuw en ſtreng Weêr verzeld; en thans waaide dezelve zo geweldig, dat de Vloot genoodzaakt wierd kort onder de Wal te loopen, en zig achter zommige hooge en zwarte Bergen te verſchuylen, op welker Kruynen groote Vlaktens gezien wierden, genaamd *Meſas de San Cypriano*, of *St. Cypriaans* Tafelen. Ten Zuydooſten van deze *Siera* of Richgel van Bergen bevinden zig zommige witte Steiltens, waarop zig eene meenigte *Indianen* vertoonden. De Generaal gelaſtede derhalven het Fregat, kort onder de Wal te leggen, om te ontdekken welk Slach van Volk aldaar woonde, en den Aardbeſchryver het Land op te neemen en in eene Kaart te brengen, terwyl de andere Schepen na hunne Terugkomſt zouden blyven wachten: Doch het Fregat, onder het hooge Land komende, wierd door eene Kalmte bevangen. Den volgenden Dag quamen de Schepen ook onder de Wal leggen, doch konden het Fregat niet in het Gezigt krygen, en de Wind zeer hevig uyt het Noordweſten beginnende te waaijen, en de Zee ganſch hol gaande, wierden zy genoodzaakt vier-en-twintig Uu-

ren

ren ſtil te blyven leggen, geduurende welken Tyd de *Almiranta* gevaar liep van te vergaan.

Zy vervorderden hunne Reis in den Ochtendſtond, zo goed zy konden; doch tegen den Middag ſtak de Wind nog heviger op, dan 's nachts te vooren, en 's avonds quam een dikke Miſt op, dewelke in deze Wateren eene Voorſpelling van quaad Weêr is. De Generaal ziende, dat de *Almiranta* groot Gevaar zoude loopen, veranderde van Cours, om eene Plaats te vinden, alwaar men voor Anker kon leggen, doch had het Geluk niet van dezelve te ontdekken. Den volgenden dag helderde het Weêr op, en woei een luchtig Landwindje, waarin zy, hetgeen geduurende den Storm verlooren was, wederom in haalden; zy bereikten de *Meſas*, alwaar het Land eenen Uythoek formeert, naaſt denwelken het Fregat hen verlaten had. Hier wierden zy op nieuws door eenen zwaaren Storm uyt het Noordweſten beloopen, dien een dikke Miſt verzelde, zo dat zy genoodzaakt wierden, die ganſche Nacht onder de Schoverzeilen te blyven leggen, en vermits het quaade Weêr en de Donkerheid den Nacht geraakten de *Capitana* en de *Almiranta* elkander uyt het Gezigt.

De Oorzaak der gewoone Hevigheid van den Wind aan deze Kaap, *el Enganno* genaamd, beſtaat hierin, dat de Lucht alhier ſterk in een gedrongen is, wanneer men tuſſchen de Kaap en het *Eiland Ceniza* paſſeert; leggende het voorſz. Eiland omtrent acht Mylen Ooſt-Noord-Ooſt van 't vaſte Land by *Cabo Enganno*, dewelke hetzelve in 't midden van den anderen ſcheidt, en twee groote ronde Bergen van gelyke Hoogte formeert. Het was by de *Almiranta* ontdekt, wanneer zy van 't Gezelſchap ſcheidede; doch alsnu kon het, vermits den dikken Miſt, niet gezien worden.

De

De *Capitana*, zig dus wederom alleen bevindende, beſteedede alle maar mogelyke Middelen, om de *Almiranta* te ontdekken; wagende *Cabo Enganno* nogmaals voorby te zeilen, en zo naby Land heen te ſtevenen, als maar doenelyk was, wanneer by haar ook het Fregat gevonden wierd: Doch van de *Almiranta* niets verneemende, zo was men beducht, dat dezelve, geduurende den aanhoudenden zwaaren Storm, vergaan moeſt zyn; en ten Noordweſten van de *Meſas de San Cypriano* en *Cabo Enganno* eene goede Haven vindende, zo beval de Generaal beide de Schepen aldaar binnen te loopen. Zy quamen vervolgens den 3 October in de Baai, en beſtempelden dezelve met den Naam van de *Babia de San Franciſco*. In eene *Rancheria* vond men Dragant en Ajuyn. Het Land legt vlak en is zeer vruchtbaar, en uyt de Meſthoopen en andere Merkteekenen bleek, dat het ook van Beeſten en klein Vee niet misdeeld was. Het Volk van het Fregat verhaalde, dat zy een weinig verder ook een klein Eiland ontdekt, en hetzelve *San Geronymo* genoemt hadden; en de Generaal beval zommige Matrozen aan Land te gaan, om hetzelve te bezigtigen. Zy zagen hier eene verbazende Menigte van Vogels, en het ganſche Eiland met Wouden en Boſſchen overdekt; en de Schepen wierden rykelyk van Kabeljaauw en andere Viſſchen voorzien.

Een weinig ter zyde van 't voorſz. Eilandje *San Geronymo* ſcheen eene ruyme Baai te zyn, door dewelke by de Eb en Vloed een onſtuymige Stroom heenen ſchoot. De Generaal, onderſtellende, dat aan het Einde der Baai eene breede Rivier mogt zyn, voer dezelve met beide Schepen binnen, om te zien of zy eene goede Haven uytleverde, waarin men eenige dagen de *Almiranta* kon afwachten, dewelke, indien zy niet verongelukt was, aldaar moeſt

moeſt voorby komen. Het Fregat voer eerſt na binnen, geduurig de Gronden en Dieptens peilende; doch aan den Mond der Kreek wierden maar drie Vademen Water gevonden, zo dat de *Capitana* niet raadzaam oordeelde te zyn derwaards te volgen; het Fregat zeilde echter door, en vond daarbinnen eene zeer bequaame Haven. De Vaandrig *Alarcon* wierd met twaalf Soldaten aan Land gezonden, om Water en Hout te gaan opzoeken: Zy vonden naby de Kreek een groot Getal naakte *Indianen*, dewelke in hunne *Canoes*, uyt dikke en buygzaame daaromſtreeks in 't verſch Water groeijende Liſch gemaakt, zaten te viſſchen. De *Indianen* naderden de *Spanjaarden* met de grootſte Teekenen van Vriendſchap; deelden hen mede van hunnen Vangſt, en weezen hen verſcheidene Wellen aan van goed verſch Water, waarvan zy zelve dronken. Deze Wellen wierden in eene dichte Boſſchadie van Wilge- en Rys-Boomen gevonden, waarin ook de voorſz. Liſch groeide, waarvan zy hunne *Canoes* vervaardigden.

Deze Berichten waren voor alle de Manſchappen aan Boord zeer aangenaam te hooren, en de Generaal beval eene Tent op te ſlaan, waarin de Geeſtelyken den Dienſt konden verrichten; en terwyl zy na de *Almiranta* lagen wachten, wierd een Overvloed van verſch Water, Hout en gevangene Viſſchen aan Boord gebragt; doch van de laatſten hadden zy geene groote Meenigte van nooden, dewyl de *Indianen* dagelyks in den ochtendſtond daarvan zo veel aanbragten, als men kon verorberen; ook waren zy met de *Spanjaarden* zodanig ingenomen, dat zy geduurig zig by dezelve vervoegden, en naauwlyks van hen wiſten te ſcheiden. Zelfs wilden zy hunne nabygelegene *Rancherias* niet bezoeken, ten zy alvoorens daartoe Verlof van den Generaal

en

en de Geeſtelyken verzogt en bekomen te hebben. De *Spanjaarden* beantwoordden hunne Vriendelykheid met Vereeringen van geringe Waarde, dewelke de *Indianen* niet genoegzaam konden pryzen; en zo dra het Gerucht onzer Aankomſt in 't Land verſpreid was, quam een oneindig Getal van hen, met ganſche Schaaren, na het Strand afzakken; zy aten met ons Volk, en bootſten de Spaanſe Taal zo vaardig na, als of zy in *Spanjen* gebooren waren. Al hetgeen zy ons zagen doen, wierd by hen nageaapt, en zy herhaalden ganſche Spreekwyzen, zo dra zy dezelve gehoort hadden. De Vrouwlieden waren gedekt met Huyden van Beeſten, en droegen zig zeer zedig; hebbende de meeſte onder hen twee Kinderen aan de Borſt leggen.

Deze *Indianen* dryven met de Volkeren der binnenlandſe Geweſten eenigen Handel, en wel by Ruyling; zy ontfangen voor hunne Viſſchen gekookte *Mexcalli*- of *Maguey*-Wortelen, welke zeer wel ingelegd zyn, en lang kunnen goed blyven, alsmede fraai gebraaide Beursjes van Netwerk. Van deze byzondere Dingen gaven zy eene byſtere Meenigte aan de *Spanjaarden* voor zommige weinige Kraalen en andere geringe Vercierſelen. Ook gaven de *Indianen* door Tekenen te kennen, dat landwaards-in zig veele gekleede en gebaarde Lieden bevonden, dewelke van Vuur-Roers voorzien waren. Misſchien waren dezelve de Manſchappen, welke toen ter tyd *Don Juan de Onnate* verzelden, om eene Expeditie in *Nieuw-Mexico* te volvoeren: Want volgens de Schets van het Geweſt; den Afſtand der Middag-Lynen, en het Verſchil der Luchtſtreeken, by Vader *Antonio de la Aſcenſion* in Kaarten gebragt, kon het Campement van *Don Juan de Onnate* niet boven de twee-honderd Mylen van daar gelegen zyn; doch indien zulks niet te bewyzen ſtond,

ſtond, zo moeſt echter het by de *Indianen* beduyde Volk eene beſchaafde en onder eene geregelde Policy levende Natie zyn, en wel dezelve, van dewelke de *Indianen* van *Nieuw-Mexico* gewaagden, dat daaromſtreeks zouden woonen.

Na dat de *Capitana* en het Fregat den bepaalden Tyd in deze Baai gelegen hadden, zo gaf de Generaal Bevel, wederom in Zee te ſteeken, en na de *Almiranta* uyt te zien: Zy gingen derhalve den 24 *October* van daar onderzeil; doch zy waren naauwelyks uyt de Baai, of de *Almiranta* wierd ontdekt, waarover zy ten hoogſten verblyd waren, dewyl men dezelve in geene vier Weeken gezien, en reeds voor verlooren gehouden had.

Wy hebben hiervooren verhaalt, hoe de *Capitana* van de *Almiranta* aan *Cabo Enganno* geſcheiden, en wat de *Capitana* na die Scheiding, tot beider Hereeniging in de Baai der *Elfduyzend-Maagden*, overgekomen was. Het zal als nu ook te pas komen een Verhaal te doen, van 't geen zedert dien Tyd tot die Hereeniging de *Almiranta* wedervaaren is. De *Almiranta* onderſtellende, dat de *Capitana*, in quaad Weêr van daar geſcheiden zynde, volgens de met haar genomene Affpraak, lywaards-aan zoude hebben voortgeſtevent, zo beſloot de Admiraal en deſſelfs Raad, na dezelve in de Havens, dewelke reeds gepaſſeerd waren, te gaan zoeken; vervolgens keerden zy den 24 *September* langs de Kuſt terug; zagen in alle Baaijen daarna om, namentlyk in die van *San Coſmo y San Damiano*, *San Hypolito*, en aan 't Eiland *Cerros*, alwaar zy Water en Hout innamen, waaraan zy gebrek hadden; doch het Fregat niet vindende, ſtevende de *Almiranta* wederom na haare voorige Legplaats, geduurig langs de Kuſt, in Hoop van dezelve aan de andere Zyde der Scheiding te zullen

vinden leggen wachten; en om by *Cabo Enganno* niet andermaal belemmert te worden, zo wierd vyf Dagen achtereen de Cours na 't Ooſten gehouden, wanneer zy zig, omtrent acht Mylen van een groot Eiland, zo men onderſtelde *de Paxaros* genaamd, bevond; en hoewel men twee dagen alle Moeite deed, om hetzelve te bereiken, zo wierd zulks echter door den ſterken Tegenwind verydelt.

Eindelyk bequam het Schip, door de Hevigheid der Winden en de ongemeene Slingering der Zee, veel Water in, en behalven dien geraakte het ingeſcheepte Water aan 't rollen; weshalven men oordeelde voorzigtig gedaan te zyn, na het Land toe te zetten, ten einde, wanneer hetzelve mogt aan ſtukken ſtooten of zinken, het Volk deſſelfs Leven nog kon redden. Wanneer zy naby de Wal quamen, zagen zy het Eiland *Cinoza* voor zig leggen; en de Baai der *Elfduyzend-Maagden* ingeloopen zynde, de *Capitana* en het Fregat in Zee ſteeken. Hier deed zig andermaal een Vreugde-Toneel over die gewenſchte Hereeniging open, en de Generaal beval den Cours te vervorderen, en de eerſte Haven aan te doen, die men maar mogt vinden: Zy zeilden vervolgens een klein Eiland, dicht onder het vaſte Land, voorby, hetgeen zy den Naam van *San Hilario* gaven, en verder langs de Kuſt heen vaarende, kreegen zy eene wyde Baai in 't Gezigt, dewelke de Generaal beval, door het Fregat gepeilt en opgenomen te worden: Dezelve wierd bevonden eene veilige Schuylplaats tegen de Noordweſte-Winden te zyn, en op het Strand vertoonden zig eene meenigte *Indianen*. Terſtond daarop wierden zy door eenen hevigen Storm uyt het Noordweſten beloopen, en genoodzaakt de voorſz. Baai in te zeilen; en vermits het de Feeſtdag der Apoſtelen *St. Simon* en *Judas* was, zo wierd dezelve met de

de Naamen dier beide Heiligen beſtempelt. Hier beval de Generaal de *Almiranta* van verſch Water te doen voorzien.

Den volgenden Morgen zond de Generaal den Capitein *Peguero*, en den Vaendrig *Alarcon* met eenige Soldaten, in de Booten der *Capitana* en *Almiranta*, na 't Land, om verſch Water op te zoeken. Zy vonden aan het Strand eene groote Meenigte *Indianen*, die zeer oplettende, gaauw en moedig ſcheenen te zyn, doch de *Spanjaarden* ganſch ongemoeid lieten begaan, dewelke op eene vochtige en door Duynhelm en Liſch begroeide en bedekte Plek verſcheidene Putten groeven, en verſch Water vonden. Doch wel kort daarna, wanneer de *Indianen* bemerkten, dat onze Manſchappen zig zeer beleefd gedroegen, en hen eenige geringe Snuyſteryen tot Vereering aanboden, zo onderſtelden zy, dat zulks uyt enkele Vrees aan hen gedaan wierd; zy verſtouteden zig derhalve de Soldaten van zommige Dingen te beroven; hielden hunne Boogen, by wyze van Minachting, boven hunne Hoofden, en maakten Toeſtel, om eene der Booten, welke door de Jongens bewaart wierden, aan te klampen en weg te voeren. Wanneer nu de *Spanjaarden* van Land ſtaken, wierden zy door de *Indianen* met Steenen nageſmeeten, tot dat een der Soldaten, om hen Schrik aan te jagen, zyn Schietgeweer in de Lucht loſchte; de *Indianen* echter, bemerkende, dat hen daardoor geene Schade gedaan wierd, quamen 's anderen daags, wanneer de Capitein *Peguero* met zes Soldaten, niet ver van de Plaats, alwaar de Vaendrig *Alarcon* met een gelyk Getal, om Water te haalen, aan Land ſtapte, wederom ten voorſchyn; en hun zwak Getal beſchouwende, hervatteden zy hunne daags te vooren betoonde Moedwille en Stoutigheid;

waarop drie van de Soldaten hunne brandende Lonten vertoonden, en hen door Tekenen beduydeden, op zekeren Afſtand terug te blyven; doch in plaats van daaraan te gehoorzaamen, zwaaiden zy wederom hunne Boogen over het Hoofd, en deden hetzelve ook werkelyk over dat van eenen Soldaat, waarop de Loots en Stuurman *Antonio Florez* zynen Zabel trok, en met éénen Houw zo wel den Boog als de Pees doorkapte: De *Indianen* wierden daarop zo verwoedt, dat zy by Benden quamen aanrukken, en hunne Boogen gereed hielden, om de Pylen af te ſchieten; doch men vond raadzaam hen daarin voor te komen: De Soldaten, hunne Lonten klaar hebbende, wierden gelaſt, onder den Hoop met ſcherp te vuuren; en op de eerſte Vlugt van Patrys-Hagel en Koogels geraakten zes *Indianen* onder de Voet, en wierden door hunne Landslieden op den Rug na eene nabygelegene Hoogte weggeſleept; gevende terſtond van het voorgevallene Kennis aan hunne Gebuuren. Omtrent een Uur daarna quamen twee honderd *Indianen*, met verſcheidene Couleuren beſchilderd; groote Pluymen van Vederen op hunne Hoofden dragende, en met Boogen en Pylen gewapend, in eene geregelde Bende afzakken, om op de *Spanjaarden*, dewelke met den Vaendrig *Alarcon* aan Land gekomen waren, eenen Aanval te doen; de Vaendrig, zulks ziende, gelaſtede zyne Manſchap zig gereed te houden, om dezelve te keeren. De Vuur-Roers deeden hen echter op eenen tamelyk verren Afſtand ſtil ſtaan; en eindelyk zonden de *Indianen* eenen hunner Makkers met eenen kleinen Hond af; zynde het Merkteeken van Vrede; wanneer de *Spanjaarden* hen begonnen nader by te komen. De *Indianen* hielden hun Oog op de Vuur-Roers geveſtigd, en gaven ons Volk door Gebaardmakingen zo veel te verſtaan, dat vier hun-

hunner Medemakkers geſneuveld waren, en twee andere, aan hunne bekomene Quetſuuren, op het ſterven lagen. Zy gaven teffens hun Berouw en Leedwezen, wegens hunne gepleegde Woeſtheid, te kennen, en te gelyk ook aan ons Volk, tot Betuyging eener ongeveinsde Vriendſchap, eene meenigte kleine Vereeringen, waarna zy aſtrokken. Na dat men genoegzaam van verſch Water voorzien was, gaf de Generaal Bevel tot het Vertrek, hetgeen op Woensdag den eerſten *November* volvoert wierd.

De Vloot, de Baai van *San Simon* en *San Judas* verlaten hebbende, en haren Cours, onder gelyke Zwaarigheden als vooren, vervorderende, quam voor eene wyde en ruyme Baai, rondom, behalven aan derzelver Invaart, door hooge Bergen ingeſlooten; doch men bevond dezelve, by het vallen der Zee, de Mond eener Rivier te zyn. Aan derzelver Weſtzyde leggen twee Eilanden, dewelke zy, ter Eere van dien Dag, met den Naam van *las Iſlas de todos los Santos* beſtempelden. Het Fregat voer voor, en wierd door de *Almiranta* gevolgt; doch de *Capitana* hield af na Zee, dewyl het donker geworden was, en de overige ſtevenden mede terug, om niet van den anderen te geraken: Zulks gebeurde den vyfden *November*, en den naaſtvolgenden Morgen vond men wederom goed, de voorſz. Baai binnen te loopen, om dezelve te beter op te neemen; doch wanneer eene gunſtige Koelte opquam, en de Generaal raadzaam oordeelde te zyn, zig van dezelve te bedienen, om de nadere Opneeming dier Baai by hunne Terugkomſt te doen, zo vervorderden zy hunnen Cours. Na eenige weinige Mylen gezeilt te hebben, liep de Wind wederom na het Noordweſten; doch zy laveerden langs de Kuſt heenen, en vermaakten zig met de langs het Strand

door de *Indianen* geſtookte Vuuren; ſtrekkende tot Nodiging der Schepen, om eenige Manſchappen aan de Wal te doen komen. Ten Afſtand van zes Mylen van 't vaſte Land, ontmoeteden zy vier Eilanden, aan dewelke zy den Naam van *los Coronados* gaven; de twee kleinſte geleeken naar Zuykerbrooden, en de andere beide iets breeder. Benoorden deze Eilandjes, na het vaſte Land toe, legt eene vermaarde Haven, *San Diego* genaamd, welke by de Vloot, 's avonds den tienden *December* binnen geloopen wierd; en 's daags daaraan beval de Generaal verſcheidene Perſoonen, het aan de Noord-Weſtzyde dier Baai gelegen Boſch te bezigtigen, hetgeen by Vader *Antonio de la Aſcenſion*, den Capitein *Peguero*, den Vaendrig *Alarcon* en acht Soldaten, volvoert wierd. In dit Boſch vonden zy groote en kleine Eike-, benevens ander Slach van Boomen, mitsgaders zommige Struyken, dewelke na Rosmaryn zweemden, en eene Menigte van verſcheidene ſterk riekende heilzaame Gewaſſen: De Hoogtens leverden een fraai Gezigt over de ganſche Baai uyt, die ruym, bequaam en wel gedekt ſcheen te zyn. De voorſte Reede in deze Baai, aan de Noordweſtzyde, houdt omtrent drie Mylen in Lengte en eene halve in Breedte, en na gelyke Streek van het Boſch is nog een tweede veilige Haven.

Op hunne Terugkomſt en gedaan Bericht van Bevinding deed de Generaal, tot Verrichting van den Godsdienſt, eene Tent opſlaan; de Schepen ſchoonmaaken en ſmeeren, en de Manſchappen inmiddels Hout vellen en de Wacht houden. Het Water wierd uyt een klein zandig Eiland gehaalt, alwaar eenige diepe Greppen gegraven waren, waarin, geduurende de Vloed, goed en verſch, doch in de Eb-Ty, ziltig en brak Water gevonden wierd. Op zekeren dag gaf een in het Boſch geplaat-

plaatſte Schildwacht Kennis, dat hy eene Meenigte van naakte, hunne Huyd met Zwart en Wit geſtreept hebbende, en van Boogen en Pylen voorziene *Indianen* langs het Strand had zien trekken. Hierop wierd Vader *Antonio* door den Generaal verzogt zig derwaards te vervoegen, om aan dezelve Vrede en Vriendſchap aan te bieden, en de Vader wierd ten dien einde door den Vaendrig *Juan Franciſco* en zes Soldaten verzelt. Wanneer dezelve de *Indianen* te gemoet quamen, en door het vertoonen van een Lapje witte Lynwaat, en het opwerpen der Aarde met hunne Handen, hen de Vreede verkondigden, zo gaven zy terſtond hunne Boogen en Pylen aan de Soldaten over. Vader *Antonio* omhelsde hen zeer vriendelyk, en beſchonk ze met Brood en Kraale-Kettingen, waarover zy ten hoogſten verblyd waren; doch aan het Hoofdquartier van den Generaal gekomen zynde, en eene zo groote Meenigte Volks ziende, weeken zy achterwaards na eene kleine Hoogte toe, en zonden van daar twee Vrouws-Perſoonen terug, dewelke, met een bevreesd Gelaat, de Tent van den Generaal naderende, door de Religieuſen en andere, Vereeringen van Kraalen, Biscuit en glaze Snuyſteryen ontfingen, en vervolgens terug gezonden wierden, om aan haare Landgenooten te berichten, hoe vriendelyk een Onthaal zy by de Vreemdelingen ontmoet hadden. Hun Verhaal moet ongetwyfeld zeer gunſtig geweeſt zyn; want het duurde niet lang, of zy quamen alle met hen terug, om de *Spanjaarden* te zien. De meeſten onder hen waren beſchilderd, of liever beſmeerd, met zwarte en witte Verwen, en hunne Hoofden met Pluymen geballaſt. De Generaal en andere ontfingen hen met de uyterſte Minnelykheid; deelden onder hen verſcheidene Dingen uyt, en eene menigte Viſſchen,

dewelke in hunne Tegenwoordigheid met Netten gevangen waren. Het Slach van Verwen, waarmede zy zig beſchilderen, gelykt na eene Mengeling van Zilver en Blaauw; en door Teekenen gevraagd zynde, wat het was? zo gaven zy een ruuw Stuk Metaal over, met beduyden, dat die Couleur daaruyt vervaardigt wierd; daarby te verſtaan gevende, dat zeker Volk in 't Land, gebaard en gekleed, gelyk de *Spanjaarden*, van dat Mineraal zeer fraaije Linten maakten, die na het Borduurzel der ledere Kolders van de Soldaten, en andere, die na het purper-fluweele Wambes geleeken, hetgeen de Generaal toen aan zyn Lyf had; en wyders, dat deze Lieden, zo in Kleeding, Houding, Gedaante en Gewoontens van dezelve Landaart als zy, de *Spanjaarden*, ſcheenen te zyn. De *Indianen* waren zeer in hunnen Schik, en uytgelaten in Vreugde over het aan hen bewezen goed Onthaal, en quamen om den anderen dag Viſch en Biscuit haalen; daartegen medebrengende allerhande Diere-Vellen, als van Zabels en wilde Katten, benevens de Netten, waarmede zy dezelve vingen.

In deze Haven wierd eene Meenigte van allerhande Viſch, als Moſſelen, Oeſters, Kreeften, Tongen &c., gevonden, en op zommige Rotſen binnen 's Lands zag men Ganzen, Eenden, Quakkels en ander Gevogelte, mitsgaders Hazen en Konynen in grooten getale. De Generaal en Vader *Antonio*, begeerende het Land op te neemen, namen zommige Soldaten mede; zy wandelden eenen aanmerkelyken Afſtand van de Kuſt na binnen, en waren over de zachte en aangenaame Luchtſtreek, en den bevalligen Grond dier Landsdouwe, ten hoogſten verheugd.

Wanneer op Bevel van den Generaal alles in gereedheid was gebragt, zo wierd die Plaats den 20 *No-*

November verlaten; doch veele Soldaten waren ziek, en ook verſcheidene zeer aanzienelyke Perſoonen, geduurende het Verblyf in die Haven, reeds overleden. Zy waren naauwelyks buyten *San Diego* gekomen, of ontmoeteden de gewoone Zwaarigheid van door eenen hevigen Storm uyt het Noordweſten beloopen te worden. De Schepen quamen echter in 't Gezigt van eene Baai, wier naby gelegene Landen eene vermakelyke Vertooning uytleverden. Aan wederzyden dier Baai zagen zy den Rook van groote Vuuren opgaan, dewelke by de *Indianen* geſtookt waren, om de Schepen aldaar te doen binnen komen. Doch het Land naderende, kon men voor den Noordweſt-Wind geene Schuylplaats vinden, en derhalve wierd de Cours vervordert, en eenige Mylen verder in de Baai van *Santa Catharina*, ten Afſtand van twaalf Mylen van het vaſte Land, een groot Eiland ontdekt, aan hetwelke men dienzelven Naam toeleide, dewyl het op den Feeſtdag dier Heilige gevonden was. Den 28 *November* liepen de Schepen daar binnen, en zagen van daar het Eiland in zyne ruyme Uytgeſtrektheid ganſch duydelyk leggen; doch vonden goed, hetzelve niet eerder dan na hunne Terugkomſt op te neemen. Op hunne Aannadering hadden de Inwoonders van het Eiland overal Vuuren geſtookt, en wanneer de Schepen aan het Strand gekomen waren, zakten de Vrouwen, Mannen en Kinderen van zommige Hoogtens, onder een groot Vreugde-Geſchreeuw, derwaards af. De Generaal beval den Admiraal *Toribio Gomez*, met Vader *Antonio de la Aſcenſion*, den Capitein *Peguero*, en den Vaendrig *Alarcon*, met vier-en-twintig Soldaten, aan Land te gaan, om te weten, wat het Volk begeerde, en teffens om het Land op te neemen.

De Admiraal was met zyne Manſchap naauwe-

lyks aan Land gekomen, of wierd door een groot Getal *Indianen* van beiderlei Geſlacht omcingelt, dewelke zig alle zo heuſch en vriendelyk betoonden dat men daaruyt kon naleiden, dat dit de eerſte maal niet was, dat zy *Spanjaarden* tot hunnent zagen. Wanneer men hen om Water verzogt, bragten zy een Vaatwerk aan, van Biezen gemaakt, en de Gedaante eener groote Fles hebbende. Het Water was zeer goed; doch zy moeſten het zeer ver van daar gaan haalen uyt eene kleine Wel, met Zevenboom en Doornſtruyken omgéven, waarmede dit ganſche Eiland als overdekt is. Wanneer de Generaal van hun Wedervaaren onderrecht wierd, beval hy voor de Vaders *Andreo* en *Antonio*, (Vader *Thomas* ziek zynde en aan Boord blyvende,) eene Tent op te ſlaan, en alle het Volk begaf zig aan Land, om den Godsdienſt by te woonen. By deze Gelegenheid quamen ook eene groote Menigte *Indianen*, alle ſterke en gezonde Mannen, na de Tent toevloeijen; dezelve hadden daags te vooren gevifcht in eene Soort van Vaartuygen, van wel in den anderen geſlagene Planken gemaakt; doch van een zeer vreemd en mislyk Stelzel. Zommige dier Vaartuygen konden wel twintig Man voeren; doch wierden alleenlyk ieder door twee Mannen en eenen Jongen beſlagen.

De Manier van 't viſſchen by de *Indianen* is zinryk, ligt en vermakelyk. Zy voeren in hunne Vaartuygen lange en dunne Stokken, aan een van dewelke zy eenen Harpoen van Viſchbeenderen vaſtmaken, en aan den Stok eene lange Lyn hechten. Wanneer zy nu, op den Bodem naby de Rotſen, eenen Zee-Wolf, of eenige andere Viſſchen ontdekken, die zy vangenswaardig oordeelen te zyn, dan ſchieten zy den Harpoen daarop af; vieren de Lyn na, tot dat de Viſch zyne Kracht verlooren heeft; trek-

trekken hem, zo hy groot is, na het Strand toe, en zo hy klein is, haalen zy hem in 't Vaartuyg. Dus vangen zy zo veele Viſſchen, als zy maar willen. De Zee-Wolven ſtrekken hen zo wel tot Voedzel als tot Dekzel. De Indiaanſe Vrouwlieden zyn welgemaakt; ſchoon van Oogen en fraai van Gelaat; zy toonen eene deſtige Houding en eene wezendlyke Zedigheid, en beide Knechtjes en Meisjes eene aangenaame Mengeling van witte en roode Couleur; zynde doorgaans en in 't algemeen van eenen zeer goeden Inborſt. Deze *Indianen* woonen in groote en ruyme Hutten; hunne Gereedſchappen zyn meeſt alle van Bies gemaakt, en zo vaſt gewerkt, dat zy Water kunnen houden. Het Eiland is als opgevuld met Wortelen, gelykende na kleine Aardappelen, en de *Indianen* dryven daarmede grooten Handel na het vaſte Land. Dit, en meeſt alle de nabyleggende Eilanden, zyn ſterk bevolkt, en de Inwoonders leven met den anderen in *Rancherias* verdeeld. Hier was ook een Tempel, waarin zy hunne Offerhanden verrichten; beſtaande in eene ruyme beſlootene Plaats, ten eenemaal vlak en waterpas leggende; by het Outaar zag men eenen grooten ronden Kring, beſtooken met Veêren van allerhande Vogelen, miſſchien van zodanige, dewelke aan hunne Afgoden geofferd waren. In het midden van dien Kring, was eene Gedaante, met verſcheidene Couleuren gemaald, en gelykende naar het Beeld, door hetwelke de *Indianen* in *Nieuw-Spanjen* den Duyvel vertoonen; houdende de Teekenen der Zon en Maan in zyne Handen. Het gebeurde, dat, wanneer de Soldaten dien Tempel gingen bezigtigen, binnen dien Kring twee Kraaijen van een zeer vreemd en ongemeen Maakzel zaten, dewelke op de Aannadering der *Spanjaarden* wegvlogen, doch op eene nabygelegene Rots gingen zit-

zitten, alwaar zy door de Soldaten, om dat zy zo groot en zwaar waren, beide dood geſchoten wierden; waarop een *Indiaan*, die de *Spanjaarden* als een Wegwyzer verzelde, vreeslyk begon te huylen, en over zodanig eene wreede Daad zyne Afgryzing te betoonen. Dit Eiland heeft verſcheidene bequaame Havens, en eenen Overvloed van goede Viſſchen, en wel byzonder van Sardynen; op het Landt vindt men eene meenigte Patryzen, Quakkels, Konynen, Hazen en Harten. De Inwoonders zyn zeer ſchrander, en wel voornamentlyk geſleepen in 't ontfutſelen en verbergen van Kleinigheden, van welke Gaauwigheid zy den *Spanjaarden* zommige Proeven gegéven hebben.

Na dat verſcheidene Streeken van dit Eiland opgenomen waren, vertok de Vloot den 25 *December* van daar, om de andere naby gelegene Eilanden insgelyks te bezoeken, en vervolgens na het vaſte Land te ſtevenen. Bezyden dat van *Santa Catharina* legt nog een geregelde Reeks van Eilanden, yder vyf of zes Mylen van den anderen: Zommige zyn grooter en zommige kleinder, maar alle naar mate even ſterk bevolkt, en derzelver Inwoonders dryven onder elkander, en ook op het vaſte Land, eenen tamelyken Handel. Deze Eilanden beſlaan byna eene Lengte van honderd Mylen, en volgen elkander in gelyke Linie, als het vaſte Land, waarom dezelve te meermaalen, vermits hunne Meenigte, Grootte en Nabygelegenheid, door de uyt de *Philippines* na *Nieuw-Spanjen* keerende Schepen, by Misvatting, voor het vaſte Land zelve gehouden, en om die Redenen op zekeren Afſtand gemydt worden. Zy zyn echter wel bevolkt, en hebben eene veilige Doorvaart, tuſſchen hen en het vaſte Land heenen, dewelke op zommige Plaatſen twaalf, op andere tien, en op de naauwſte

ſte acht Mylen breed is, genaamd *el Canal de Santa Barbara*, ſtrekkende Ooſt en Weſt.

Wanneer de Schepen aan den Mond van het voorſz. Canaal het vaſte Land begonnen te naderen, zo zag men een Boot van vier Roei-Riemen aankomen, met eenen *Indiaan* daarin, die de Heer van de Kuſt aldaar was. Dezelve quam rechtdraads voor de *Capitana*; roeide met eene verbazende Gezwindheid driemaal rondom het Schip, terwyl al de *Indianen*, die by hem waren, den Reije maakten, eveneens als de *Indianen* in *Nieuw-Spanjen* hun *Almatote* zingen. Vervolgens quamen zy ter zyde leggen, en de Indiaanſe Koning, of *Cacique* dier Landſtreek, in het Schip klimmen. Na alvoorens twee of driemaal het Companje, onder gelyken Zang, rond gegaan hebbende, ſprak hy den Generaal en andere Perſoonen in zyne Landtaal aan; na dat zyne Aanſpraak geëindigd was, gaf hy door Teekenen en Gebaarden te kennen, dat het Volk van 't Eiland *Santa Catharina* hem tot vier reizen toe, door middel van *Canoes*, had doen boodſchappen, dat op hunne Kuſt eenige Schepen verſcheenen, en de zig daarop bevindende Mannen gebaard en gekleed waren; met byvoeging, dat zy dier Vreemdelingen Heuſchheid, Edelmoedigheid en Vriendſchap ondervonden, en meenigerhande Geſchenken van hen ontfangen hadden: Dat zodanig een Bericht hem aangeſpoort had, aan Boord te komen, om zyn Land, en al hetgeen hetzelve voortbragt, aan te bieden; verzoekende derhalve aan Land te willen komen, om door hem van alle Behoeftens voorzien te mogen worden. De *Cacique*, geene Vrouwsperſoon ziende, vraagde na dat Geſlacht aan den Generaal, die hem daarop antwoordede, geene mede te voeren, en dezelve ook niet van noden te hebben. Op dit Beſcheid hield de

In-

Indiaan nog ſterker aan, dat de Generaal met zyne Manſchap aan de Wal geliefde te komen, om aan hen allen, ieder Hoofd voor Hoofd, tien Vrouwlieden te geven, over welke Aanbieding de ganſche Equipage begon te grimlachen. De *Indiaan*, onderſtellende, dat zulks uyt eene bitſe Beſchimping gedaan wierd, om dat zy niet geloofden, dat hy aan die Belofte kon voldoen, gaf daarop te kennen, dat, indien één der Soldaten aan Land geliefde te komen, dezelve terſtond van de Waarheid zyner Aanbieding zoude overtuygd zyn; teffens voorſlaande, dat hy en zyn Zoon zo lang, als Gyzelaars, aan Boord zouden blyven, tot dat die Soldaat wederom quam, en van zyn Wedervaaren Bericht gaf. Doch vermits de Avond begon te vallen, vond men niet raadzaam daarvan eene Proef, dan 's anderen daags ochtends te neemen; wanneer, Wind en Weêr dienende, het Schip aan de Wal zoude komen leggen. De *Indiaan* wierd derhalve met eenige Vereeringen beſchonken, en vertrok, met de innigſte Blydſchap over het genooten vriendelyk Onthaal, na 't vaſte Land, en deed aldaar Toeſtel maken, om zyne Gaſten behoorlyk te ontfangen. Doch binnen een Uur na het Vertrek van dien *Cacique* liep de Wind na 't Zuyd-Ooſten, de eenigſte Streek van 't Compas, dewelke men geduurende de ganſche Reis had moeten miſſen; en dewyl het daarenboven uytſtekend helder Weêr was, vond de Generaal goed, zyn Bezoek by den *Indiaan* tot deſſelfs Terugkomſt op te ſchorten. Alle de Zeilen wierden bygezet; en vermits de ſtyve Koelte van 's avonds den 3 *December* ten zeven Uuren, tot 's anderendaags ochtends ten acht Uuren, aanhield, zo hadden de Schepen byna de laatſte Kluyſter dier Eilandies bereikt, dewelke zes in Getal waren, en twee Mylen van elkander lagen. Het Canaal is omtrent vier Mylen lang,

lang, en de Kuſt van 't vaſte Land zeer vermakelyk met Boſchadien, en eene meenigte *Rancherias* van Dorpen der *Indianen* uytgemonſterd.

De volgende Nacht liep de Wind na 't Noordweſten om, hetgeen eene groote Verſlagenheid verwekte, dewyl de Vloot zig binnen de Eilanden en in een Canaal bevond, alwaar de Zee zeer hoog gerezen was. Die ſtyve Koelte duurde de Nacht en de twee volgende Dagen onophoudelyk; den derden ging zy leggen; doch het Fregat was onder en tuſſchen die Eilandjes uyt het Gezigt verlooren. Het helder en zacht Weêr ſtelde de Schepen in ſtaat, om uyt dien *Archipel* te geraken, en na het vaſte Land toe houdende, om deszelfs Kuſt op te neemen, wierd het uytermaaten ſteil en bergachtig bevonden te zyn; doch men vond nog eenige bequaame Baaijen, waarin men welgedekt kon leggen, uyt eene van dewelke vier van Bies gemaakte *Canoes*, ieder met twee naakte *Indianen*, rechtdraads na de Schepen toeroeiden, en aan Boord komende, van hunnen Viſchvangſt rykelyk mededeelden; en wel voornamentlyk van gezoutene Sardynen en een kleinder Slach, die ons Volk, als Lekkernyen, gretig aannamen. Deze *Indianen*, duchtende niet verſtaan te zullen worden in hunne Landtaal, maakten geen het minſte Geluyd, en gaven hunne Meening alleenlyk door Tekenen en Gebaardmakingen te kennen. Zy zyn langer, beter gemaakt en ſterker van Geſtalte, dan eenige andere, die men tot nog toe gezien had, en dekten zig met Geite-Vellen, wanneer zy na Boord gingen. De *Spanjaarden* deelden onder hen zommige Proviſien en Kleedingen uyt, zo dat zy ten uyterſten vergenoegd vertrokken. Deze *Indianen* ſcheenen zeer wel geaart, en ganſch niet tot eenige Rovery of Geweldenary genegen zyn. Den volgenden Dag quamen nog andere *Indianen* aan Boord,

Boord, wier Bezoek eveneens als het voorige afliep. Deze verzochten zeer inſtantelyk, dat de Schepen tot hunnent mogten komen ankeren, om van eenen ruymen Voorraad van Viſch en Akers, hunne dagelykſe Koſt, voorzien te worden. Zy ontfingen insgelyks Geſchenken van Mondkoſt, Kleeding, Kraalen en Kettingjes, waarmede zy zeer voldaan na hun Eiland keerden. Hier quam ook het Fregat by de Schepen; verhaalende door de *Indianen* van de voorſz. Eilanden met Viſch en Akers in Overvloed beſchonken te zyn. Wanneer het Fregat opquam, gelaſtede de Generaal de Schepen nader onder de Wal te doen loopen, om te zien, of ergens eene bequaame Haven te vinden was; zynde de Kuſt door eenen zwaaren Miſt beneveld. Hier ontmoeteden zy eene gunſtige Koelte, die tot den 14 *December* aanhield; en wanneer het Weêr opklaarde, bevonden zig de Schepen naby eene Richgel van hooge en witte Bergen, die aan derzelver Zoomen roodachtig ſcheenen te zyn. Dit Gebergte wierd by hen *Sierra de Santa Lucia* genaamt, en is het gewoone Land-Teken voor de Schepen, die na *China* vaaren. Vier Mylen verder ontlaſt zig eene Rivier tuſſchen de Rotſen heenen in de Zee, na eenige Vallen over het hooge en witte Gebergte gemaakt te hebben; de Oeverbanken dier Rivier zyn door zwarte en witte Populieren, Wilge- en andere Boomen en Struyken, in *Spanjen* wel bekend, ganſch dicht bezoomd, en de Rivier zelve wordt *del Carmelo* genaamt. Twee Mylen verder legt eene fraaije Haven, en tuſſchen dezelve en de voorſz. Rivier een Woud van Pyn-Boomen, ter Lengte van twee Mylen; wordende by den Mond der Haven door het Land een Uythoek geformeert, genaamd *Punta de Pinos*. Hier quam de Vloot den 16 *December* voor Anker, om van daar de

Be-

Berichten van haar Wedervaaren na *Nieuw-Spanjen* af te zenden.

Wy hebben reeds aangemerkt, dat de Schepen den 16 *December* deze Haven binnen liepen, die *Monte-Rey* genaamt wierd, ter Eere van den Graaf van gelyken Naam, Onderkoning van *Nieuw-Spanjen*, door wien zy, ingevolge de Beveelen van zyne Majeſteit, uytgezonden waren. Den volgenden Dag deed de Generaal den nodigen Toeſtel maken, dat de Vader *Andreo de la Aſſumption* en *Antonio de la Aſcenſion*, geduurende derzelver Verblyf aldaar, den Dienſt konden d[illegible] De Kerk wierd onder eenen zwaaren Eikeb[illegible] opgerecht, en was na de Zee toe welgedekt, en binnen de twintig Paſſen van daar had men verſcheidene Wellen, die eenen Overvloed van uytſtekend goed verſch Water uytleverden.

Na dat de Mis gedaan was, wierd by den Raad in Overweging genomen, op wat wyze men de Berichten van derzelver Ontdekkingen en Ontmoetingen allerbeſt aan den Onderkoning van *Nieuw-Spanjen* zoude kunnen bezorgen. En dewyl alle de Manſchappen min of meer ziekelyk, en geen van hen allen volkomen gezond waren, en maar weinige hunnen Dienſt behoorlyk konden waarneemen; zelfs de Schipper en de Stuurman van de *Almiranta* plat te Bed lagen, en zig niet verroeren, en die van de *Capitana* naauwelyks op het Verdek ſtaan konden; mitsgaders eene groote Meenigte der Soldaaten zeer ziek, en zestien voor derzelver Aankomſt in deze Haven reeds overleden zynde: Zo wierd beſloten, de *Almiranta*, als een Advys-Jagt, onder den Admiraal *Toribio Gomes de Corvan*, en de beide Lootſen en Stuurlieden *Pasqual* en *Balthaſar*, af te zenden; dezelve alle de Zieken te laten inſchepen, en met een bequaam Getal Matro-

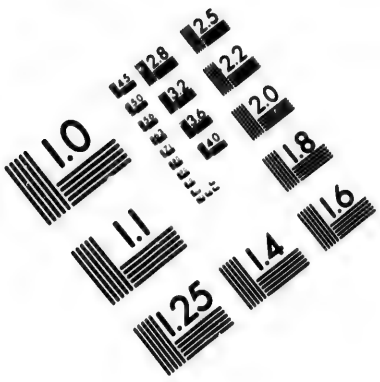

IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)

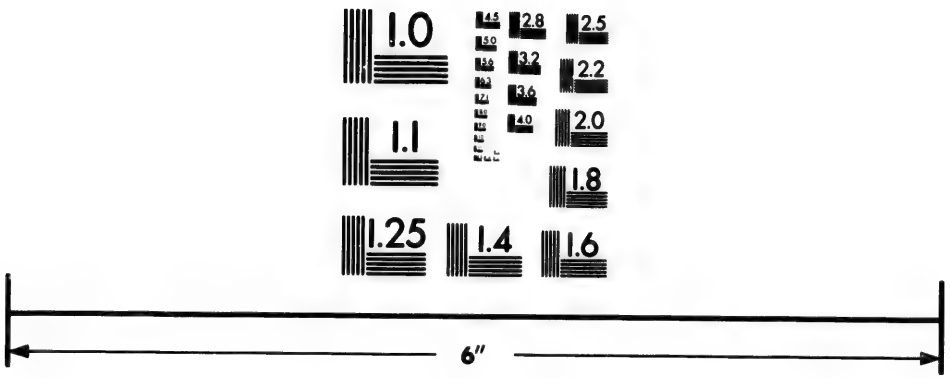

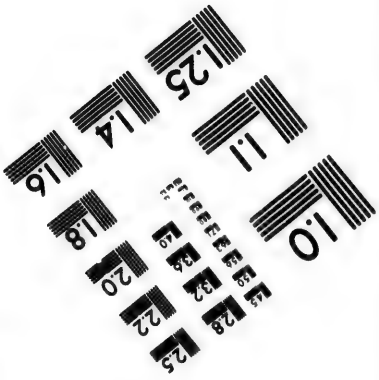

Photographic
Sciences
Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

zen na *Aquapulco* in *Nieuw-Spanjen* over te voeren, en de overigen uyt de *Almiranta* op de *Capitana* en het Fregat te doen overgaan; en wyders uyt dezelve, na haar eenen ruymen Voorraad van Leeftocht tot het doen dier Reize gelaten te hebben, aan de laatſte beide Schepen het Overſchot te doen overbrengen.

Na dit Beſluyt beval de Generaal al het voorſz. ten ſpoedigſten werkſtellig te maken. Alle de Byzonderheden, die men tot nog toe ontdekt had, wierden in eene Kaart gebragt, en benevens eenen breedvoerigen Brief aan den Onderkoning afgezonden, van wien teffens eene Verſterking van Volk verzogt wierd, om eene volkomene Ontdekking en Opneeming der Toegangen in *Californía* te kunnen doen, met Afſpraak, dat de *Capitana* en het Fregat, tot in het midden der Maand *Mei*, na die Verſterking zouden blyven wachten. Ook wierd eene Lyſt opgemaakt van alle de Behoeftens, die men tot de volkomene Ontdekking van *Californía* oordeelde nodig te hebben. Dienvolgens wierden alle de Zieken, en daaronder ook Vader *Thomas de Aquino*, aan Boord der *Almiranta* overgebragt; en wanneer alles tot haar Vertrek gereed was, gingen de Matrozen insgelyks over, en de *Almiranta* den 29ſten *December* uyt de Haven onder zeil.

Het zal niet ongevoegelyk zyn hier ter plaatſe aan te teekenen, dat de Ziekte, dewelke op de Vloot graſſeerde, ééne en dezelve was met degeene, waardoor in 't algemeen alle de nieuwe Aankomelingen uyt *China* in *Nieuw-Spanjen* aangetaſt worden; zynde te meermaalen zo doodelyk, dat de Helft der Manſchap op de Schepen daaraan komt te ſterven. In deze Breedte is de Lucht redelyk ſcherp en koud, en doordringt degeenen, die eenigzins zwak van Lichaams Geſtalte zyn; en miſſchien is de-

dezelve ook van eene beſmettelyke Natuur, ten ware wy onderſtelden, dat derzelver Fynheid genoegzaam in ſtaat was van zodanige Ziektens in Lichaamen, dewelke door zwaaren Arbeid en Ongemakken vermoeid en afgemat zyn, te kunnen veroorzaken. Derzelver eerſte Toeval beſtaat in eene doorgaande Pynelykheid over het geheele Lichgaam, dewelke eindelyk zo zeer de overhand neemt, dat de Lyder geenerhande Aanraking meer kan veelen, en zelfs zomwylen de allerdapperſte Mannen daardoor genoodzaakt worden, als Kinderen te kryten en te ſchreeuwen. Wyders wordt het Lichgaam, en wel voornamentlyk deszelfs Onderdeelen, met purpere Vlakken overdekt, dewelke breeder en meer na buyten puylende zyn, dan de Korreltjes van Moſtardzaden: De tweede Toeval beſtaat in het uytkomen van Puyſten van gelyke Couleur, ter Breedte van twee Vingers, dewelke eerſt onder de Kniebuyg verſchynen, en zig tot het midden der Dye toe verſpreiden, waardoor die Deelen zo ſtyf worden, dat de Beenen ſchynen verſteend te zyn, dewyl het volſtrekt onmogelyk is dezelve maar eenigzins te roeren, en veel min zig in eene andere Stelling te vertoonen, dan men by de eerſte Verraſſing van dien Toeval was. De Lyders zwellen op eene zo wonderbaare wyze, dat zy zonder de uyterſte Foltering niet van de eene tot de andere Zyde verlegt kunnen worden; en de Bloedvinnen verſpreiden zig dermate, dat de Kuyt van het Been en de Dikte der Dye ten eenemaale loodverwig en bont en blaauw daarvan zyn, en aldus trekt het quade Vocht door het ganſche Lichgaam heenen; ontſtekende voornamentlyk de Schouders, veel meer dan alle de andere Deelen, waardoor teffens de onlydelykſte Pynen in de Lendenen en Nieren veroozaakt worden. Van de Verplaatſing is geene de minſte Verzachting te verwachten, doordien de

geringſte Beweging met de wreedſte Pyn gepaard gaat, en zelfs de Lyders onder de Handen van hunne Oppaſſers zouden bezwyken, indien men dezelve, op de eerſte Verſchyning van dat verſchrikkelyk Euvel, zoude willen doen verroeren. Dit venynig Vocht woedt zo geweldig door het ganſche Lichaam, dat hetzelve ten eenemaal met Zweeren overdekt is, en de Lyders ganſchelyk buyten ſtaat geraken eenige de minſte Drukking te kunnen veelen, en zelfs niet die van hunne Dekkleeden, zonder hun Leven daarby in te ſchieten. Dus leggen zy geduurig te kermen en te zuchten, en zyn voor geenerhande Verligtenis vatbaar. Want alle de mogelyke Hulp, die hen kan toegebragt worden, beſtaat alleenelyk daarin, indien men zulks met den Naam van eenige Hulp mag beſtempelen, dat men hen nergens, en zelfs niet hunne Bedlakens, moge aanraken. Deze zo droevige Uytwerkingen zyn echter op verre na nog de eenigſte niet, dewelke die aanſtekende peſtachtige Vochten veroorzaken. In zommige Lyders wordt het Tandvleeſch, beide van de Opper- en Onder- Kinnebakken, zodanig van binnen en van buyten geperſt, dat de eene Tand de andere niet kan noch mag aanraken; en daarenboven zyn dezelve zo los en ontvleeſcht, dat zy, by de minſte Beweging van het Hoofd, waggelen en daveren, en by zommigen met het Speekzel uytgeworpen worden. Dus zyn de Lyders onbequaam, eenig ander dan vloeibaar Voedzel, gelyk Watergruel, Vleeſchnat, Amandelmelk &c., te kunnen nuttigen, en daardoor wierd allengskens de Zwakheid zodanig vergroot, dat veele, onder het ſpreeken met hunne Vrienden, den laatſten Adem gaven.

Zie daar den Aart der Ziekte, met dewelke alle onze Manſchappen beſmet waren, en door welke eene

eene Meenigte van hen uyt deze Waereld na de Eeuwigheid weggerukt wierd.

Maar om wederom na de Haven van *Monte-Rey* te keeren, alwaar de *Capitana* en het Fregat terug gebleven waren, om Hout en verſch Water in te neemen, zo zullen wy van dat moeilyk Onderwerp en deze breedvoerige Uytweiding afſtappen. Deze Haven is een der uytmuntendſte langs de ganſche Kuſt, en tegen alle Winden beveiligd. Naby het Strand ſtaan eene ontelbaare meenige Pynboomen, dewelke alle byzonder hoog, effen en glad, en dus tot Maſten en Sprieten zeer bequaam zyn; alsmede een Overvloed van by uytſtek zwaare Eiken, dewelke tot den Scheepsbouw kunnen gebruykt worden. Ook ontmoet men hier Rozeboomen, witte Doornen, Denne-, Wilge- en Populier-Boomen; ruyme en heldere Meiren; fraaije Weiden en Bouwlanden; wilde Dieren, en voornamentlyk Beeren van eene ongemeene Grootte; Hoorn- Vee, gelykende na Buffels, en omtrent van dezelve Zwaarte; nog andere, zo groot als Wolven, doch na Harten gelykende, en geveld gelyk de Pelicanen, met eenen langen Hals en Hoorens op den Kop, zo wyd en breed uytgeſpreid, als men aan de Harten ziet; hebbende eenen Staart ter Lengte van eene ganſche *Yard*, en eene halve breed, en de Hoeven gekloven, als die van eenen Os. Die Landſtreek krielt mede van Harten, Conynen, Hazen en wilde Katten, Trap-Ganzen, Ganzen, Eendvogels, Duyven, Patryzen, Lyſters, Muſſchen en Goudvinken; ook worden Kraanen en Reigers aldaar gevonden, benevens een ander Slach Gevogelte, ter grootte van onze Calkoenen; en de grootſte, die men geduurende de ganſche Reis ontmoet heeft, houden van de Tippen hunner Vlerken tot elkander zeventien Spannen. Langs de Kuſt zwerven

ganſche Vluchten van Meeuwen, Waterduykers, Kraaijen en andere Zeevogels. In de Rotſen zyn eene meenigte Holen en Kloven, van dewelke zommige naar de Matryzen van Schelviſſchen, uytgevuld met paarlemoere kleindere Holtens, zeer natuurlyk gelyken. De Zee is met Oeſters, Kreeften en Krabben &c. opgevuld; ook worden groote Zeewolven en Walviſſchen daarin ontmoet. De Haven is door de *Rancherias* der *Indianen* omcingeld; eene Natie daaromſtreeks, zo minzaam en handelbaar, als ergens in de naby gelegene Streeken, en zeer bereidwillig, om aan de Vreemdelingen hunne Voortbrengſelen mede te deelen. Ook zyn zy onder eenige Form van Regeering geſteld. Hunne Wapenen beſtaan in Boogen en Pylen. Zy gaven hun Belang voor een groot Gedeelte te kennen, wanneer zy vernamen, dat de *Spanjaarden* hen ſtonden te verlaten, hetgeen op den 3 *January* in het Jaar 1603 quam te gebeuren. Zo dra de *Capitana* en het Fregat uyt de Haven van *Monte-Rey* in Zee ſtaken, kreegen ze eenen zeer gunſtigen Wind, die twaalf dagen achtereen aanhield, en beide de Schepen tot voorby de Haven van *San Franciſco* deed voortſpoeden; doch daags daaraan volgende, zynde de 7 *January*, liep de Wind na 't Noordweſten; doch maakte maar eene tamelyke Koelte, by dewelke zy, zo veel maar doenelyk was, haare Reis vervorderden. Het Fregat zeilde voort; niet nodig denkende te zyn, dat men ergens hoefde in te loopen, terwyl de *Capitana* meende hetzelve te volgen, zonder eenig Licht te laten zien, waardoor het gebeurde, dat zy 's anderendaags ochtends elkander uyt het Oog verlooren hadden. De Generaal liep inmiddels met de *Capitana* de Haven van *San Franciſco* binnen; denkende het Fregat, hetgeen hy onderſtelde, met Byzetting van alle Zeilen, achter-

teraan te volgen, aldaar te zullen inwachten; doch de eerſte Tyding, by den Generaal van het Fregat ontfangen wordende, quam niet eerder in, dan na dat de *Capitana* van haren Tocht terug gekomen was. Eene tweede Reden, waarom de *Capitana* de Haven van *San Franciſco* aandeed, was, om van dezelve de Opneeming te doen, en te onderzoeken, of men een Bericht zoude kunnen bekomen van 't Schip, genaamd *el San Auguſtino*, hetgeen in 't Jaar 1595, op Bevel zyner Majeſteit en van den Onderkoning, door den Gouverneur der *Philippines* afgezonden was, om de Kuſten van *California*, onder Beſtier van *Sebaſtian Rodrigo Cermennon*, een zeer ervaaren Zeeman, naauwkeurig op te neemen, doch door den opgekomenen ſterken Storm, omtrent deze Haven, geſtrand was. Onder anderen had zig aan Boord van de *San Auguſtino* bevonden de Stuurman en Loots *Franciſco Volanos*, die teffens de Opper-Stuurman van de ganſche Vloot was. Hy had eene grondige Kennis van die Landſtreek, en betuygde eene Meenigte van Waſch, benevens eenige Kiſten met Zyde, aan Strand gelaten te hebben, en de Generaal was ten hoogſten nieuwsgierig, om aldaar inlopende te zien, of nog eenig Overblyfzel van het Schip en Lading zoude te vinden zyn. De *Capitana* quam achter eenen Uythoek, genaamd *la Punta de los Reyes*, voor Anker leggen; doch daar was geen Volk aan de Wal gezet, om het Schip voor het Fregat in gereedheid te houden; weshalve de *Capitana* den volgenden Dag van daar vertrok, om hetzelve op te zoeken. De Wind was wederom Noordweſt, en blies zo ſtyf, dat de *Capitana* weinig kon vorderen. Men zag echter op Zondag den 12 *January* zommige hooge roode Bergen, en veertien Mylen verder ten Noordweſten eene Kaap, die zig ver in de Zee uytſtrekte, en naaſt de-

welke zommige Sneeuw-Bergen lagen, waaruyt de aan Boord zynde Lootſen opmaakten, dat het *Cabo Mendozino* moeſt zyn, gelegen op de Breedte van 41 Graden en 30 Minuten.

's Anderendaegs, namentlyk den 13 *January*, verhief zig een hevige Storm uyt het Zuydweſten, verzeld door zwaaren Sneeuw en Regen, en van zodanig eene hooge Zee, dat men niets, dan den Ondergang van 't Schip voor Oogen zag; om nu dat Gevaar te ontkomen, en eene hoger Breedte te myden, alwaar de Storm nog heviger, en de Koude nog felder zoude worden, dewyl het in 't Midden van den Winter was; zo wierd beſt geoordeelt, zo lang ſtil te leggen, tot dat men, na dat de Wind het zoude toelaten, na *Aquapulco* zoude kunnen keeren.

Op de Aankomſt der *Capitana* in deze Geweſten, waren geene zes Man in ſtaat, om over het Verdek te kunnen gaan; de Soldaten, Matroozen en Jongens moeſten zig, vermits de verſchrikkelyke Ziekte, dewelke wy hiervooren beſchreven hebben, daaronder houden: De Geeſtelyken, benevens de overtallige Capiteins, waren zo zick, dat de Vader-Commiſſaris hen naauwelyks kon doen biechten, noch aan de Zieltoogende het laatſte Olyzel toedienen; boven dien konden de weinige gezonde Manſchappen zodanig een Schip niet beheeren, en de Zwaarigheid wierd nog meer vergroot, doordien zy zig in eene yslyke Ontſteltenis naby eene gevaarlyke Kuſt, en zonder eenigen den minſten Byſtand bevonden; en indien een Storm opgekomen was, dan zouden zy ongetwyfeld, by gebrek van Handen, om de Zeilen behoorlyk te regeeren, hebben moeten vergaan. De Generaal deed in deze hoogſte Nood den gewoonen Scheeps-Raad byeen komen, waarin goedgevonden wierd, niet verder te zeilen, maar met den eerſten goeden Wind en Weêr terug te keeren;

ren; den Haven van *La Paz* in *California* aan te doen, en aldaar 't Secours in te wagten, hetgeen door de afgezondene *Almiranta* van den Onderkoning van *Nieuw-Spanjen* geëiſcht zoude worden. Door dit Beſluyt wierden de Gemoederen der Manſchappen wederom tot Bedaaring gebragt, dewyl zy zig nu verbeeldeden eenige Dagen langer te zullen leven, dan wanneer zy tot eene hoogere Breedte voortgezeild waren. Den 14 dierzelver Maand begon het Weêr ten eenemaale op te klaaren, en men bevond, by goede Giſſing, op de Hoogte van *Cabo Mendozino* gekomente zyn, werwaards het Schip in maar tweemaal 24 Uuren, alleenlyk door den Stroom, gedreven was. Doch de Zon wierd ſchielyk daarop door eenen dikken Miſt verduyſtert, dewelke met eenen kouden Stofregen gemengeld was; en de Wind alsnog uyt het Zuydooſten waaijende, zo moeſt het Schip tot den 19 *January* blyven ſtil leggen, wanneer hy na 't Noordweſten liep, en den Miſt deed verdwynen. De Stuurlieden deeden vervolgens eene andere Waarneeming, en ondervonden by Peiling op de Breedte van 42 Graden te zyn. Aan de Kuſt wierd eene Kaap ontdekt, die ganſch wit, en tot hooge met Sneeuw bedekte Bergen uytgeſtrekt was, en om die Couleur, alsmede om dat zy 's daags voor het Feeſt van *St. Sebaſtian* allereerſt ontdekt wierd, den Naam van *Cabo Blanco de San Sebaſtian* verkreeg. Door den Wind wierden de Zieken aangemoedigt, de gezonde Matrozen by te ſtaan; zo dat men, met de grootſte Moeite, de Sprieten ophaalde, en het Schip voor de Wind deed heen ſtevenen, om na *Aquapulco* te keeren, en langs de Kuſt zo wel na het Fregat om te zien, als dezelve naauwkeurig op te neemen.

Het Fregat, gelyk ik hiervooren aangemerkt heb, was van de *Capitana* afgeraakt, en denkende, dat zy vooruyt zeilde, haar nagevolgt, om ze te achter-

haalen, wanneer zy, ter Breedte van 41 Graden, dezelve ook bereikte; doch het Schip, niet langer de Zee kunnende houden, ſtevende voor den Wind na de Wal toe, en quam onder eene byſter groote Rots, niet ver van *Cabo Mendozino*, voor Anker leggen, van waar het, na dat de Wind bedaard was, zynen Cours langs de Kuſt vervorderde. Den 19 *January* bevond zig *Florez*, Stuurman van het Fregat, ter Breedte van 43 Graden, alwaar het Land eenen Uythoek, *Cabo Blanco* genaamd, formeerde, en de Kuſt na het Noordweſten begon te loopen, en ter zyde, naby dien Uythoek, eene groote Rivier, wier Oevers met Eſſe-, Wilge- en andere Spaanſe Boomen bezoomd waren, zig in de Zee ontlaſtede. Deze aangenaame Vertooning behaagde hem byzonder, en ſpoorde hem aan die Rivier in te zeilen; doch derzelver ſnelle Stroom hield hem tegen. [*] Kort daarop beſlooten echter de Vaendrig *Martin de Aquilar*, Commandeur van het Fregat, en de Stuurman *Florez*, beſpeurende dat zy zig op eene Breedte bevonden, dewelke des Onderkonings Laſt en Bericht te buyten ging, en vermits de Manſchap byna geheel ziek geworden was, wederom na *Aquapulco* te keeren.

Deze Rivier wordt onderſtelt dezelve te zyn, dewelke door een Hollands Schip, tot eene groote Stad toe, opgevaaren is, als mede, dat dezelve de Straat van *Anian* zoude wezen, waardoor dat Schip uyt de *Noord-* na de *Zuydzee* was gekomen. De Stad *Quivira* is ongetwyffeld daaromſtreeks gelegen, en tot dit Geweſt heeft ook het aan zyne Majeſteit ingeleverde Bericht, hetgeen dezelve aanſpoor-

[*] Aanteekening van den Engelzen Vertaalder: „ Hier dient „ aangemerkt te worden, dat hetgeen alhier by de *Spanjaarden* ge„ zien wierd, geene Invaart, Straat of Arm van de Zee, maar „ ſlechts eene Rivier was. Hetgeen verder daarby gevoegt wordt, „ ten opzigte der Straat van *Anian*, beſtaat maar in enkelde Giſſing, „ zonder eenigen den allerminſten Grond."

ſpoorde die Ontdekkingen nader te beveſtigen, en daarvan en van andere Verrichtingen, Verſlag te doen, de voornaamſte Betrekking.

Wy hebben mede reeds aangemerkt, dat de *Capitana* van *Cabo San Sebaſtian* vertrokken was, om na *Aquapulco* in *Nieuw-Spanjen*, van waar zy eerſtelyk uytgelopen was, terug te keeren; zy hield geduurende dien Tocht zo na by Land, als maar mogelyk was, om klaarlyk te mogen zien, of ook iets, dat eenige Aanmerking verdiende, by derzelver eerſte Opneeming mogt overgeſlagen en ontſnapt zyn. Op deze Hoogte heeft het Land langs de Kuſt eene zeer aangenaame groene Geſtalte; en dat de binnenſte Geweſten van hetzelve vruchtbaar en welbevolkt moeſten zyn, zulks quam uyt de veelvuldige alom geſtookte Vuuren te blyken. Vermits de Wind uyt het Noordweſten waaide, gevolgelyk zeer gunſtig, en het Weêr byzonder goed en helder was, zo kon men ganſch duydelyk, van Voet tot Voet, de ganſche Landsdouw langs het Strand opneemen. Terwyl de *Capitana* langs deze zo vermakelyke Kuſt ganſch geneuglyk heenen zeilde, zo quamen, niet ver van 't Canaal van *Santa Barbara*, twee *Canoes* na dezelve toe roeijen, in ieder van dewelke zig drie Man, zonder eenig ander Dekzel, dan eene Soort van Geite-Vellen, bevonden, en die, na driemaal rondom de *Capitana* geroeit te hebben, zonder eenige verdere Plegtigheden aan Boord klommen, met gelyke Vrymoedigheid en Blydſchap, als of zy in hunne eigene Huyzen gingen. Men gaf hen Biscuit en andere Snuyſteryen, waarmede zy ten hoogſten voldaan wederom na de Wal keerden.

Wanneer de *Capitana* in haare Terugreize omſtreeks deze Kuſt quam, was derzelver Toeſtand ten hoogſten beklaaglyk; alle de Manſchappen aan Boord

Boord, uytgenomen de Generaal en drie Soldaten, quynden aan de hier vooren gemelde Ziekte, en de Vader- Commiſſaris kon de Lyders niet dan met de grootſte Pynelykheid vertrooſten, en hen de laatſte Kerkgerechten toedienen. Vader *Antonio de la Aſcenſion* was niet in ſtaat, van zig te kunnen verroeren, en de Ziekte was doorgaans zo pynelyk, dat men binnen Scheeps Boord niets dan een jammerlyk Geſchreeuw en diepe Zuchtingen hoorde. Zommige berſteden, by wege van Verligtingen, luydkeels in Klagten uyt; andere beſchreiden hunne Zonden met de diepſte Verſlagenheid; zommige ſtierven al ſprekende; zommige ſlapende; zommige eetende, en zommige, terwyl zy in hunne Bedden overeinde zaten.

Op het Gezigt der Lyken van zo veele brave Waaghalzen, en het Gehoor der Zuchtingen, Klagten en Kermingen der elendige Lyders, zoude het allerongevoeligſte en verſtoktſte Hert vermurwt geworden zyn. Het behaagde de Godlyke Voorzienigheid degeenen gedwee te maken, die te vooren van alle Menſchlievendheid en Medelyden vervreemd waren; in zo verre, dat de weinige Gezonde alle de Zieken met eene zo vuurige Liefde en Tederheid, Yver en Vlyt oppaſten, als of ieder maar enkel en alleen voor éénen Lyder had Zorg te dragen. De Geeſtelyken, en wel byzonder Vader *Thomas de Aquino*, die yslyke Toevallen vooruyt gezien hebbende, had te *Aquapulco* eenen Voorraad van Hertſterkingen en Conſerven opgedaan, welke alle tot dien Dag der Verdrukking geſpaard waren; en zekerlyk moeſt meenig een zyne Herſtelling, naaſt God, aan de Vaders Dank wyten, doordien zy, zo voorzigtig als mildelyk, iedereen daarin bedeelden.

Zo dra de *Indianen* na 't Strand gekeerd waren, zeilde de *Capitana* het Canaal van *Santa Barbara* bin-

binnen, met Voorneemen, om het groot Eiland, in derzelver eerſten Doortocht beooſten dat van *Santa Catharina* gezien, op te neemen, en ſloeg ten dien einde voor, aldaar eenige dagen te blyven leggen, en het Fregat in te wachten. Doch de Raad verwierf op den Generaal van hetzelve af te zien; voor Redenen aanhaalende, dat de Matrozen niet in ſtaat waren van de Zeilen behoorlyk te behandelen, noch het Anker te laten vallen en op te haalen; dat het Volk dagelyks door Sterfte verminderde, en dat men, aldaar blyvende, eindelyk geenen Man meer zoude overhouden; dat men daardoor niet alleen den Dienſt van zyne Majeſteit den Koning zoude te kort doen; maar ook eene ſnoode Misdaad tegen de Menſchlievendheid zelve pleegen. De Generaal gaf zig terſtond aan 't Gevoelen van den Raad over, en beval den Opper-Stuurman, zonder het voorſz. groot Eiland, of dat van *Santa Catharina*, aan te doen, lynrecht na het Eiland *Cerros*, en van daar na *Cabo San Lucas* te ſtevenen, en de Haven *de la Paz* binnen te looen, om aldaar het verzogt Secours van den Onderkoning in te wachten.

De Reis wierd derhalve vervordert; en in 't voorbyvaaren van het Eiland *Santa Catharina*, ten afſtand van vyf of zes Mylen, quamen drie *Canoes* van hetzelve aanroeijen, geladen met Zee-Wolven-Vellen en Viſſchen, dewelke de *Indianen* tegen Koralen, Kettingjes, Schaaren en Meſſen verruylden. Wanneer de *Spanjaarden* aldaar de eerſtemaal aanquamen, hadden de *Indianen* gemerkt, dat zy in die Vellen groote Gading vonden, en derhalve hadden zy, als ſchrandere Kooplieden, van dezelve eenen goeden Voorraad vergadert, en quamen nu daarmede te markt. Doch toevallig ontdekt wordende, dat zy knaphandig diergelyke Snuyſteryen wiſten te ontfutſelen, wierden zy gelaſt na hunne

hunne *Canoes* te keeren, en de *Capitana* vervorderde haaren Cours. Hier verflaauwde de Wind zodanig, dat het Schip maar weinig Wegs langs het Strand kon afleggen; eindelyk wierden echter de Putten in de *Bahia de todos los Santos* bereikt, dewelke, gelyk ik reeds aangemerkt heb, te vooren overgeſlagen waren, om dezelve by de Terugkomſt op te neemen; doch men was als nu insgelyks genoodzaakt zulks achter te laten; nademaal het meerder Gedeelte van 't Volk, hetgeen tot in het Canaal van *Santa Barbara* gezond gebleven was, thans mede met de Ziekte lag te worſtelen, en wel zodanig, dat maar drie of vier Man overſchoten, die het Schip beheeren konden, en om die Redenen verliet men die Kuſt, om den Doortocht te verkorten; alleenelyk wierd de Cours langs het Strand naauwkeurig aangemerkt, om met Goedkeuring van zyne Majeſteit, de Schepen uyt *China* te kunnen onderrechten, welken Streek zy boven *Cabo Mendozino* hadden te houden, om *Nieuw-Spanjen* te bereiken.

Den derden *February* quam de *Capitana* in het Gezigt van 't Eiland *San Hilario*. Hier verhief zig de Wind in het Noorden, waarom de Schepen verder van Land moeſten houden, en zig laten genoegen met hetzelve in 't Verſchiet te beſchouwen, en deſſelfs verſcheidene Geweſten aan te merken. Den vyfden dierzelve Maand wierd de *Bahia dos Virgines* voorby gezeilt, en het Eiland van *Cenizas* aangedaan, hetgeen, gelyk wy hierboven gemeldt hebben, by de *Almiranta* opgenomen was. Hier verhief zig de Noordweſte-Wind, en de Schepen zetteden het na het Eiland *Cerros* toe; den volgenden dag quam de *Capitana* op haare voorige Legplaats ten Anker, om Hout en Water op te doen. Hier hadden zommige Matroozen, vermits de gezonde

zonde Verandering der Luchtſtreek, eenigzins wederom Krachten bekomen, en de eene moedigde den anderen aan na de Wal te gaan, om Water en Brandhout te haalen. Voor hun Vertrek achterlieten zy Seinen en Brieven, dat ingeval het Fregat aldaar mogt inlopen, hetzelve onderrecht mogt worden, waar de *Capitana* te vinden was.

Alles dus in gereedheid zynde, zo ſtevende het Schip met eenen gunſtigen Wind en goed Weêr na *Cabo San Lucas*. Den 9 dierzelver Maand, zynde Zondag 's ochtends, zeilde de *Capitana* van tuſſchen de Eilanden; zynde de Baai en de Arm der Zee reeds bevooren door Vader *Antonio* en't Fregat opgenomen geweeſt. Wanneer het Schip buyte de Eilanden gekomen was, zo nam de Opper-Stuurman den goeden Wind te baat, om de Reis te verkorten, en ſtevende lynrecht van Land na *Cabo San Lucas*, dewelke hy omtrent tegen den Middag den 14 dito in 't Gezigt kreeg. Hier wierd beſlooten de Baai van *San Barnabas* niet aan te doen, noch de Invaart van den Inham van *California* te raaken, maar rechtdraads op de Eilanden van *Mazatlan* aan te zeilen, en aldaar zo lang te blyven wachten, tot dat men iemand na *Mexico* zoude kunnen zenden, om den Onderkoning van derzelver Aankomſt aldaar te verwittigen, en deszelfs verdere Beveelen te ontfangen.

Dienvolgens kruyſte de *Capitana* dwars over den Mond der Golf van *California* heenen, en quam op Maandag den 17 *February* de Haven van het Eiland *Mazatlan* gelukkig binnen. De eerſte Zorg van den Generaal beſtond in een der Inwoonders van het vaſte Land van hunne Aankomſt kennis te doen geven: Hy vertrok zelve in Perſoon met vyf der ſtevigſte en gezondſte Soldaten, en ging met dezelve na het Dorp van *San Sebaſtian*, omtrent

acht

acht Mylen landwaards- in gelegen. Den 19 in den vroegen Ochtendſtond, roeide de Generaal met zyne vyf Man na Strand toe, doch niet ter deeg onderrecht zynde, na welke zyde toe *San Sebaſtian* gelegen was, en geenen Weg noch Spoor derwaards vindende, zo geraakten zy in een Woud, en dwaalden twee Dagen achtereen, zonder Nat of Droog te nuttigen; waardoor, alsmede door de ongemeene Hitte, de Soldaten zodanig flaauw en zwak, wierden, dat zy het grootſte gevaar liepen van in het Woud te vergaan; doch daarbuyten gekomen zynde, vonden zy eenen breeden Weg voor zig leggen, dien zy inſloegen, zonder te weten werwaards hen dezelve zoude brengen. Terwyl zy onder eenen Boom zaten, om wat uyt te ruſten, hoorden zy het Geluyd van Schellen; zy reezen vervolgens op, zagen rond, en ontdekten eene Drift Muylezels, die met Proviſien van *Caſtilla* na *Culiacan* gingen. Wanneer die *Caravana* naderde, zo vraagden zy den Dryver, werwaards die Weg heenen liep? die hen tot Antwoord gaf: Na *Culiacan*; en de Generaal na de Stad *San Sebaſtian*, en den opperſten *Alcadi* van het Land vragende, zo bood de Dryver aan, hem na deszelfs Woonplaats te zullen brengen; en na hun gebrek geboet en zig herſtelt te hebben, wierden zy van Muylezels voorzien, die hen droegen, werwaards het den Generaal behaagde.

De opperſte *Alcaldi* hield zig in een Dorp in de Nabuurſchap op, en men bevond denzelven de Capitein *Martin Ruiz de Aguire* te zyn, een zeer goede Kennis en Boezemvriend van den Generaal, en by alle de Manſchappen in het Schip bekend. De Generaal gaf hem hunne Verlegenheid te verſtaan, en verzogt van Brood, Gevogelte, jonge Geiten, Kalveren en andere Behoeftens voorzien te mogen wor-

worden voor den Tyd, dat zy aldaar zouden vertoeven: Hy begeerde wyders hem eenen getrouwen en voorzigtigen Man te willen aanwyzen, dien hy met alle ſpoed met Brieven aan den Onderkoning na *Mexico* zoude kunnen doen vertrekken, om aan denzelven hunne Aankomſt aldaar ter plaatſe te boodſchappen, en teffens van hunne uyterſte Verlegenheid te verwittigen, dewyl de vyf Man, die hy by zig had, maar de eenigſte van het Schip waren, dewelke zig in eenen dragelyken Staat van Gezondheid bevonden. De Capitein *Aguirre* geryfde hen blymoedig met al hergeen zy begeerden, en zonder deze Voorzorg van den Generaal, en buyten de Wilvaardigheid van den Capitein, zoude alle de Manſchap aan Boord vergaan, en het Schip als een onbruykbaar Wrak verlaten zyn. Ten ſpoedigſten wierden zeven of acht Muylezels, geladen met Brood, Vogels, Geitjes, Groente, Citroenen, Oranje-Appelen en andere Proviſien, na 't Schip gezonden, en daarmede om den derden dag in gelyke Meenigte voortgevaren; dus was het Volk niet alleen, geduurende deſſelfs Verblyf aldaar, overvloedig van alle Leeftocht voorzien, maar wierd daarenboven in eenen zo rykelyken Voorraad daarvan bedeelt, dat de ganſche Reis na *Aquapulco* kon vervordert worden, alwaar zy van alles de Ruymte zouden vinden.

Uyt dit Verhaal zal men eenigzins kunnen naleiden, in wat voor eenen bedroefden Toeſtand zig het Volk aan Boord der *Capitana* bevond, wanneer dezelve in deze Haven aanquam. Wy zullen derhalve maar alleenlyk nog daarby voegen, dat alle de Manſchappen door de hierboven breedvoerig beſchrevene Qualen ganſch radeloos en doodziek, met Zweeren en Puyſten overdekt, en hunne Kinnebakken zo zeer gezwollen waren, dat zy

ſpreeken noch eeten konden; mitsgaders dat niemand onder hen kon hoopen, ooit wederom tot zyne voorige en volmaakte Gezondheid herſtelt te zullen worden. Op hunne Aankomſt aldaar wierd in 't Schip niets dan een deerlyk Gekerm en Jammerklagt na den Hemel gehoort. Binnen den Tyd van negentien dagen genazen zy echter al te zamen, en verkreegen wederom hunne voorige Gezondheid en Sterkte; zo verre, dat by hun Vertrek de Zeilen losgemaakt, het Schip bewerkt, en alle de Arbeid, volgens ieders Poſt, verricht wierd, eveneens als in het voorgaande Jaar, wanneer zy in hunne Reis diezelve Haven bezogten. Van zulk eene heilzame Uytwerking waren de verſche Proviſien en Vruchten, dewelke door den Generaal na Boord gezonden wierden; ook was het nuttigen van zeker Gewas, in deze Eilanden zeer overvloedig groeijende, en by de Inboorlingen *Xocobuiltzles* genaamd, van eenen zeer uytſteekenden Dienſt. Hetzelve gelykt naar eenen Appel; de Bladeren van den Boom, waarop zy groeijen, naar die van Pynappels, en de Vrucht groeit in Troſſen, gelyk die van de Cypreſſen; ook is zy byna van Gedaante als eene Cypres-Noot; derzelver Baſt of Schil geel, en haar Vleeſch als dat der witte *Tuna*, doch haar Zaad wat grooter dan dat der *Tuna*. Zy heeft eenen lieflyken Smaak, met een aangenaam Zoet en Zuur gemengeld. De Vrucht heeft de Deugden aan zig, dat zy den Mond reinigt; de Kinnebakken zuyvert; de Tanden ſchoon en vaſt maakt, en als dezelve tweemaal genuttigt wordt, dan ſluyt de Mond wederom na behooren, zo dat men in ſtaat is van allerhande andere Spyzen, zonder eenige Pynelykheid, te kunnen eeten.

Het Gebruyk dier Vrucht wierd ontdekt op de volgende Wyze: Zommige Soldaten met den Vader-

Com-

Commiſſaris op het Eiland ter Begraving van een Lyk zynde, zo gebeurde het, dat de Officier *Antonio Luis* die Vrucht in 't Oog kreeg, en nieuwsgierig, om de Voortbrengzelen van dien Grond te leeren kennen, plukte een Stuk daarvan af en beet daarin, doch met geene geringe Pynelykheid van zyne Kakebeenen en Tanden; en dezelve van eenen keurlyken Smaak vindende, verorberde hy ze ten eenemaale, en ſpoog terſtond daarop een meenigte eterachtig Bloed uyt; doch de tweede in den Mond ſteekende, bevond hy de Pyn in de Tanden merkelyk verminderd, en hy kon dezelve veel gemakkelyker kaauwen. Wanneer hy wederom aan Boord quam, deed hy van de gelukkige Uytwerkingen dier Vrucht verſlag, en deelde daarvan onder zyne Vrienden uyt, dewelke alle gelyke aangenaame Ondervinding en Gevolgen hadden, en daardoor aangeſpoort wierden aan Land te gaan, om van dat Gewas eenen goeden Voorraad te vergaderen, en ook andere daarmede te verquikken. Dus vond ook de Generaal by zyne Terugkomſt aan Boord veele Manſchappen, dewelke hy zig verbeeldede nimmer eenige verſe Proviſien te zullen kunnen nuttigen, door die geduurig aangebragte heilzame Vruchten in Staat geſteld, om alle Spyzen, zonder onderſcheid, met goeden Smaak te verorberen. Deze Vrucht was het eenigſt Geneesmiddel, waardoor alle de aan de voorſz. verſchrikkelyke en noodlottige Quaal quynende Lyders, binnen de negentien Dagen, tot hunne voorige en volmaakte Gezondheid herſtelt wierden.

Deze Vrucht is het voornaamſte en lekkerſte Voedzel der altoos te Veld leggende *Indianen*, dewelke de Provincien van *Acaponeta* en *Chametla*, onder het Gouvernement van *Nieuw-Galicia*, beſlaan; doch zy zyn gewoon, dezelve doorgaans

te kooken of te braden; onderſtellende, dat zy alsdan gezonder en ſmakelyker zy.

De Generaal, ziende, dat zyne Manſchappen ganſch gelukkig en ſpoedig herſteld waren; doch zyn Schip lek bevindende, en geen Werk noch Breeuwers hebbende, beval het Anker te ligten, en na *Aquapulco* te ſtevenen, om hetzelve aldaar te doen herſtellen, en meerdere bequaame Handen en Proviſien op te doen, ten einde, 'indien het den Onderkoning behaagde, na *Californía* te mogen keeren, of anderzins het Tydſtip der onbepaalde, zo onaangenaame als gevaarlyke en droevige Reis, eensklaps te ſluyten. Dienvolgens ging de *Capitana* den 9 *Maart* van deze Eilanden met eene ſtyve Koelte na *Aquapulco* onderzeil; en na *Cabo Corientes* voorby geſtevend, en in 't Gezigt van *Puerto de la Natividad* gekomen te zyn, hield zy geduurig naby de Wal, tot dat zy *Aquapulco* bereikte, in welke Haven den 21 *Maart* in hetzelve Jaar 1603 het Anker geworpen wierd.

Op de Aankomſt der *Capitana* te *Aquapulco* wierd de ganſche Stad door eene onbeſchryflyke Blydſchap verraſt; nademaal niemand zig verbeeldede dezelve ooit wederom te zullen zien, en wel byzonder de Manſchap aan Boord in eenen zo volmaakten Staat van Gezondheid te ontmoeten; dewyl men by de Aankomſt der *Almiranta* aldaar vernomen had, dat alle de tot de *Capitana* behoorende Manſchappen, benevens de uyt de *Almiranta* daarin overgebragte Zieken, by het Bezoek van *Puerto de Monte-Rey*, door de beſmettelyke Ziekte aangeſtooken, en ongetwyffeld daaraan overleden waren. Het zoude ook volſtrektelyk niet anders geweeſt zyn, indien zy niet in haare Terugreis gunſtigen Wind ontmoet, en voorſpoedig in de Eilanden van *Mazatlan* voor Anker gekomen waren.

Doch

Doch het zal alsnu Tyd worden te verhaalen, hetgeen de *Almiranta*, na haar Vertrek uyt *Puerto de Monte-Rey*, tot binnen de Haven van *Aquapulco*, overgekomen is.

Het natuurlyk Ongemak en de gewoone Beſlommering, geduurende zodanig eene Reis, wierd nog meer bezwaart door de algemeene Ziekte, dewelke binnen 's Boords onder de Manſchappen de Overhand verkreegen had; en die zo noodlottig uytviel, dat wanneer zy de Haven binnen quamen, maar ſlechts drie Mannen van hen gezond, en alle de overige in den allerelendigſten Toeſtand waren. Deze drie Perſoonen beſtonden in den Admiraal *Torribio Gomez de Corvan*, den Corporaal *Franciſco Vidal*, geboortig uyt *Galicia*, en *Juan de Marchina*, een Soldaat; zo dat, indien de Admiraal niet had geweeſt een Man van groot Beleid, Dapperheid en Kundigheid in Zeezaaken, het Schip die Haven nooit zoude hebben kunnen bereiken. Van alle degeenen, die te *Aquapulco* ziek wierden, hebben maar zes Soldaten hunne voorige Gezondheid wederom bekomen. In de *Almiranta* zyn vyf en twintig Zielen na de Eeuwigheid verhuyſt, waaronder vier Bediendens en drie Slaven van den Admiraal getelt wierden. Hieruyt wierd het Beſluyt opgemaakt, dat de *Capitana* nog meer, dan de *Almiranta* zoude hebben te lyden, te meer, dewyl het grootſte Gedeelte van derzelver Manſchappen, op het Vertrek der *Almiranta*, ziek te Bed en Kooi lag, en dat zy, op de Hoogte van 42 Graden gekomen zynde, opgegeven, doorgeſchrapt en verlooren gehouden waren, en niemand zig vleide ooit daarvan Stomp of Steel wederom te zullen zien. Hieruyt heeft dan ook zeekerlyk het verbazend Vermaak, en de vermakelyke Verbaaſtheid over de behoudene Aankomſt der *Capitana*, en

over den gezonden Staat der Gezondheid haarer Manſchappen, moeten ſpruyten.

Zo dra de *Almiranta* te *Aquapulco* binnen gekomen was, wierd terſtond van derzelver Aankomſt aan den Onderkoning kennis gegeven, die ook op ſtaande Voet aan de Hoofden dier Haven zyne Beveelen liet afgaan, om alle maar mogelyke Zorg voor de Zieken, en wel voornamentlyk voor Vader *Thomas de Aquino*, te dragen: Deze Vader wierd van alle Behoeftens en het noodig Gemak voorzien, om na *Mexico* overgebragt te kunnen worden; en men moet bekennen, dat de Officiers aan deze Beveelen met de alleruyterſte en hertelykſte Naauwkeurigheid voldeeden. Wanneer de Generaal van Boord aan Land ſtapte, vervoegde hy zig tot den Opper- *Alcaldi*, en bewerkte de ſpoedigſte Afzending van eenen Bode aan den Onderkoning, met Bericht zyner Aankomſt, en het Verzoek om zyner Excellentie nadere Beveelen, hoe hy zig verder zoude hebben te gedragen. Omſtreeks ter zelver tyd dat de afgevaardigde Bode te *Mexico* aanquam, had de Onderkoning reeds Bericht ontfangen, dat het Fregat insgelyks gearriveerd was; want *Eſtevan Lopez*, Stuurman en Bevelhebber van hetzelve, had zyne Excellentie doen verwittigen, dat hy, na zyn Vertrek met de *Capitana*, tot de Hoogte van 43 Graden toe na haar gezogt, en de hiervooren gemelde Geweſten reeds opgenomen had; dat zy, volgens het Goedvinden en den Raad van den Schipper *Antonio Florez* en den Vaendrig *Martin de Aquilar*, wederom na *Aquapulco* gekeerd was, en dat aleer men *San Diego* had kunnen bereiken, de Vaendrig en Schipper beide overleden waren, en dus het Bevel op hem overgegaan was; zynde alleenlyk, buyten hem, maar vier Man aan Boord gelaten; dat hy lynrecht na *Nieuw-Spanjen* ſtevenende, om

de

de *Capitana* op te zoeken, te *Natividad* ingelopen, en de Eilanden van *Mazatlan*, alwaar dezelve geankert had, voorby gezeild was. *Lopez* aldaar aangekomen zynde, ging met opzet van Boord, om zig by den Onderkoning te vervoegen, en liet het Beſtier van het Fregat aan de vier alstoen nog in Leven zynde Soldaten over. Hy wierd terſtond daarna by zyne Excellentie terug gezonden, om het Fregat na *Aquapulco* te brengen, hetgeen binnen het verloop van eene Maand na zyn Vertrek uyt *Mexico* volvoert wierd.

De Onderkoning, den aan hem door den Generaal uyt *Aquapulco* gezondenen Brief ontfangen hebbende, gaf daarop een ſpoedig Antwoord; gelaſtede 's Konings Amptenaren aldaar, aan de Soldaten alle hunne Achterſtallen te voldoen; de Geeſtelyken te onderhouden, dewelke in de Vaders *Andreo de la Aſſumpcion* en *Antonio de la Aſcenſion* beſtonden, en hen van alle de Behoeftens, dewelke zy tot het vervorderen hunner Reis na *Mexico* nodig hadden, behoorlyk te voorzien, gelyk met derzelver Staat en Character overeenkomſtig was. Zulks alles wierd met de grootſte Zorg en Oplettenheid volvoert. Het grootſte Getal Perſoonen, aan Boord der Vloot geduurende de Reis na *Californa* overleden, beliep 48; waaronder zig bevonden de Vaandrig *Juan de Azevedo Texada*, een *Portugees*; de Vaendrig *Sebaſtian Melendez*, een *Andaluziaan*; de Vaendrig *Martin de Aquilar*, geboortig van *Malaga*; *Antonio Florez*, geboortig van *Aviles*, en *Balthaſar de Armas*, beide Stuurlieden; de Sergeant *Miguel de Legar*, een *Biscaijer*; *Juan del Caſtillan Bueno*, Scheepstimmerman, geboortig van *Sevilien*, en meer andere brave en dappere Mannen, doch minder van Rang en Bedieningen.

Den 27 *April* vertrokken de Geeſtelyken, de Generaal, de Capitein *Peguero* en *Alarcon*, de Vaendrig *Juan Franciſco* en de Soldaten van *Aquapulco*, en quamen den 19 *Mei* behouden binnen *Mexico;* van daar begaven zy zig gezamentlyk na *Chapulta Peque*, om den Onderkoning te begroeten, die hen alle met groote Blydſchap en Beleefdheid ontfing, en hen wegens hunnen goeden Staat van Gezondheid geluk wenſchte; hun Beleid en Beſluyt goedkeurde en prees, en beloofde daarvan Aantekening te zullen doen houden, en van dezelve Gebruyk maken, wanneer zig de Gelegenheid daartoe opdeed. Zulks was niet alleen de Uytwerking van Vriendelykheid, maar zyne Beloften wierden ook ten ſpoedigſten vervult; en wel in alle deelen na derzelver alleruyterſt Genoegen en Voldoening, wanneer zy binnen korten tyd, naar den Inhoud hunner verſcheidene Verzoeken, bevordert wierden.

Deze Reis, waarin niets vergroot, noch iets bygevoegd is, zal, naar ik denk, een uytſtekend Bewys der Spaanſe Dapperheid en Grootmoedigheid zyn; nademaal onze Landgenooten onder zodanige Ongemakken, Gevaaren, Afmattingen, Rampen en Ziektens, eene Onderneeming volvoert hebben, dewelke allen anderen voorheenen mislukt was: En indien zulks aan de voorigen tot Roem en Eer heeft kunnen verſtrekken, hoe veel te grootere Glorie en Zegepraaling hebben dan niet deze onze Waaghalzen in den voorſz. Tocht behaalt? Hunne Ontdekkingen zouden meenigvuldiger, en hunne Vervorderingen veel grooter geweeſt zyn, indien derzelver Beſtek niet door de Ziekte en Sterfte was gedwarsboomt geworden. Want indien maar veertien Man aan *Cabo Blanco* in ſtaat geweeſt waren van behoorlyken Dienſt te kunnen doen, dan zoude de Generaal de daaromſtreeks gelegene Straat van *Ani-*

an

an ingevaaren zyn, door dewelke men onderſtelt dat de vreemde Schepen de Paſſage na de *Zuydzee* gevonden hebben; van daar zoude men mogelyk ook de *Noordzee* bereikt, en na *Terra-Nuova* opgenomen te hebben, lynrecht na *Oud-Spanjen* hebben kunnen ſtevenen. Op zodanige wyze had men eenen Tocht rondom de Waereld kunnen doen, alzo aan *Cabo Mendozino* de Tegenvoeters van *Oud-Caſtilien*, en wel byzonder van de Steden *Salamanca*, *Valadolid* en *Burgos* woonachtig zyn. Doch alhoewel zy daarin hun Oogmerk niet hebben kunnen bereiken, zo moet echter de Nyd zelve bekennen, dat men hen voor hetgeen zy werkelyk volvoert hebben, eene uytſtekende Belooning verſchuldigd was. Want zy hebben eene nieuwe Waereld ontdekt, waarin tegenwoordig onze heilige Godsdienſt geplant is, dewelke eenen zo overvloedigen Oogſt van Vruchten uytlevert, dat de Schuuren des Hemels daardoor kunnen aangevult worden: Bovendien zal de Staat daaruyt de grootſte Voordeelen trekken, hetgeen alle Hoofd-Artykels zyn, dewelke by onzen Souverein met alle Yver en Oplettendheid altoos behertigd geweeſt zyn, en alsnog vervordert worden.

Wy zyn immers altemaal Kinderen van *Chriſtus*, en Broederen met- en onder den anderen; en gevollyk, boven en behalven de algemeene Menſchlievendheid, door de Wet der Broeder-Liefde alle verpligt, om den goedertierenen en barmhertigen God, in wiens Handen de Herten der Menſchen-Kinderen zyn, vuuriglyk te ſmeeken, dat hy zig dezer onzer Broederen gelieve te ontfermen, en onder hen bequaame en voorbeeldelyke Arbeiders tot derzelver Bekeering te zenden, ten einde zy, aldus in het Bezit van ons allerheiligſt Geloof geſteld zynde, eindelyk de eeuwige Gelukzaligheid mogen verwerven!

DERDE BYVOEGZEL.

Verhaal *der* Reize *van Vader* Fernando Conſag, *Zendeling van* CALIFORNIA, *gedaan* ter *Opneeming der* Ooſt-Kuſt *van* CALIFORNIA *tot aan derzelver uyterſte Einde, de Rivier* Colorado; *uyt Laſt en op Bevel van Vader* Chriſtoval de Eſcobar *en* Slamas, *Provinciaal van* Nieuw-Spanjen, *in 't Jaar* 1746.

Den 9 *Juny* in 't Jaar 1746 vertrokken wy in vier *Canoes* van *San Carlos*, gelegen onder de 28 Graden Noorder-Breedte; kunnende de Ondiepte van 't Water in de Haven aldaar geene grootere Vaartuygen dan *Canoes* toelaten. De Waterplaatſen van *Santa Anna* leggen drie Mylen verder van daar landwaards-in, en beſtaan in verſcheidene brakachtige Putten; doch door de Regens wordt de Brakachtigheid daaruyt geſpoelt en het Water grootelyks verbétert. De Haven, derzelver Waterplaatſen, en zommige Gehugten leggen binnen twee Kaapen beſlooten, dewelke ver in de Zee uytſteken; dezelve zyn *Cabo de las Virgines* en *Cabo de San Gabriël de las Sarmejas*, of anders gezegd *Sal-ſi-puedes*. Beide de Uythoeken zyn hoog en verheven, en leggen de eene van den anderen Noordooſt- en Zuydweſtelyk. Aldaar na den Vloed gewacht hebbende, zo vertrokken wy 's voormiddags ten elf Uuren, en quamen tegen den Avond in de Baai van *la Santiſſima Trinidad*, alwaar eene Paerelviſſchery opgerecht is. Doch alhoewel die Baai voorby de eerſte Kaap ruym en groot is, zo geeft zy echter maar geringe Dekking tegen de Zuyd-Ooſt-Winden, en achter de tweede is men voor den

den Noorden-Wind bloot geſteld. In derzelver midden legt een Eiland, van hetwelke een Reeks van Rotſen zig tot in de Zee uytſtrekt, die by de Eb en Vloed beurtelings gezien en onverdekt worden. Dit Eiland is voor de Paarelduykers zeer rampſpoedig, alzo eene Menigte van hen aldaar omgekomen is. Het Water in de Kreek dier Baai is brakachtig; en oſſchoon de Kaap, alwaar dezelve eindigt, Zuyd-Zuyd-Ooſt ſtrekt, zo loopt de daarnaaſt gelegene Kuſt Noord-Ooſt, en is vol Rotſen, van dewelke zommige boven 't Water uytſteken, en andere daaronder verborgen zyn. Aan derzelver Uythoek en Einde legt de Baai van *San Barnabas*, en daar tegenover een laag Eiland, hetgeen door de Zee-Wolven bezocht wordt.

Den 10 *Juny* vervorderden wy onze Reis tegen den Wind aan; doch wanneer met het laatſte Quartier der Maan een Storm opquam, liepen wy de laatſtgemelde Baai binnen.

Den 11 *Juny* zeilden wy 's ochtends met eene Kalmte en bedaarde Zee na *San Juan Baptiſta*, eene Kaap ten Noord-Noord-Weſten van de by ons verlatene Baai gelegen, en wel ten opzigte der Baai van *San Barnabas*, dewelke achter dezelve legt; doch voorby dezelve loopt de Kuſt geduurig insgelyks dienzelven Streek. Het Strand is laag, kleiachtig van Couleur; de ganſche Kuſt zeer quaad, en wegens de veelvuldige Rotſen en ſteenachtige Droogtens gevaarlyk. 's Ochtends ten drie Uuren wierden wy genoodzaakt, tuſſchen eenen Richgel van Rotſen en *Cabo San Juan*, weinig verder gelegen, onze Schuylplaats te zoeken tegen den hevigen Noorde-Wind, die dien ganſchen Dag, en gedeeltelyk de volgende Nacht, bleef waaijen.

Den 12 *Juny*, omtrent ten zes Uuren 's ochtends, na dat de Dienſt gehouden was, laveerden wy

wy de eerſte Kaap van *San Juan* te boven. Deze en nog een andere Uythoek formeeren eene Baai, waarin men echter tegen geene andere, dan de Landwinden gedekt is. De Baai aldaar is wel ruym en groot, doch door zo weinig Land omgeven, dat alle de Winden in dezelve eene vreeslyke Zee maken. Wy doorkruyſten dezelve in eene Kalmte, die zig eindigde aan de laage Kaap van *San Miguel*. Deze Kaap en *Punta Gorda* formeeren eene andere Baai, waarbinnen insgelyks eene Paerelviſſchery gevonden wordt; ook werpt de Zee, wanneer zy onſtuymig is, eene meenigte Schulpen op, waarom dezelve by de Duykers hier ter plaatſe *la Pepena* genaamt wordt. Naby eene Kreek aldaar is eene Wel, doch derzelver Water wordt troebel en brakachtig bevonden. De Inboorlingen zyn altemaal Chriſtenen, en de Baai kan met alle Winden binnen gelopen worden; uytgenomen met degeenen, dewelke uyt het Noorden en Noord-Ooſten waaijen, en wel den Uythoek van *Gorda* beſtryken, alwaar wy, door den Wind tegen gehouden, moeſten ankeren.

Den 13 *Juny* quamen na dit Geweſt van *San Miguel de la Pepena* eene menigte *Indianen* uyt hunne *Rancherias* afzakken, voor dewelke eene Prédicatie gehouden wierd, waarna verſcheidene hunner Kinderen, door derzelver Ouders uyt eigene Beweging en vrywillig aangebragt, den heiligen Doop ontfingen.

Den 14 *Juny*, omtrent ten 6 Uuren 's ochtends, verlieten wy de Baai van *San Miguel*, na de bequaamſte Bergplaatſen gepeilt te hebben. Naby *Punta Gorda*, tegen over eene keiachtige Bank gelegen, is by laag Water eene zeer bequaame Ankerplaats, houdende vier Vademen Water boven derzelver zandigen Grond; doch nader by den Uythoek, aan wiens Strand eene gebrokene Rots legt, heeft men zes Vademen Water, en eenen ſteenachtigen of zandigen Grond.

Eene

Eene tweede Ankerplaats wierd tegen over eene gebrokene Rots ontdekt, en van daar-af-uyt veele andere Rotſen gezien; de Landſtreek kleiachtig, met Diſtels en Braamſtruyken begroeid, en door de van de Bergen afſtroomende Beekjes doorwaterd bevonden. De Zeeſtranden en Uythoeken beſtaan in kleine Steenen; en ten Afſtand van eenen Musquet-Schoot is eene bequaame Ankerplaats, ter Diepte van negen Vademen by laag Water, op zandigen Grond. Alle deze Pleiſterplaatſen zyn voor de Noord-en Noord-Ooſte Winden door de opgenoemde Kaap gedekt, en door dezelve wordt ook het onſtuymig Geweld der Zee gebrooken.

Cabo Gorda beſtaat uyt Rotſen, dewelke naar rood, met geele en witte Plekken door ſpikkeld Marmer gelyken, en wordt door eene ontelbaare Vlucht van allerhande Slach van Gevogelte bezocht. Het Eiland *Tortuguilla*, by de *Californianen* *Serro Blanco*, of het wit Gebergte, genaamd, legt Ooſt en Weſt van *Punta Gorda* aan de Overzyde, die veel laager is, en zig van *San Gabriël de las Almajas*, of *Sal-ſi-puedes*, Zuyd-Zuyd-Ooſt en Noord-Noord-Weſt heenen ſtrekt. Deze Kaapen formeeren eene lange Baai, welker Helft door een Gebergte omcingeld is; doch de Wederhelft is vlak, laag en zandig. Aan het Einde van dit Gebergte wordt eene Springader gevonden, uyt het midden der Rotſen voortwellende, en uyt dewelke de *Indianen*, ten tyde der Eb, hun Water haalen. Ook is aldaar eene *Rancheria* van *Indianen* op de laage Kuſt, achter het laatſte Perceel der Hooglanden, alwaar men in eene moeraſſige Streek eene kleine Wel van brakachtig Water gevonden heeft.

Wanneer de *Indianen* de *Canoes* zagen naderen, hielden zy ons voor Duykers, en vlooden landwaards-in, dewyl dat Slach van Lieden, om hunne

Ge-

Geweldenary en Wreedheid, onder hen gehaat en by alle de Inboorlingen van *California* verfoeit wordt; doch zo dra zy van zommige hunner Landgenooten, die zig by ons bevonden, verſtonden, dat een Vader in de *Canoes* aangekomen was, zo keerden zy ten ſpoedigſten terug. Vermits de hooge en holle Zee, en offchoon het helder Weêr was, zo konden wy alhier echter niet lang vertoeven, en wy hadden de grootſte moeite, om een weinig verſch Water mede te neemen. Wy ondernamen vervolgens de Kaap van *San Gabriël*, of *Sal-ſi-puedes* op te loeven, dewelke by alle de Zeevaarende zo grootelyks gevreeſt wordt, dewyl men by en omtrent dezelve veele aan den anderen volgende Uythoeken, benevens eene meenigte Brokken van verzonkene Rotſen ontmoet, die zig van het vaſte Land vry diep in de Zee uytſtrekken. Hier gaat de Zee zo hol, vermits den ſterken Stroom, dat men in eene ſtyve Koelte even veel als in eene Kalmte kan vervorderen. Onder de daartegen overgelegene Uythoeken legt eene geelachtige Holte, en een Strand van wit Zand, die eene goede Ankerplaats heeft, en voor alle, uytgenomen de Ooſtewinden, veilig en gedekt is; een weinig ter zyde van die Holte bevindt zig eene Kreek, in wier Monding men by laag Water drie Vademen Diepte heeft; doch verderop twee, en eindelyk maar eenen halven Vadem uytlevert. Na de Land- of Weſtzyde toe is dezelve dieper dan tegen het Ooſten, en derzelver Bodem is met Zand en Keiſteenen overdekt. Zo dra wy aldaar voor Anker gekomen waren, zakten de *Indianen*, van dewelke ik by de voorgaande Waterplaats gewaagt heb, derwaards met hunne Kinderen af, en verzogten my dezelve te willen doopen. Tegen over de Kaap van *San Gabriël* beginnen de berugte Eilanden van *Sal-ſi-puedes*, die als in het midden

den der Naauwte leggen, en vier Kreeken uytmaaken. Wanneer wy ſtonden te vertrekken, quamen twee Nieuwbekeerde ons boodſchappen, dat de dieper in 't Land woonende *Indianen* welgewapend in Aantocht waren, om my en myn Gezelſchap te dooden; zy gaven my eenige Bondels Pylen en Bogen, onder de Waarſchouwing, van voor al op onze Hoede te willen zyn.

Den 15 *Juny* 's namiddags, verlieten wy met eenen gunſtigen Zuydooſt-Wind deze Haven, die aan derzelver Einde eene zwarte rotsachtige Kaap heeft, en aan beide derzelver Zyden verſcheidene Holen en Brokken van Rotſen zeewaards-in vertoont, dewelke zig tot aan de naaſtgelegene Baai, *San Raphaël* genaamd, uytſtrekken, en alwaar men insgelyks eene menigte Uythoeken en Klippen ontmoet; doch ook daaronder verſcheidene Holtens voor de *Canoes*, en eene tamelyk goede Haven voor grootere Vaartuygen. Wy hadden wel eenen goeden Wind, die Uythoeken voorby te loeven; doch bedienden ons van denzelven niet, dewyl ik beluſt was die Baai te bezigtigen en op te neemen. Dezelve is doorgaans vlak en effen, en heeft eenen Zandgrond, voornamentlyk aan derzelver ooſtelyke Zyde; gedeeltelyk door Rotſen en hooge Zandbanken, en gedeeltelyk door Uythoeken ingeſloten en omgéven. De drie naby *California* voor deze Baai gelegene Eilandjes zyn, ten opzigte van derzelver Afſtand, niet in ſtaat, om dezelve tegen de Zee te beveiligen. Met het vallen van den Avond wierpen wy niet ver van het Strand onze Ankers op eene Plaats, alwaar wy voor den Zuydweſte Wind gedekt lagen.

Den 16 *Juny* vervorderden wy de Opneeming dier Baai; alhoewel de Zee vry ontſtuymig was. Aan den Mond der *Cadacaman* zagen wy eenige *Indianen*, aan dewelke wy te kennen gaven, dat

zy

zy zig zouden hebben te wachten van eenigerhande Vyandlykheden tegen de Duykers te pleegen; wy ontfingen van hen tot Antwoord, dat zy noch eenige andere Bewoonders dier Kuſt die Lieden ontruſteden, maar dat zulks alleenlyk by de Berglieden gedaan wierd. De Noordooſt-Wind verhinderde ons de Waterplaats van *San Raphaël* te kunnen bereiken; doch gaf gelegenheid ter Ontdekking van verſcheidene Wellen van heet Water, welke naaſt zommige witte Rotzen opborrelden. By hooge Zee zyn dezelve overdekt, en by laag Water kan men ze uyt het Zand achter zommige Stukken en Brokken der Rotſen zien uytkomen. Daar zyn nog eenige andere diergelyke Wellen langs hetzelve Zeeſtrand, aan het Begin eener zandige Baai. By hooge Zee is het Water aldaar eene halve Myl ver geverft met Rood, waardoor eenige flaauwe blaauwe Streepen heenen ſchieten. Hier zagen wy zommige *Indianen*, die aan de Kuſt woonen, en eenige andere, dewelke hun Verblyf in het Gebergte houden, welke ons van eenen vrolyken, vriendelyken en zachtzinnigen Inborſt toeſcheenen te zyn. Zy booden ons ganſch gulhertig alles aan, hetgeen in hun armelyk Vermogen was, doch wy betaalden hunne Geſchenken ruym en rykelyk, dewelke voornamentlyk in Viſch beſtonden. Wanneer zy vernamen, dat wy na de Waterplaats van *San Raphaël* meenden te gaan, zo geleideden zy ons derwaards, en wy bereikten dezelve voor Zonnen Ondergang. Hieromſtreeks is geene bequaame Bergplaats voor de *Canoes*, en derhalve moet men dezelve ter Beveiliging op het Strand zetten. Niet ver van het Zeeſtrand is een ruyme ſtaande Plas, en naaſt dezelve eene Wel, dewelke gezuyverd zynde goed verſch Water uytlevert. Hier vonden wy ook eene meenigte *Indianen*, die over onze Komſt aldaar zeer verblyd ſcheenen te zyn, en ons

ons met Vifch befchonken, alhoewel zy 's Jaars te vooren eenen Duyker gedoodt hadden; doch zy waren door onze Geleidslieden, hunne Landgenoten, reeds onderrecht, dat wy noch onze *Canoes* tot dat Slach van Volk behoorden, maar dat 'er een Vader aangekomen was. Over zulks beloofden zy zig een goed Onthaal te zullen ontmoeten, en uyt Nieuwsgierigheid, om den Vader te zien, zo quamen zy altemaal na het Strand afzakken. Maar wanneer zy zommige Inboorlingen van de andere Kuft, by hen wegens derzelver flechte Geaardheid *Yaquis* genaamd, onder ons Volk ontdekten, zo begonnen zy elkander in de Ooren te luyfteren, tot dat zy eindelyk, hunnen Afkeer niet langer kunnende verbergen, de Nieuwbekeerden onder hen duydelyk quamen te vragen, hoe de Vader, wanneer hy herwaards had willen komen, die *Yaquis* had kunnen goedvinden mede te neemen?

Ik heb hier vooren reeds verhaalt, dat deze Wrok der *Californianen* tegen de *Yaquis* zynen Oorfprong heeft van de by de laatfte onder de eerfte gepleegde Vyandlykheden, en de Uytplunderingen hunner *Rancherias*, dewelke zy te meermaalen hebben moeten ondergaan. Ten tyde der Duyking benaarftigen zy zig dezelve uyt het Land te jagen, en dus is het niet dan natuurlyk, dat de Wilden, wier wraakzuchtige Inborft door geenerhande Onderwyzing verzacht is, geene Zwarigheid maken, om eenen *Yaquis*, waar zy hem maar vinden, dood te flaan. By onze Terugkomft van deze Verrichting zagen wy een uytmuntend Voorbeeld van den Schrik, dewelke deze Buytenfpoorigheeden in hunne Zinnen gedrukt had; want verfcheidene ganfche Huysgezinnen, welke na 't Strand afgekomen waren, door hunne Landgenooten gewaarfchouwt wordende, om met het vallen van den Avond zig met

hunne Vrouwen en Kinderen na eene veilige Plaats te vervoegen, lieten eene Onwilligheid daartoe beſpeuren; en wanneer ik verder aanhield, zulks tot hun Gemak te willen doen, zo gaven zy tot Antwoord, dat wanneer zy zig weg begaven, de *Yaquis* dienzelven Nacht hunne Wooningen zouden komen bezoeken. Ik gebood hen daarvoor niet bevreeſt te zyn, dewyl de Schildwacht der Soldaten, mitsgaders de Inboorlingen diergelyk eenen Toeleg zouden beletten; en indien 'er eenig Ongemak mogt opkomen, zy alsdan op eenen ſpoedigen Byſtand konden ſtaat maken. Zy ſcheenen daarover vergenoegd te zyn, en trokken af, na dat ik hen alvoorens verzekert had, dat ik de *Yaquis* alleenlyk van de Overkuſt mede genomen had, om dat zy in het beſtieren der *Canoes* geoeffend, en hunne Landgenooten de *Californianen*, op het vaſte Land en in 't Gebergte woonende, dier Bezigheid ganſch onkundig waren.

Den 17 *Juny* liet ik alle de *Indianen* byeen komen, en deed hen de Onrechtvaardigheid van dat Bedryf begrypen, en de Leelykheid dier Misdaad bezeffen, met Betooging van het Gevaar, waarin zy zig zelve zouden ploffen, wanneer zy zodanig eene Geweldenary zouden willen hervatten; ook ſtelde ik hen de Onbetamelykheid hunner woeſte Levenswyze en beeſtachtige Gewoontens voor Oogen. In die Tuſſchentyd had men het Water aan Boord gebragt, en wy zeilden met een gunſtig Landwindje van daar, hetgeen ons echter niet lang daarna wederom begaf, weshalve wy genoodzaakt wierden de Kaap, door behulp der Roeiriemen, om te vaaren. Tuſſchen deze en eene andere noordelyk van daar gelegene Kaap, geformeerd door de Kuſt van *San Antonio*, vertoont het Strand eene Baai, die een volkomen Halfrond maakt. Een weinig verder legt een donkerachtige Berg, zynde een Schier-

Schiereiland; hebbende aan de eene Zyde eene veilige Dekking voor de Zuydooſt-Winden; en aan de andere ten Noorweſten, voorby het midden der Kuſt, ziet men nog twee andere Kreeken, welke byna zamen hangen; doch wegens de daaromſtreeks onder Water leggende Klippen zeer bezwaarlyk in te vaaren zyn. Door deze Openingen heenen heeft men een fraai Gezigt van een vruchtbaar Geweſt; dewyl echter de Oevers aldaar te gevaarlyk waren, zo moeſt men van eene naauwkeurigere Opneeming afzien. Hier wierd ons door twee *Indianen* van den Top eener Rots toegeroepen en onderrecht, dat een weinig verder eene bequaame Baai te vinden was, en dat zy de Inwoonders aldaar van onze Aankomſt zouden verwittigen. Na dat wy byna dien ganſchen Dag met roeijen doorgebragt hadden, zo ontdekten wy tegen den Avond eenen Inham, die met hooge Bergen omcingeld was; en de Kaap rondvaarende, zagen wy daarbinnen eene Reede, alwaar de *Canoes* voor de ooſt- en zuydooſtelyke Winden ganſch veilig konden leggen. Wy vervorderden onzen Cours nog voor eenigen Tyd in den donker, zonder ter deeg te weeten, waar wy zouden belanden, tot dat wy verſcheidene groote Vuuren zagen branden, waaruyt wy opmaakten niet ver van 't Strand te zyn, hoewel wy hetzelve niet eerder, dan te middernacht bereikten. Dewyl wy nu die Kuſt niet kenden, en voor eenigerhande Vyandlykheden van de Zyde der *Indianen* beducht waren, om dat dezelve te meermaalen zig van de Liſt bedienen, eenige Vuuren op de Hoogtens der Kuſt te ſtooken, en daardoor de Vaartuygen tot hunnent te lokken, by welker Aankomſt zy uyt hunne Schuylhoeken komen, en dezelve overrompelen; zo vonden wy geraden dien ganſchen Nacht aldaar voor Anker te blyven leggen, en den Dag af te wachten.

Den 18 *Juny*. De voorgaande Nacht was, wegens het geduurige rollen en ſtommelen der *Canoes*, zeer onruſtig. In den Ochtendſtond bevonden wy onze Legging aan een keiachtig Strand genomen te hebben, weshalven wy het Anker ligteden en de Baai verder in voeren, in welker midden eene Kom door drie Eilanden geformeert wordt, binnen dewelke men eene veilige Schuylplaats voor alle de Winden, eene genoegzaame Diepte, en eenen zandigen Grond heeft. Daar zyn drie Invaarten, aan ieders Einde één, en nog ééne in 't Midden, dewelke de ondiepſte is, en aan het Einde dezer laatſte Kreek legt de Waterplaats. Alhier quamen wy op eene gemakkelyke en veilige Reede ten Anker, alleenlyk op Aanwyzing en Zeemanſchap van eenen der met ons vaarende *Indianen*. Deze Baai wierd by ons met de Naam van *el Purgatorio*, of het *Vagevuur*, beſtempelt, om dat wy de Nagedachtenis der gelukkige Ontwyking van het door de Duyſterheid der Nacht, over ons Hoofd hangend alleruyterſte Gevaar wegens de onder Water leggende blinde Klippen, zochten te vereeuwigen. De Tuſſchenwydte dier Baai, van dien Oever tot aan de Uythoeken, is omtrent drie Mylen. Niet ver van den eenen Uythoek, of van het Midden der Invaart, legt een ander Eiland, wiens Bodem by uytſtek vol Greppen en hobbelachtig is. De Inwoonders dier Landſtreek quamen na ons toevloeijen, om hunne Achting en Verwelkoming te betuygen; en buyten en behalven zommige aangenaame Vereeringen, ter Verſterking hunner Lighaamen, liet ik die Schepzelen niet vertrekken, dan na dezelve alvoorens ook van geeſtelyk Voedzel voor derzelver Zielen, naar maate van hunne Bevatting en Oordeel, voor zo veel maar mogelyk was, voorzien te hebben. De nabygelegene Landſtreeken, als een

Ge-

Gedeelte van *California* aangemerkt, zyn ganſch niet te verachten.

Den 19 *Juny*. De *Canoes*, die 's avonds te vooren in eene genoegzaame Diepte van Water voor Anker waren komen leggen, lagen 's ochtends vaſt op den Grond, doordien de Zee meer dan eenen ganſchen Vadem gevallen was. Wy maakten de *Canoes* wederom vlot, en haalden de Zeilen op, wanneer een *Indiaan* quam boodſchappen, dat de Berglieden, of Hooglanders, de Nacht te vooren bepaalt hadden, ons een vroeg Bezoek in den Morgenſtond te geven; doch nademaal alle de geene, die in het voorſz. Voorſlag aandeel hadden, niet ten voorſchyn quamen, zo wierd zulks by hen uytgeſtelt, tot dat wy aan de Waterplaats zouden aangekomen zyn. Eindelyk wierden wy genoodzaakt met eenen Tegenwind wederom Zee te kiezen; en wanneer dezelve zig hoe langer hoe meer verhief, geraakten wy buyten ſtaat van de Kaap te boven te kunnen laveeren; en alhetgeen nog in ons Vermogen was, beſtond enkel en alleenlyk in na het Strand toe te houden, en aan het Noordeinde der Baai de Droogte te baat te neemen. Wy ſtevenden derwaards, en vonden eene goede, doch ondiepe en zeer zandige Reede, met hooge Bergen omgéven, en door zommige rotsachtige Plekken vry gevaarlyke Schuylplaats.

Den 20 *Juny* wierd *Cabo las Animas* voorby geloeft, dewelke alom door Rotſen onder en boven het Water omcingeld is, en derzelver twee Uythoeken leggen Zuydweſt en Noordooſt van den anderen. Benoorden deze Kaap legt een laag Eiland, hetgeen met de Rotſen, dewelke van hetzelve zeer ver in Zee ſchieten, driehoekig ſchynt te zyn; ſtrekkende alleenlyk tot eene Verblyfplaats van Zee-Wolven en Gevogelte. Een weinig verder ontmoet

men verſcheidene Inhammen, alwaar men voor de Zuydooſt- en Noord-Winden, dewelke men binnen deze Straat het meeſt moet vreezen, goede Dekking heeft; en niet ver van deze legt nog eene Kaap, die na eenen Drietand gelykt, en van welke de verborgene Rotſen omtrent eene halve Myl ver zig in de Zee uytſtrekken. Hier gaat het Water gemeenelyk zeer hol. Ter zyde van deze Kaap kunnen de Schepen, die niet al te groot zyn, voor den Zuydooſt-Wind gedekt en veilig leggen, en na dezelve doet zig eene Baai op, genaamd *Bahia de los Angelos*, langs welker Invaart een Reeks van Eilandjes legt, die tot derzelver Veiligheid dienen, en welker Getal zo groot is, dat wy dezelve by onze Aankomſt en Terugkomſt onmogelyk konden tellen. De meeſte dier Eilandjes leggen verheven, maar zyn van eenen kleinen Omtrek. De Baai is ruym en wyd, en levert voor alle Slag van Schepen eene goede Ankerplaats uyt. Het Water komt tot aan den Voet van eene hooge en ruwe *Sierra*, of Richgel van Bergen, en wanneer men lynrecht daarin vaart, dan heeft men, tot een Kenteeken van het Land, aan Stuurboord eene zwarte, en voorby dezelve eenige witte Rotſen, en aan Bakboord eenen zandigen Oever, ter lengte van eene Myl langs het laage Land heenen. Behalven deze Kenmerken toonen de naaſt den Oorſprong der Rivier gelegene en met Groente overdekte Plekken de Waterplaats aan. Het Water is zeer goed, en kan, vermits het op eene afgloijende Hoogte opwelt, gemaklyk aan Boord gebragt worden; hetzelve is rekkelyk genoeg voor de Schepen, die om Water verlegen zyn, doch niet voor de Landen, dewyl het geenen grooten Overvloed uytlevert.

De alhier woonende *Indianen* zyn eene Verzameling uyt verſcheidene *Rancherias*, alle wel gewa-

wapend, trots en verwaand, en tegen de Gewoonte van het Land van Kookers vol Pylen voorzien. Behalven de Waarſchouwing, dewelke wy te *Los Animas* ontfangen hadden, konden wy uyt hunne Gebaarden en Geſchreeuw wel bemerken, dat zy niets veel goeds in zin hadden. Wy poogden echter op allerhande wyze hen door Vereeringen en Tekenen van Vriendelykheid te vrede te ſtellen, doch vergeefſch; zy voeren voort in 't wilde te lopen en te ſchreeuwen, vertoonende teffens hunne Boogen, om ons tot Handgemeenſchap uyt te dagen. Hierdoor wierden wy aangezet, om ons tegen eene Overrompeling in den Donker behoorlyk te beveiligen, dewyl zy moedig genoeg ſcheenen te zyn, ons verradelyk te kunnen beſpringen, weshalven zy ook de Nacht afwachteden, dewelke hun tot de Volvoering van hunnen Toeleg het allerbequaamſt ſcheen te zyn: Zy komen gewoonlyk met alle omzigtigheid en in ſtilte aanſluypen; ſchieten hunne Boogen af; geven een luyd Gekryſch en tygen op den Loop. Deze *Indianen* hadden zig by de op ons gemunte Beſpringing verdeelt; zommige van hen ſtonden noordwaards, niet ver van ons Camp, geſchaard; andere zuydwaards en wat nader by, om, was het mogelyk, ons, zo te ſpreeken, tuſſchen twee Vuuren in te ſluyten, en uyterlyk de Retraite af te ſnyden. De Inboorlingen der *Babia de los Angelos*, onder de geduurig aan de Duykers gepleegde Moorden opgewaſſen, verbeeldeden zig zelve onoverwinnelyk te zyn; voornamentlyk, dewyl zig hunne Gebuuren, met welke zy in goede Vriendſchap leefden, uyt alle de *Rancherias* tot hen gevoegt hadden; dus was mogelyk noit te vooren eene zo groote Meenigte van dat Geſpuys by den anderen gezien; doch met de Hulp en den Byſtand van den Almogenden wierd die vreeslyke Schaar

enkel en alleen door eenen Uytval van vyf onzer Soldaten en dertig bekeerde *Indianen* verſtrooit, dewelke omtrent drie Uuren 's namiddags tegen hunne ſterkſte, aan onze Noordzyde gelegene Bende, aantrok. Wanneer onze Manſchap in hun Gezigt quam te naderen, en de Vuur-Roers aanleiden, teegen die grootſche Snoevers, zonder eene enkele Loſſching door te ſtaan, als veege Bloodaards, hals over kop, en in de uyterſte Verwarring, op den Loop, en lieten hunne Wyven en Kinderen achter; zy ſtonden ook niet eerder ſtil, dan na dat zy de Toppen der Rotſen bereikt hadden, alwaar zy, zig voor alle Vervolging gedekt ziende, begonnen te danſen en ſpringen, juychen en ſchreeuwen, en allerhande dreigende Vertoningen te maken, die wy echter ons niet verwaardigden te beantwoorden. Wy doorzochten vervolgens alle hunne Holen en Schuylhoeken; doch vonden alleenlyk hunne Wyven en Kinderen, dewelke zy ganſch onnatuurlyk verlaten hadden. Wy handelden dezelve met alle maar mogelyke Tekenen van Tederheid, met Verzekering, dat hen geen het allerminſte Leed geſchieden zoude; alle onze Betuygingen konden niet baten; de Wyven liepen insgelyks weg, en lieten hunne Kinderen leggen. Deze en zommige weinige terug geblevene Wyven wierden in Bewaaring genomen, en behoorlyk bezorgt, terwyl eenige onzer Manſchappen de Vluchtelingen volgden, om dezelve wederom terug te doen komen; vermits nu de Zon reeds aan het ondergaan, en het Gebergte zeer bezwaarlyk te beklimmen was, zo wierden eenige Schooten uyt het Geweer geloſcht, om hen eenen Schrik aan te jagen; hetgeen zodanig eene Uytwerking had, dat, alhoewel het Gebergte boven en achter hen zeer ſteil was, het byna ongelooflyk ſcheen te zyn, hoe zy de alleruyterſte Toppen zo

ge-

gezwind wiſten te bereiken; in den volgenden Ochtentſtond was geen één van hen allen ergens meer te zien: De tweede Bende, die bezuyden van ons gelegerd was, bleef aldaar leggen, zonder eenige Beweging te maken; en alhoewel wy daaruyt beſlooten, dat deze door Verſpieders, of door de andere noordelyke Vluchtelingen, van het Noodlot hunner Medemakkers en Bondgenoten onderrecht zouden worden, en dus van de op ons gemunte Beſpringing in de volgende Nacht zouden doen afzien; zo wierd echter de tegen dat Quartier uytgeſtelde Schildwacht gelaſt, van tyd tot tyd te vuuren. Wy ondervraagden de teruggelatene Wyven, om wat Redenen een zo groot Getal van Volk byeen vergaderd was; en zy bekenden oprecht en openhertig, dat zy tot de noordelyke *Rancherias* behoorden, en dat zommige in gebreke gebleven waren van derwaards te komen afzakken, en dat de bepaalde Tyd dier ganſche Vergadering diezelve Nacht verſcheenen zoude zyn; dat zekere *Indiaan*, Vader van zommige Meisjes, aldaar tegenwoordig, de Belhamel en Oprokkenaar der Muytelingen in het Noorden was, die eenen doodelyken Haat tegen alle degeene deeden blyken, die in *Canoes* aan de Kuſt quamen; zy voegden van zelve en ongevraagd daarby, dat de Scheiding in twee Partyen met goed Overleg by hen geſchiedde, om ons van beide Zyden in te ſluyten, en dus de Ontwyking te beletten. Wanneer zy om Water verzochten, gaven wy hen eenige Spys daarenboven, en genoegden de Kinderen insgelyks met zachte en zoete Koſt; wyders deeden wy ze al te maal geruſt gaan ſlapen, onder Verzekering, dat de Schildwacht op hen zoude paſſen. Eene Zaak verwekte onder ons eene groote Verwondering; namentlyk, dat de Meisjes moeder-naakt waren. De *Californianen* van de Natie der *Cochimies*, hoe

arm zy ook mogen zyn, geenerhande Dekzel hebbende, hebben echter geleert, waarin de Eerbaarheid en Betamelykheid beſtaa, en uyt de Vezelingen van Duynhelm, gereegen aan Draden van *Miscal*, eene Soort van Schortkleeden weeten te vervaardigen, dewelke van den Buyk tot aan de Knien raaken; en zulks is, myns bedunkens, een genoegzaame Blyk dier Deugdzaamheid, waarin de Uytſtekendheid van het vrouwelyke Geſlacht gelegen legt; en zelfs de Vrouwen maken, wanneer zy zwanger zyn, diergelyke Schort-Kleedjes in Voorraad, om wanneer zy by de Verloſſing het Kind van haare Kunne bevinden te zyn, hetzelve daarmede de Schamelheid te dekken; wy zagen echter in deze Baai niets, hetgeen naar die zo pryslyke Gewoonte zweemde. Laat ons dan verhoopen, dat dezelve by 's Hemels Gunſt onder hen eerlang ingevoert moge worden, en dat zy door het Licht van 't Evangelie de Schandelykheid hunner Naaktheid mogen komen te zien.

Den 21 *Juny* wierden de *Indianen* met haare Kinderen en Goederen weggezonden; doch men ſtond lang in Beraad, om dezelve te laten vertrekken, zonder dat zy, gelyk de voorige, haare Kinderen en Goederen mogten achterlaten. Zy wierden echter wel haaſt wederom gebragt, en men onderrechtede hen door nieuwe Betuygingen, dat zy in het minſte niet hoefden bevreeſt te zyn, en haare Mannen, en de overige van haare Natie, hadden te verzekeren, dat dezelve insgelyks konden geruſt zyn, en telkens in alle Veiligheid na het Weſten en de Waterplaats terug keeren; alsmede, dat offchoon zy daags te vooren nagezet en vervolgd waren, zulks geenzins geſchied was, om hen eenig Leed aan te doen, maar enkel en alleen om Redenen, dewyl zy door hunnen onbehoorlyken Toeleg der Overrompeling by Nacht de Chriſtenen getergt hadden, om hen, niet-

niettegenſtaande hunne ſterke Benden, te toonen, voor hen in 't minſte niet vervaard te zyn: Dat indien wy Vyandlykheden hadden willen pleegen, geen van hunne Wyven en Kinderen levendig uyt onze Handen geraakt zouden zyn; dat zy op eene oprechte Vreede en Vriendſchap van onze zyde volkomen konden ſtaat maken, dewyl wy, als Chriſtenen, tegen geenerhande Natie den Oorlog zochten te voeren, maar altoos en alom de Ruſt en Vriendſchap te bevorderen; dat de *Canoes*, en de Manſchap in dezelve, onder het Beſtier van eenen Vader ſtonden, die de *Indianen* op het allertederſte beminde, en zo voorts.

Door deze Aanſpraak quamen zy ten eenemaale tot Bedaaring; namen haare Kinderen en Gereedſchappen op, en vertrokken na hunne Landslieden. Vervolgens ontdekten zommige onzer Lieden eenen Verſpieder, die uyt de zuydelyke Bende afquam, en wien zy naliepen, om hem te vangen; doch hy was voor hen te gaauw, en ontſnapte, wanneer zy echter onderweg eene Vrouw ontmoeteden, die hen van eene andere Waterplaats goede Onderrechting gaf. Het Volk was ten eenemaale gevloden en verſtrooid, en men vond ter plaatſe, by de Vrouwe aangewezen, eene meenigte verſch afgeſnedenen Duynhelm. Terzelver tyd quamen zommige van de noordelyke Bende wederom te voorſchyn; mogelyk bewogen door het Verhaal hunner Vrouwen, of door het zien hunner Kinderen en Gereedſchappen, dewelke zy achtergelaten hadden, of wel door Dorſt gedrongen, alzo in eenen grooten Affland geen Water te vinden was, behalven ter plaatſe, alwaar wy campeerden. Tegen den Avond, wanneer de groote Hitte over was, gingen drie Soldaten met de *Indianen* uyt de *Canoes* eene Wandeling doen, om de Kuſt in 't Zuyden te bezigtigen; onderweg zagen

gen zy zommige *Indianen* aan het afhellen van eenen Berg ſtaan, doch wanneer zy derwaards nader quamen, vlooden de *Indianen*, met eene in *Europa* nooit geziene Gezwindheid, na deſſelfs ſteilen Top. Zy konden, vermits de Zon onderging, de Waterplaats dien Avond niet beryken, en keerden derhalve na hunne *Canoes*. De Landwind blies geduurende den Nacht zo ſterk, dat de Tent, waarin de Dienſt des ochtends verrigt was, weggerukt, en daarenboven een der *Canoes*, van het Anker los geraakt, zeewaards weggeſlagen, en niet weder gevonden wierd, dan naby de Eilanden, dewelke voor de Invaart der Baai van *los Angelos* leggen.

Den 22 *Juny* vervorderden wy onze Reis met eenen gunſtigen Wind, die eenige Uuren daarna door eene zo hevige Land-Koelte gevolgt wierd, dat wy genoodzaakt waren onder de Wal te loopen. Op eenen Uythoek van 't Strand zagen wy verſcheidene met Boogen en Pylen gewapende *Indianen* ſtaan, die by onze Aannadering alle aan 't loopen teegen. Wy vervolgden dezelve tot dat het laat wierd, en niet weetende, of wy dien Uythoek konden te boven laveeren, zo liepen wy den noordelyken Elleboog der Baai binnen, die ruym genoeg was, om verſcheidene Schepen te bevatten, en in eene ondiepe Kreek eindigde, alwaar de Stroom der Ebbe byzonder ſterk ging.

Den 23 *Juny* voeren wy den Uythoek van *los Angelos* om, dewelke ten opzigte van den anderen Noord-noord-Ooſt en Zuyd-zuyd-Weſt legt. De Noord-noord-Ooſtelyke Hoek wordt door drie rotsachtige Hoogtens geformeert, aan welker Voet eene menigte Klippen onder en boven het Water gezien worden. In de Baai zyn twee Havens, waarin men by quaad Wêer ganſch veilig kan leggen; doch dient aangemerkt te worden, dat boven de *Cor-*

de-

delera van het Eiland *los Angelos*, en tegen over een ander Eiland, eene Kaap legt, dewelke door eene meenigte Rotſen omzoomd is. De Kuſt tot aan *los Remedios* toe is insgelyks met Rotſen en groote Keiſteenen als overzaaid. De Baai van *Nueſtra Senhora de los Remedios* begint by een ſmal Eiland en naaſt een wit Strand, en men kan daarin voor de zuydooſtelyke Winden ganſch veilig leggen; ook is men achter zommige zwarte Hoogtens voor de noordelyke gedekt. Hier is eene Paarelviſſchery.

Den 24 *Juny*, door den Wind opgehouden wordende, zo gingen zommige van ons Volk het Gebergte bezigtigen, doch ontmoeteden niets, hetgeen eenigerhande Aanmerking verdiende. Zy verbeeldeden zig eene Baai ontdekt te hebben; maar het was de Kuſt, dewelke, ten opzigte van het groot Eiland *del Angelo de la Guarda*, zig als eene Baai vertoonde. Dit Eiland begint niet ver van *Cabo San Raphaël*, en eindigt een weinig aan deze Zyde van *San Juan* en *San Pablo*. Dit zeer bergachtig Eiland heeft verſcheidene Baaijen en Kaapen; loopt in 't Einde van Zuyd-Ooſt ganſch ſmal toe, doch is in 't Noorden wat breeder. Het Canaal tuſſchen hetzelve en de Kuſt krielt van Walviſſchen, en wordt derhalve *Daranal de Balenas* genaamt. Terwyl dat Eiland door zommige onzer Lieden opgenomen wierd, zo namen andere eene Proef van de Paarelduykery, en de Schelpen naby het Strand wierden fraaijer, dan de verder afgelegene bevonden.

Den 25 *Juny* meenden wy met eene Landkoelte van daar te zeilen; doch vermits derzelver ſterk Geloei wierden wy afgeſchrikt zulks te wagen; eindelyk hield het op, en geduurende het Overſchot van den Dag geraakten wy verder, nu in eene Kalmte, en dan weêr tegen den Wind in. Wy hielden onzen

zen Cours langs de Kuſt heenen, die zeer bergachtig, en hier en daar met Klippen onder Water zodanig bezet was, dat de *Canoes* te meermaalen daartegen ſtieten, en degeene, waarin ik my bevond, aan haar Roer beſchadigt wierd. Eene ligte *Canoe* ging vooruyt, en was gelaſt alles in gereedheid te brengen, om Water in te neemen. De *Indianen* van die Streek, ons ziende naderen, liepen tot hunne Wapenen, en maakten een luyd Geroep en yslyk Geſchreeuw, hetgeen ons tot een Sein diende, dat zy ons zochten vyandlyk te ontmoeten. Dit Geſchreeuw wierd door allerhande Sprongen en belachelyke Gebaardmakingen verzelt; doch wanneer zy zagen, dat ons Volk de *Canoe* op 't Strand trokken, en welgewapend op hen afquamen, zo tegen zy naar gewoonte op de Loop, en beklauterden de hoogſte Toppen van 't Gebergte; bleven aldaar ſtaan, om te zien of men hen nader by zoude komen. Onze Manſchap daagde hen uyt, doch zy, in plaats van af te daalen, en met dezelve te ſpreeken, weeken nog al verder achter uyt. Met het vallen van den Avond bereikten wy eene vlakke en ſteenachtige, doch onveilige Reede; en dewyl wy by gebrek aan Water niet verder konden ſtevenen, zo wierden wy genoodzaakt, offchoon wy de Kuſt van wederzyden niet kenden, aldaar niet zonder Gevaar te blyven leggen.

Den 26 *Juny* wierd eenige Manſchap uytgezonden, om in eene tamelyke wyde Kreek na verſch Water te zoeken, hetgeen wy vermeenden aldaar te zullen vinden, dewyl wy derzelver Oevers hier en daar met verſche Palmtakken en Liſch beſtrooid zagen, dewelke de *Indianen* hadden laten leggen, en zekerlyk van elders derwaards aangebragt waren, vermits men nergens, hoe zeer men ook daarna zocht, eenige Palmboomen of Liſch kon vinden. Andere

re, dewelke de vluchtende *Indianen* op hun Spoor volgden, ontdekten echter weinig Mylen van daar, eene ruyme Plas. Om nu dezelve, uyt Zee komende, met zekerheid te vinden, dienen de volgende Kenteekenen aangemerkt te worden : Het Strand is aldaar niet breed ; wit van Zand, en eindigt aan den Voet van eenen roodachtigen Berg ; deze Waterplaats wierd, om dat zy op den Feeſtdag van *San Juan* en *San Pablo* ontdekt was, met den Naam dier Martelaaren beſtempelt.

Den 27 *Juny* vertrokken wy met een Landwindje daar van daan, en langs de Kuſt naaſt eenige laage Heuvels heenen zeilende, zo zagen wy op eenen daar achter leggenden Berg twee *Indianen*, die ons toeriepen ; doch wy bevonden ons te ver van hen af, om hunne Meening te kunnen verſtaan; echter begreepen wy zo wel uyt de Ongenaakbaarheid dier Plaats, als uyt hunne dreigende Gebaarden, dat wy tot eene Handgemeenſchap met hen uyt gedaagt wierden. Wanneer zy bemerkten, dat wy op hen geen gade ſloegen, zo zwaaiden zy hunne Boogen met luyd Geſchreeuw over hunne Hoofden in de Lucht, en liepen met de grootſte Behendigheid weg. Een onder hen muntende daarin boven alle anderen uyt, het zy om zig te vertoonen, dat hy de bequaamſte, of wel het meeſte op ons verwoed was; zyne Bewegingen waaren wonderbaarlyk gezwind ; zomwylen danſende, en zomwylen eenigemaalen op één Been rond draaijende, en wel zodanig, dat hy eindelyk zig zelve in het maaken dier Poſtuuren ten eenemaale vergat, en op het Gevaar dier ſteile Rotſen niet denkende, uytglipte, en als een Steen van boven na beneden rolde ; doch, tot onze groote Verbaaſtheid, geen het minſte Letſel daarvan kreeg, en, hoewel niet met zyne voorige Gezwindheid, wederom na boven klauterde, wanneer

zy-

zyne Makkers zig by hem voegden, om hem te helpen. Hierin vond ons Volk groot Vermaak; doch de *Indianen* wierden daardoor zeer beſchaamt, zo dat zy aftrokken, en wy dezelve niet verder zagen. Tegen den Middag liepen wy eene Baai binnen, die eene bedrieglyke Vertooning van Veiligheid gaf, alzo dezelve maar eene enkelde Bergplaats achter derzelver Uythoek had, dewelke daarenboven klipachtig en ganſch ſmal van Oevers was, die met de Vloet ten eenemaale bedekt wierden. De Bergen, door welke dezelve omcingeld is, ſchynen ryk aan Mynen te zyn. Wy namen het overig Gedeelte der Baai op, terwyl andere de Kuſt ter zyde bezigtigden, en na dezelve alom door Rotſen aangevuld bevonden te hebben, en de Zon beneden de Kimmen gedaald zynde, gingen wy voor Anker leggen.

Den 28 *Juny* ſtaken wy met eene ſtyve Landkoelte wederom af; doch door den Rukwind, van tuſſchen de Bergen komende, wierd een onzer Maſten ter neêr geſmakt, die in 't vallen op eenen van de Manſchap afſchampte, en byna twee andere zoude verplettert hebben. Wy voeren zommige rotsachtige Hoogtens voorby, die zig zeer ver in Zee uytſtrekten. Na het oploeven eener witte Kaap, die met Klippen onder en boven Water omcingeld was, quamen wy eene Baai binnen, dewelke niet al te ruym was, en de Gedaante der Letter G formeerde. In het Gedeelte, tuſſchen eene hooge Rots op het Land en de Kaap gelegen, is een bequaame Ankergrond, en de Schepen, tegen de voorſz. Rots leggende, zyn voor de Stormen uyt het Zuyd-Ooſten wel gedekt. By laag Water ziet men de Klippen alom uytpuylen, tot ver in Zee van het Strand af. De tweede Uythoek zoude voor den Noordwind tot eene goede Bergplaats verſtrekken, indien de rotsachtige Gronden de buyten gewoone

Af-

Afvloeijing van het Water, wanneer het ebt, het niet ten eenemaale beletteden. Omtrent een vierde Myl van den Invaart dier Baai legt eene Plas, doch derzelver Water is ganſch droef en onſmakelyk. Wy noemden die Baai *San Pedro* en *San Pablo*, dewyl wy dezelve op den Feeſtdag dier beide groote Gezanten ontdekten.

Den 29 *Juny* roeiden wy, onder eene groote Kalmte, uyt de Baai, en na dat wy de witte Kaap voorby gekomen waren, zagen wy eene andere Baai, die weſt-'en zuydweſtelyk ſtrekte. Zy is van eene aanmerkelyke Wydte; heeft verſcheidene Eilanden, en bevat in derzelver Omtrek eene nog kleindere Baai, genaamt *Bahia de San Luis Gonzaga*. Ter zyde van dezelve formeert de Reede zommige Ellebogen, dewelke echter zeer ondiep zyn; in eenen van welke wy een Slach van Paarlemoer-Schelpen zagen, die zeer fraai waren, en na degeene geleeken, waarin de echte witte Paarlen gevonden worden. Wy deden van die Baai geene Opneeming, en ſtelden dezelve uyt, tot dat wy de andere Zyde zouden bereikt hebben; doch het Weêr liep ons tegen, tot dat wy terug quamen, wanneer wy bevonden, dat de Baai ruym genoeg was, om eenige Schepen te bergen. Dezelve is door een naauw Canaal van eene andere Haven geſcheiden, en beide zyn voor alle Winden en Stormen even veilig. Zy heeft verſcheidene Kreeken, dewelke met Viſchen opgevuld zyn, waarvan zo wel de daaromſtreeks gelegene Landen, als de nabuurige *Rancherias*, zig overvloedig kunnen voorzien. Doch onder deze Voordeelen wordt het allergrootſte gemiſt, dewyl het Water te ziltig is, om gebruykt te kunnen worden. Zes Mylen landwaards-in is het echter volkomen goed, hoewel niet te ruym te hebben. Om te onderzoeken, of die zo bequaame

Reede geen verſch Water uytleverde, groeven wy over de negen Voet diep, doch zonder eenige Wel te vinden.

Na drie dagen binnen die Baai vertoeft te hebben, wierden wy door het ondragelyk Gebrek van Water genoodzaakt dezelve te verlaten, en elders daarna te zoeken. Deze Havens worden door een Eiland van zodanig eene Lengte geformeert, dat men hetzelve, uyt Zee komende, voor het vaſte Land zoude moeten houden. Ter zyde dezer Baai formeert het witte Strand eene halve Maan tuſſchen twee zwarte Bergen, waarin wy eene Rivier van brak Water vonden; doch niet ver van daar in de *Serrania* wierden wy door de *Indianen* onderrecht, dat beter Water, benevens eene menigte Palmboomen, te vinden waren, hetgeen wy ook bevonden de Waarheid te zyn; maar wy maakten daarvan weinig Gebruyk. Wy voeren drie andere Kaapen voorby, en quamen 's avonds in eene kleine Kreek, alwaar onze *Canoes* voor den Zuydooſt-Wind ganſch gedekt en veilig lagen, hoewel dezelve vol Klippen onder Water was. Hier zagen wy wel eene *Balza*, maar geen het minſte Spoor, dat daartoe eenige Inwoonders behoorden.

Den 30 *Juny*, aleer de Dag begon te krieken, zagen wy een Licht langs het Strand heen flikkeren, waaruyt wy opmaakten, dat daaromſtreeks eene Waterplaats moeſt zyn; dienvolgens wierd eenig Volk ten ſpoedigſten derwaards gezonden, om daarna te zoeken, en dezelve gevonden hebbende, quamen zy met een oud Man en een aarden Vaatwerk terug, hetgeen de *Indianen* aldaar zeer fraai weeten te maken, en waarvan de noordelyke *Indianen* geene de minſte Kennis hebben; en zelfs niet de Chriſtenen, die onder en naaſt dezelve woonen, ten zy zy daarin by de Inwoonders aan de andere

Zy-

Zyde der Baai onderwezen worden. Na dat wy van het verſch Water en de goede Reede aldaar verzekerd waren, gingen wy ten elf Uuren, met eene ſtyve Koelte uyt het Zuydweſten, derwaards ſtevenen; maar dezelve, tegen den Stroom aan waaijende, maakte eene zo holle Zee, dat onze Aankomſt ter bepaalde Plaats daardoor grootelyks vertraagt, doch eindelyk ook ten naaſtenby bereikt wierd. Hier vonden wy eene Meenigte *Indianen* uyt verſcheidene *Rancherias* by den anderen, welker Spraak en en Tongval wy naauwlyks konden verſtaan. Zy ſcheenen in hun Gedrag en Verkeering van eenen korſeligen en wreeden Aart te zyn, en een van hen was bezig zynen Boog gereed te maken, om verradelyk eenen Pyl op my te laten afvliegen: Doch ik quam hem daarin voor; hield my als of ik zynen Toeleg niet merkte, en veranderde van Plaats. Wy behandelden hen met alle maar mogelyke Vriendſchap en Heusheid, en deelden, behalven eenigen Leeftocht, verſcheidene Vercierſelen en Snuyſteryen onder hen uyt, waarmede zy zeer wel in hunnen ſchik ſcheenen te zyn, en wy wierden daarentegen van hen met Veêren en Pluymen beſchonken, waarmede zy hunne Hoofden vercieren. Zy begeerden, dat wy dezelve tot een Teeken van hunne Toegenegenheid zouden aanneemen; maar zulks was alleenlyk eene Geveinsdheid; want zy deden hunnen krakkeelzieken Inborſt genoegzaam blyken door het likken hunner Boogen, hetgeen onder hen tot eene Voorbereiding tot Handgemeenſchap dient.

Wy quamen vervolgens van eene Hoogte, dewelke wy, om verſe Lucht te ſcheppen, opgeklommen waren, na de Laagte, om dat de Hitte aan het Strand onverdraaglyk was, wanneer de *Indianen* door hunne Sprongen en Geſchreeuw ons begonnen uyt te dagen. Een Chriſten Jongen onder ons, die vol

Vuur en Moed was, nam eene oude Vod in de Hand, om met hunne belachelyke Gebaarden te ſpotten. Door dien Hoon wierden zy zodanig getergt, dat zy iemand uyt hun midden, dien wy het beſt verſtaan konden, na ons toe zonden, om ons formeel uyt te dagen; doch voegden daarby, dat zy ſterk in getal waren en eene Hinderlage gemaakt hadden, welke Onderrichting wy wel begreepen, dat uyt geene Onwetendheid voortquam, maar dat zy wel opzettelyk en met Overleg geſchiedde, om ons voor hen te doen vreezen. Het Antwoord van onze Zyde was, dat wy hen ten ſpoedigſten zouden Genoegen geven. Het Woord was zo dra niet uytgeſprooken, of zes Soldaten en zes-en-twintig Boogſchutters van onze *Indianen* rukten voorwaards. De Gezwindheid, waarmede deze de Hoogte beklommen, alsmede de Dapperheid en Knaphandigheid van een Chriſten, die den Boog van eenen *Indiaan*, die op hem aanleide, uyt de Handen rukte en verbrak, verwekte zodanigen Schrik onder de Wilden, dat zy ten ſpoedigſten gingen afdeinzen. Doch eene Party quam met zommigen op, met dewelke de Soldaten en onze Chriſten *Indianen*, uytgenomen twee, terug keerden, die de Vluchtelingen op de Hielen gevolgt hadden. Ik had zo dra derzelver Vermetelheid niet waargenomen, of ik zond de Manſchappen, die by my gebleven waren, met de *Canoes* weg. Zy geraakten met der haaſt uyt het Gezigt en quamen op eene Plaats, alwaar verſcheidene *Rancherias* tegen ons in de Wapenen gekomen waren; en onze twee Manſchappen nu ziende, in welk Gevaar zy zig zelve geploft hadden, zo was een van hen zo ſtout, van met eene onbeteuterde Houding en onvertſaagd Gelaat, niet anders dan of hy eene ſterke Bende by en achter hem had, de Wilden uyt te dagen; met Hef-

Heftigheid te meermaalen, als aanwyzende, zeggende: Laat deze zig hier, en geene zig daar plaatſen! Haaſt gy u derwaards! Sluyt ten ſpoedigſten een Rond, om deze wilde Berglieden te omcingelen, dat geen van hem allen ontſnappe!

De *Indianen* waren in eene Linie, met hunne Wapenen in de Handen, aangerukt, doch ſtonden verbaaſt over hetgeen zy hoorden; gingen tot geenerhande Bedryf van Vyandlykheden over, en bleven Halte houden. Terwyl zy zig in deze Onzekerheid en Twyfeling bevonden, quamen ook de nagezondene Manſchappen, om onze beide Waaghalzen te ondersteunen, in 't Gezigt, en de *Indianen* daaruyt opmakende, dat de ingebeelde Aanval op hen terſtond volvoert zoude worden, begaven zig op de Vlucht, met Achterlating van hunne Wyven, Kinderen en Behoeftens: Zy wierden alle zo wel en vriendelyk behandelt en bezorgt, als de Wet der algemeene Chriſtelyke Liefde komt te vereiſchen; en wel voornamentlyk in Gevallen, wanneer de Gevolgen zeer nadeelig, of wel voordeelig ter Voortplanting en den Aanwas van de Evangelie-Leer zouden kunnen zyn. Verſcheidene *Indianen*, die gevangen wierden, boden hunne Wyven, Kinderen en Gereedſchappen voor de Rantſoeneering aan. Wanneer de Nacht aanquam, wierd eene Wacht uytgeſtelt, om op hen te paſſen, terwyl zy ſliepen. In deze *Rancheria* zagen onze Manſchappen eenen Hond, die de eenigſte was, welke ooit onder de *Californianen* ontmoet is, aleer de Vaders-Zendelingen in dat Geweſt aangekomen waren.

Den eerſten *July* ontſloegen wy de Krygsgevangenen, na voorgaande Waarſchouwing van in 't toekomende alle de op hunne Kuſt komende *Canoes* minnelyk te ontmoeten, en te beletten, dat door hunne Natie aan dezelve eenigerhande Overlaſt of

Vyandelykheden gedaan en gepleegt wierden. Wy hielden twee van hen by ons, om ons den Weg na de Waterplaats aan te wyzen. Het was reeds laat geworden, wanneer wy op Reis gingen, doordien wy op eene *Canoe* moeſten blyven wachten, die verderop gegaan was; doch de loeijende Winden, alle de Streeken van het Compas doorloopende, noodzaakten ons met de *Canoes* na 't Strand te zetten, dewyl wy onderrecht waren, dat het Water verderop vry ſtilder was. De Afſtand der *Canoes* van de Waterplaats verhinderde ons eenen genoegzaamen Voorraad op te doen, en dus beſlooten wy na eene veiligere Legplaats uyt te moeten zien. Zommige onzer Manſchappen gingen aan de Wal, om de Kuſt op te neemen; maar het Geſchreeuw van eene Bende Wilden in het Gebergte hoorende, en vreezende door hen te zullen afgeſneeden worden, keerden zy terug; hun door Gebaardmakingen te verſtaan gevende, dat zy wel haaſt by hen zouden zyn. Doch de *Indianen* hervatteden hun Geſchreeuw, en teegen, na de Waterplaas toe wyzende, op de Vlucht. In dit Moeras zagen wy eenige Palmboomen, dewelke door de Vloeden weggedreven waren. Het Merkteeken, om deze Waterplaats, *San Eſtanislao* genaamd, te kunnen vinden, beſtaat in eene roodachtige Rots, naby de *Serrania* gelegen, en in de laagere Gedeeltens der Kuſt zig rood opdoende Oeverbanken: Aleer men dezelve nadert, heeft men eenen gemakkelyken Weg na de Waterplaats, en na aldaar tot Namiddag toe gelegen te hebben, gingen wy verder; doch de Wind verhief zig, en blies zo ſterk, dat de Baaren geduurig in onze *Canoes* ſloegen, en het was reeds Middernacht, aleer wy de by ons bedoelde Plaats konden bereiken.

Den 2 *July* liepen wy de Baai van *la Viſitation* binnen, en vonden in eene van derzelver Einden

eene

eene Berg- en Schuylplaats, die wel goed, maar niet te ruym was. Hier zagen wy wederom eenige *Indianen*, die, zo dra zy ons gewaar wierden, zig eveneens als hunne andere Landslieden gedroegen. Doch één onder hen, te *San Eſtanislao* t' huys hoorende, had echter de Beleeftheid van ons eene Waterplaats aan te wyzen, dewelke in eene tamelyke Tuſſchenwydte van daar gelegen was; dus vonden wy goed, eene *Canoe* na *San Eſtanislao* terug te zenden, terwyl eene andere, die zeer lek geworden was, herſtelt wierd. Hier heeft de Baai, welke te *San Luis Gonzaga* begint, haar Einde. In de Nabuurſchap van *San Eſtanislao* vindt men eene overgroote Menigte van Paarlemoer-Schelpen. In onze Terugreize quamen wy hier te middernacht belanden, en uyt de meenigvuldige Vuuren, welke wy langs de Kuſt zagen branden, konden wy opmaken, dat de Plaats aldaar ſterk bewoond moeſt zyn, en gevolgelyk ook, dat men het verſch Water daaromſtreeks veel nader had, dan ons te vooren door de *Indianen* aangewézen was geworden. Wy deeden ons beſt, om daarover met zommige Inboorlingen te moogen ſpreeken, en zonder eenigen Omweg ten ſpoedigſten aan verſch Water te geraaken. In den vroegen Ochtendſtond quamen verſcheidene Huysgezinnen tot onzent afzakken, en gaven ons gelyk Bericht als de voorige. De Vrouwlieden gaan hieromſtreeks ten eenemaale naakt, en hebben niets meer, dan het gewoone Dekzel hunner Schamelheid, gelyk wy by haare Kunne in de zuydelykere Streeken, ten blyk haarer Eerbaarheid, voorheenen gezien hadden. Hier eindigt ook de Reeks van Eilandjes, welke binnen de Baai leggen; ſtrekkende de Kaap van *la Viſitation*, in welker Baai wy ankerden, ten naaſten by noordelyk. Aan deze Zyde der voorſz. Kaap is eene kleine Holte of

Inham, om de *Canoes* te kunnen bergen. Aan Bakboord-zyde leggen eene meenigte Rotſen, en wel meeſt onder Water, en aan Stuurboord-zyde ziet men eene laage Kaap. Tuſſchen deze Hoofd-Landen zyn nog twee andere Holtens, of kleine Havens.

Den 3 *July* quam de *Canoe*, byna vol Water, terug; alle de Schade aan dezelve wierd herſtelt, en gereedheid gemaakt, om wederom onder zeil te kunnen gaan.

Den 4 *July* ſtaken wy met eene ſtyve Landkoelte in Zee; dezelve woei uyt het Zuydweſten, en wy zeilden *Cabo de la Viſitation* te boven en voorby. Het Strand was laag en byna vlak; de Bodem zeer klei- en rotsachtig. Wy vervorderden onzen Cours tot na den Middag, wanneer de Wind ons tegen liep, en wy naby eene Schelpbank, eerſt onlangs opgeworpen, ten Anker quamen. 's Avonds vonden wy goed hetzelve te ligten, en die Legging te verlaaten, dewyl de *Canoes* tegen de Rotſen aan kaatſten, en op de onder Water leggende geduurig bonsden; deze laatſte bevond men by laage Eb, wanneer wy de Baai binnen quamen, droog en boven het Water uytpuylende te zyn. De drie *Canoes* geraakten door de ſchielyk afvloeijende Eb op den Grond, en dus was het onmogelyk ons gemaakt Beſtek te voltooijen.

Den 5 *July* vervorderden wy onze Reis met Roeiriemen, dewyl de Wind vlak tegen was, en zagen eene meenigte wilde Geiten en Californiaanſe Schapen. Verſcheidene onzer Manſchappen begaven zig aan Land, om eenige dier Schepzelen te vangen en aan Boord te brengen; zy ontmoeteden eene *Rancheria* van *Indianen*, en vraagden na eene Waterplaats: Zy wezen ons na eenige Zandplaaten aan het Strand, die by hoog Water onder lie-

liepen, en teegen terſtond op den Loop. Dit Water is zo heet, dat het eenen Damp uytwerpt, en heeft eenen zwavelachtigen Reuk. Degeenen, die achter de Geiten liepen, bezigtigden het Strand, en vonden eene diepe Put van brakachtig Water, alwaar wy met het vallen van den Avond aanquamen. Zommige, die landwaards inſloegen, ontmoeteden twee Huysgezinnen, en een der *Indianen* vraagde hen, of zy als Vyanden aldaar quamen; een onzer Nieuwbekeerden antwoordede daarop, dat zy hunne Vrienden en niemands Vyanden waren, wanneer zy hen na hunne *Canoes* verzelden, en deze waren de laatſte *Indianen*, met dewelke wy eenigen Omgang hadden. Ook viel ons zulks zeer moeijelyk, ten opzigte van de groote Afwyking hunner Taal van die der *Cochimies*, uyt dewelke zy maar zommige Woorden overgehouden hebben. Deze Plaats is vermoedelyk de uyterſte Grenspaal der Paarelbanken, want boven dezelve hebben wy geene meer gezien.

Den 6 *July* begaven zig wederom vyftien Man aan Land, om die Streek te bezigtigen en na beter Water te zoeken. Wy lagen in eene Baai aan de Zuydzyde, en beooſten van ons was een rotsachtige Uythoek, die ver in Zee liep. Noordwaards was eene Zandbank, beginnende by eene laage Kaap, die wy by de Eb ruym eene Myl ver in de Zee zagen uytſteeken. Eene onzer *Canoes* geraakte op dezelve vaſt, en dewyl zy verſcheidene uytloopende Hoeken had, zo wierden wy te meermaalen genoodzaakt eenen tamelyken Afſtand wederom terug te keeren. De laage Kaap aan deze lange en breede Zandbank, benevens eene andere rotsachtige Plaat, benoorden van dezelve gelegen, formeert eene ondiepe en ganſch niet veilige Baai. Na dat wy met veele moeite dien ſteenachtigen Hoek om-

gevaaren hadden, wierden wy onderrecht, dat ons Volk de Opneeming van het Land zoude vervorderen, en ons terzelver plaats wederom vinden. Wy begaven ons aan Strand, om na de Waterplaats te zoeken, dewelke in de zo even gemelde Beek beſtond, en wier Zoomen by hooge Vloeden en Springtyden door de Zee beſpoelt wierden. Hier hadden de *Canoes* het Geluk alle haare Vaten te kunnen vullen. Tegen den Donker quamen onze Verſpieders terug, met Bericht, dat de ganſche Streek bar en ſchraal, onbebouwd en onbewoond was; daarby voegende, dat zy eenige Mylen van daar goed vers Water, doch te weinig en gering tot Vervulling, gevonden hadden.

Den 7 *July*. Een onzer *Canoes* wierd ontladen, en dewyl men aldaar geene *Indianen* vernam, terug gelaten, doch de overige ſtaken in Zee; zy waren echter wel haaſt genoodzaakt by eene zeer hooge Zee het wederom na Strand toe te houden. Het Water bleef dien ganſchen Dag en de volgende Nacht even hol, en wel zodanig, dat men geene Proviſien aan degeene kon zenden, die aan de Wal gegaan waren.

Den 8 *July* ſtierden wy na een ander Gedeelte der Kuſt toe, hetgeen beter door het Land geſlooten was, gelegen tuſſchen twee Zandbanken, en *San Fermin* genaamd. Drie *Canoes* quamen behouden binnen, maar de vierde geraakte op den Grond, en met de Vloed eerſt wederom vlot. Middelerwyle wierd de Lading van eene aan Strand gebragt, om dat zy lek geworden, en de Proviſie daardoor zeer beſchadigd was. Het Water is hier goed; doch groote Schepen kunnen zig, buyten veelvuldige Zwarigheden, van de Waterplaatſen achter *la Viſitation* niet bedienen. Dit Gedeelte van *San Fermin* heeft twee zeer lange Zandbanken in het

het Noorden en Zuyden, dewelke by laag Water ter Lengte van over de twee Mylen bloot leggen, gelyk wy by onze Terugkomſt zagen.

Den 9 *July* vertokken wy 's namiddags ten drie Uuren met de Vloed van daar, en quamen vervolgens in de Baai van *San Phelipe de Jeſus*, welker Kaapen Noord en Zuyd van den anderen leggen. De noordelyke eindigt met zommige zwarte Bergen; doch wy, niet gaarne de goede Gelegenheid van eene ſtyve Koelte willende laten glyden, vervorderden onzen Cours, en ſchorteden de Opneeming van het Land tot na onze Terugkomſt op, wanneer wy bevonden, dat ook de grootſte Schepen tegen den Noordwind aldaar gedekt en veilig konden leggen; doch op eenen verren Afſtand van het Strand, hetgeen zodanig met Zandbanken omringd is, dat men aldaar niet dan met hoog Water kan bykomen. De Reede is modderzandig, en op de Noordzyde eene Kreek, die by de volle en nieuwe Maan Diepte genoeg voor de Booten heeft, maar op andere Tyden ten eenemaale droog legt. Aan den Voet eener vlakke Hoogte vindt men overvloedig Water, maar dik, onaangenaam, quaad van Reuk en ſchadelyk van Aart; bevorderende in de geenen, die daarvan drinken, den Uytſlag en de Schurftheid. By onze Terugkomſt vertoefden wy eenige dagen by deze Waterplaats, doch ontdekten geenen enkelden *Indiaan* daaromſtreeks, en onze Manſchap, van *Rio Colorado* komende, was afgemat en ziekelyk, en dus buyten ſtaat van eenen Tocht landwaards-in te doen. Langs het laage Land, van *la Viſitation* tot aan deze Reede toe, ziet men eene meenigte Schapen en wilde Geiten; wy voeren den Noordhoek om, dewelke echter by hoog Water verſcheidene Holtens heeft, die voor de zuyd-en zuydooſtelyke Winden eene veilige Schuylplaats ſchynen te zyn

zyn; maar wezendlyk is 'er maar ééne tegen het Zuyden, die geene grootere Vaartuygen dan *Canoes* kan bergen, hoewel men in Springvloeden, en van goede Kabeltouwen voorzien, voor de zuydelyke en zuydooſtelyke Stormen met grootere Schepen aldaar gedekt zoude kunnen leggen, doch niet by laag Water, wanneer men niet nader dan anderhalve Mylen van het Strand eene genoegzaame Diepte heeft. Van deze Plaats zagen wy by den Op- en Ondergang der Zon het overzydſe Land, en van den Noordhoek van *San Phelipe* hadden wy het Gezigt van eene andere Kaap aan deze Zyde, die eene wyde Baai ſcheen te formeeren; doch het was ook maar een enkelde Schyn, dewyl zodanig eene Baai aldaar niet te vinden is: De Spits van den Heuvel legt binnen den Mond der Rivier *Colorado* op het Land. Van dezen Hoek af legt het Strand ten eenemaal vlak en effen, in Springtyden op verſcheidene Plaatſen broekig en moeraſſig, en by onſtuymig Weêr ganſchelyk onder. Geduurende den geheelen Weg, van *San Phelipe* tot aan de Rivier *Colorado*, is zo min eene Baai als eene Waterplaats te vinden.

Den 10 *July* konden wy, vermits eene ſtyve noord-ooſtelyke Landkoelte, die ons tegenhield, weinig vorderen, en de Invaart van 't Naauw, wier Uythoeken noord-en noord-noord-ooſtelyk ſtrekken, bleef voor ons afgeſlooten. 's Middags bereikten wy echter met groote moeite en zwaarigheid de Wal; het Water was zeer ondiep, hoewel de holle Zee ganſch onſtuyming langs de Kuſt heenen ſtreek, dewelke ten uyterſte dor en onvruchtbaar is. De *Serrania*, of Richgel van Bergen, legt drie of vier Mylen, en op zommige Plaatſen nog verder van de Zee. Met den Avond bereikten wy eene betere Reede, doch met hoog Water, en bevonden het Strand met Modder gemengeld te zyn.

Den

Den 11 *July* ſpoededen wy mede maar weinig Weg, en quamen aan zommige roode Moeraſſen, waaruyt wy opmaakten niet ver van den Mond der Rivier *Colorado* te zyn. Wy vervorderden echter onzen Cours tot den Avond toe; wy poogden verſcheidene maalen hier en daar aan Land te komen, doch alle onze moeite was vergeefſch, doordien de Moeren en Veenen niet alleen de *Canoes* van Strand hielden, maar ook degeenen niet konden dragen, dewelke met dezelve daarover poogden heenen te kruyſſen. Onder deze Zwaarigheid geraakten wy voor Anker in 't Gezigt van een Eiland, hetgeen aan het Einde der Engte eene Kreek, in de Gedaante van eenen Boog, formeerde. Hier was het Water van dat der Zee ganſch verſcheiden, en van eene zo quaade Hoedanigheid, dat het, waar het op viel, het Vel weg vrat, en alle waren daardoor beſpat en nat, buyten ik alleen; zy waren uyt dien hoofde geplaagd met de pynelykſte Ontſtekingen in de meeſt gevoeligſte Deelen van hun Lichaam, dewelke tot het Einde van den Tocht toe bleeven aanhouden. By zommige quamen de eerſte Toevallen van Schurfdheid alleenelyk te voorſchyn; doch by andere rees dezelve werkelyk tot zodanige Hoogte, dat zy geduurende de Terugreize ganſch onbequaam waren eenigen Arbeid te doen; kunnende zommige zig naauwelyks verroeren.

Den 12 *July* hadden wy eenen hevigen Storm uyt het Zuyden, waardoor onze *Canoes* van den anderen geraakten. Eene van dezelve poogde te meermaalen den Uythoek van het Veen, alwaar het hierboven aangehaalde Eiland eindigde, te boven te laveren, doch vergeefſch, Deze *Canoe* liep het gevaar van te vergaan, dewyl de Zee zeer hol ging. Een andere *Canoe* wierd genoodzaakt het meerder Gedeelte haarer Lading over Boord te werpen; doch de ove-

overige beide, alhoewel haare Lading en Manſchap doornat was, hadden het Geluk, na de Kaap voorby geloeft te zyn, aan geene Zyde der Moeren eene behoudene Reede te vinden.

Den 13 *July* quam de *Canoe*, die op de andere Kuſt na 't Strand toe gehouden, en geduurende byna de ganſche Nacht doorgezeilt had, 's ochtends tuſſchen zeven en acht Uuren te *San Buenaventura* aan, alwaar de Lading geloſcht en in de Lucht te drogen gelegt wierd, terwyl de *Canoe* op het Strand vaſt lag. Zommige Manſchappen uyt de andere *Canoes* quamen na dezelve zoeken, doch konden, vermits eene tuſſchen beide leggende Kreek, hun Voornemen niet volvoeren.

Den 14 *July*. Terwyl de Proviſien, Kleederen en andere Dingen gedroogt wierden, gingen zommige uyt, om de nabuurige Landſtreek te bezigtigen, en vonden hier en daar eene meenigte Voetſtappen van Menſchen en Beeſten. Die te *San Buenaventura* deeden al hun beſt in het opzoeken eener Waterplaats, doch na anderhalve Dag daaraan beſteedt te hebben, keerden zy onverrichter zaak te rug. De kleinſte *Canoe* quam hen aldaar de Tyding brengen, dat alle het Volk en de *Canoes* aan den Mond der Rivier *Colorado* in goeden Staat by den anderen lagen, en dat men aldaar ook eenig drinkbaar Rivierwater gevonden had.

Den 15 en 16 *July* hielp de kleine *Canoe* de andere in het laden van Water, en den 17 vertrokken beide van daar na de Legplaats, alwaar de overige zig bevonden.

Den 18 *July* bereikten zy den Mond der Rivier *Colorado*, waarbinnen het voorſz. Eiland legt, hetgeen eene driehoekige Gedaante heeft, en den Stroom in twee Armen deelt; de eene in *California* na het Noorden en de andere daar tegenover

na

na 't Noordweſten vloeijende. Het Volk ſtapte aan Land, en bevond zig tuſſchen twee ſmalle Stroomen. De eene Rivier ebde, en de andere vloeide, en wel met zodanig eene Hevigheid, dat zy naauwlyks konden ontkomen, en een Gedeelte hunner Lading verlooren. De *Canoes* begaven zig hierop na de Kuſt van *California*, dewyl dezelve veel veiliger was; zy zagen 's nachts wel eenige Vuuren branden, doch by dag [illegible] zi[illegible] emand van de *Indianen* zien.

Den 19 wierd met het Onderzoek en de Ontdekking der Rivier voortgevaaren; maar de Stroomen gingen zo ſnel, dat men dezelve met geene Roeiriemen kon opkomen, en derhalve genoodzaakt was de Trektouwen te baat te neemen, waarmede echter maar weinig Wegs gevordert wierd; doch dewyl eene *Canoe*, by gebrek van Touwen, niet kon getrokken worden, veranderde dezelve van Cours, en ſtevende na de andere Zyde toe, dewelke in een der by die gelegenheid door ons Volk ontdekte drie Eilanden beſtond. Den 18 wierd het eerſte gezien, hetgeen de Rivier in twee Deelen ſcheidt; het tweede legt binnen derzelver Bedding gelyk het eerſte, en tegen over hetzelve; het derde ter zyden van beide de anderen, en de Rivier, dit laatſte van de Overkuſt ſcheidende, formeert aldaar mede eenen Arm, die echter zo ſmal is, dat dezelve by laag Water doorgaans droog legt. Deze Zyde van *California*, laag leggende, wordt door de *Colorado* overſtroomt, en langs den Voet van het Gebergte ziet men Stukken van Boomen, Kreupelboſſchen, Struyken, Onkruyd &c., al hetwelke, door derzelver Stroom derwaards aangeſpoeld, aldaar by de Afzakking blyft leggen. Ook heeft ons Volk alhier een Slach van Dorſchvloeren gezien, waarop de Inboorlingen eene Soort van Zaad uytdorſchen, hetgeen

geen naar Tarwe gelykt, doch niet grooter dan Anys is.

Den 20 *July* bleven de *Canoes* op het drooge; de Vloed quam met eene verbazende Snelheid op, en de Zee wies teffens zo hoog, dat de van de andere geſcheidene *Canoe* zig in het uyterſte Gevaar van te vergaan bevond: De kleinſte, binnen gekomen zynde, begaf zig ten ſpoedigſten na dezelve toe, om het Volk te redden; en het behaagde God en zyne heilige Moeder, dat zy nog by tyds dezelve bereikte; haar Voorneemen gelukkig volvoerde, en alle de Manſchappen geborgen wierden; doch alle de Proviſien, Goederen en Gereedſchappen gingen verlooren, en de *Canoe* wierd verbrandt, om 'er het Yzerwerk uyt te haalen.

Den 21 *July* wierden de *Canoes* uytgezonden, om te zien, of 'er ook iets van het Wrak was komen aandryven, en men vond op de Kuſt van 't vaſte Land twee Vaten Water.

Den 22 *July* wierden de *Canoes*, door het opgekomen ontſtuymig Weêr, in het uytloopen belet; inmiddels gingen onze Manſchappen het Land bezigtigen, en zagen op den Afſtand van vyf Mylen *Cauzal* en *Sauceda* leggen.

Geduurende den 23 en 24 *July* deeden wy al wat mogelyk was, om verder te gaan; doch wy wierden telkens door den Wind en den Stroom na onze Legplaats terug gedreven. Dezelve beſtond in eenen Elleboog naby eene groote Oeverbank, die ooſtwaards ſtrekte. De *Canoes* konden niet vervorderen. De ter Opneeming uytgezondene Manſchappen gaven tot Bericht, dat de Rivier haaren Loop langs de *Serrania*, aan de Zyde van *California*, heenen nam.

De Opneeming van den Inham, of de Zee van *California*, tot dezelve uyterſte Grenspaalen den

25 *Ju-*

25 *July* voleindigd zynde, zo ſtevenden wy niet regtuyt terug na de Haven, van waar wy uytgevaaren waren; maar wy beſlooten zommige Baaijen nog op te neemen, dewelke wy in onze Uytreize, wegens opgekomene Omſtandigheden, hadden overgeſlagen. Vyftien Man trokken een einde Wegs over Land, en vervaardigden eene naauwkeurige Teekening en Bericht van de Legging en den Loop der Kreek aan den Veen-of Moerhoek, gelyk dezelve in de Kaart gebragt is

Eerſtelyk dient aangemerkt te worden, dat wy in dit Dagregiſter geene Aanteekening gedaan hebben van de Breedtens, alzo dezelve in de Kaart naauwkeurig aangewezen worden.

Ten tweeden behooren de Paarelduykers verzekerd te zyn, dat, indien zy niet door een goed Getal gewapende Manſchappen gedekt worden, en zig met alle Omzigtigheid in hunnen Arbeid gedraagen, veele van hen gevaar zullen loopen van hun Leven onder de Handen der Wilden te verliezen; want alhoewel zy na den Doop handelbaar, oprecht en goedaartig mogten worden, zo zyn zy echter alsnog niet bekeerd, en blyven liſtig en ſtout in hunne Onderneeming, trotſch en wreed van Gedrag tegen andere Schepzels, en wel meer tegen Vreemdelingen, dan die van hunnen Landaart, met dewelke zy insgelyks veelmaals overhoop leggen. Behalven dat dezelve door gewapende Manſchappen gedekt zyn, is het ook noodzakelyk, dat zy zig zorgvuldig wachten de *Indianen* door eenigerhande quade Behandelingen te verbitteren; als daar zyn de Dievery en Beroving; de Ontvoering hunner Kinderen; de Misbruyking hunner Wyven, door welke laatſte Verongelyking zy het allermeeſt getergt en gaande gemaakt worden: Om deze Redenen is het ook, dat zy, buyten de hen aangeboorene Wreedheid, door

eenen onverzoenlyken Haat ontſtooken zyn tegen alle de Vreemdelingen, die hunne Voeten op derzelver Kuſt komen te zetten. Degeene, dewelke zodanige Vermaaningen aangaan, moeten doen blyken, dat zy Chriſtenen zyn, en de Eer der Spaanſe Natie met alle Yver zoeken te handhaven, op dewelke zy, door de allerſchandelykſte Laf hertigheid, eene onuytwiſchelyke Smet gebragt hebben; voornamentlyk in het voorleden Jaar te *San Raphael*, in een Geval, dat alle Dapperheid vereiſchte; wanneer de Wilden, na eenen der Duykers verraderlyk vermoordt te hebben, eenen tweeden in het Gezigt zyner Eigenaars quamen te dooden, en zy, in plaats van denzelven te ontzetten, hals over kop weg liepen. Door zodanig eene Bloohertigheid worden zy aangemoedigt, gelyke Onderneemingen aan andere te volvoeren; te meer, wanneer zy alvoorens verzekerd zyn, dat niemand hen daarin kan eenigen Tegenſtand bieden.

Om nu deze Nadeelen voor te komen, en eenen Weg tot de tydelyke en geeſtelyke Verwinning dier Landſchappen te baanen, zo was zedert eenige Jaaren de Toeſtel gemaakt, eene naauwkeurige Opneeming van den ganſchen Inham van *California* te doen, om daardoor de gevoeglykſte en bequaamſte Plaatſen tot Guarniſoenen, Havens en Zendingen, uyt te vinden. Zulks kon echter nier eerder dan in het tegenwoordig Jaar 1746 werkſtellig gemaakt worden, wanneer Vader *Juan Antonio Balthaſar*, de algemeene Viſitateur der Zendingen, my de Beveelen van den Vader Provinciaal toezond, om den Golf van *California* op te neemen, en de hiervooren gemelde Omſtandigheden daarvan te boek te ſlaan, om het eene met het ander aan zyne Majeſteit, dien God gelieve te ſpaaren, en aan deszelfs Koninglyken Raad open te leggen, met Betooging der goe-

goede Gelegenheid en Bequaamheid, dewelke deze Kuſten ter volmaking van het Wingeweſt uytleveren. Ik ontfing dat Bevel met de verſchuldigde Gehoorzaamheid en Onderwerping; doch de Volvoering was aan veelerhande Zwaarigheden onderhevig, dewyl men hier aan verſcheidene tot zodanig eene Onderneeming noodige Behoeftens een groot Gebrek had, en het Onderhoud der Zendelingen zelve niet dan met de grootſte Moeite en Gevaar kon gevonden worden. De Aangelegenheid van den Dienſt overwoeg echter allerlei andere Bedenkelykheden. De Zendingen, dit Werk uyt eenen Yver voor Gods en zyner Majeſteit Dienſt ter herte neemende, bragten in het midden van alle Bekommeringen en Verlegenheden alles toe, waardoor de Koſten der *Canoes*, Zeelieden, Proviſien en alle andere Behoeftens, tot het doen eener Reize na onbekende en alleen door Wilden bewoonde Kuſten, konden gevonden worden. Zy voegden teffens daarby een aanzienlyk Getal van tot het Chriſtendom bekeerde *Cochimies*, dewelke zy van Wapenen en Kleederen voorzagen.

De Capitein *Don Bernardo Rodrigues de Rea*, Bevelhebber der Koninglyke Bezetting te *Loretto*, liet insgelyks te dier gelegenheid zynen Yver zo wel omtrent de Voortplanting van het Geloof, als zyne Zorgvuldigheid en Onvermoeidheid in zyner Majeſteit Dienſten, by uytſtek blyken. Hy ſpande alle zyne Krachten in, en al hetgeen in zyn Vermogen was, en van zyne hem opgedraagene Ampten afhing, met de uytterſte Spoed in gereedheid te doen brengen; bezorgende eene goede *Canoe*, en gevende eene Bende Soldaten, dewelke voor de Veiligheid van my zelve, en van degeenen die my verzelden, vereiſcht wierden. En alhoewel zyn Ampt, als Bevelhebber van het Guarniſoen, niet kon gedoogen, dat

hy in eigene Perſoon de Soldaten aanvoerde, zo verzelde hy ons echter tot *San Carlos* toe; zynde de allernaaſte op de Grenzen gelegene Haven en de Zamelplaats der *Canoes* en Soldaten, alwaar hy alle de tot de Reis nodige Schikkingen maakte, en tot ons Vertrek toe bleef vertoeven. Zommige dagen daarna ontſtond een Gerucht, dat de wilde Heidenen ons alle, Soldaten, Matrozen en *Indianen* vermoordt, niemand in 't Leven gelaten, en de *Canoes* verbryzelt hadden. Hetzelve quam dien braven Capitein zo dra niet ter ooren, of hy beſloot terſtond met eene Bende Soldaten in eene *Canoe* na de Kuſt te vertrekken, om zelve te zien, hoe het met de Zaak geſteld was, en daarin naar alle mogelykheid de noodige Voorziening tot Herſtelling te doen, terwyl hy betere en bequamere Maatregelen beraamde, allen Tegenſtand te boven te komen, tot Verheerlyking van *Chriſtus*, en ter Eer van zyne Majeſteit, welke door den Duyvel en zyne Medeſtanders beſtreeden wierden. Doch de Capitein vond goed niet eerder af te ſteeken, dan na de Bekrachtiging dier quade Tyding bekomen te hebben, alzo hy by ondervinding wel wiſt, dat de *Indianen* zeer vaardig in het liegen waren, en ook onderſtelde, dat de Manſchap in de *Canoes*, eene dappere Tegenweer gedaan hebbende, niet ten eenemaale konden overweldigd en gedood, en dus dat Gerucht, zo niet ganſchelyk, ten minſten voor een gedeelte, bezyden de Waarheid en valſch moeſt zyn. Het wierd dan ook onwaar bevonden; en dus behoefde de Capitein zyn edelmoedig Beſluyt niet werkſtellig te maken.

God en zyne heilige Moeder, de Voorſtanderes en Beſchermſter dezer Zendingen, gelieven te verleenen, dat deze Dienſten, alleenlyk tot Uytbreiding van derzelver Glory, de Bekeering der Heidenen en de Behoudenis hunner Zielen, en tot de Ver-

Vermeerdering en Aanwas zyner Majeſteit Domeinen, ondernomen, het gewenſcht Doelwit bereiken, en wy daarvan de Vruchten mogen zien, onder zodanige Voordeelen en Zegeningen, dewelke deſſelfs Luyſter en Gelukzaligheid hoe langer hoe verder kunnen verhoogen!

VIERDE BYVOEGZEL.

Eene Beſchryving *van* CALIFORNIA, *opgeſteld door den Capitein* Woods Rogers, *een* Engelsman; *alsmede van zynen* Tocht, *in het Jaar* 1710 *na de* Zuydzee *gedaan.*

Men is tot nog toe niet eigentlyk verzekerd, of dit Geweſt een Eiland zy, dan of het met het vaſte Land zamen hange; want wy hebben geene Tyd noch Luſt gehad, om die Byzonderheid te onderzoeken. Ik heb de *Spanjaarden* hooren zeggen, dat zommige hunner Landgenooten, langs de Kuſt van *California* zeilende, en tot den 42ſten Graad nooderlyke Breedte gekomen, zo veele Ondieptens en Eilanden ontmoet hadden, dat zy voorzigtigſt oordeelden, niet verder op te vaaren. Indien zulks waar is, dan zoude men naar alle Waarſchynelykheid kunnen onderſtellen, dat *California* een weinig verder noordwaards aan het vaſte Land ſluyt; want Droogtens en Eilanden zyn doorgaans de Kenteekenen, dat niet ver van dezelve eenig vaſt Land gelegen zy. Maar vermits de *Spanjaarden* reeds meer Land in dit Geweſt bezitten, dan zy kunnen beheeren en bebouwen, zo is hun Geeſt en Yver, om nieuwe Ontdekkingen te doen, verflaauwd en uytgebluſcht. De Schepen uyt de *Philippines*

na *Aquapulco* gaande, zeilen, wanneer zy op de Hoogte van 40 Graden komen, langs deze Kuſt heenen; doch ik heb nooit vernomen, dat één van hen allen ooit verder noordwaards eenige Baai of Haven aangedaan hebbe.

In zommige oude Kaarten wordt dit Geweſt aan het Land van *Yedſo* gehecht, en ik heb geene geringe Redenen, om te onderſtellen, dat zulks eene wezendlyke Waarheid zy; maar ik zal het over my niet willen neemen, hetzelve in alle deelen volſtrekt te bekrachtigen, en het liever met de *Hollanders* houden, die, als men aan hunne Verhaalen geloof mag ſlaan, in deze Wateren een Schip vermeeſtert hebben, hetgeen *Californía* geheel rondgezeilt, en hetzelve gevolgelyk bevonden had een Eiland te zyn. Ook is 'er, ten opzigte van deſſelfs Gedaante en Uytgeſtrektheid, geene meerdere Zekerheid te vinden; zo dat de Lezer, omtrent deze Byzonderheden, zyne Toevlucht tot de Kaarten moet neemen, om uyt dezelve naar zyn eigen Begrip te kunnen oordeelen. Aangaande het Gedeelte van het voorſz. Geweſt, by my zelve gezien, kan ik getuygen, dat hetzelve vol Gebergtens, ſchraal en bar, hoewel ook hier en daar van eenige kleine Boomen en Struyken voorzien was, op dewelke allerhande Slach van Beziën waſſen. De Manſchap, by my in een Boot ter Opneeming dier Kuſt, na de Wal gezonden, wandelde byna vyftien Mylen noordwaards, alwaar zy eene meenigte groote en zwaare Boomen vond; maar ten opzigte van goede Baaijen, Reeden en Havens wierden wy door de *Spanjaarden* onderrecht, dat men omſtreeks deze Kaap niets van dezelve kon zien. Wy zagen echter ganſch duydelyk den Rook van verſcheidene Vuuren langs de Kuſt opgaan, waaruyt wy beſlooten, dat het Land tamelyk wel bevolkt moeſt zyn; doch onder

der alle de Geweſten, dewelke wy, na ons Vertrek uyt *Engeland*, ontmoet en aangedaan hebben, levert dit de weinigſte Voortbrengſelen tot Onderhoud zyner Inwoonders op. In deze Tyd van het Jaar heeft men doorgaans aldaar eenen geſtadigen en luchtigen Landwind, zo dat men langs de Stuurboordzyde dier Baai, wanneer men dezelve binnen komt, veilig en geruſt voor Anker legt; doch een der beſte Ankerplaatſen is op eene Bank, dewelke van tien tot twintig Vademen Water houdt, hoewel men naby de Rotſen geenen Grond noch Bodem kan vinden.

Geduurende ons Verblyf alhier, was het Weêr ganſch zacht en helder; wy hadden zeer weinig Regen, alhoewel nu en dan zwaare Stormen; doch 's nachts viel telkens een rykelyke Daauw, door denwelken de Lucht verkoelt wierd. Eens zagen wy omtrent drie-honderd Inboorlingen by den anderen, wel uyt de Kluyten gewaſſen, ſterk en recht als Dennen-Boomen, doch zwarter dan eenige andere *Indianen*, die wy in de *Zuydzee* ontmoet hadden; met lang ſluyk Hair, hetgeen tot aan hun Middelyf ſtrekte. Zy waren geheel naakt, uytgenomen de Vrouwlieden, die eene Soort van Schortekleden of Rokken droegen, uyt de Vezelen van zeker Kruyd, of wel uyt de Vellen van Dieren en Voogels vervaardigd. Alle degeene, welke wy zagen, waren hoogbejaard en ſterk gerimpeld; wordende de jonge, zo ik onderſtel, uyt eene wyze Vooruytzigt, om niet door onze Matrozen misbruykt te worden, achterbaks gehouden; alhoewel ik geloof, dat zy geene Reden hadden daarvoor te vreezen; nademaal de Schoonheden van *California* geene de allerminſte Aanlokzelen voor eenen *Engelsman* uytleveren, die hem zouden ontvlammen, om haare Kuyſchheid te beſtormen. Derzelver

Uytſpraak is byzonder, en komt uyt de Keel voort; hunne Taal gelykt naar die van hun Gelaat en Wezen, en hun Handel en Wandel ſcheen ons toe ganſch ſtyf en onaangenaam te zyn. Ik zoude zeer gaarne een Koppel van hen geligt en mede genomen hebben, om daardoor een geloofwaardig en naauwkeurig Bericht van de Geſteldheid hunner Landſtreek te bekomen; maar dewyl onze Leeftocht niet rekkelyk genoeg was, zo vreesden wy door dien Aanwas eerlang tot Gebrek te zullen vervallen. Zommige van hen hadden Armbanden, andere Halskettingen, en eenige waren van beide voorzien; doorgaans gemaakt van houtte Kraalen, Schelpen, roode Beziën en Paerlen, dewelke zy, zo ik onderſtel, niet weeten te booren; zynde alle rond geſneden, en met eenen Draad van *Pita* aan den anderen gehecht. Zy zyn met die Vercierſelen zodanig ingenomen, dat zy geene van onze Snuyſteryen en glaaze Korale-Kettingen wilden aanneemen, alhoewel ik dezelve van verſcheidene Couleuren aan Boord had; daarentegen waren Meſſen, en andere ſnydende Gereedſchappen, hun ten hoogſten aangenaam. Ik moet nog iets ten opzigte van hunne Eerlykheid melden; namentlyk, dat zy nooit iets van hetgeen ons toebehoorde, aanraakten, offchoon onze Kuypers en Timmerlieden doorgaans hunne Gereedſchappen aan de Wal lieten.

Wy konden ook niet bemerken, dat zy eenigerhande Slach van diergelyke zo noodige en uyt *Europa* aangebragte Gereedſchappen bezaten. Hunne Hutten zyn zeer laag, en beſtaan enkel en alleen uyt Takken van Boomen en Ried, en zo ſlecht gedekt, dat zy wind- noch waterdicht zyn: Van Tuynen en Bouwlanden kon men by hen geen Spoor noch Blyk vinden. Terwyl wy hier vertoefden zagen wy hen geene andere Koſt dan Viſch gebruyken, en zulks

zulks, gevoegd by hunne elendige Hutten, die ſlechts voor eenigen Tyd ſcheenen gebouwd te zyn, deed ons onderſtellen, dat zy geene vaſte Woonplaats hielden, en maar alleenlyk in dit Saiſoen herwaards quamen, om eenen Voorraad van Viſch op te doen. Hier zagen wy Viſſchers zonder Hoeken en Netten; hun eenigſt Gereedſchap beſtond in een Slach van houtte Spieſſen, vermits dewelke zy, op eene verbazende knaphandige wyze, de Viſſchen weeten te treffen; ook zyn zy teffens zeer kundige en uytmuntende Duykers. Zommige onzer Manſchappen verhaalden my, dat zy eenen dier *Indianen* hadden zien duyken, en na eenen Viſch geſchoten en aangeſpiest te hebben, denzelven, zonder met zyn Hoofd boven Water te komen, aan zynen Makker, die in eene *Canoe* op hem paſte, overgeven. Dien het niet behaagt zulks te geloven, die mag daaraan twyfelen; maar ik vindt daaromtrent geene de minſte Zwaarigheid, alzo ik zelve zommige dier Duykers gezien heb, die, wanneer ik een oud Mes over Boord wierp, hetzelve konden opvangen, aleer het den Grond bereikte.

Hun Brood, indien ik het met dien Naam mag beſtempelen, beſtaat in een klein zwart Zaad, hetgeen zy breeken en by Handen-vol eeten. Zommige onzer Lieden, die hun Brood daarmede verlangden, betuygden hetzelve eene Coffy-Smaak te hebben. Zy hebben ook eene Wortel, weinig verſchillende van de *Yam*, en een Slach van Peulvruchten in Schillen, die ons Volk zeide naar groene Erweten te gelyken. Wyders hebben zy Beziën, die zy aan het Vuur droogen, en welke ten naaſtenby dezelve Smaak, als onze gedroogde Nierboonen hebben. Andere, die de Inboorlingen boven alle de overige ſchatten, ſmaaken als onze Kruysbeijen; doch derzelver vleeſchachtige Deelen hebben eenen

zuur-zoeten Smaak, en in derzelver midden zit een Steentje. Wy vonden ook zommige Vygeboomen, wier Vrucht gelyken Smaak als onze Korenten had, en ganſch geen onaangenaam Zop van zig gaf. Behalve deze Gewaſſen zagen wy nog meenigerlei andere Planten; doch hadden den Tyd niet, om ons met kruydkundige Onderzoeken op te houden.

Aangaande de Dieren, welke wy zagen, zo ſcheen het ons toe, dat de *Californianen* een byzonder Saiſoen tot de Jagt verkiezen. Ik bemerkte, dat de Inwoonders eene uytſtekende Eerbiedigheid aan eene Perſoon betoonden, wier Hoofd met Veêren vercierd was; doch ten opzigte van alle andere Dingen ſchynen zy elkander gelyk te zyn, en alle Goederen onder hen gemeen te hebben. Ten minſten bemerkten wy, dat terwyl zy met ons hunnen Viſch tegen oude Meſſen ruylden, van dewelke wy eenen overvloedigen Voorraad hadden, zy dezelve aan den voornaamſten hunner Landslieden, die toevallig naby was, wilden overgeven; en wanneer zy daarvan een genoegzaam Getal van ons ontfangen hadden, zo waren wy verlegen, op wat wyze wy meerder Viſch van hen zouden kunnen bekomen. De by hen opperheerſchende Ondeugd is de Luyheid, en zy zorgen alleenlyk voor den tegenwoordigen Tyd. Zy ſtonden ſlechts toe te kyken, wanneer ons Volk bezig was met Water en Hout te haalen en in te ſcheepen, zonder eenige de minſte behulpzaame Hand te bieden. Om kort te gaan, zy ſchynen onder alle de Volkeren, die ik ooit ontmoet en gezien heb, den grootſten Afkeer en Walging van Moeite en Arbeid te hebben. Hunne Wapenen beſtaan in Boogen en Pylen, waarmede zy ganſch gemaklyk eenen Vogel in de Vlucht kunnen dooden. Hunne Boogen, die zeven Voet lang zyn, waren uyt wit Hout gemaakt, hetgeen ons onbekend is, en de

Pee-

Peezen uyt *Pita* vervaardigd. Hunne Pylen zyn van Ried, aan het Einde van welgeſcherpte Viſchbeenderen voorzien, en omtrent de vyfdehalve Voeten lang: Meeſt alle hunne Snygereedſchappen zyn van Zeewolven-Tanden. In zommige hunner Halskettingen ontdekte ik twee of drie groote Paarels, en onze Spaanſe Gevangenen verzekerden my, dat dezelve in groote Meenigte in den Inham van *California*, alwaar de Zendelingen zig ter neder gezet hebben, gevonden wierden; daarby voegende, dat het binnenſt Gedeelte van dat Geweſt, tot aan het vaſte Land van *Mexico* toe, zeer aangenaam, vruchtbaar, en van groot en klein Hoornvee, en allerhande Soort van Vruchten, overvloedig was. Wanneer wy wederom in Zee ſtaken, verhaalden zommige onzer Manſchappen, dat zy vry groote Steenen hadden gezien, dewelke eene glinſterende en ſchitterende Vertooning gaven, en naar alle waarſchynelykheid eenigerhande Soort van Metaal moeſten bevatten; doch hunne Onderrichting quam te laat; anderzins zoude ik eenige van dezelve aan Boord hebben doen brengen, om een naauwkeurig Onderzoek daarna te doen. Zommige der Inboorlingen, die gemeenzaamelyk met ons verkeerden, quamen nu en dan tot onzent aan Boord, en bezigtigden onze Schepen met de grootſte Verwondering. Zy hebben alleenlyk maar *Balzas* of Vlotten, die zy met Roeiſtokken beſtieren. Wy gaven aan eenen van dezelve een Hemd; doch in plaats van hetzelve aan te trekken, ſcheurde hy het in verſcheidene Stukken, en deelde ze onder zyne Medemakkers uyt; zig verbeeldende hetzelve Graan te zyn, hetgeen zy voor hun Brood gebruyken. Ik weet niet, dat zy eenigerhande Keukengereedſchap hebben; ten minſten was de Wyze van hunnen Viſch toe te rechten niet anders, dan hem in 't Zand te

del-

delven, en daar boven-op een Vuur te ſtooken. Wanneer hy nu genoegzaam gebraden was, wierd hy wederom uytgehaalt en zonder eenige verdere Plechtigheid verorbert. Hunne Manier om Vuur te maken beſtaat in het ſterk wryven van twee drooge Stokken over den anderen; hetzelve wordt ook by andere *Indianen* in America gedaan; doch zy houden geſtadig een Vuur in hunne Hutten. Het Water is alhier byzonder goed. Ik zag 'er ook eene groote meenigte Zee-Venkel, doch geen ongemeen Gevogelte.

De Invaart in deze Haven, uyt het Weſten komende, is kenbaar aan vier witte Rotſen, gelykende na de Naalden op het Eiland *Wight*, en de twee op de Weſtzyde doen zig op als Zuykerbrooden. De naaſt het Land gelegene heeft eenen Boog, gelyk eene Brug, onder welke het Water heenen ſtroomt. In het inkomen der Haven moet de buytenſte Rots na de Zee toe, ter lengte van eenen Kabel, aan Bakboord zyde gelaten worden; en zo dra men dezelve voorby is, vaart men vlak op den Bodem der Baai aan, die alom veilig is, en van tien tot twintig Vademen Water houdt. Hier is een Schip van Noordooſt tot Zuydooſt door het Land beſlooten, doch indien eene ſtyve Koelte uyt het Zuyden waait, dan heeft het Schip maar eenen ganſch onverſchilligen Cours te volgen, hetgeen echter geduurende myn Verblyf aldaar niet gebeurd is.

VYFDE BYVOEGZEL.

Uyttrekzel *van zommige Plaatſen in de* Reisbeſchryving *van den Commandeur* Anſon; *benevens eene* Verdediging *van de* Jeſuiten.

In den voorgaanden Oorlog tuſſchen de Kroonen van *Spanjen* en *Engeland*, zond de laatſte in het Jaar 1740, onder Bevel van den Commandeur *Anſon*, eene Vloot na de *Zuydzee*; dewelke, *Kaap-Hoorn* voorby geſtevend zynde, de Kuſten van *Peru* en *Nieuw-Spanjen* zeer ontruſtede, en na de Stad *Payta* uytgeplundert, en verſcheidene Schepen genomen te hebben, na de *Mariaanſe Eilanden* zeilde, om aldaar op het uyt de *Philippines* na *Aquapulco* keerende Galjoen te paſſen. Hy bereikte zyn Oogmerk, en vond aan Boord van hetzelve vier Millioenen Ryksdaalders: Met deze ryke Prys ſtevende hy na *China*, en van daar voorby de *Kaap de Goede Hoop* na *Europa*. Van dezen Tocht heeft de Heer *Richard Walter*, die deze Expeditie bywoonde, uyt het Dagregiſter en verdere Papieren van den voornoemden Commandeur, een Verhaal in 't Licht gegeven, hetgeen in 't Jaar 1749, in de Franſe Taal overgezet, binnen *Amſterdam* gedrukt en uytgekomen is.

In dit Verhaal wordt ook van *California* gewaagt, ter gelegenheid van den Koophandel en de Scheepvaart na de *Philippines*, en den derwaards te houdenen Cours; als mede de Staat der Zendingen in *California* in 't voorbygaan kort en beknoptelyk aangeroert. Vermits nu de Schryver een *Proteſtant* is, zo kan men van zyne Pen niets anders daaromtrent verwachten, dan eene ſchampere Hekeling der *Jeſui-*

ſuiten. Hy heeft ook ganſch niet toegelegt, zig onder zommige weinige Autheurs te ſchaaren, dewelke, offchoon *Proteſtanten*, echter de Oprechtheid en Zedigheid in hunne Schriften nimmer uyt het Oog verliezen. Het quam met zyne Belangen overeen, om het Gemeen te *Londen* te vermaken, en hy was ganſch niet geneigd eene zo gunſtige Gelegenheid te laten vaaren, door dewelke hy hetzelve kon paaijen met zodanig eene Tentoonſtelling der *Jeſuiten*, als hy wiſt dat voor zyne Landgenooten de alleraangenaamſte zoude zyn, offchoon de Waarheid en Vroomheid daardoor verkort wierden.

De ingebeelde Beſchuldigingen, ten laſte der *Jeſuiten* by den Heer *Walter* te boek geſlagen, zouden geene de minſte Aanmerking verdienen, wanneer ons niet de bedroefde Ondervinding geleert had, dat de *Proteſtanten* byna niets, hoe valſch en ongegrond het ook moge zyn, tegen de Maatſchappy der *Jeſuiten* in hunne Schriften geoppert hebben, of het is door zommige *Catholyken*, die zig vermaken derzelver Orde met Laſteringen te bezwalken, begunſtigd, en zo wel by Geſchrifte als by Monde aangenomen en goedgekeurd; daar zy echter niet onkundig kunnen zyn, dat die Vaders geheel en al zig beneerſtigen, om de Uyteindens en het Oogmerk te bereiken, tot dewelke hun vermaarde Voorganger derzelver Maatſchappy in de Kerk heeft opgerecht, en zig met niemand ter Waereld bemoeijen, ten zy zy, uyt hoofde van den Godsdienſt, in zommige opzigten over denzelve als Overſten geſteld zyn. En dit is ook de eenigſte Beweeg- en Klemreden, waarom ik myne Gevoelens omtrent het meergemelde Verhaal moet uyten, op dat myn Stilzwygen op dat Onderwerp niet moge ſchynen eene Goedkeuring in te ſluyten van al hetgeen de Heer *Walter*, ten laſte onzer Maatſchappy, heeft gelieven voor te dragen.

De

De Heer *Walter* beſteedt het tiende Hoofdſtuk van zyn tweede Boek tot de Beſchryving der Wyze van Handeldryving tuſſchen de Stad *Manilla*, Hoofdſtad van het Eiland *Lucon*, en *Aquapulco* op de Kuſt van *Mexico*; en na zyn Gevoelen over de Wingeweſten der *Philippines* geuyt te hebben, oppert hy Eiſchen, Aanſpraaken, Betwiſtingen en Verdragen tuſſchen en onder de twee Kroonen van *Spanjen* en *Portugal*; de Vergunning en Inwilliging van den Paus; den Tocht van *Magellan*; de Ternederzettingen der *Spanjaarden*; den ouden Koophandel met *Calao*, en de Zwaarigheden der Reizen, die lynrecht derwaards ondernomen worden: Hy verhaalt, dat de verkeerde en quaade Manier van het Zeilen, naar de Raadgéving en het Goedvinden van eenen *Jeſuiet*, verbéterd en veranderd was; dat die Vader de *Spanjaarden* had overgehaalt, om geduurende de Terugreize uyt de *Philippines* ſteeds noordwaards-aan te ſtevenen, aleer de *Brizas*, of Paſſaat-Winden opquamen, tot dat men de weſtelyke Winden, die doorgaans op hoogere Breedtens waaijen, zoude bereikt hebben, waardoor men binnen korten tyd de Kuſt van *California* in 't Gezigt kon krygen.

Zodanig een Gevoelen was in zommige opzigten wel waar en regelmatig; maar dat hetzelve door eenen *Jeſuiet* zoude aan de hand gegeven en ingeboezemd zyn, is enkel en alleen aan een vliegend Gerucht toe te ſchryven, hetgeen niet meer noch minder Waarheid behelſt, dan eene meenigte andere Verhaalen van gelyke Slach. Hy voegt daarby, dat deze nieuwe Manier ten minſte geduurende de laatſt verloopene honderd- en- zeſtig Jaaren gevolgd was, en dat de Heer *Thomas Cavendish* in 't Jaar 1586 een Schip, van *Manilla* na *America* gaande, aangeklampt had. Alhoewel nu het tegenwoordige Beſtek der Scheepvaart niet volkomen naar de Smaak

van

van den Engelſen Vlootvoogd is, en het den *Spaanjaarden* zoude kunnen te pas komen en ook dienſtig zyn, dat zy, deze Zéen bezeilende, niet onkundig waren in het Gevoelen van een zo ervaaren en vermaarden Reiziger ter Zee, als de Lord *Anſon* is, zo zal ik daarby voegen, dat zyn Schryver de Heer *Walter*, in het derde Boek en achtſte Hoofdſtuk, van de Route tuſſchen de *Philippines* en *Aquapulco* andermaal gewagende, op eene zeer beſpottelyke wyze van de buytengewoone Voorzorg ſpreekt, dewelke men in de Laſtbrieven voor het Galjoen van *Manilla* heeft laten invloeijen; als ſtrekkende alleenlyk om de Reis verdrietiger en ziekelyker te maken, dan zy anderzins zoude zyn. De Capitein is gelaſt niet boven de 30 Graden noordwaards-aan te zeilen, om dat men, zegt hy, wanneer men het op de Hoogte van 40 of 45 aanleide, de Paſſaatwinden zoude kunnen te baat neemen, en daardoor van de Beſlommeringen ontheven blyven, met dewelke men thans moet worſtelen, uyt hoofde van de naauwe Bepaaling van geen zeil te mogen maken; want op deze Breedte zouden zy de weſtelyke Winden veel gunſtiger en ſterker ontmoeten. Ingevolge van hunne eigene Dagregiſters zyn zy te meermaalen vyf of zes Weeken bezig geweeſt, om de Hoogte van 30 Graden te winnen, wanneer zy in tegendeel, den noordooſtelyken of noordelyken Streek houdende, in een vierde Deel der voorſz. Tyd de Breedte van 40 Graden zouden kunnen bereiken, alwaar de weſtelyke Winden hen veel ſpoediger na de Kuſt van *Californía* zouden brengen. (*)

De

(*) De Woorden van den Heer *Walter* luyden aldus: „ Het komt „ uyt deze Dagregiſters, en uyt andere, die ik gezien heb, te blyken, „ dat zy te meermaalen eene Maand, of zes Weken, van Land af zyn, „ eer zy de Breedte van 30 Graden bereiken, daar men echter, den „ Cours meer noordelyk houdende, in minder dan 14 Dagen zulks ge„ makkelyk zoude kunnen doen." Onze Autheur ſteunt op de Franſe Overzetting, dewelke in haare Vertaaling zo dikwils van de Woorden van den Heer *Walter* ſchynt af te wyken, als zy derzelver Zin en Meening niet begrypt, of qualyk verſtaat.

De tegenwoordig gewoone Route van het Galjoen is noordelyk op te ſtevenen, doch niet verder dan tot de Breedte van 30 Graden toe, alwaar zy de weſtelyke Winden ontmoeten. Door de Hulp dezer Winden zeilt men lynrecht en evenſtreekig de verbazende Wydte van 96 Graden Lengte van *Cabo Spirito Santo* af, tot dat men de Zee met dryvende Groente overdekt vindt, hetgeen voor Zee-Wrak gehouden wordt. Deze Groente is het Kenteeken der Nabyheid van *California*, en wanneer zy dezelve bereiken, dan wordt een *Te-Deum* gezongen; doch men houdt niet na de Kuſt toe, dan alvoorens in eene laagere Breedte gekomen te zyn, om redenen, dewyl eene meenigte Eilanden en Droogtens in den weg leggen. Zy ſtuuren wederom zuydelyk af, en gebruyken de uyterſte Voorzigtigheid, om zo diep in Zee te houden, dat men geen het alderminſte Land in 't Gezigt krygt, tot dat men zig naby *Cabo San Lucas* bevindt, en wel tot Verzekering van hunne gemaakte Rekening, en teffens ook, om aldaar verwittigt te worden, of 'er ook eenige Vyanden daaromſtreeks zwerven, welke op hen paſſen. In en geduurende dit overgroot en onmeetbaar Beſtek der Reize wordt geenerhande Baai noch Haven ontmoet, dewelke men zoude kunnen aandoen. Het eenigſte Middel, om verſch Water te bekomen, geven de Regens aan de hand, dewelke doorgaans en regulierlyk tuſſchen de 30 en 40 Graden vallen. Dit aanhoudend en langduurig Verblyf binnen een Schip op Zee verwekt onder het Volk eene doorgaande Schurfdheid, waardoor een groot Getal van hetzelve buyten Boord geraakt. Maar zegt de Heer *Walter*, wanneer zy het noordwaards tot aan de 40 of 45 Graden toe hielden, dan zouden zy van de Schurfdheid bevryd, en van het Gebrek aan Water en aan Havens verloſt zyn, waar-

door zulke onbeſchryflyke Elende onder hen voor-zaakt worden, alleenlyk dewyl men eene hollere Zee en hardere Winden zoekt te myden.

De Heer *Walter* brengt, ter Beveſtiging van zyn Gevoelen, eene Gebeurtenis te berde, die echter in Waarheid, wanneer eenig Commandeur van een *Philippine-Schip* zyn Gevoelen zoude willen volgen, dezelve ganſch niet zoude begunſtigen, maar in tegendeel derzelver groote Ongeryflykheden en Ongemakken doen blyken. Hy zegt dan, dat in het Jaar 1721 een Franſch Schip, langs zodanigen Cours, als hy aanwyſt en bepaalt, uyt *China* te *Valle de Nauderas*, op de Kuſt van *Mexico*, in minder dan vyftig Dagen, aangekomen was; maar hy voegt 'er ook by, dat binnen dien korten Tyd de Schurfdheid binnen 's Boords zo yslyk woedede, dat maar vyf of zes Man van de ganſche Equipagie in Leven bleeven. Indien dat ongelukkig Schip, gelyk het my toeſchynt, onderweg nergens ingeloopen of aangeweeſt is, dan ben ik over deszelfs Elende ganſch niet verwonderd, om dat hetzelve al te ver noordwaards-aan geſtevent heeft. Wy weten by ondervinding, met welk een Geweld de Schurfdheid in de hoogere Breedtens woedt, en wy lezen zulks met de grootſte Aandoening en Medelyden in de Verhaalen der Reizen, uyt deze Zeën na het Noorden en *Hudſons*-, *Baffins*- en andere *Baaijen* gedaan. Het blykt uyt de laatſte Tochten der *Ruſſen* na de allernoordelykſte Geweſten van de *Zuydzee*, van dewelke wy een beknopt Verhaal gegeven hebben; wyders uyt de vroegere Reizen onzer eigene Landslieden, en eindelyk ook uyt de Tochten en Opneemingen in den Inham van *California* zelve, alhoewel de Breedte aldaar naauwelyks 33 Graden haalt. Wanneer echter ter Breedte van 40 of 45 Graden eenigerhande bequaame Baai of Ha-

Haven te vinden was, alwaar de Schepen konden binnen loopen, en de Schurfdheid in derzelver eerſte Verſchyning, door de verſche Lucht, de zuurachtige en bittere Vruchten en Gewaſſen, verſche Proviſien en andere Geneesmiddelen geſtuyt, en eindelyk het Schip van Water en Proviſien voorzien wierden, dan zoude men waarlyk minder voor de Schurfdheid hebben te vreezen, dan langs de Route, dewelke men tegenwoordig uyt de *Philippines* na *Aquapulco* gewoon is te volgen. Dus denk ik, dat de Heer *Walter*, indien hy het Gevoelen van zynen Commandeur had willen ſtaven, in plaats van het ongelukkig Geval van het voorſz. Franſch Schip, een ander meer toepaslyk, alom bekend, en mede aan een Franſch Schip gebeurd Geval, had behooren aan te haalen.

Het zelve was genaamd *Le Saint Antoine de Padoue*, en gecommandeerd by den Heer *Frondal*, die in de Maanden *Mei*, *Juny* en *July* van 't Jaar 1709, uyt *China* na *America* zeilende, noordwaards-aan hield tot op de 45 Graden Breedte en 197 Graden Lengte van de gemeene Middag-Linie, uyt en over het Eiland *Ferro* getrokken, en zeer naby met den *Meridiaan* der Tegenvoeters van *Parys* overeen komende, alwaar hem de weſtelyke Winden na *America* bragten. Nogthans wierd geenerhande Woede der Schurfdheid binnen Boords van dit, gelyk in dat van het by hem aangehaalde voorige Schip, hetgeen in eenen zo deſolaten Staat te *Valle de Naxderas* aanquam, en even zo min, als naar gewoonte in het Galjoen der *Philippines*, beſpeurt: Doch zulks was men aan de Voorzigtigheid van den Heer *Frondal* verſchuldigd, die de barre en open leggende Kuſt van *California* op de Breedte van 31 Graden aandeed, en door de gewenſte Gevolgen dezer Voorzigtigheid, niet tegenſtaande de Schraalheid

der Kuſt, in ſtaat geſtelt wierd, van zyne Reis gelukkiglyk te kunnen vervorderen. Hy zoude nog meerder Gemak en Geryf voor zyn Schip gevonden hebben, indien hy aldaar eene bequaame Volkplanting had aangetroffen, door dewelke hy van Geneesmiddelen, Proviſien en allerlei Ververſchingen had kunnen voorzien worden.

Het Beſluyt van al het voorenſtaande komt hier op uyt, dat het Gevoelen van den Lord *Anſon*, aangaande den Cours der Reize van de *Philippines* zeer goed en wel getroffen is. Maar daarbeneven dient aangemerkt te worden, dat, om hetzelve werkſtellig te maken, het volſtrekt noodzakelyk zy, alvoorens eene Ternederzetting van *Spanjaarden*, of van *Indianen*, die der *Spanjaarden* Vrienden zyn, aldaar te hebben; of wel eene van alles voorziene Volkplanting en Bezetting te *Puerto de San Diego*, of te *Cabo Mendocino*, of in een ander nog verder gelegen Geweſt, om tot eene vaſte en veilige Bergplaats der Galjoenen uyt de *Philippines* te kunnen dienen; en nademaal zodanig eene Ternederzetting voor die Eilanden zeer voordeelig is, zo zoude het mogelyk niet zwaar vallen, tegenwoordig diergelyk eene Volkplanting of Bezetting van dezelve aldaar aan te leggen, en wel onder gelyke Maatregelen en Voorzieningen, als men zulks reeds voor anderhalf Eeuwen heeft gepoogt in ſtand te brengen, en ook by Koning *Philippus* III. daartoe de nodige Penningen opgeſchoten wierden.

De Heer *Walter* voegt verder daarby, dat de Lading van het Galjoen (alhoewel op zes honderd duyzend Ryksdaalders bepaald, doch altoos die Waarde ver te boven gaande) in de Terugreize onder de Goederen uyt de *Manilla* geſchaart wordt, en dat de *Jeſuiten* het grootſte en beſte Deel daarin hebben. Mogelyk heeft de Lord *Anſon*, of zyn Schry-

Schryver, zodanig eene Onderrechting van den eenen of den anderen Lorrendraaijer bekomen, die aldaar gevangen, en een volſlagen Vyand van alle geeſtelyke Orden, en wel voornamentlyk van die der *Jeſuiten* geweeſt is. Doch het komt my waarſchynelyker voor, dat het Oogmerk des Schryvers omtrent deze Aanmerking, ten opzigte der geeſtelyke Orden, geweſt is, om ſlechts het Gemeen van *Londen* te behagen. Het is de Tyd en de Moeite niet waard, deswegen in eene formeele Wederlegging te treeden; ganſch *Spanjen*, *America* en de *Philippines* zyn zeer wel onderrecht, op wat wyze deze Handel gedreven wordt, en niet minder kundig in alle de Schikkingen en Keuren, aangaande denzelven van tyd tot tyd gemaakt en vaſtgeſteld. De Lading der Galjoenen behoort voor het grootſte Gedeelte aan de Kooplieden dier Eilanden, en gevolgelyk ook, by de Terugkomſt, het meerder Deel der daaruyt gemaakte Producten. De Geeſtelyken hebben waarlyk de Vryheid van eenig gering Aandeel in derzelver Tonnage; want hoe zouden zy anderzins, by wyze van Ruyling, zig zelve kunnen voorzien van zodanige Goederen uyt *America* en *Europa*, als zy van tyd tot tyd noodig hebben? En dit Aandeel is doorgaans, zonder eenig Onderſcheid van Orde, voor alle de Geeſtelyken, en dus ook voor de *Jeſuiten*, op eenen gelyken Voet geregeld; het is'er ook zo ver van daan, dat zy ooit zouden gepoogt hebben de bepaalde Grenzen te buyten te gaan, dat men in tegendeel Voorbeelden kan te berde brengen, hoe meenigvuldige maalen de Geeſtelyken geklaagt hebben, dat zy in de aan hen toegeſtaane Rechten zelve, tegen de Keuren aan, verkort zyn geworden. Dus is de Beſchuldiging van den Heer *Walter* ten eenemaal valſch, en moet in *America* en de *Philippines* tot Stof van Uytlachging verſtrekken. Maar

om zulke Beſchuldiging te doen gelden, moeſt hy zig van het Gezag van den Lord *Anſon* bedienen, en daaronder ſchuylen, om de *Engelzen* te doen geloven, dat de Belangen en Inzigten, door dewelke de *Jeſuiten* en andere catholyke Geeſtelyken bewogen worden na de *Indiën* te gaan, ééne en dezelve zyn met die der *Engelzen*, door dewelke zy na hunne Volkplantingen getrokken worden; en dat zy in de *Philippines*, in plaats van Onderwyzers der Leerlingen en Herders der Zielen te zyn, als de eenigſte Kooplieden aldaar, hunnen Tyd met Winſt en Woeker zouden doorbrengen.

Het was nog niet genoeg, de *Jeſuiten* als Hoofden van den ganſchen Handel te *Manilla* ten toon te ſtellen, daar zy echter aldaar, meer dan elders, onder de grootſte Armoede, Ongemakken en Verdrukkingen leggen te worſtelen: De verouderde Haat en Afkeer, waarmede de Engelze *Proteſtanten* tegen de *Jeſuiten* vooringenomen en overkropt zyn, vereiſchte nog iets meer van de Pen van den Heer *Walter*. Dienvolgens, en om aan zyne Landgenoten nog meer Genoegen te geven, neemt hy ook den Zamenhang tuſſchen de *Philippines* en *Californía* te baat; van begrip zynde, dat derzelver Zendingen en hun tegenwoordige Toeſtand, om redenen voorſz., niet met ſtilzwygen behooren voorby gegaan te worden, Hy zegt dan, dat alhoewel zedert de eerſte Ontdekking van *Californía* zommige Zendelingen dat Geweſt van tyd tot tyd bezocht hadden, derzelver Dienſt echter aldaar vruchteloos was geweeſt, tot dat de *Jeſuiten*, door eene ruyme en ryke Begiftiging van den edelmoedigen en godvruchtigen Marquis *de Valero* aangeſpoord en ondersteund, na dat *Half-Eiland* overquamen, en aldaar eene aanmerkelyke Zending oprechteden.

Uyt

Uyt hetgeen wy hiervooren geſchreeven hebben, komt echter te blyken, dat de Heer *Walter*, omtrent de Oprechting der Zendingen in *California*, zeer qualyk onderrecht zy: Hy had, zonder buyten *Europa* te gaan, daarvan een genoegzaam Bericht in de *Lettres Edifiantes;* in de *Dictionaire Hiſtorique de Morery*, en in andere Boeken kunnen vinden. De Marquis *de Valero* vond, wanneer hy Onderkoning was, die Zendingen reeds aangelegd; alhoewel men niet kan ontkennen, dat deſſelfs Edelmoedigheid en Godvruchtigheid uytſteekend geweeſt zy; doch hy heeft nooit iets van zyn eigen aan de Zendingen van *California* gegeven, gelyk deſſelfs luyſterryke Voorzaat de Hertog van *Linares* gedaan heeft.

Verder zo voegt de Heer *Walter* daarby, dat de voornaamſte Ternederzetting der *Jeſuiten* te *Cabo San Lucas* was, en dat zy aldaar een groot Getal *Indianen* byeen verzamelt hadden, dewelke door hen in den Landbouw en Handwerkzelen onderwezen wierden: Dat zy tegenwoordig aldaar eenen aanzienelyken Oogſt van Wynen hadden, dewelke van Smaak waren, gelyk de Middel-Soorten van *Madeira*.

Hier begaat hy wederom eenen Miſlag; want tot het Jaar 1736 toe, wanneer na de Vermoording der eerwaarde Vaders *Caranco* en *Tamaral* een nieuw Guarniſoen opgerecht wierd, zyn geenerhande Zendingen omſtreeks *Cabo San Lucas* herſteld; ook zyn de Zendingen aldaar, ten opzigte van het Getal en den Inborſt der *Indianen*, van weinig Belang, en byna geene Opmerking verdienende. Eveneens is het ook gelegen met derzelver Wyn-Oogſt; want een groot gedeelte van Wynen wordt derwaards ter Uytvoer gebragt, en byna alhetgeen aan Wynen in *California* gewonnen wordt, gaat na buyten 's Lands,

om dat het Gebruyk van dat Vocht den *Indianen* om rechtmatige Redenen verboden is.

De Heer *Walter* gelieft wyders nog te melden, dat de *Jeſuiten* de eenigſte Meeſters en Beheerders van den Koophandel in *California* zyn, en dat alle hunne Moeite en Zorg nergens anders toe ſtrekken, dan hunne Maatſchappy te bevoordeelen; dat zy wyders alle hunne Opmerking op het Galjoen uyt de *Manilla* veſtigen, van hetwelke hunne Kloofters binnen de voorſz. Stad de voornaamſte Reeders en Eigenaars zyn: En om die Redenen, vaart hy voort, dragen zy de grootſte Zorg, om alle Slach van Leeftocht en Ververſingen voor dat Schip in gereedheid te brengen; ook is aan *Cabo San Lucas* eene beſtendige Wacht geplaatſt, dewelke onophoudelyk moet uytzien, of 'er eenige vyandlyke Schepen in Zee zwerven, die op het Galjoen, uyt de *Philippines* terug komende, leggen te loeren; zynde deze Kaap de beſte Poſt van de ganſche Waereld, om hetzelve in te wachten. Ingevolge van deze tuſſchen de *Jeſuiten* van *Manilla* en *California* bepaalde Maatregelen, is de Capitein van het Galjoen gelaſt, benoorden *Cabo San Lucas* de Wal te naderen, en zo dra hetzelve ontdekt wordt, ſtecken de Inwoonders zekere Vuuren aan, op welke Seinen de Capitein zyne lange Boot, met twintig welgewapende Mannen, na Strand toe zendt, die de Brieven der *Jeſuiten* uyt *Manilla* aan hunne Broeders in *California* overhandigen, en daarentegen de in gereedheid zynde Proviſien aan Boord terug brengen, en teffens verneemen, of 'er aan de Kaap ook eenige Kundſchap zy omtrent het kruyſſen van Vyanden langs de Kuſt. Indien de Capitein dan verwittigt wordt, dat 'er niet voor hem te vreezen zy, dan ſtevent hy na *Cabo San Lucas* toe; van daar na *Cabo Corientes*, en wyders langs de Kuſt na *Aquapulco*.

Dus

Dus verre gaat de Heer *Walter*, die Geloof verdient omtrent zyn Bericht aangaande de Zendelingen der *Jeſuiten* aan *Cabo San Lucas*, dewelke Zorg dragen, dat het Galjoen der *Philippines* van Ververſchingen voorzien worde; hy mogt teffens daarby gevoegt hebben voor de Overneeming, Verligting en Genezing der Zieken. Deze Dienſt van Liefde en goede Policy, erkennen de *Jeſuiten* alleen, beneden alle Vergelding te zyn; ten minſten kan zy hunnen brandenden Yver en innigſt Verlangen niet evenaaren, hetgeen men aan de alleruyterſte Schraalheid van 't Land behoort te wyten. Echter moet men dien Onderſtand, mitsgaders de aan de Kaap geboudende Schildwacht, en het Bevel, dat het Schip der *Philippines* dezelve moet aandoen, niet aan eenige by de *Jeſuiten* genomene Maatregelen toeſchryven; maar enkel en alleen aan de wyze Voorzieningen, by de Koningen van *Spanjen* daaromtrent gedaan, dewelke reeds in het begin van den Koophandel op de *Philippines* de Noodzakelykheid bezeften, dat voor de van daar komende Schepen eene verzekerde Aanvaart in *California* moeſt bezorgt worden; en zulks was onder anderen de voornaamſte Beweegreden tot het ondergaan van zo groote Koſten en machtige Toeruſtingen, door en met dewelke men zo meenigmaal gepoogt heeft dit *Half-Eiland* tot een Wingeweſt te maken; aldaar Volkplantingen en Guarniſoenen op te rechten, en Havens aan te leggen. Ik zal nog daarby voegen, dat de Schildwacht, aldaar gehouden wordende, om na eenigerhande Vyanden langs de Kuſt uyt te zien, en de Seinen, dewelke men aan de Galjoenen geeft, by de Soldaten, tot het nieuw Guarniſoen van *San Lucas* behoorende, waargenomen en gedaan worden.

Dit Guarniſoen wierd by de Maatſchappy verzogt,

als eene ten hoogſten noodige Beveiliging voor haare Zendingen; doch hetzelve wierd niet te *Cabo San Lucas*, maar in de *Babia de la Paz*, binnen den Inham van *California*, aangelegt, werwaards het Galjoen niet kon komen. Eindelyk wierd ook een te *Cabo San Lucas* opgerecht; en wel zeer wyslyk, om tot Dekking der Aanvaart van het Galjoen te kunnen dienen; doch die Oprechting geſchiedede buyten eenig het minſte Verzoek der Maatſchappy, maar alleen uyt hoofde van een Smeekſchrift, door de *Philippines* ingediend, als van deſſelfs Noodzakelykheid volkomen overtuygd zynde, door de veelvuldig geledene Schade en diergekochte Ondervindingen. Ook wierd het opgerecht by eenen Onderkoning, dien, alhoewel in den Schoot der Maatſchappy opgevoed, echter niemand, dan een Vreemdeling, zal onderſtellen, het Beſtek der Maatregelen, by de *Jeſuiten* ſlechts tot hun eigen Voordeel gemaakt en voorgeſlagen, opgevolgt en volvoert te hebben.

Indien men geene andere Bewysſtukken voor de Aangelegenheid van *California*, en voor de Guarniſoenen aldaar, kon overleggen; dan zouden de Bedryven en Verrichtingen van de Vloot, onder den Lord *Anſon* zelve, genoegzaam al het voorſz. kunnen beveſtigen. Want zedert *California*, tegenwoordig ten eenemaal verwonnen, door *Spanjaarden* bevolkt en van Guarniſoenen voorzien is, kon die Vlootvoogd aldaar geene veilige Kyk-uyt en Bergplaats vinden, om op het Galjoen der *Philippines* te paſſen en hetzelve te overrompelen. En de Schryver zelve bekent ook, dat de *Cabo San Lucas* de beſte Standplaats ter Waereld zy, om het voorſz. Galjoen in te wachten. Doch hy verkoor veel liever de ganſche *Zuyd-Zee*, tot aan het Eiland *Tinian* toe, door te kruyſſen; en wel niet zonder groot

groot Gevaar, gelyk een ander Schryver te boek geſlagen heeft, zig tuſſchen de Eilanden van *Mariana* en de *Philippines* te poſteeren, om hetzelve in de Engtens van *San Bernardino* te overvallen.

Aangaande den Koophandel van *California*, zonder van de Duykery en den Paarelvangſt te gewagen, als hebbende derzelver Manier en Wyze reeds beſchreven, en aangetoont, dat de *Jeſuiten* en de Soldaten daarin geen het minſte Deel hebben, zal ik vry en ongedwongen erkennen en bekennen, dat de ganſche Koophandel van het *Half-Eiland* in de Handen der *Jeſuiten* zy; en indien ik zulks ontkende, dan zoude het Tegendeel zig van zelve openbaaren. De Koophandel zy aldaar zo gewigtig of gering als hy wille; ik vraag, met wien de *Europeanen* denzelven zullen dryven, indien 'er geene andere Handelaars dan *Jeſuiten* te vinden zyn? Maar dewyl de Heer *Walter* ons dien Koophandel niet gunt, en wel deegelyk benydt, zo wenſch ik, ter Vergelding zyner Vriendelykheid, dat de Handel van *Engeland* met *Spanjen* den eenen Dag of den anderen, hoe eerder hoe liever, met onzen in *California* op gelyken Voet moge geraaken.

De eenigſte Waar, die uyt *California* vervoert wordt, beſtaat in de geringe Wynen, hier en daar in de Zendingen gewonnen, en die in *Nieuw-Spanjen* verkocht wordt. Deze is het eenigſte Voortbrengzel, en geen ander Geryf, Koopmanſchap of Handwerkzel kan van hier uytgevoert worden, dewyl dezelve in 't geheel niet te vinden zyn, ook geene de minſte Hoop en Kans is en gezien wordt, om daartoe te geraaken. Daar is in tegendeel naauwlyks iets tot Voedzel of Dekzel te vinden, buyten hetgeen derwaards over Zee aangebragt wordt; en wanneer door het gebrek aan Schepen

pen, door het quaad Weêr, of door andere Tegenſpoeden de nodige Onderſtanden uytblyven, dan zyn de binnenlandſe Zendelingen met de *Indianen* in eenerhande Lot bedeeld; namentlyk om naakt te gaan en zig, om den Honger te ſtillen, met Wortelen, Groente en wilde Vruchten te behelpen. Het eenigſte Schip, by het welke dit *Half-Eiland* voor eenige Jaaren aangedaan wierd, was het Galjoen uyt de *Philippines*, gelyk wy hiervooren gezien hebben; wiens Capitein, tot Dankerkentenis voor de aan hem geleverde Ververſchingen, aan de Zendelingen van *Cabo San Lucas* eenige aan zyn Boord zynde Gerieflykheden vereerde. Dit is de ganſche Koophandel, van denwelken de *Jeſuiten* op *California* alleenlyk Meeſter zyn. Indien de Heer *Walter* mogt willen wenſchen, dat zyn Gebed by den Hemel verhoort wierd, om den ganſchen Handel van *Engeland* tot eenen zo hoogen Top verheven te zien, wy zullen hem de Verhooring zyner Bede van herten toewenſchen.

Dat de *Jeſuiten* alle deze Ongemakken ondergaan, om het Welzyn der Maatſchappy te vervorderen, is eene verzekerde Waarheid, dewelke ik bereidwillig aan den Heer *Walter* betuyg en toeſta; doch de Maatſchappy is geene uytgezondene Orde voor haar zelve, maar betrekkelyk ten behoeve van het Algemeen. Zy is afſtammende van God, en by hem ingeſteld onder zodanige Regel, Tucht en Beſtier, dewelke zelfs by haare grootſte Vyanden moeten verwondert en geacht worden; enkel en alleenlyk, om den Dienſt zyner algemeene Kerk te vervorderen, en dat derzelver Ingelyfden getrouwelyk ten Dienſt behooren te ſtaan van alzulke Natien, van dewelke zy Onderdaanen zyn, ingevolge den ganſchen Inhoud en de Uytgebreidheid hunner Inſtellingen. Derhalven is het Voordeel en Doelwit

der

der *Jeſuiten* alleenelyk in en op de Bereiking van die Eindens geveſtigd, om heldhaftig in den Wyngaard des Heeren te arbeiden, zonder Zorg, zonder Hoop, zonder Begeerte, en zelfs zonder Aanneeming van eenigerhande Belooning; doch op eene gewettigde Wyze. Want zy arbeiden ten behoeve der Catholyke Kerk, als mede tot Nut en Voordeel der tydelyke en eeuwige Welvaart van alle Volkeren, van dewelke zy, onder de Regels hunner Orde, een wezendlyk Gedeelte uytmaken. De Zaak aldus begrepen wordende, zo neemt de Maatſchappy alzulke Zorgen en Beſlommeringen over haar, alleenelyk om haar eigen Beſt wille; dat is te zeggen, tot Behoudenis der Zielen van de *Jeſuiten*, en tot Verwerving der geeſtelyke en tydelyke Welvaart en Zaligmaking haare Gebuuren. Dit is haar Oogmerk en Inzigt; dit is haar eenigſt Doelwit; doch zulks is niet hetgeen de Schryver denkt, noch miſſchien gelooft.

Laatſtelyk zegt de Heer *Walter*, als een Yveraar voor het Welzyn der Spaanſe Natie, hoewel een Vyand van dezelve en haar Gevoelen te keer gaande, dat de Handel op en na de *Philippines* voor *Spanjen* zeer nadeelig en bederflyk zy; dewyl de Zyde-Stoffen uyt *China*, en de Cattoenen van *Coromandel*, aan den Verkoop en Uytvoer der Zyde en Wollene Manufactuuren van *Valencia*, en van andere Steden in *Spanjen*, zeer nadeelig zyn, en dat *Don Joſeph Patinho* in 't Jaar 1725 van Gevoelen was geweeſt, dat die Handel behoorde vernietigt te worden; doch dat het Belang der *Jeſuiten* dien zwaaren Slag had weeten te keeren.

Indien ik door alzulke nietswaardige en hoonende Bedenklykheden kon opgehouden en gepaait worden, wanneer men een zo groot Voordeel onzer Natie zoekt te betwiſten, dan zoude ik ten opzigte van

zo-

zodanig een Hoofdſtuk zwygen; want ten minſten zoude myne Verdediging aangezien en gehouden worden, als voortkomende uyt het hoofdzakelykſt Belang, hetgeen de *Jeſuiten*, volgens het zeggen van den Heer *Walter*, in den Koophandel op en na *Philippines* hebben. Mogelyk zal hy Kennis verkregen hebben, dat de *Jeſuiten*, van deze hunne Zendingen gewagende, en herdenkende derzelver eigentlyke Geſteldheid, wederom zouden mogen opwakkeren de voorgaande Benaauwdheden en Pogingen der Spaanſe Natie, om de aan haar beloofde Voordeelen uyt den Handel na de *Weſt-Indiën* te verkrygen, die echter onder de verſcheidene Takken en Geſlachten dier Natie zeer wel gereguleerd is; en dat men door die Staatkundige Geſlepenheid hen zogt te misleiden en in geduurige Vrees te houden. Hoe het ook daarmede mag geſteld zyn, zo is echter zodanig eene Beweegreden te zwak, om eenigerhande Indrukzel op my te maken. Deze Bedryven zyn in *Aſien*, *America* en *Europa* bekend, en kunnen uyt hunne Natuur zelve niet verborgen blyven; want iedereen kan zeer ligtelyk van dezelve Onderrechting bekomen. De bloote Beveſtiging van den Heer *Walter* zal, hetgeen de ganſche Waereld ziet, niet kunnen opweegen, en wel voornamentlyk in zodanige Handelingen, waarvan hy geen Getuyge kan zyn. Aan de andere Zyde zal het redelykſte Gedeelte onzer Natie, voor dewelke ik ſchryf, myne Oprechtheid en goede Oogmerken moeten pryzen; en of ſchoon derzelver Begrippen met myne Gevoelens niet mogten overeenkomen, zo vlei ik my echter ten minſten, dat zy my niet zullen verdacht houden iets anders, dan de Bevordering van Gods Eer en Dienſt, en het Welzyn van het Gemeen te bedoelen.

Ten dien opzigte vind ik my zelve verpligt beknop-

knoptelyk te zeggen, dat ik my wel onthouden zal te verklaaren, of de Handel na de *Philippines* op den tegenwoordigen Voet voor *Spanjen* ſchadelyk en verderflyk zy, dan niet; maar dat 'er geen Middel of Weg te vinden zy, door dewelke, niet alleen de tegenwoordige geringe, maar zelfs ook een ganſchelyk grootere Koophandel, zodanig zoude kunnen gevormt en geſchikt worden, dat dezelve voor de Kroon in het algemeen, wier Onderdaanen de Inwoonders van beide die Geweſten zyn, of in het byzonder voor *Oud-Spanjen* niet nadeelig zoude zyn, zulks is eene Zaak, die ik niet geoordeelen kan. Waarin nu deze Middelen en Wegen mogen beſtaan, zulks is zo vreemd voor myn Beroep, als het myne Bevatting te boven gaat. Hetgeen ik 'er van weet, is, dat *Spanjen* ten tyde der Regeering van *Carolus* V. zig ten hoogſten Top van Voorſpoed en Welvaart verheeven zag: Het Getal van deſſelfs Steden en Inwoonders, zynde de Grondveſten der Gelukzaligheid van eenen Staat, was merkelyk grooter; niet alleen de Steden, maar zelfs de kleinſte Gehuchten krielden van Volk en Handwerkslieden: De Voortbrengzels van 't Land waren dubbeld, en een gelyke Aanwas wierd ook omtrent het Vee gezien. *Spanjen* voerde eenen Koophandel van zyne eigene Waaren, en in zyne eigene Schepen na *Italien*, *Vrankryk*, de *Nederlanden* en het *Noorden*; had alom in alle Plaatſen zyne Kooplieden en Factooren, gelyk men kan zien in de *Ordinancias de Conſulado*, of de Wetten en Keuren der Commercie-Compagnie te *Burgos*; wyders zeer aanzienelyke Ladingen na de *Indiën*, en deze beſtonden voornamentlyk uyt eigene Producten en Manufactuuren, wier Stapel te *Toledo* was, alwaar zy, als in het algemeen Magazyn, opgelegt wierden; gevolgelyk bleven de Voordeelen

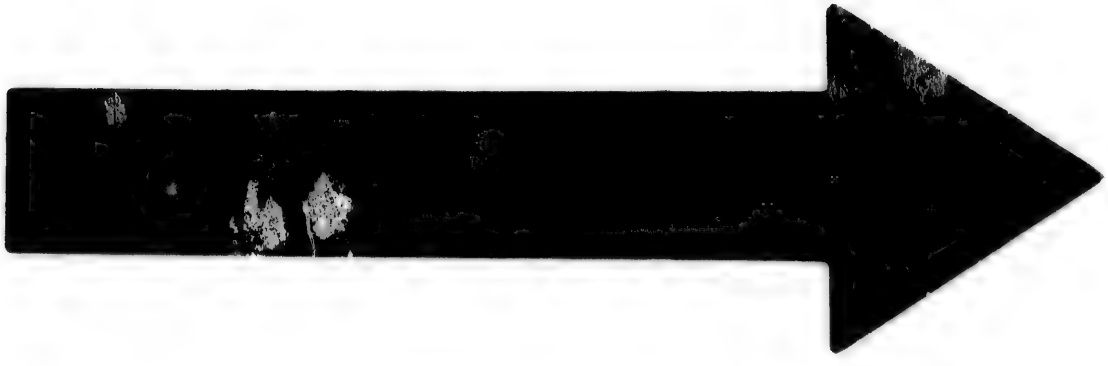

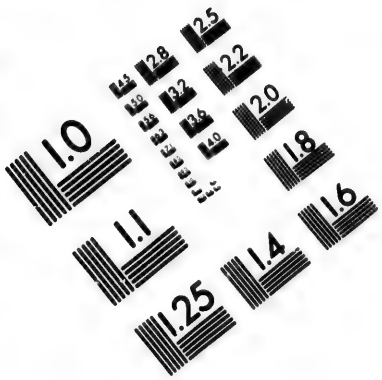

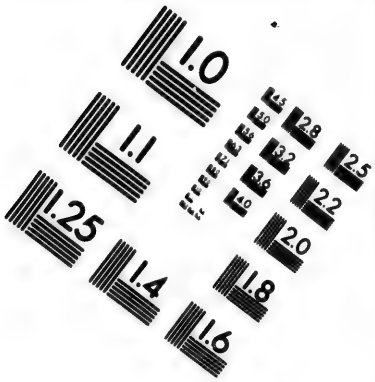

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

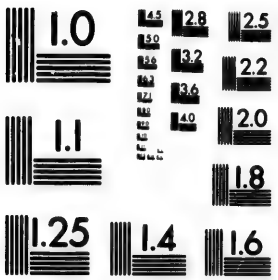

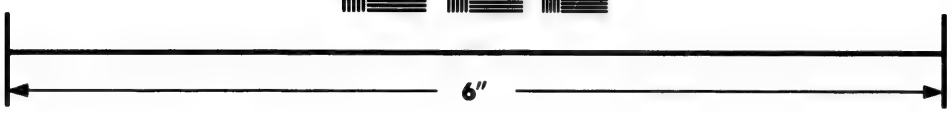

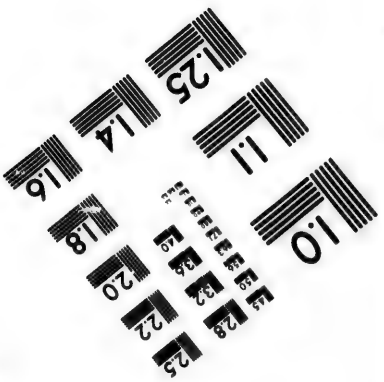

Photographic Sciences Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

len van den Koophandel, de Penningen, en andere verbazende Schatten der *Indiën* in handen der Natie, zonder iets, of ten minſten, zeer weinig van dezelve, by wege van eenen verderflyken Handel, onder Vreemdelingen en Buytenlanders te verſpreiden. Toen was het, dat de wyze Schikkingen der Catholyke Koningen, ten behoeve van den binnen-en buytenlandſen dadelyken Koophandel en de Zeevaart van *Spanjen*, in haare volle Kracht bevonden wierden; zy waren wezendlyk dezelve, dewelke hedendaags by andere Natien gevolgt worden, en waaraan dezelve den Bloei van haaren Koophandel en Vermogen ter Zee verſchuldigd zyn. Hiertoe behoorden de Aanlegging van nieuwe Dokken; de Aanmoediging tot alle Kunſten en Wetenſchappen, welke tot de Zeevaart betrekkelyk zyn; het bepaalen van Belooningen voor den Scheepsbouw; voor het aanbrengen van Timmerhout, Maſten en Touwwerk; het verleenen van Octroijen aan degeenen, die de zwaarſte Schepen voerden, en de Ladingen op de beſte wyze wiſten te ſtouwen; het weeren en afſchaffen der Misbruyken en Knevelaryen ten opzigte der Tollen en Havengelden; het doen uytgeven van billyke en rechtvaardige Willekeuren ten opzigte van alle Neeringen en Hanteeringen binnen het Koningryk, en derzelver naauwkeurige Handhaving; het afſchaffen der beſlommerende Veelvuldigheid van Rechtsbannen; de Beveiliging der Wegen door de *Santas Hermandades* *; de herhaalde Verbetering van 't Alloy der Munten; het doen vieren der heilige Dagen, zonder dezelve te vermeerderen; het vernietigen van Impoſten en Laſten

(*) Een Broederſchap in *Spanjen*, opgerecht ten tyde eener groote Verwarring, om de Straatroveryen te beteugelen en uyt te roeijen, hetgeen nog tot den huydigen Dag in wezen is. Hierdoor kan men alom zeer veilig reizen; zynde dit Broederſchap overal door het ganſche Koningryk verſpreid.

Laſten, waardoor de Onderdaanen geplaagt en gedrukt worden, en van dewelke het Gemeen weinig Voordeel heeft; het verlaagen van Tollen en Rechten, en het te boek zetten van dezelve op eene klaare en duydelyke wyze, om alle Bedrog en Knevelary te verhoeden; het verhoogen der Rechten op het inbrengen der binnenlandze Producten voor de Helft, eenige ruuwe en onbearbeide Goederen uytgenomen; het Bevel, dat in zommige Havens Verzekering gegeven worde, dat voor de van buyten ingebragte Goederen derzelver Waarde in binnenlandze Producten moge uytgevoert worden; het vergunnen aan Steden en Provincien, om, zo veel mogelyk is, op gelyken Voet in den Koophandel en deſſelfs Voordeel te mogen deel neemen; het bevorderen van overvloedigen Voorraad van gewoone Proviſien, door alom derzelver Pryzen te bepaalen; het verpligten der Hoofden van de Natie, der Magiſtraten van de Steden en de Edelen van 't Koningryk, om deze Beveelen altoos en ſtrengelyk te doen nakomen; en eene meenigte andere tot de Policie betrekking hebbende Artykels, door dewelke geduurende eenen Reeks van Jaaren het Lichaam der Monarchy in zodanig eene Macht, Uytgeſtrektheid en Luyſter verheven zat, dat hetzelve daardoor den Na-yver, de Jaloersheid en Razerny van ganſch *Europa* gaande maakte. Zie daar de Geſteldheid der Natie ten tyde van Koning *Carolus* V., en vermits dezelve kon zy, met alle Eer en Luyſter, de groote Ondernemingen en onnoemelyke Uytgaven van dien alles beſtaan durvenden Monarch, zomwylen genoodzaakt en zomwylen willekeurig, krachtdadigſt ondersteunen.

Niet tegenſtaande deze overgroote Gelukzaligheid van *Spanjen* te dier tyd, zo leide men echter toen en in de volgende Jaaren te meermalen toe, om de hier

vooren in 't breede aangehaalde Poogingen, ter Beveiliging van een Gedeelte der *Ooſt-Indiën* en derzelver Koophandel van de Zyde van *America*, werkſtellig te maken. Men hield het voor eene Commercie van *Oud-Spanjen* in *America* ganſch niet nadeelig te zyn, derwaards de Speceryen en andere Waaren, uyt de Eilanden en van de ooſtelyke Kuſten van *Aſien*, over te brengen; en wel ten tyde, wanneer *Spanjen* een zo onbeſchryflyk groot Overſchot van Goederen te koop had, en deſſelfs Schepen en groote *Caravelas* na de meeſte Geweſten der Waereld voeren, geladen met deſſelfs eigene Producten en Manufacturen. Waarom zoude hetzelve niet wederom kunnen geſchieden, wanneer *Spanjen* van meer Goederen ter Uytvoering, dan tegenwoordig, voorzien was, en dezelve in zyne eigene Schepen kon laden, zonder die van Vreemdelingen daartoe te gebruyken, waarin thans het Geval hoofdzakelyk beſtaat? Toen ter tyd was het Vertier in *America* van gering Belang, en kon gemakkelyk met Goederen uyt *Spanjen* geboet worden. Tegenwoordig is hetzelve aldaar groot, en *Spanjen* kan hetzelve niet onderſchragen. Toen ter tyd waren de Producten en Manufacturen van *Spanjen* meenigvuldig, en tegenwoordig maar weinig. Toen ter tyd wierd het Zilver en Goud door Kunſtenaars en Werklieden in *Spanjen* verarbeidt; nu valt het in de tweede Hand van Vreemdelingen. Toen ter tyd had *Spanjen* geene Mededingers na den Handel in *Aſien*, uytgenomen de *Portugeeſen*, en die waren onze Vrienden, en, om zo te ſpreeken, zelfs onze Broeders: Tegenwoordig hebben alle Natien daarin Deel genomen. Nogthans wierd toen ter tyd het gewigtig Commercie van de *Ooſt-Indiën* waardig geſchat, om door zulk eene Verſcheidenheid van Maatregelen vervordert te worden. En zoude men

ons

ons als nu willen doen denken, dat de *Spaanſe* Natie tegenwoordig onmachtig zy, hetzelve op eenigerhande Wyze te konnen herſtellen; dat het in haare tegenwoordige Geſteldheid zeer verderflyk zy, en, zo klein als het is, diende opgegeven te worden, zonder de groote en gunſtige Gelegenheden gade te ſlaan van hetzelve te doen aangroeijen?

Aldus denkt de Heer *Walter;* en ik geloof, hy zoude geen gering Vermaak ſcheppen in dezelve Gedachten, was het mogelyk, den *Spanjaarden* te kunnen inſtampen. Ten opzigte zyner eigene Natie beſpeur ik, dat hy in zyn Verhaal het Voordeel, aan dezelve door den Handel op *China* en de ganſche Kuſt der *Ooſt-Indien* toevloeijende, hoogſtatiglyk opvyzelt, en zig bezig houdt, de groote Aangelegenheid voor de Britſe Kroon te betoogen, wanneer het dezelve behaagde, haare Ternederzettingen in deze Geweſten te onderſteunen en te doen aangroeijen. Wy hebben aan den anderen kant gezien de dappere Poogingen der *Engelzen*, om derwaards uyt *Engeland* eenen korteren Doortocht te vinden, als mede de Begrooting der Voordeelen, dewelke uyt zodanig eene Ontdekking zouden komen te ſpruyten. Behalven en buyten dat komt, uyt de vuurige Na-yvering tuſſchen de Engelſe en Franſe Ooſt-Indiſe Compagnien, genoegzaam te blyken, hoe verre beide deze Natien vervreemd zyn van te onderſtellen, dat haare Européiſe Koophandel door dien op de *Ooſt-Indiën* zoude verkracht en ontzenuwt worden.

Wie zal uyt dien hoofde wel willen geloven, dat de ganſch ongemeene Handel der *Engelzen* een uytmuntend Voordeel toebrengt aan de Kroon van *Groot Britannien*, die de Waereld, als eene Zondvloed, met Goederen, Stoffen en Manufacturen van allerlei Slach overſtroomt, en te gelyk on-

derſtellen, dat daarentegen de jaarlykze Handel van een enkeld, uyt de *Philippines* komend Schip, niet alleen voor de Kroon van *Spanjen* ſchadelyk en bederflyk zoude zyn, (hetgeen ik echter tegenſpreek) om dat de Zyde uyt *China* en het Cattoen uyt *Coromandel* het Vertier der weinige Zyde en Stoffen, dewelke in *Valencia* en in andere Steden van *Spanjen* gefabriceert worden, zeer belemmeren; maar ook daarenboven nog ſtaande houden, dat men geenerhande Middel zoude weeten te vinden, om over de *Philippines* met de *Ooſt-Indiën* eenigen Handel te dryven, die voor *Oud-Spanjen* niet nadeelig en ſchadelyk zoude zyn?

Niet alleen *Engeland*, maar ook *Holland*, *Vrankryk*, *Zweeden*, *Denemarken* en *Pruyſſen*, vervorderen hunnen Handel in de *Ooſt-Indiën* dagelyks, en echter beſpeurt men niet, dat de Zyde uyt *China* en de Cattoenen uyt *Coromandel* het Vertier hunner eigene Lynwaten en Stoffen belemmeren; want van beide dezelve wordt eene groote Meenigte na *Spanjen* overgebragt, om tegen de Muntſoorten, die wy uyt *America* ontfangen, te verruylen. *Portugal*, hetgeen een Smaldeel van *Spanjen* is, voert na de *Ooſt-Indiën* eenen voordeeligen Handel, maar niet zo ſterk, als het wel zoude kunnen en mogen doen. Het heeft, eveneens als *Spanjen*, zyne Bezittingen in *America*, en ook aldaar een groot Vertier en Slyting van *Aſiatiſe* Waaren, die veel beter koop dan de *Européiſe* zyn. Is dan de Kroon van *Spanjen* maar de eenigſte onder alle andere, die diergelyk een Voorbeeld niet kan volgen, en gelyke Maatregelen neemen, als alle de andere Natien van *Europa* daartoe verkooren hebben, wanneer hetzelve boven hen eene veel grootere Bequaamheid en meerder Gelegenheid tot dien Handel heeft?

Ik

Ik zoude gevoeglyk kunnen denken, dat de Heer *Walter* zeer wel in zynen Schik zoude zyn, indien de *Spanjaarden* den Handel op *Manilla* lieten vaaren, en de *Philippines* aan haar eigen Noodlot overgaven, dewyl zy, buyten den Handel na *America* en *Europa*, niet kunnen gehandhaaft worden; en de *Engelzen* middelerwyle de zoo zeer gewenſchte Doorvaart na de *Zuydzee*, in 't Noorden van *America* en boven *California*, mogten uytvinden, welke Doorvaart niet ganſchelyk ontkend en opgegeven is, maar mogelyk nog wel den eenen of den anderen Tyd ontdekt en uytgevonden zal worden; dan zouden zy henzelven aan beide de Zyden dier Doorvaart kunnen vaſt zetten, en daardoor de *Engelze* Domeinen van 't Noorden na het Zuyden van *America* uytbreiden, en aan onze Bezittingen komen te paalen. Indien eenige *Engelze* Volkplantingen en Guarniſoenen langs de Kuſt van *America*, aan de *Zuydzee* ter zyde van *Cabo Mendocino*, of lager na beneden op *California* zelve, aangelegt wierden, dan zoude die Natie buyten alle Tegenſpraak als eene Meeſtereſſe over die Zee en derzelver Koophandel regeeren, en in ſtaat zyn van de *Spaanſe* Geweſten te Water en te Land te doen vreezen; dezelve van alle Zyden te knellen, en goede Kans ziende, uyt het Ooſten, Weſten, Noorden en Zuyden met Geweld te benaderen. Maar door Gods Goedertierenheid, en de nieuwe Kloekmoedigheid, dewelke het wys Beſtier der tegenwoordige allergelukkigſte Regeering aan de Natie van alle Staat en Rang ingeboezemt heeft, zal men kunnen hoopen, en verzekerd zyn, dat zy zal voortvaaren, in de *Zuydzee* en de noordelyke Geweſten van *America*, zodanige Middelen te beraamen, die alle den Toeleg, die by eenige andere Natie, die haare Macht en Luyſter aan ons Verzuym en

Achteloosheid verſchuldigd is, kunnen verydelen en in den Rook doen verdwynen.

Hetgeen de Heer *Walter* van *Don Joſeph Patinho* gelieſt ter neder te ſtellen, is volſtrekt bezyden de Waarheid. Ik vraag hem: Of de *Engelzen*, die veelvuldige Gelegenheid gehad hebben het Character van dien Staatsdienaar te leeren kennen, zo gemaklyk kunnen geloven, dat hy in 't Jaar 1725 van Gevoelen geweeſt zoude zyn, dat de Handel na de *Philippines* behoorde opgeheven te worden? Wel is waar, dat omtrent dien Tyd tuſſchen de Kooplieden van de *Philippines* en die van *Nieuw-Spanjen*, aangaande de Tonnage en de Quantiteit en Qualiteit der Lading van de Galjoenen, hevige Verſchillen gerezen waren; doch dat deze omzigtige en wyze Staatsdienaar, ganſch niet geneigd, de algemeene Belangen der Kroon naar den Leeſt der grilzieke Luymen van zommige weinige Kooplieden te ſchoeijen, van Oordeel en Gevoelen geweeſt zy, dien ganſchen Handel te vernietigen, is eene Vaſtſtelling zonder de allerminſte Gegrondheid. Daarenboven is het eene volſlagene Onwaarheid, dat het Belang der Maatſchappy der *Jeſuiten* dien Slag zoude afgekeert hebben. *Don Joſeph Patinho* was een Man, op wien geenerhande Invloed van diergelyke Natuur eenigen Vat had, om in zaken van zodanig eene Aangelegenheid en Gewigt, zig te laten overhaalen tot de Goedkeuring van een Beſtek, hetgeen andere wilden ter uytvoer gebragt hebben. Men kan insgelyks klaarblykelyk aantoonen en bewyzen, dat de Maatſchappy der *Jeſuiten* zig met deze hevige Verſchillen in het allerminſte niet bemoeit hebbe. Eindelyk en na dat alles, of deeze Staatsdienaar ooit eenige Gedachten van die Natuur, en tot den Handel na de *Ooſt-Indiën* betrekkelyk, moge gevoedt hebben,

zulks

zulks gelieve de onzydige Lezer na te leiden, door de Vergelyking van zyn Oordeel met het hiervooren, in het derde Deel en dertiende Hoofdſtuk, aangehaalde Gevoelen van den ſchanderen Cardinaal *Alberoni*, die weinige Jaaren te vooren de Staatsdienaar van dienzelven Vorſt was, en aan wien de waardige Heer *Patinho* voornamentlyk zyne Bevordering had te danken.
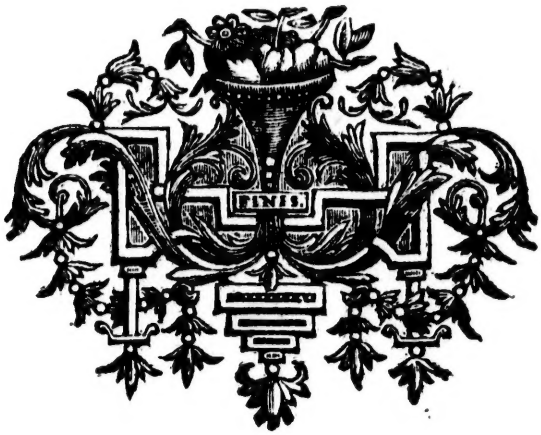
E I N D E.